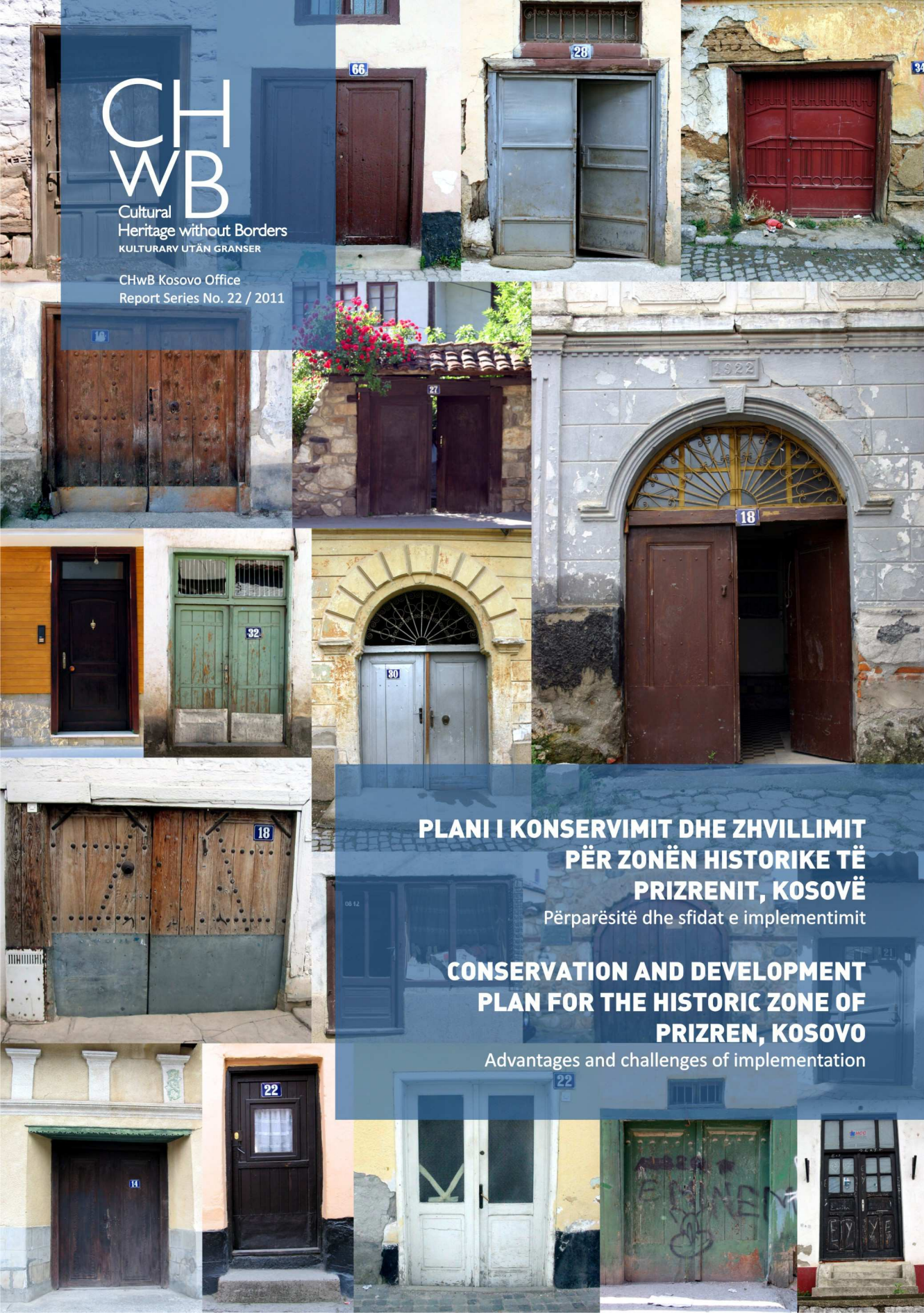

CHwB
Cultural
Heritage without Borders
KULTURARV UTÄN GRÄNSER

CHwB Kosovo Office
Report Series No. 22 / 2011

PLANI I KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT PËR ZONËN HISTORIKE TË PRIZRENIT, KOSOVË

Përparësitë dhe sfidat e implementimit

CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN FOR THE HISTORIC ZONE OF PRIZREN, KOSOVO

Advantages and challenges of implementation

CHWB
Cultural
Heritage without Borders
KULTURARV UTAN GRÄNSER

Plani i Konservimit dhe zhvillimit për zonën historike të Prizrenit, Kosovë

Përparësitë dhe sfidat e implementimit

Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren, Kosovo

Advantages and challenges of implementation

Përmbajtja

6-7 **Hyrje**

PRIZRENI s'ka kohë - duhet VEPRIM ...nga Sali Shoshi

8-9 **Plani i Konservimit dhe Zhvillimit për zonën historike të Prizrenit**

EKIPI REALIZUES I PROJEKTIT

10-11 HYRJE
12-13 PËRMBAJTJA DHE METODA E STUDIMIT
14-15 PËRSHKRIM I SHKURTËR I PRIZRENIT
Prizreni dhe lokacioni i tij
Karakteristikat natyrore dhe topografike të Prizrenit
16-19 HISTORIA E PRIZRENIT
20-21 KARAKTERISTIKAT E POPULLSISË SË KOSOVËS DHE PRIZRENIT
22-23 KARAKTERISTIKAT EKONOMIKE TË PRIZRENIT
24-25 SHËRBIMET SOCIALE, SHËNDETËSORE DHE EDUKIMI

26-27 VIZIONI, QËLLIMET DHE OBJEKTIVAT E PLANIT TË KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT
VIZIONI I PLANIFIKIMIT DHE QËLLIMI I PLANIT TË KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË PRIZRENIT
28-29 OBJEKTIVAT PLANIFIKUESE TË PLANIT TË KONZERVIMI DHE ZHVILLIMIT TË PRIZRENIT

30-33 STUDIMI DHE ANALIZAT E ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT
Zona të ndërtuara dhe të pandërtuara
Modeli i transportit në Zonën Historike të Prizrenit
34-35 ANALIZA E OBJEKTEVE DHE HAPËSIRAVE INDIVIDUALE
Përdorimi i Pronës dhe Objektit
Gjendja e Objekteve
Etazhiteti i objekteve
Materialet Ndërtimore të Objekteve
Shfrytëzimi i Objekteve
Harmonia me karakterin Arkitektonik të Zonës
Objektet Monumentale
56-77 ANALIZA E STRUKTURËS SOCIALE

78-87 EVALUIMI DHE VENDIMET PLANIFIKUESE NË PLANIN E KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT
EVALUIMI I STUDIMIT DHE FORMULIMI I KRITEREVE PËR PROJEKTIM
Planifikimi i Zonave duke u bazuar në Evaluimin e Studimit
Revidimi i Planifikimit të Zonave me Studimet paraprake planifikuese
Karakteristikat e Planifikimit të Zonave me Potencial, Probleme dhe Propozime
Evaluimi i objekteve
88-89 PLANI PRELIMINAR I DIZAJNIT
90-105 VENDIMET E PLANIFIKIMIT
Zonat e banimit
Transporti
Transporti publik
Parqet Urbane
Aktivitetet komerciale

Content

Introduction 6-7
PRIZREN has no time – ACTION is needed ...by Sali Shoshi

Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren 8-9

PROJECT WORKING TEAM

INTRODUCTION 10-11
CONTENT AND METHOD OF THE STUDY 12-13
BRIEF DEFINITION OF PRIZREN 14-15
Prizren and its location
Natural and topographic characteristics of prizren
HISTORY OF PRIZREN 16-19
POPULATION CHARACTERISTICS OF KOSOVO AND PRIZREN 20-21
ECONOMIC CHARACTERISTICS OF PRIZREN 22-23
SOCIAL SERVICES, HEALTH, AND EDUCATION 24-25

THE VISION, GOAL AND OBJECTIVES OF THE PRIZREN HISTORIC 26-27
AREA CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN
PLANNING VISION, AND THE GOAL OF THE PRIZREN
CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN
PLANNING OBJECTIVES OF THE PRIZREN 28-29
CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

SURVEY AND ANALYSIS OF PRIZREN HISTORIC AREA 30-33
Built and Unbuilt-up Areas
Transportation Pattern of Prizren Historic Area
SURVEY OF INDIVIDUAL BUILDINGS AND SPACES 34-35
Use of Land and buildings
Condition of buildings
Building Story Heights
Building Construction Materials
Occupancy of Buildings
Harmony with the Architectural Character of the Area
Monumental Buildings
SOCIAL STRUCTURE ANALYSIS 56-77

EVALUATION AND PLANNING DECISIONS OF PRIZREN 78-87
HISTORIC AREA CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN
EVALUATION OF SURVEY AND FORMULATING CRITERIA FOR DESIGN
Planning Zones According to Evaluation of the Survey
Revision of Planning Zones with Previous Planning Study
Main Characteristics of Planning Zones in the Headlines of Potential, Problems and Proposals
Evaluation of buildings
PRELIMINARY PLAN DESIGN -CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN 88-89
PLANNING DECISIONS 90-105
Housing Areas
Transportation
Public transportation
Urban Parks
Commercial activities

Përmbajtja

Akomodimi
Aktivitetet shoqërore dhe kulturore
Arkitektura monumentale dhe civile
106 PROJEKTI
107 FAZAT E PLANIFIKIMIT
108-125 VENDIMET PLANIFIKUESE
126-159 UDHËZIMET E DIZAJNIT URBAN
Udhëzimet e dizajnit urban për tetë sub-zonat
Korniza e Normativave të Planit Urban të Prizrenit
Intervenimet në Arkitekturën Qytetare
Ndërtimet e reja dhe Aplikimet Plotësuese

160-161 REFERENCAT

Implementimi i Planit të Konservimit dhe Zhvillimit për zonën historike të Prizrenit

162-165 SFIDAT E MBROJTJES SË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT ...nga Jusuf Xhibo
PLANI RREGULLUES URBAN PËR ZONËN HISTORIKE TË QYTETIT TË PRIZRENIT SI
166-169 UDHËRRËFYES PËR ZHVILLIMIN LOKAL TË QYTETIT ...nga Shpresa Osmanollaj
170-177 ZBATIMI I PLANEVE NË VEPRIM ...nga UN Habitat zyra në Prizren

178 **Ekipi realizues i publikimit**

Content

Accommodation
Social and Cultural activities
Civil and monumental architecture
PLAN DESIGN 106
PLANNING STAGES 107
PLANNING DECISIONS 108-125
URBAN DESIGN GUIDELINES 126-159
Design guidelines for eight sub-zones
Framework of Prizren Urban Design Guidelines
Intervention to civil architecture
New Constructions and infill applications

REFERENCES 160-161

Implementation of Conservation and Development Plan for Historic Zone of Prizren

CHALLENGES IN THE PROTECTION OF THE HISTORIC ZONE OF PRIZREN ...by Jusuf Xhibo 162-165
URBAN REGULATORY PLAN FOR THE HISTORIC ZONE OF PRIZREN AS A PATTERN FOR LOCAL DEVELOPEMENT OF THE TOWN ...by Shpresa Osmanollaj 166-169
IMPLEMENTATION OF PLANS INTO ACTIONS ...by UN Habitat Prizren office 170-177

Publication Team 178

Hyrje

PRIZRENI s'ka kohë - duhet VEPRIM

Prizreni ka një pejzash mahnitës të formësuar nga Zoti, që i fali Lumbardhin dhe gjithë natyrën përreth, dhe jetën që i dha Njeriu. Kjo shkrirje Zot-Njeri në Prizren është e lashtë qysh nga antikiteti. Njeriut, si çdo qenie tjetër e gjallë, ia ka ënda vendet me ujë, tokë pjellore, me klimë të përshtatshme. E, Prizreni i ka të gjitha këto: klimë pothuajse mesdhetare, ujë, prroska, kroje, shatërvanë në çdo rrugicë; ndërsa sa të dalësh pak nga Rahoveci - toka pjellore të bollshme, rrush e verë sa të duash.

Njeriu, në Prizren, i bëri vetes strehë. Ndërtoi shtëpi, rrugë, ura, kala. Ai aty foli me Zotin në gjuhë të ndryshme - në qiell të hapur, në kishë, xhami e teqe.
Ata ndërtuan edhe pazare e namazgjahë. Në to zanatlinjë tregtonin me Shkupin, Shkodrën, Selanikun, e Stambollin. Qebapë, e më pastaj një kafe shpie, (ne ballkanasit nuk pajtohemi asnjëherë se kafe e kujt është) me një bakllava, më bën të ndihem si në Prizren. Grupi "Gjurmët" i këndojnë trenit për Prizren, një uverturë për rininë dhe dashurinë që bashkëdyzohet me sharmin e Prizrenit. Tash së fundi, Prizreni ka edhe autostradë që t'çon në Tiranë. Edhepse tash për tash s'ka logo të qytetit, ai e ka festivalin ma t'mirë në këto vise – Dokufestin.

E bëra këtë hyrje për ta theksuar edhe njëherë rëndësinë e "kryeqytetit kulturor" të Kosovës, për të cilin njerëzit flasin me shumë krenari e dashuri, herë herë me përbuzje e nganjëherë edhe me ironi e me popullizëm. Por, përtej retorikës, Prizreni ka nevojë për kujdes; ka nevojë për një dorë që e ruan, e mbron, që si të tillë e bën atë edhe më të afërt e më të hapur për njerëzit, e të tillë ta përcjellë tek gjeneratat tjera!

Që nga viti 2005, Trashëgimia Kulturore pa Kufij, është munduar që sado pak të ofroj këtë dorë kujdesi. Përmes bashkëpunimit me institucione qendrore, lokale dhe me akterë tjerë civil dhe profesional, kemi realizuar një numër të madh të projekteve të natyrave të ndryshme, filluar nga konservimet dhe restaurimet e ndërtesave historike, trajnime të specializuara me ekspertë dhe studentë, punë me komunitetin e deri në trajtimin e hapësirës urbane që njihet si Zona e Historike e Prizrenit. Me bashkëpunimin e specialistëve nga Italia, Turqia, Suedia dhe Kosova është arritur që të hartohet Plani i Konservimit dhe i Zhvillimit për Zonën Historike të Prizrenit, që është një Plan Master i cili iu shërben autoriteteve në menaxhimin e aspekteve të konservimit dhe zhvillimeve urbane të kësaj pjese. Me fjalë tjera, ky Plan, që është i bazuar në metodologji të avancuar ndërkombëtare, udhëzon se si të ruhet indi urban tradicional i Prizrenit edhe në rastet kur qyteti zhvillohet dhe rritet. Autoritetet lokale dhe qëndrore sot e kanë shumë më të lehtë që t'u japin përgjigje sfidave të menaxhimit urban në harmoni me karakterin tradicional të qytetit të Prizrenit.

Situata në terren nuk duket të jetë shumë premtuese. Ndërtesat e reja mbijnë si kërpudhat pas shiut dhe çdo ditë humbet nga një pjesë mozaiku e panoramës së këtij qyteti. Është koha e fundit për VEPRIM. Asnjë çast nuk duhet humbur që ta shpëtojmë Prizrenin. Shpresojmë që përmes këtij dokumenti kemi krijuar mundësi që Prizreni përfundimisht të vendoset në parametrat e një qyteti funksional me zhvillim të qëndrueshëm, ku në qendër të këtij zhvillimi është njeriu dhe kultura e tij e trashëguar, e ku kjo kulturë komunikon me botën si pjesë e pandashme e saj.

Sali Shoshi
Drejtor i CHwB zyra në Kosovë
Dhjetor 2011

Introduction

PRIZREN has no time – ACTION is needed

Prizren has a stunning landscape shaped by God – who bestowed it with Lumbardhi River and all the revolving scenery – and awarded with life by a Man. This God-Man blending in Prizren rolls up from the early antiquity. Man, like any other living being, delights places with water, fertile land and suitable climate. Prizren has everything of that: almost Mediterranean climate, water, watercourses, springs, fountains in every alley; and when going forth to Rahovec - abundant fertile lands, grapes and wine as much as you want.

Man shaped himself a heaven in Prizren. He built houses, roads, bridges and a fortress. There he spoke to God in different languages ?in the open, in church, mosque and tekke.
They also built bazaars and namazgahs. Within those, craftsmen traded with Shkup/Skopje, Shkodra, Selanik/Thessaloniki and Istanbul. Kebabs, followed then with a home flavored coffee (in the Balkans we are still at odds whose coffee it is) and a baklava, makes me feel just like in Prizren. The rock band "Gjurmët" sing to the train for Prizren, an overture to the youth and love that liquefies with the charm of Prizren. Just recently, Prizren got a motorway, bringing you to Tirana. Although the city has been deprived of its own logo, it accommodates the most paramount festival in these parts – Dokufest.

I brought such entry in highlighting once again the importance of the "cultural capital" of Kosovo, for which many people talk with pride and affection, at times with contempt and sometimes even with mockery and populism. But, beyond rhetoric, Prizren needs attention, a hand of care in preserving, protecting and making it much closer and more open to people, and as such, passing it over to other generations!

Since 2005 Cultural Heritage without Borders sought in providing a bit of this attention. Owing to the cooperation with central and local institutions and other public and professional stakeholders, we have implemented a large number of projects of different types; ranging from the conservation and restoration of historic buildings, specialized trainings with the experts and students, work with the community and up to the treatment of urban area known as the Historic Zone of Prizren. With the cooperation of specialists from Italy, Turkey, Sweden and Kosovo we've achieved in drafting of the Conservation and Development Plan for the Historic Zone of Prizren, which is a Master Plan serving the authorities in the viewpoint of the management in conservation and urban development of this centre. Put in other words, this Plan, established on international advanced methodologies, guides on the ways of preservation of Prizren's traditional urban pattern, yet in cases of the development and the growth of the city. It is much easier for local and central authorities today in providing answers to the challenges of urban management, in compliance with the traditional character of the town of Prizren.

Situation on the ground does not seem very promising. New buildings pop up just as mushrooms after the rain, and a part of the city's landscape patchwork is lost every day. This is a last call for ACTION. No moment should be missed for the salvage of Prizren. We do hope that with this document we have created the opportunity for Prizren to eventually be placed in the parameters of a functional city with a sustainable development, where the center of this development is the individual and his inherited culture – culture which commutes with the world as its inseparable part.

Sali Shoshi
Director of CHwB office in Kosovo
December 2011

PLANI I KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Prof.Dr. NURAN ZEREN GÜLERSOY
Dr. ENGIN EYÜBOĞLU
TURGAY KEREM KORAMAZ
PINAR ABACILAR
Prof.Dr. ZEYNEP AHUNBAY (Keshilluese)
SHEND KABASHI (Planer lokal)

CHWB Cultural Heritage without Borders SWEDEN

RAPORT FINAL
Tetor 2008

Istanbul Technical University TURKEY

Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren

EKIPI REALIZUES I PROJEKTIT / PROJECT WORKING TEAM

KORDINATOR I PROJEKTIT / PROJECT COORDINATOR
Prof.Dr. Nuran ZEREN GÜLERSOY
(Arkitekt / Planer Urban) - Universiteti Teknik i Stambollit (ITU) Fakulteti i Arkitekturës / Departamenti i Planifikimit Urban dhe Regjional
(Architect / Urban Planner) - ITU Faculty of Architecture / Department of Urban and Regional Planning

STAFI I PROJEKTIT / PROJECT STAFF
Dr. Engin EYÜBOGLU,
(Planer Urban) - Universiteti Teknik i Stambollit (ITU) Fakulteti i Arkitekturës / Departamenti i Planifikimit Urban dhe Regjional
(Urban Planner) - ITU Faculty of Architecture / Department of Urban and Regional Planning
Kerem KORAMAZ
(Urban Planner) - Universiteti Teknik i Stambollit (ITU) Fakulteti i Arkitekturës / Departamenti i Planifikimit Urban dhe Regjional
(Urban Planner) - ITU Faculty of Architecture / Department of Urban and Regional Planning

STAFI TEKNIK / TECHNICAL STAFF
Pinar ABACILAR,
(Arkitekt) - Universiteti Teknik i Stambollit (ITU) Qendra për Planifikim dhe Hulumtim Mjedisor
(Architect) - ITU Environmental and Planning Research Center

KONSULTANT I PROJEKTIT
Prof.Dr. Zeynep AHUNBAY
(Arkitekt) - Universiteti Teknik i Stambollit (ITU) Fakulteti i Arkitekturës / Departamenti i Arkitekturës / Divizioni i Restaurimit
(Architect) - ITU Faculty of Architecture / Department of Architecture / Division of Restoration

Shend KABASHI (Planer Lokal/ Local Planner)

Në muajin Maj të vitit 2006, Komuna e Prizrenit së bashku me CHwB nënshkruan "Memorandumin e Mirëkuptimit për Implementimin e Programit të Rehabilitimit të Zonës Historike të Prizrenit". Ky Program përfshin edhe komponente tjera që janë të rëndësishme për mbrojtjen dhe zhvillimin e zonës historike.

"Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit" është njëri nga hapat konkrete drejt planifikimit dhe ruajtjes së kësaj zone historike. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në zhvillimin urban është me rendësi të madhe në mbrojtjen dhe zhvillimin e zonave historike në qendrat urbane. Kjo është njëra nga iniciativat e para të komunave në Kosovë në hartimin e Planit të Konservimit të Zonave Historike.

Studimi i "Planit të Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit" është përgatitur duke u bazuar në konceptin e ndryshimit të konservimit në drejtim të kuptimit të revitalizimit, koncept ky që vë në pah çështjet të cilat kanë të bëjnë me rikthimin e vlerave ekonomike të karakterit urban tradicional dhe karakterit arkitektonik me përcaktimin e intervenimeve fizike të nevojshme për përdorimin dhe ripërdorimin duke pasur parasysh relacionet socio-ekonomike urbane.

Evaluimi i ambientit historik të Prizrenit dhe vendimet zhvillimore në kuadër të procesit të planifikimit kërkon qasje integruese të konservimit, planifikimit dhe strategji të dizajnit urban bazuar në dokumentacion gjithëpërfshirës. Hulumtimet dhe studimet konservuese të kaluara në lidhje me zonën historike janë hulumtuar dhe evaluar gjatë këtij studimi. "Draft Normativat për Ruajten e Zonës Historike të Prizrenit" dhe "Plani Pilot për Mbrojtje dhe Zhvillim të Zonës Historike", të cilat janë hartuar nga koordinimi i Politeknikut të Torinos përkrahur nga stafi i zyres së CHwB në Kosovë janë evaluar dhe përdorur në mënyrë të veçantë në fazën e hulumtimeve dhe analizave (CHwB dhe Politekniku i Torinos, 2005).

Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit ka për qëllim të formulon determinantet që përmbajnë një zhvillim të duhur dhe bashkëkohor të cilësisë mjedisore të Zonës Historike të Prizrenit, me ruajtjen e vlerave historike, arkitekturale dhe funksionale; si dhe përmirësimin e planeve të zhvillimit përmes këtyre vendimeve.

Silueta Urbane e Nënkalasë në fillim të shekullit 20-të
Nënkalaja Urban Silhouette in the beginning of the 20th Century

INTRODUCTION

In May 2006, Prizren Municipality together with CHwB signed a “Memorandum of Understanding for Implementation of Rehabilitation Programme for the Historic Zone of Prizren”. This Programme includes different components that are important for the protection and development of the historic zone.

“Prizren Historic Area Conservation and Development Plan” is one of the first concrete steps towards planning of protection for this historic zone. Inclusion of cultural heritage in urban development planning is of essential importance in protection and development of the historic zones in urban centers. This is one of the first initiatives in Kosovo municipalities on drafting a Conservation Plan of a Historic zone.

Study of “Prizren Historic Area Conservation and Development Plan” is prepared within the concept of conservation changing towards an understanding of revitalization which brings the issue of regaining economic value of traditional urban and architectural character with the determination of spatial interventions required for use and reuse considering the socio-economic urban relations.

Evaluation of Prizren historic environment and development decisions within planning process needs integrated approach of conservation, planning and urban design strategies based on a comprehensive documentary. Previous research and conservation studies related to the historic zone are also investigated and evaluated at the beginning of this study. “Draft Prizren Preservation Guidelines for the Historical Area” and “Pilot Preservation and Development Plan for the Historical Area”, which were held by the coordination of Polytechnic of Torino and supported by Kosovo CHwB local office members, have been evaluated and used especially on survey and analysis stages (CHwB and Politecnico di Torino, 2005) of this project.

Prizren Historic Area Conservation and Development Plan is aimed to formulate general planning determinants that maintain the appropriate and contemporary development of the environmental fabric of Prizren Historic Area while preserving its historical, architectural and functional values; and to improve detailed development plans beyond these decisions.

Pamja e Urës së vjetër të gurit në fillim të shekullit 20-të
View of the old Stone bridge in the beginning of the 20th Century

Në këtë projekt, Zona e Parë e Mbrojtjes e Zonës Historike të Prizrenit është trajtuar si zonë studimi. Studimi përmban një gjendje të shkurtër mbi arealin historik dhe historinë e Prizrenit; qëllimet dhe objektivat e aktiviteteve për konservim dhe zhvillim. Studimi gjithashtu përfshin analiza të zonës lidhur me transportin në zonën e planifikuar, shfrytëzimin e tokës dhe shfrytëzimin e ndërtesave në katin përdhe dhe katin e parë, gjendjen e ndërtesave, etazhitetin e ndërtesave, materialet ndërtimore, pronat, zotërimin e ndërtesave, përshtatshmëria e ndërtesave me strukturën fizike të zonës dhe rrethinës së saj. Studimi gjithashtu përbëhet nga studimet sociale me qëllim që të shfaqin aspektet demografike, sociale dhe kulturore të banorëve të ndërtesave që gjenden në listë dhe jashtë saj.

Vendimet përkitazi me planifikim dhe konservim janë zhvilluar duke marrë në konsiderim studimet e niveleve më të larta (Forumi Europa Nostra dhe Takimet përgaditore 2006; Kuvendi Komunal i Prizrenit dhe Nixha Partneres, 2003), hulumtimet dhe studimet e inventarizimit për mbrojtje të monumenteve dhe zonave (Koçbashliu, 2006; Instituti i Mbrojtjes së Monumenteve IMM dhe CHwB 2006; Rexha, 2004)

Vlerësimi i studimit në dimensionin e punës në terren dhe shpjegimit të vendimeve mbi konservim që kanë të bëjnë me shfrytëzimin e tokës dhe të ndërtesave, cilësinë urbane dhe të transportit, pronat e listuara dhe të pa listuara, zhvillimit socio-kulturor duke u bazuar në qëllimet dhe objektivat e thëna në studim. Pas evaluimit të gjithë zonës konservuese, zona historike është e ndarë në nën-zona dhe kushtet egzistuese dhe pritjet për të ardhmen u determinuan në propozimet hapësinore, shoqërore dhe politike që janë zhvilluar për të ardhmen e Prizrenit.

Në këtë aspekt, vendimet lidhur me transportin, vendimet lidhur me shfrytëzimin e tokës, vendimet lidhur me intervenimet fizike në objektet e listuara, vendimet lidhur me strukturat tjera që nuk duhet të konservohen dhe vendimet ristrukturuese lidhur me parcelat e zbrazëta janë paraqitur në plan. Në fazën e fundit të planit studiues janë zhvilluar poashtu edhe Udhëzuesit e Dizajnit të Planit të Konzervimit të Prizrenit.

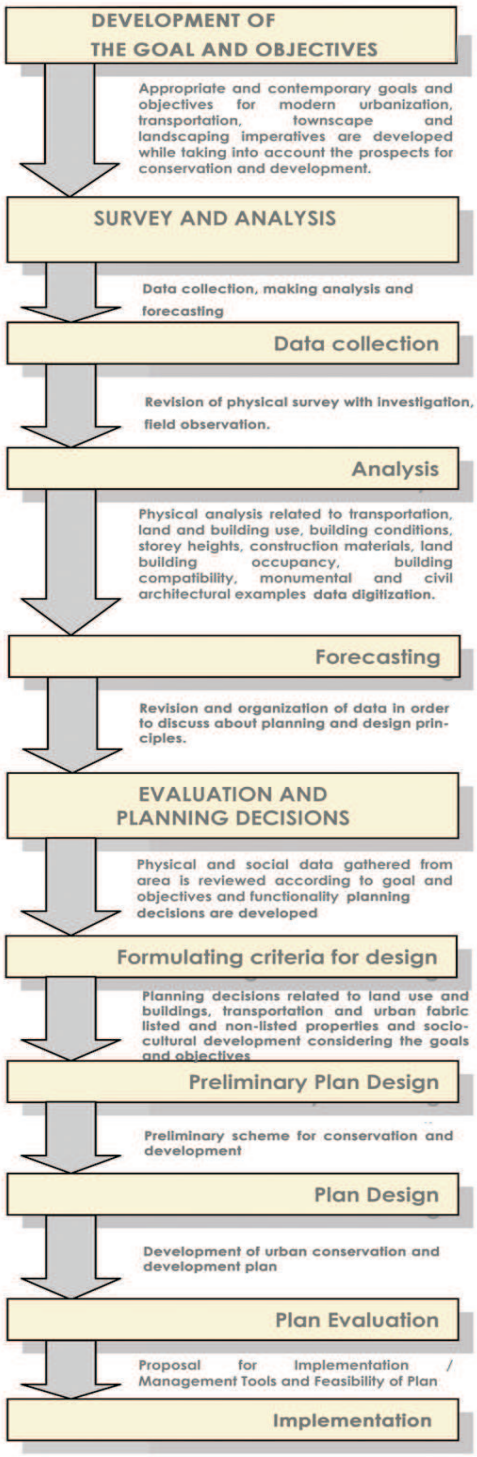

In this project, First Conservation Zone of Prizren Historic Site has been given as a study area. The study contains a brief account of the Prizren Historic Site; its history; the vision, goals and objectives of the conservation and development activities. The study also includes the area analysis as related to transportation in the planning area, land use and building use of ground and upper floors, building conditions, storey heights, construction materials, land ownership, building occupancy, building compatibility with the physical structure of the area, listed lots and buildings. In addition to the physical analysis of the buildings and their surroundings, the study also comprises social studies aimed at displaying the demographic, social and cultural aspects of the residents of the listed and non-listed buildings.

Planning and conservation decisions of the Prizren Historic Zone have been developed considering the existing upper scale planning studies (Europa Nostra Forum and Preparatory Meetings 2006; Municipal Assembly of Prizren and Nixha Partners, 2003), and previous studies about protection of monuments and sites (Koçbashliu and others, 2006; Institute for the Protection of Monuments, IPM and CHwB, 2006; Rexha, 2004).

The evaluation of the study in dimensions of fieldwork and an explanation of conservation decisions related to land use and buildings, transportation and urban fabric, listed and non-listed properties and socio-cultural development considering the vision, goal and objectives stated in the study. After the evaluation of the whole conservation area, the area was divided into sub-areas and the existing conditions and future expectations were determined and spatial, social and political proposals were developed for the future of Prizren.

In this regard, decisions related to transportation, decisions related to land use, decisions related to physical intervention in listed buildings, decisions related to other structures that need not be conserved, and re-structuring decisions related to vacant lots have been shown on the plan. At the last stage of planning study, in the urban design level, Prizren Conservation Plan Design Guideline has been developed.

PËRSHKRIM I SHKURTËR I PRIZRENIT
PRIZRENI DHE LOKACIONI I TIJ

Republika e Kosovës është një shtet i vogël në qendër të Gadishullit Ballkanik. Kosova kufizohet me Maqedoninë (IRJM), Shqipërinë, Serbinë dhe Malin e Zi. Ka sipërfaqe 10 877 km2. Bazuar në Rezolutën 1244 të 12/6/1999 e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, Kosova ka qenë territor i administruar nga Administrata Civile e Përkohshme e Kombeve të Bashkuara. Propozimi Gjithëpërfshirës për Zgjidhjen e Statusit të Kosovës ka qenë e prezantuar nga Sekretari Gjeneral i Kombeve të Bashkuara, anëtarëve të Këshillit të Sigurimit të KB më 26 Mars 2007. Në Deklaratën e saj të Pavarësisë më 17 Shkurt 2008, Kuvendi i Kosovës shprehi përkushtimin e tij për implementim të plotë të marrëveshjes. Provizionet e Marrëveshjes janë përfshirë në Kushtetutën e Republikës së Kosovë, të aprovuar në Kuvendin e Kosovës më 9 Prill 2008.

Kryeqyteti i Kosovës është Prishtina. Kosova është e ndarë në 7 regjione / sektorë dhe 30 njësi administrative (komuna). Këta sektorë janë Ferizaj, Gjakova, Gjilan, Mitrovica, Peja, Prishtina, Prizren. Komunat janë: 1. Deçan, 2. Dragash, 3. Ferizaj, 4. Fushë - Kosovë, 5. Gllogoc, 6. Gjakova, 7. Gjilan, 8. Istog, 9. Kaçanik, 10. Kamenica, 11. Klina, 12. Leposaviq, 13. Lipjan, 14. Malisheva, 15. Mitrovica, 16. Novobërda, 17. Obiliq, 18. Peja, 19. Podujeva, 20. Prishtina, 21. Prizren, 22. Rahovec, 23. Skënderaj, 24. Suhareka, 25. Shtërpce, 26. Shtime, 27. Viti, 28. Vushtrri, 29. Zveçan dhe 30. Zubin – Potok (Komuna e Prizrenit, 2007).

Komuna e Prizrenit gjendet në Jug të Kosovës dhe përmban sipërfaqe prej 640 km2 (63,871.68 ha); kjo vlerë përmban 5.94 % të territorit të përgjithshëm të Kosovës. Prizreni në perëndim ndanë kufirin me Shqipërinë, në jug me Komunën e Dragashit, në juglindje me Maqedoninë, në lindje me Komunën e Shtërpcës, në verilindje me Komunën e Suharekës, në veri me Komunën e Rahovecit dhe në veriperëndim me Komunën e Gjakovës. Qendra e Komunës së Prizrenit është qyteti i Prizrenit (Komuna e Prizrenit, 2002). Largësia nga Prizreni në Prishtinë është 77 km, në Suhareke është 18 km, në Rahovec 32 km, në Malisheve është 45 km dhe Dragash është 37 km.

KARAKTERISTIKAT NATYRORE DHE TOPOGRAFIKE TË PRIZRENIT

Komuna e Prizrenit gjendet në lartësinë mbidetare 412 - 500 m. Është e rrethuar me Malet e Sharrit, të cilët pikën më të lartë e arrijnë 2,748 m. Komuna e Prizrenit ka një rrjet të pasur dhe të ngjeshur të lumenjve. Lumenjtë rrjedhin drejtë Drinit të Bardhë dhe Detit Adriatik. Lumenjtë të cilët rrjedhin nga Mali i Sharrit janë shumë të shpejtë dhe të thellë, dhe kanë çarje të ngushta, të cilat shpesh formësojnë kantonet. Këta lumenj janë në gjendje ta mbajnë nivelin e ujit për shkak të shkrirjes së borës nga Mali i Sharrit. Rrjedha mesatare e ujit të lumit është 56 m3/sekondë dhe rezervuari i tij ka sipërfaqe totale prej 18,592 km2 (Komuna e Prizrenit; 2002). Në Komunën e Prizrenit dominon klima kontinentale për shkak të maleve të afërta të cilat e rrethojnë komunën. Klima Mediterane gjithashtu depërton në Komunën e Prizrenit nga rrymat e Adriatikut që vijnë nëpërmjet kanjonit të Drinit të Bardhë. Kjo klimë ndihmon në kultivimin e rrushit si dhe pemëve dhe perimeve të tjera. Temperatura vjetore mesatare në Komunën e Prizrenit është 12.5 0C, me temperaturën më të ulët 1.3 0C gjatë muajit Janar dhe me temperaturë më të lartë 23.2 0C gjatë muajit Korrik (Komuna e Prizrenit; 2002).

BRIEF DEFINITION OF PRIZREN
PRIZREN AND ITS LOCATION

Republic of Kosovo is a small country in the center of the Balkan Peninsula. Kosovo borders Macedonia (FYROM), Albania, Serbia and Montenegro. Its area is 10 877 sq. km. Based on Resolution of the UN Security Council no. 1244 of 12/6/1999, Kosovo was a territory administered by the United Nation Interim Civil Administration. The Comprehensive Proposal for a Status Settlement for Kosovo was presented by the Secretary-General of the United Nations to the UN Security Council members on 26 March 2007. In its Declaration of Independence on 17 February 2008, the Assembly of Kosovo committed itself fully to implementation of the settlement. The provisions of the Settlement are enshrined in the Constitution of the Republic of Kosovo, adopted by the Kosovo assembly on 9 April 2008.

The capital of Kosovo is Prishtina. It is divided into 7 Sectors and 30 administrative units (municipalities). These sectors are Ferizaj, Gjakova, Gjilan, Mitrovica, Peja, Prishtina, and Prizren. The municipalities are 1. Deçan, 2. Dragash, 3. Ferizaj, 4. Fushë - Kosovo, 5. Gllogoc, 6. Gjakova, 7. Gjilan, 8. Istog, 9. Kaçanik, 10. Kamenica, 11. Klina, 12. Leposaviq, 13. Lipjan, 14. Malisheva, 15. Mitrovica, 16. Novobërda, 17. Obiliq, 18. Peja, 19. Podujeva, 20. Prishtina, 21. Prizren, 22. Rahovec, 23. Skënderaj, 24. Suhareka, 25. Shtërpce, 26. Shtime, 27. Viti, 28. Vushtrri, 29. Zveçan and 30. Zubin – Potok (Prizren Municipality, 2007).

The Municipality of Prizren is located in southern Kosovo. It consists of an area of 640 km2 (63,871.68 ha); this makes up 5.94 % of the total country in Kosovo. Prizren shares borders with Albania in the west, the Municipality of Dragash in the south, FYR of Macedonia in the southeast, the Municipality of Shterpce in the east, the Municipality of Suhareke in the north-east, the Municipality of Rahovec in the north and the Municipality of Gjakove in the north-west. The centre of the Municipality of Prizren is Prizren town (Municipality of Prizren; 2002). The distance from Prizren town to Prishtina is 77 km, to Suhareke is 18 km, to Rahovec is 32 km, and to Malisheve is 45 km to Dragash is 37 km.

NATURAL AND TOPOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF PRIZREN

The Municipality of Prizren has an altitude of 412 - 500 m. It is surrounded by the Sharr Mountains, which reach 2,748 m at their highest point. There is an abundant and dense river network within the Municipality of Prizren. The rivers all flow towards the Drini Bardhe River and into the Adriatic Sea. The rivers, which flow from the Sharr Mountains, are very fast and deep, and have narrow gaps, which often form canyons. These rivers are able to maintain their water levels due to the melting snow from the Sharr Mountains. The average water flow of the river is 56 m3/second and its reservoir has a total area of 18,592 km2 (Municipality of Prizren; 2002). The Municipality of Prizren predominantly has a continental climate, which results from its vicinity to the mountains that surround the municipality. The Mediterranean climate also reaches the Municipality of Prizren due to the warm Adriatic draught that comes through the Drini i Bardhe River canyon. The Mediterranean climate helps with the cultivation of grapes, as well as other fruits and vegetables. The average annual temperature in the Municipality of Prizren is 12.5 0C, with a low temperature of 1.30C in January and a high temperature of 23.20C in July (Municipality of Prizren) 2002).

Prizreni, Theranda antike, gjatë periudhave të ndryshme historike shfaqet si një qendër e madhe ekonomiko-kulturore. E ndeshim me emra të ndryshëm. Sipas dokumenteve latine: Prisren, Prisrenum, Presarin, Prisarano, Prisreno, Prisori, Pristren, Prisarini, Jorsaim, etj. ; Bizantinët e quajtën Prisdriana, Prezren, Prizorian; në dokumente Osmane e ndeshim me emrat: Tarzerin, Perserin, Prizerin, Zerin, etj.; në dokumente sllave ndërkaq e ndeshim me emrat: Prizren, Prezren, Prizrin, Prizdren, Prezdrin, etj.

Trashëgimia Kulturore e Prizrenit reflekton historinë e mrekullueshme të qytetit me një kulturë të shtresuar gjatë shekujve deri në ditët e sotme. Duke zotëruar një pozitë të mirë gjeografike dhe gjeopolitike, Prizreni gjithmonë është gjendur në udhëkryq të kulturave të mëdha, si dhe të kulturave etnike, të cilat kanë jetuar njëra pranë tjetrës, si: dardano-iliro-shqiptare, romake, bizantine, serbe, turko-osmane, etj. Në qytetin e Prizrenit gjatë shekujve fliteshin disa gjuhë zyrtare.

Prizreni në antikitet njihet me emrin Theranda, dhe u zhvillua historikisht në rrugët e tregtisë së Ballkanit. Gjatë periudhës së Bizantit qyteti është quajtur Prisdriana. Në vitin 1018/1019 sipas Kartës së perandorit Bizantin Bazili II, Prizreni përmendet si Peshkopatë nën jurisdiksionin e Kryepeshkopatës së Ohrit. Në vitin 1072 nën udhëheqjen e George Voiteh-ut u zhvillua kryengritja e popujve të Ballkanit kundër pushtetit të perandorit Bizantin Mihali VII Duka, kryengritje kjo që u shua në vitin 1073. Menjëherë pas Kryqëzatës së Katërt, më 1204 Prizrenin e sundonin bullgarët. Rreth viteve 1214/1216 Stefan Prvovençani (i Kurorëzuari i Parë) e pushtoi Prizrenin, qytet ky që më pastaj, kohë pas kohe hyri nën bullgarët. Gjatë kësaj periudhe, qyteti ishte i mbrojtur nga një fortifikatë dhe disa fortifikata në rrethe të saj. Prizreni ishte qytet i tregëtisë së lirë, rezidencë e ipeshkvit katolik dhe peshkopit bizantin, bullgar dhe serb, si dhe ishte qendër e artit dhe e kulturës.

Kulmin e zhvillimit, Prizreni e arriti gjatë shekullit XIV. Në këtë kohë Prizreni kishte marrë pamje tipike të qyteteve perëndimore mesjetare: *civitas* (qendër administrative e ekonomike) dhe *castrum* apo *castellum* (qytet kala). Sipas përshkrimeve që i bënin udhëpërshkruesit, i ngjante shumë Raguzës (Dubrovnikut). Në të vërtetë, Prizreni gjatë gjysmës së parë të shekullit XIV, ishte qendër e madhe e kolonistëve raguzanë. Për qëllime të mbrojtjes së interesave, tregtarët raguzanë që vepronin në Prizren, kërkuan që të emërohej një konsull në këtë qytet. Sipas vendimit të Këshillit të Madh Raguzan të datës 8.III.1332, u ngritë konsullata raguzane në Prizren (*quod eius mansio sit in Prisren*). Data e sipërme shënon edhe fillimet e jetës konsullare në Kosovë. Ndërkaq, Prizreni zotëronte eksteritorialitet gjyqësor. Një përvojë e këtillë u përcoll edhe në qytete të tjera të Kosovës, si, në Novobërdë, Trepçë, Prishtinë, Pejë dhe Janjevë. Paralelisht konsullatës në Prizren, Raguzanët ngritën edhe disa institucione të tjera, si, doganën, farkëtoren për prerjen e monedhave, kisha dhe spitale. Në këtë qytet është farkuar monedha me mbishkrim "Prisren".

Arasta dhe rrethina e saj në fillim të shekullit 20-të
Arasta and its Surrounding in the Beginning of the 20th Century

Arasta dhe rrethina e saj, 2006
Arasta and its Surrounding in 2006

During different historical periods, Prizren, or ancient Theranda, appears as a large economic-cultural centre. We come across it with various names. According to Latin documents: Prisren, Prisrenum, Presarin, Prisarano, Prisreno, Prisori, Pristren, Prisarini, Jorsaim, etc.; the Byzantines called it Prisdriana, Prezren, Prizorian; in Ottoman documents it is referred to with the names: Tarzerin, Perserin, Prizerin, Zerin, etc.; meanwhile in slav documents we come across it with the names: Prizren, Prezren, Prizrin, Prizdren, Prezdrin, etc.

The cultural heritage of Prizren reflects the wonderful history of a town with a culture that stretches throughout the centuries up to the present day. By commanding a good geographical and geo-political position, Prizren was always situated at the crossroads of great cultures and also ethnic cultures, which lived next to each other, such as: Dardanian-Illyrian-Albanian, Roman, Byzantine, Serb, Turkish-Ottoman, etc. In the town of Prizren various official languages were spoken during the centuries.

In antiquity, Prizren was known as Theranda, and it developed historically on the trade routes of the Balkans. During the Byzantine period, the town was called Prisdriana. In the year 1018/1019 according to the Charter of the Byzantine Emperor Basil II, Prizren is mentioned as a Bishopric under the jurisdiction of the Archbishop of Ohrid. In 1072, the Balkan peoples rose up under the leadership of George Voiteh, against the regime of the Byzantine Emperor Michael VII Doukas, a rising which was eliminated in 1073. Immediately after the Fourth Crusade of 1204, Prizren was ruled by the Bulgarians. Between the years 1214-1216, Prizren was conquered by Stefan Prvovenčani (the first crowned), but the town was later gradually taken over by the Bulgarians. During this period, the town was protected by fortifications as well as by other fortifications in its surroundings. Prizren was a town of free trade, the residence of the Catholic Bishop and the Byzantine, Bulgar and Serb Bishops, as well as being a centre of art and culture.

Prizren reached the culmination of its development in the 14th century. At this time, Prizren looked like a typical western medieval town: *civitas* (administrative and economic centre) and *castrum* or *castellum* (castle town). According to the descriptions given by travel writers, it was very similar to Ragusa (Dubrovnik). Actually, during the first half of the 14th century, Prizren was a large centre of Ragusan colonists. In order to protect their interests, Ragusan merchants who were operating in Prizren, demanded the appointment of a Consul in the town. According to the decision of the Grand Ragusan Council, dated 8.III.1332, a Ragusan Consulate was established in Prizren (*quod eius mansio sit in Prisren*). This date onwards marks the start of Consular life in Kosovo. In the meantime, Prizren possessed legal exterritoriality. Other towns in Kosovo were having similar experiences, such as Novobërda, Trepça, Prishtina, Peja and Janjeva. As well as the Consulate in Prizren, the Ragusans also established other institutions such as customs, a mint for the cutting of coins, a church and a hospital. In the town, coins with the words "Prisren" were minted.

Hamami i Gazi Mehmet Pashës dhe rrethina në fillimin e shekullit 20
Gazi Mehmet Pasha Bath and Its Surrounding in the 20th Century

Hamami i Gazi Mehmet Pashës dhe rrethina, 2006
Gazi Mehmet Pasha Bath and Its Surrounding, 2006

Në gjysmën e dytë të shekullit XIV qyteti filloi të dobësohej për shkak të konflikteve dhe përçarjeve politike. Atëbotë, pas vdekjes së perandorit Dushan (më 1355), qyteti sundohej nga mbreti serb Vukashin (1360-1371), më pastaj pas vdekjes së Vukashinit më 1371, Prizreni u sundua nga princërit arbërorë të familjeve Balshaj dhe Kastrioti. Gjatë gjithë mesjetës në Prizren dhe rrethe janë ngritur monumente të njohura të kultit Romano-Katolik (*Sancta Maria de Prisren* dhe *Sanctus Petrus supra Prisren*), dhe monumente të kultit Ortodoks Bizantin dhe Serb (Kisha e Zojës Prene-Bogorodica Ljeviška, dhe Manastiri i Shenjtorëve Mihal e Gabriel-Sveti Arhandjeli afër Prizrenit, etj.).

Ka të ngjarë se Prizreni disa herë kishte rënë nën osmanët. Mirëpo, më 1459, qyteti ra përfundimisht nën administrimin e Perandorisë Osmane ku dhe lulëzoi përsëri. Në shekullin XVI u ndërtuan monumente kulti të mrekullueshme Osmane si Xhamia e Gazi Mehmet Pashës, Hamami i Gazi Mehmet Pashës, dhe Xhamia e Sinan Pashës. Në atë kohë Prizreni u bë pjesë e provincës Osmane të Rumelisë. Shquhej për qytet tregtar me prosperitet, duke përfituar nga pozita gjeografike dhe rrugëve tregtare në veri-jug dhe lindje-perëndim që lidheshin mirë me gjithë Perandorinë Osmane. Prizreni u bë qytet më i madh i administratës osmane në Kosovë. Qyteti u pushtua përsëri në fund të shekullit XVII nga Austriakët dhe forcat aleate të tyre. Mirëpo, osmanët shumë shpejt e vunë nën kontroll përsëri.

Prizreni ishte qendër kulturore dhe intelektuale e Kosovës gjatë periudhës Osmane. Ishte e dominuar nga popullata e saj Myslimane, që e përbënin mbi 70% të popullsisë së saj në vitin 1857. Më 1878, në kohën e Lidhjes së Prizrenit, qyteti u bë qendra më e madhe kulturore e shqiptarëve dhe kryeqytet i koordinimit të politikës dhe kulturës së shqiptarëve jo vetëm të Kosovës.

Në shekullin XX qyteti përjetoi një periudhë intensive të ndërimeve rapide posaçërisht në zonat tregtare. Kah fundi i vitit 1918 kur u formua Mbretëria Serbo-Kroato-Sllovene, Prizreni u ripushtua dhe hyri nën mbretërinë e porsathemeluar, e cila nga viti 1929 është quajtur Mbretëria e Jugosllavisë. Me decenie të tëra pas instalimit të qeverisjes së egër serbe në Prizren, qyteti në fjalë u bë njëra ndër qendrat e nacionalizmit Shqiptar në luftë për pavarësi.

Prizreni dhe rrethët e saj ishin të prekur në mënyrë të rëndë nga lufta në Kosovë gjatë viteve 1998-1999. Pas përfundimit të luftës në Qershor të vitit 1999 pjesa e madhe e popullsisë shqiptare u kthye në Prizren.

Literatura:

1. John V.A. Fine, Jr., The Early Medieval Balkans, dhe 2. The Late Medieval Balkans (botim Ann Arbor, The University of Michigan Press) 1997.

3. Noel Malcolm, Kosova, një histori e shkurtër, Koha, Prishtinë 1998

4. Skënder Rizaj, Kosova gjatë shekujve XV,XVI, XVII, Prishtinë 1982

5. Jahja Drançolli, Raguzanët në Kosovë, Instituti i Historisë, Prishtinë 1986, etj.

Përpiloi: Prof. Dr. Jahja Drançolli, historian

Kalaja në fillim të shekullit 20-të
Kalaja in the beginning of the 20th Century

Kalaja, 2006

In the second half of the 14th century, the town became weakened as a result of conflicts and political divisions. At that time, after the death of the Emperor Dushan (in 1355), the town was ruled by the Serb King Vukashin (1360-1371), and later, after the death of Vukashin in 1371, Prizren was ruled by an Arberor Prince from the Balshaj and Kastriot families. In Prizren and its surroundings during the whole medieval period, well-known monuments of the Roman-Catholic rite were erected (*Sancta Maria de Prisren* and *Sanctus Petrus supra Prisren*)), as were monuments of the Byzantine and Serb Orthodox rites (Church of the Holy Virgin - Bogorodica Ljeviška, and the Monastery of Saint Michael and Saint Gabriel - Sveti Arhandjel near Prizren.)
It is possible that Prizren fell a few times under the Ottomans, however it was in 1459, that the town finally came under the administration of the Ottoman Empire and it prospered again. In the 16th century, the marvellous Ottoman monuments of the Mosque of Gazi Mehmet Pasha, the Hamam of Gazi Mehmet Pasha, and the Mosque of Sinan Pasha were built. At that time, Prizren became part of the Ottoman province of Rumelia. It became distinguished as a prosperous market town, profiting from its geographical position and the North-South and East-West trade routes that connected it effectively with the whole Ottoman Empire. Prizren became the biggest town of the Ottoman administration in Kosovo. The town was conquered once more at the end of the 17th century by the Austrians and their allied forces. However the Ottomans very quickly took it under control again.
Prizren was the cultural and intellectual centre of Kosovo during the Ottoman period. It was dominated by its Moslem population, which constituted over 70% of its population in the year 1857. In 1878 at the time of the League of Prizren the town became the greatest cultural centre of Albanians and the key town coordinating Albanian politics and culture, not only in Kosovo.
In the 20th century, the town experienced an intensive period of rapid changes especially in the market areas. Towards the end of 1918 when the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was formed, Prizren was re-conquered and became part of the recently formed Kingdom which after 1929 became called the Kingdom of Yugoslavia. Some decades after the installation of brutal Serb governance in Prizren, the town in a word became one of the centers of Albanian nationalism in the struggle for independence.
Prizren and its surroundings were affected very seriously by the war in Kosovo during the years 1998-1999. After the conclusion of the war in June 1999 the greater part of the Albanian population returned to Prizren.

Literature:
1. John V.A. Fine, Jr., The Early Medieval Balkans, dhe 2. The Late Medieval Balkans (Published Ann Arbor, The University of Michigan Press) 1997.
3. Noel Malcolm, Kosovo, A Short History, Koha, Prishtina 1998
4. Skënder Rizaj, Kosova during the 15th, 16th and 17th centuries, Prishtina 1982
5. Jahja Drançolli, Ragusans in Kosovo, Institute of History, Prishtina 1986, etc.

Compiled by:
Prof. Dr. Jahja Drançolli, historian

Numri i popullsisë së Kosovës, përafërsisht është vlerësuar në 1.8 deri në 2.0 milion banorë. Vlerësimi më i saktë duhet të jetë rreth 1.9 milion. Duke u bazuar në Analizat e Standardeve të Vlerësimit të Jetesës në vitin 2000, 88% janë Shqiptarë të Kosovës, popullsia Serbe është llogaritur në 7% përderisa grupet tjera etnike përbëjnë përafërsisht 5% të totalit të popullsisë. Grupet tjera etnike duke u bazuar në ASVJ kryesisht janë Mysliman/Boshnjak (1.9 %), Romët (1.7 %), dhe Turqit (1 %).

Qyteti i Prizrenit është kryeqyteti administrativ i Komunës së Prizrenit, që ka përafërsisht popullatë prej 222,000 banorëve, përfshirë këtu qytetin dhe 76 fshatra që i përkasin komunës. Pas konfliktit të vitit 1999 përafërsisht 40,000 persona të zhvendosur brenda (PZhB) janë shpërndarë në rajon. Sidoqoftë, rekonstruimi i suksesshëm i më shumë se 10,000 shtëpive krijoi kushte që shumica të kthehen në shtëpitë e tyre (Analiza e Matjes së Standardit të Jetesës, 2000).

Komuna e Prizrenit ka përafërsisht 90% shqiptar dhe grupe tjera minoritare të boshnjakëve, turqve, rom dhe serbëve. Bazuar në regjistrimin e përgjithshëm të Marsit të vitit 1991 dhe të përpiluar nga Instituti Federativ për Statistika të Jugosllavisë, Komuna e Prizrenit është vlerësuar se ka 175,413 banorë. (Analiza e Matjes së Standardit të Jetesës, 2000).

Shqiptarët, boshjakët, turqit, romët dhe serbët jetojnë në Prizrenin metropolitan. Edhe pse boshnjakët kosovar janë grupi kryesor minoritar në terma të statistikave, komuniteti turk kosovar është mjaft i mirënjohur dhe me influencë. Turqishtja flitet me të madhe, gjithashtu edhe në mes të Shqiptarëve të Kosovës. Në pjesën veriore të Prizrenit, në regjionin e Podrimës, jetojnë së bashku Shqiptarët dhe Turqit. Në pjesën lindore të Prizrenit, në regjionin e Podgorës së Prizrenit, jetojnë së bashku Shqiptarët dhe Boshnjakët. Në pjesën juglindore gjendet Lugina e Zhupës e cila kryesisht është e banuar me Boshnjak, dhe pjesërisht me Serbë dhe Shqiptar Kosovar (Analiza e Matjes së Standardit të Jetesës, 2000).

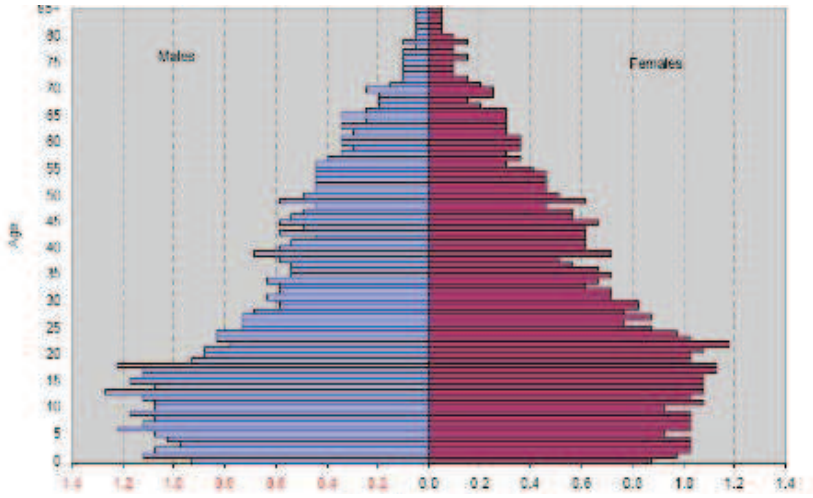

Piramida e popullsisë së Kosovës
Burimi: Analizat Socio-Ekonomike dhe Demografike 1999 (SOK)

The Population Pyramid of Kosovo
Source: Demographic and Socio-economic Survey 1999 (SOK)

POPULATION CHARACTERISTICS OF KOSOVO AND PRIZREN

The resident population, living in Kosovo, is usually estimated as 1.8 to 2.0 million. The best estimate is probably around 1.9 million. According to Living Standard Measurement Survey 2000, 88% were defined as ethnic Kosovo Albanians. The ethnic Serbian population accounted for 7%, while other ethnic groups together accounted for approximately 5% of the total population. Other ethnic groups consist according to LSMS mainly of Muslims/Bosniacs (1.9 %), Romans (1.7 %), and Turkish (1 %).

Prizren City is the administrative capital of the Municipality of Prizreni, which has an estimated population of about 221,000 inhabitants, both in town and in 76 villages which are a part of the municipality. Following the 1999 conflict, approximately 40,000 internally displaced persons (IDPs) were located in the region. However, the successful reconstruction of more than 10,000 houses has allowed the majority to return to their homes (Living Standard Measurement Survey, 2000).

Prizren Municipality has around 90% Albanians and ethnic minority groups of Bosniacs, Turks, Roman and Serbs. Based on the census of March 1991 completed by the Federative Institution for Statistics of Yugoslavia, the Municipality of Prizren was estimated to have 175,413 inhabitants. In Kosovo census of 1991 is not done (Living Standard Measurement Survey, 2000).

Kosovo Albanians, Bosniacs, Turks, Roma, and Serbs live in metropolitan Prizren. Although Kosovo Bosniacs are the main minority group in terms of numbers, the Kosovo Turkish community is socially prominent and influential. In town, Turkish is widely spoken, also among Kosovo Albanians. In the northern part of Prizren, the region of Podrimlje/Podrimja, Kosovo Albanians and Turks live. The eastern part, the Podguri i Prizrenit/Podgora region is inhabited by Kosovo Albanians and Bosniacs. The southeast is Župa/Zhupa Valley, inhabited primarily by Kosovo Bosniacs, and partly by Kosovo Serbs and Albanians (Living Standard Measurement Survey, 2000).

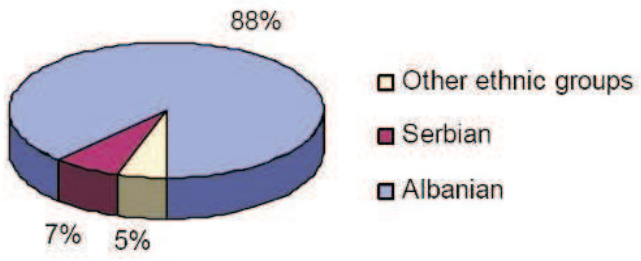

Ndarja etnike në Kosovë në vitin 2000
Burimi: Analizat e Standardeve të Vlerësimit të Jetesës (ASVJ) 2000

The Ethnic Distribution in Kosovo in 2000
Source: Living Standard Measurement Survey (LSMS) 2000

Ndërmarrjet private në komunë janë të bazuar në agrikulturë, tregti, ndërtimtari dhe prodhimin e të mirave ushqimore. Bizneset private në të shumtën e rasteve kanë vështirësi në sigurimin e investimeve kapitale si nga entitetet lokale ashtu edhe të huaja. Problematikë shtesë është edhe konkurrenca në mes të Shqipërisë, Turqisë dhe Kinës, të cilët e udhëheqin tregun me produktet e importuara, derisa produktet Kineze janë dukshëm më të lira. Për shkak të vështirësive financiare, disa kompani dhe fabrika u mbyllën ndërsa të tjerat po reduktojnë numrin e punëtorëve. Kjo rënie e ekonomisë në përgjithësi kontribuon direkt në rritjen e numrit të papunëve dhe varfërisë, duke bërë zbatueshmërinë financiare/ekonomike të parëndësishme në regjion (Profili i Komunës; OSBE,2006).

Shumë restorante, dyqane me pakicë, dhe bizneset e bazuara në shërbime operojnë në lokale të vogla. Prizreni si duket po mbushet me prosperitetin ekonomik, por këto shfaqje po zbehen pasi që prania ndërkombëtare po zvogëlohet dhe riatdhesimi i refugjatëve pritet që ende të dëmtoj ekonominë lokale. Ngopja e tregut, papunësia e lartë dhe reduktimi i dërgimit të mjeteve financuese nga jashtë janë indikatorë ekonomik kërcënues (Profili i Komunës; OSBE,2006)

Në tri fshatra gjenden tri kooperativa bujqësore. Pothuajse i tërë shumimi i bagëtisë dhe produkteve të agrikulturës janë private, joformale, dhe me shkallë të vogël. Në Prizren veprojnë tetë banka nëpërmjet degëve të tyre si ProCredit Banka dhe Autoriteti Bankar i Kosovës (BPK), Banka Amerikane e Kosovës (ABK), Banka Private e Biznesit (BPB), Banka e Re e Kosovës (NBK), Kasabanka, Banka Ekonomike, Raiffeisen Banka. Aty janë po ashtu institucionet financiare jo bankare si FINCA dhe KEP (Profili i Komunës; OSBE 2006)

Tani në Komunën e Prizrenit të punësuar janë 21,499 banorë. Prej këtyre 12,371 persona janë të punësuar në sektorin privat, 4,341 persona janë të punësuar në sektorin shoqëror, dhe 4,787 persona janë të punësuar në sektorin publik. Shumica e banorëve punojnë në sektorin industrial (41%), tregti me shumicë dhe pakicë (24.6%), shërbime (20%) dhe ndërtimtari (13.4%) (Profili i Komunës; OSBE,2006).

Në sektorin publik në Komunën e Prizrenit më parë ishin 44 ndërtesa industriale dhe kooperativa bujqësore. Këto biznese para konfliktit punësonin një numër prej 15,000 banorëve, ndërsa pas konfliktit ato ishin në gjendje të punësonin vetëm 7,500 njerëz prandaj prodhimet industriale kanë shënuar rënie (Profili i Komunës; OSBE 2006).

Një e dhënë e kalkuluar nga Komuna tregon se 60% të familjeve që jetojnë në viset rurale i derivojnë të ardhurat e tyre nga aktivitetet bujqësore. Sektori i bujqësisë dhe blegtorisë siguron një kontribut të madh në GDP-në në Prizren. Në Komunën e Prizrenit industria primare është bujqësia e kombinuar me agro-industritë e zhvilluara në nivelin lokal. Kjo komunë është e pasur me resurse të shumta bujqësore dhe përgjatë shekujve ka prodhuar lloje të ndryshme të drithërave, rrushit, pemë dhe perime (Profili i Komunës; OSBE,2006).

Komuna e Prizrenit ka potencial të madh në zhvillimin e turizmit, duke u bazuar në pozitën gjeografike, vendndodhjeve tradicionale dhe kushteve klimatike të përshtatshme. Në Komunë përfshihen edhe malet piktoreske të Sharrit, të cilat kanë lartësi që ndryshojnë nga 200 m (Profili i Komunës; OSBE,2006).

ECONOMIC CHARACTERISTICS OF PRIZREN

Private enterprise in the municipality is based on agriculture, trade, construction and food processing. Private businesses predominantly face difficulties securing capital investment from local and foreign entities. Additionally problematic is the competition from Albania, Turkey, and China, which drives up market prices on imported products and goods whist Chinese products are cheaper. Due to financial hardships, several companies and factories have closed and others are reducing personnel. This general economic downturn contributes directly to the growing rate of unemployment and poverty, making the financial/economic viability in the region more tenuous (Municipal Profile; Osce, 2006).

Many restaurants, private retail stores, and service-related businesses operate out of small shops. Prizren appears to be teeming with economic prosperity, but appearances are deceiving as the international presence is reduced and repatriation of refugees is expected to further strain the local economy. Market saturation, high unemployment, and a reduction of financial remittances from abroad are ominous economic indicators (Municipal Profile; Osce, 2006).

There are three agricultural co-operatives in three villages. Most livestock breeding and agricultural production is private, informal, and small-scale. There are eight operational banks with branches in Prizren, the ProCredit Bank and the Payment and Banking Authority of Kosovo (BPK), American Bank of Kosovo (ABK), Bank for Private Business (BPB), New Bank of Kosovo (NBK), Kasabanka, Economic Bank (EB), and Raiffeisen Bank .There is also the non-banking financial institutions FINCA and KEP (Municipal Profile; Osce, 2006).

There are 21,499 inhabitants presently employed in the Municipality of Prizren. Of these, 12,371 persons are employed in the private sector, 4341 persons are employed in the social sector, and 4,787 persons are employed in the public sector. Deployment by economic activity of inhabitants employed in the private and public sectors is presented in chart 4. The majority of inhabitants work in the industrial sector (41 %), wholesale and retail trade (24.6 %), services (20%) and construction (13.4 %) (Municipal Profile; Osce, 2006).

There were 44 industrial buildings and agricultural co-operatives in the public sector in the Municipality of Prizren. These businesses employed an estimated 15,000 inhabitants before the conflict, whereas post-conflict they have only been able to employ 7,500 people and therefore, the industry outputs have decreased (Municipal Profile; Osce, 2006).

Estimated data from the Municipality13 indicates that 60% of families that live in rural settlements derive their income from agricultural activities. The sectors of agriculture and livestock provide a large contribution to the GDP in Prizren. The primary industry in the Municipality of Prizren is agriculture, combined with locally developed agro-based industries. The Municipality of Prizren has many rich agricultural resources and has produced various cereals, grapes, fruits and vegetables for many centuries (Municipal Profile; Osce, 2006).

The Municipality of Prizren has great potential to develop its tourism industry based on its geographical location, traditional sites and comfortable climate conditions. The Municipality includes the picturesque Sharr Mountains, which have altitudes that vary from 200 m (Municipal Profile; Osce, 2006).

SHËRBIMET SOCIALE, SHËNDETËSORE DHE EDUKIMI

Shërbimet sociale, këshille familjare dhe të divorceve, gjithashtu edhe çështjet që kanë të bëjnë me jetimët janë përgjegjësi e Qendrës për Mirëqenie Sociale (QMS). Kjo qendër vepron në bashkëpunim të ngushtë me një OJQ-në Angleze "Shpresa dhe Shtëpi për Fëmijë", e cila i administron nevojat e fëmijëve jetim të cilët përkohësisht janë strehuar në një spital lokal. Qendra Sociale siguron paga për njerëzit e pa aftë, të moshuar dhe të ndjeshëm. Një numër i madh i personave me sëmundje kronike nuk kanë për medikamente ose nuk mund t'i mbulojnë shpenzimet e tyre. Refugjatët e kthyer si dhe personat e zhvendosur ballafaqohen me rrethana të vështira, dhe me planin aktual nuk marrin asistencë sociale. Në Komunën e Prizrenit ndodhen 2 vendstrehime me 36 familje refugjatësh. Një komision që do të vlerësoj procesin e rindërtimit të shtëpive të tyre, planifikon që të mundëson sa më parë kthimin e tyre në vendet e mëparshme(Profili i Komunës; OSBE,2006).

Spitali i Prizrenit ofron shërbime mjekësore për afërsisht 400,000 banorë dhe është spitali i vetëm që mbulon këtë regjion të gjerë. Në spital të punësuar janë 670 punëtorë duke përfshirë 82 doktorë dhe është i pajisur për emergjenca, njësitë për kujdesin intensiv, dhe autoambulanca që janë donacione nga vende të ndryshme. Po ashtu gjenden edhe 32 shtëpi private shëndetësore dhe laboratorë, 22 ordinanca stomatologjike dhe 19 farmaci, të cilat veprojnë në komunë (Profili i Komunës; OSBE,2006).

Shkollat fillore dhe të mesme në komunë sigurojnë edukim në gjuhën shqipe, boshnjake dhe turke, nëpërmjet plan programeve të ndryshme mësimore. Komuna ka 40 shkolla fillore dhe pesë të mesme. Në mes tyre janë dy shkolla speciale, njëra për fëmijë me të meta. Po ashtu gjendet edhe dega e Universitetit të Prishtinës, Shkolla e Lartë Pedagogjike. Fakulteti i Edukimit kohë më parë u themelua në Prizren (Profili i Komunës; OSBE,2006).

SOCIAL SERVICES, HEALTH, AND EDUCATION

Social services, family and divorce counseling, as well as orphan-related matters are the responsibility of the Centre for Social Welfare (CSW). The centre co-operates closely with the English NGO “Hope and Homes for Children”, which manages the needs of the orphans sheltered temporarily in the local hospital. The Social Centre provides payments to the disabled, elderly, and other vulnerable people. Many persons with chronic illnesses have no money for medication or are unable to cover all their expenditures. Returning refugees and IDPs face difficult circumstances and will not receive social assistance under the current plan. In Prizren municipality there are 2 shelters with 36 refugee families. A commission that will evaluate the process of reconstruction of their houses to facilitate their return as soon as possible is being planned (Municipal Profile; Osce, 2006).

Prizren's hospital offers medical services for approximately 400,000 citizens. It is the only hospital covering this extensive region. The hospital employs 670 workers including 82 doctors and is equipped with emergency, intensive care units, and donated ambulances. There are also 32 private health houses and laboratories, 22 dental health houses and 19 pharmacies that operate within municipality (Municipal Profile; Osce, 2006).

Primary and secondary schools of the Municipality provide education in the Albanian, Bosnian and Turkish languages, through separate curricula. The municipality has 40 primary and five secondary schools. There are two special schools, one for handicapped children. There is also one branch of the Prishtinë/Priština University's High Pedagogical School. A Faculty of Education was recently established in Prizren (Municipal Profile; Osce, 2006).

VIZIONI, QËLLIMET DHE OBJEKTIVAT E PLANIT TË KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Si fazë e parë e studimit, vizioni, qëllimet dhe objektivat e planit të konservimit dhe zhvillimit të Prizrenit janë përcaktuar me anë të një trajtimi bashkëkohorë dhe inovativ të çështjes së konservimit dhe planifikimit urban. Këto qëllime dhe objektiva janë parashtruar për urbanizim modern, transport, imperativët relievor si të qytetit ashtu edhe të pejsazhit, si dhe duke u bazuar në perspektivën e zhvillimit dhe të konservimit që ka kjo zonë. Duke formuluar përcaktuesit e përgjithshëm të planifikimit, është marrë parasysh edhe struktura e ambientit të Prizrenit me mbështetjen e rigjenerimit ekonomik, duke ruajtur vlerat historike, arkitektonike dhe funksionale. Brenda këtij synimi, objektivat kryesore mund të definohen si përmirësim i kualitetit funksional, arritjen e një komunikimi optimal, arritjen e integrimit social dhe kulturor, krijimin e një mjedisi pozitiv për kualitetin arkitektonik dhe urban dhe arritjen e optimumit të kushteve për shëndet dhe qetësi, e tëra kjo duke arritur një çmim optimal dhe mbështetje ekonomike gjatë vendimeve të planifikimit, vendime këto fleksibile ashtu edhe të aplikueshme.

VIZIONI I PLANIFIKIMIT DHE QËLLIMI I PLANIT TË KONZERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË PRIZRENIT

Vizioni i Planit të Konservimit dhe të Zhvillimit mund të promovohej si: "Prizreni: qendra historike, paqësore e multikulturore por bashkëkohore e Kosovës".
Bazuar në vizionin e mësipërm, qëllimi i Planit të Konservimit dhe Zhvillimit është: "që të formulojë determinanta që mirëmbajnë zhvillim të përshtatshëm modern për strukturën e zonës historike të Prizrenit duke ruajtur vlerat historike, arkitektonike dhe funksionale; si dhe përmirësimin e planeve të zhvillimit përmes këtyre vendimeve".

OBJEKTIVAT PLANIFIKUESE TË PLANIT TË KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË PRIZRENIT

Bazuar në Propozimin Gjithëpërfshirës për Zgjidhjen e Statusit të Kosovës, Aneksi V Art. 4. i Propozimit Gjithëpërfshirës që përcakton Zonat Speciale të Mbrojtura me objektivën e mëposhtme:
"Të sigurohet një ekzistim dhe funksionim paqësor të zonave të mbrojtura; të ruhet mjedisi historik, kulturor dhe natyror, duke përfshirë mënyrën e jetës monastike të klerit; dhe të parandalohet zhvillimi negativ përreth tyre, duke siguruar kushtet më të mira të mundshme për zhvillim harmonik dhe të qëndrueshëm të komuniteteve të cilat banojnë në hapësirat përreth këtyre objekteve".
Në harmoni me "Propozimin Gjithëpërfshirës për Zgjidhjen e Statusit të Kosovës", Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Prizrenit përcakton Prizrenin si trashëgimi urbane që posedon numër të madh të objekteve monumentale dhe popullore, nga origjina të ndryshme kulturore, që duhet të mbrohen. Pasi që diversiteti funksional, kulturor dhe fetar formon pjesën integrale të jetës urbane në Prizren, fuqimisht inkurajohet koekzistenca paqësore e aktiviteteve të ndryshme mbi një hapësirë urbane të përbashkët.
Objektivat planifikuese të Planit të Konzervimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit janë arritur duke u mbështetur në qëllimet planifikuese të parashikuara si dhe në potencialet e zonës.
Drejt arritjes së qëllimeve specifike u përvetësuan këto masa:

- Vlerësimi i ndërtesave monumentale dhe rrethinës së tyre të tanishme.
- Revitalizimi i vlerave të veçanta për regjionin duke e ruajtur autenticitetin.
- Të punohet në mënyrë që të sigurohet vazhdimësia e strukturave historike, civile dhe monumentale të regjionit, dhe të plotësohen nevojat moderne të banorëve.

THE VISION, GOAL AND OBJECTIVES OF THE PRIZREN HISTORIC AREA CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

As the first stage of the study, the vision, goal and objectives of the Prizren Conservation and Development Plan are determined with the contemporary and innovative urban planning and conservation approach. These goals and objectives are expounded for the modern urbanization, transportation, townscape and landscaping imperatives of the planning site, while taking into account the prospects for conservation and development. Formulating the general planning determinations, environmental fabric of Prizren are considered with supporting economic regeneration, while preserving its historical and architectural and functional values. Within this purpose, main objectives can be defined as improving functional qualifications, gaining optimal communications, achieving social and cultural integration, creating a positive environment for both architectural and urban quality and optimum health and comfort conditions, gaining optimum cost and economic support through the planning decision both flexible and applicable.

PLANNING VISION, AND THE GOAL OF THE PRIZREN CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

The vision of the Prizren Conservation and Development Plan can be promoted as: "Prizren: a peaceful, multi-cultural historic but contemporary center of Kosovo".

Based on above vision, goal of the Prizren Conservation and Development Plan is proposed as: "to formulate determinants that maintain the appropriate and contemporary development of the environmental fabric of Prizren Historic Area while preserving its historical, architectural and functional values; and to improve detailed development plans beyond these decisions".

PLANNING OBJECTIVES OF THE PRIZREN CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

According to Comprehensive Proposal for the Kosovo Status Settlement, Annex V Art. 4. of the Comprehensive Settlement Proposal entails the establishment of Special Protective Zones with the following objective:

"*To provide for the peaceful existence and functioning of the sites to be protected, preserve their historical, cultural and natural environment, including the monastic way of life the clergy and prevent adverse development around them, while ensuring the best possible conditions for harmonious and sustainable development of the communities inhabiting the areas surrounding such sites".*

In concordant with "Comprehensive Proposal for the Kosovo Status Settlement", Prizren Conservation and Development Plan engaged in Prizren as an urban heritage which also entails a number of monumental and vernacular constructions from various cultural origins to be protected. As functional, cultural and religious diversity forms an integral part of the urban life of Prizren, peaceful coexistence of diverse activities over a common urban space is aimed to encourage.

Planning objectives of the Prizren Historic Area Conservation and Development Plan are achieved by depending on the predicted planning goals and the potentials of the area.

To achieve the above mentioned goal, following strategies are adopted:

- Appraising the monumental buildings and their immediate surroundings,
- Revitalizing the values particular to the region, while maintaining authenticity,
- Working to ensure the permanence of historic, civil and monumental structures in the region, and to meet the modern needs of its inhabitants.

OBJEKTIVAT PLANIFIKUESE TË PLANIT TË KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË PRIZRENIT

OBJEKTIVAT

Kualifikimi Funksional

Të theksohet roli funksional në relacion me integrimin e zonave tjera fqinje dhe qytetev e tjera të Kosovës.- Të shfrytëzohen funksionet e reja duke ndërruar karakterin e papërshtatshëm të funksioneve sociale dhe ekonomike në mënyrë që të sigurohet kontinuiteti i zhvillimit ekonomik përderisa rruhet edhe modeli urban historik.
Të krijohet rrjeti i ri i shpërndarjes për shërbimet ekzistuese duke i integruar në arritjet e reja.
Të sigurohet në funksion mjaftueshmëria dhe efikasiteti i vende si për banorë ashtu edhe vizitorë, duke përmirësuar standardet e jetesës.

Komunikimi Optimal

Të caktohen rrugët për këmbësorë dhe rrjeti i transportit me automjete në masë të mjaftueshme për nevojat e zhvillimit të aktiv iteteve ekzistuese dhe atyre të propozuara.
Të lidhen vendet me aktivitete të ndryshme që kanë rëndësi, me hierarkinë për këmbësorë, vendeve të parkimit dhe stacioneve të autobusëve.
Të sigurohen vendet e parkimit si për banorë ashtu edhe për vizitorë.

Integrimi shoqëror dhe kulturor

Të bëhet transformimi i një nga v endet më të rëndësishme të Kosovës përsëri në një qendër atraktive kulturore e turistike, duke lartësuar vlerat kulturore, arkeologjike dhe natyrore, si dhe potencialin e trashëgimisë arkitektonike dhe strukturën tradicionale urbane që e posedon.
Të ngritët vetëdija publike mbi konservimin e trashëgimisë kulturore duke siguruar një ambient edukativ.
Të rritë kuptimin e planit të konservimit në mënyrë që të siguroj zhvillimin e strukturave shoqërore.
Të tërheqë vëmendje në konservim, planifikim dhe procesin e tij të implementimit me pjesëmarrjen e plotë të banorëve.

Mjedis pozitiv për kualitetin arkitektonik dhe urban

Të promovohet një rrjet mjedisor që vë theks në rolin e ndikimit në cilësinë dhe strukturën urbane, historike, vlerave monumentale (Kisha e Ljevishkës, Katedralja e Zonjës Ndihmëtare, Xhamia e Gazi Mehmet Pashës , hamami i Gazi Mehmet Pashës, Xhamia e Sinan Pashës, shtëpitë tradicionale, muret etj).
Të përmirësohet kualiteti arkitektonik duke ruajtur, riparuar, ngritur strukturat shkatërruese të papërshtatshme; dhe harmonizimi i tyre në atë shkallë të konsistencës së vendit ku gjinden me arkitekturën bashkëkohore.
Të krijohen mundësi të reja për banim dhe të formohen strukturat e reja sociale në sensin e konservimit.
Të ndalohet shkatërrimi i infrastrukturës dhe modelit urban historik dhe të eliminohen pamjaftueshmëritë.
Të krijohet një imazh i fortë urban, që do të mund të komunikonte me kontinuitetin historik dhe arkitektonik të regjionit të Prizrenit si me banorë ashtu edhe me vizitorë.

Kushte pozitive për shëndet dhe qetësi

Të sigurohen kushtet optimale me një kontroll klimatik si në hapësirat e brendshme ashtu edhe të jashtme.
Të sigurohen kushtet e ndriçimit optimal si në hapësirat e brendshme ashtu edhe në ato të jashtme duke përdorur ndriçim natyror dhe artificial.
Të sigurohet pastërtia e mjedisit duke pasur parasysh mbledhjen e mbeturinave dhe vendosjen e kontejnerëve në vende të përshtatshme.

Çmimi optimal dhe përkrahja ekonomike

Të përdoren resurset e vendit, organizatat e implementimit, vullnetarët dhe ato të njerëzve lokal që të sigurohet çmimi/kualiteti optimal në çdo fazë të planifikimit.
Të asistohet në gjetjen e resurseve financiare në procesin e implementimit.
Të sigurohen të ardhurat ekonomike në mënyrë që të menaxhohet trashëgimia urbane në jetën e përditshme.

Fleksibiliteti dhe Zbatueshmëria

Të gjinden zgjedhjet fleksibile në mënyrë që të sigurohen rastet e ndryshimit të mëtejmë në kohë dhe hapësirë.

PLANNING OBJECTIVES OF THE PRIZREN CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

	OBJECTIVES
To emphasize the fubctional role in relation to the integration with other neigboring areas and other cities of Kosova To utilize new functions while changing the character of existing unsuitable socio-economic functions to provide continuity in economic progress while preserving the historic urban pattern. To create new distribution network for existing services while integrating them with new achievements. To provide functionally sufficient and efficient places for both inhabitants and visitors, while improving living standards.	Functional Qualification
To arrange the pedestrian routes and vehicle transportation network sufficiently for the needs of the existing and proposed activities. To connect sites of various activities having importance with a hierarchy of pedestrianization, parking lots and bus stops. To provide parking lots for residents and for visitors.	Optimal Communications
Transforming, one of the most important settlements of the KOSOVA, into an attractive cultural and tourist center again by appraising its cultural, archeological and natural values; and its potential of architectural heritage and traditional urban fabric. To raise public awareness on conservation of cultural heritage by providing an education milieu. To enhance the understanding of conservation study to provide development in social structure. To emphasize the conservation, planning and implementation process with full participation of inhabitants.	Social and Cultural Integration
To promote an environmental network that puts emphasis on the influential role in the urban fabric of natural, historic, monumental and civil architectural values(Church of Ljvitza,Cathedral of Perpetual Succour, Gazi Mehmet Pasa Mosque, Gazi Mehmet Pasa Turkish Bath, Sinan Pasa Mosque, timber houses, walls etc. To improve the architectural quality by preserving, repairing, upgrading, demolishing unfitting structures and harmonizing them with the character and scale of the site consistent with contemporary architecture. To generate new housing opportunities to constitute new social structure in the sense of conservation. To prevent historic urban pattern and infrastructure to be ruined and to eliminate insufficiencies. To create a robust urban image, which can communicate the historical and architectural continuity of the Prizren Region to the residents and visitors.	A Positive Environment for the Architectural and Urban Quality
To provide optimal conditions by climate control both indoors and outdoors. To provide optimum lighting conditions indoors and outdoors using natural and artificial light. To ensure the cleanliness of the environment by reconsidering garbage collection, and by placing garbage bins and containers at suitable locations.	A Positive Environment Depends on Conditions of Health and Comfort
To utilize the resources of the country, organizations charged with implementation, volunteers and those of the local people to ensure optimum cost/quality ratios at every stage of planning. To assist in finding financial resources in the process of implementation. To provide economic inputs to manage continuity in urban heritage to live.	Optimum Cost and Economic Support
To find flexible solutions to provide opportunity to change and further development in time and space.	Flexibility and Applicability

Në Planin e Konservimit dhe Zhvillimit të Prizrenit, janë bërë vlerësime analitike duke i ri-bërë dhe plotësuar analizat ekzistuese dhe duke bërë analiza shtesë. Analizat fizike janë bërë si në bllokun e ndërtesave ashtu edhe në nivelin e ndërtesave individuale. Struktura urbane është analizuar me shqyrtimin e hapësirave dhe objekteve individuale. Ndërsa për analizat sociale janë kryer po ashtu vlerësimet analitike të cilat janë specifike dhe përmbajnë strukturën demografike, relacionet shfrytëzues-ndërtesë / relacionet në mes të ambientit fizik, komunikimet sociale dhe nivelet e bashkëveprimit, opinione për konservimin urban si dhe për zonën e planifikimit.

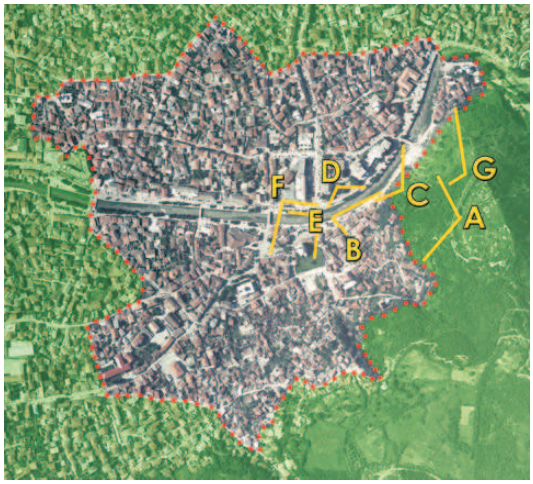

Kufinjtë e Zonës Historike të Prizrenit
Borders of Prizren Historic Area

Siluetat e Zonës Historike të Prizrenit
Silhouettes from Prizren Historic Area

SURVEY AND ANALYSIS OF PRIZREN HISTORIC AREA

In Prizren Conservation and Development Plan, the analytical evaluation is carried out considering the previous studies. Urban fabric is analyzed with the survey of individual buildings, building blocks and open spaces. For the social survey, the analytical evaluation is specifically determined with demographic structure, user – building / physical environment relationship, social communication interaction levels, public opinions about the conservation of the planning area.

ZONA TË NDËRTUARA DHE TË PANDËRTUARA
BUILT AND UNBUILT AREAS

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Zonë e ndërtuar / Built Area
- Zonë e pandërtuar / Unbuilt Area

MODELI I TRANSPORTIT NË ZONËN HISTORIKE TË PRIZRENIT
TRANSPORTATION PATTERN OF PRIZREN HISTORIC AREA

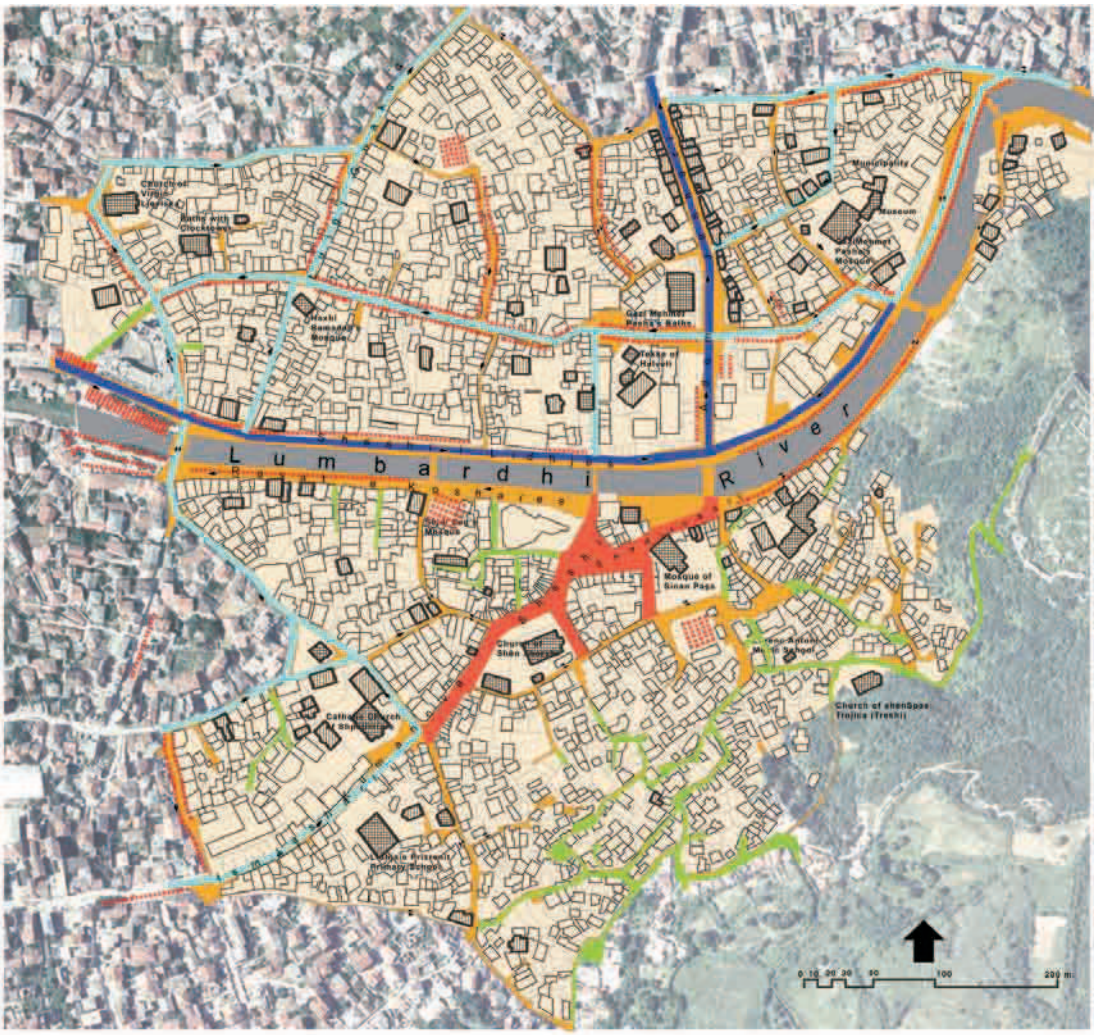

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Ngastra objektesh / Building blocks
- Rrugë / Roads
- Parkingje / Parking
- Rrugë për automjete me mbingarkesë / Overcharged vehicle way
- Rrugë për automjete me ngarkesë / Charged vehicle way
- Drejtimi i automjeteve/ Vehicle direction
- Shteg për këmbsorë / Pedestrian way
- Rrugë me ndalim qarkullimi për automjete / Vehicle restricted way

ANALIZA E OBJEKTEVE DHE HAPËSIRAVE INDIVIDUALE
SHFRYTËZIMI I PRONËS DHE I OBJEKTEVE

Cilësitë Urbane dhe Karakteristikat Arkitektonike të Prizrenit

Sot qyteti i Prizrenit karakterizohet me minaret, tyrbet (mauzoleumet), fontanat, hamamet, shtëpitë e ulëta njëkatëshe ose dykatëshe dhe rrugët e saja të ngushta.

Kulmet me çeremide të kuqe janë karakteristikë tjetër peisazhit urban. Në kontekstin urban hapësira historike-komerciale Shadërvani është qartë e ndarë nga hapësirat e banimit.

Cilësitë e Shtëpive Tradicionale Të Prizrenit

Shtëpitë tradicionale të qytetit të vjetër së bashku me objektet tërësore kanë oborr të rrethuar. Objektet tradicionale zakonisht kanë përdhesën dhe katin e mësipërm të ndërtuar në mënyrë simetrike. Përdhesa zakonisht përmban kuzhinat dhe disa dhoma. Shtëpitë janë të lyera me pigmente ngjyrë të bardhë ose ngjyra natyrale të kaltër apo oker. Enterieri i shtëpive përmban pak ose asnjë mobile. Ato zakonisht përmbajnë dollape të ndërtuara brenda mureve si dhe rafte nga panele druri. Dhoma kryesore kanë Hamamxhikun.

Përdhesa	Nr. i objekteve	%
Banim	685	42.81
Tregëti	169	10.56
Shërbime tregtare	60	3.75
Kulturore turistike tregtare	112	7.0
Hotel	3	0.19
Banim e pashfrytëzuar	134	8.38
Tregëti e pashfrytëzuar	46	2.88
Gërmadha	178	11.13
Ndërtim	28	1.75
Parkingje	22	1.38
Shërbime publike	21	1.31
Shërbime kulturore	5	0.31
Shërbime arsimore	10	0.63
Objekte kulti	24	1.50
Shërbime shëndetësore	14	0.88
Zyra-Banka	33	2.06
Depo	36	2.25
Zanate	20	1.25
Gjithsej	**1600**	**100**

Etazhet	Nr. i objekteve	%
Banim	710	67.43
Tregëti	17	1.61
Shërbime tregtare	4	0.38
Kulturore turistike tregtare	30	2.85
Hotel	3	0.28
Banim e pashfrytëzuar	131	12.44
Tregëti e pashfrytëzuar	10	0.95
Gërmadha	35	3.32
Ndërtim	24	2.28
Shërbime publike	12	1.14
Shërbime kulturore	3	0.28
Sherbime arsimore	7	0.66
Objekte kulti	11	1.04
Shërbime shëndetësore	6	0.57
Zyra-Banka	24	2.28
Depo	24	2.28
Zanate	2	0.19
Gjithsej	**1600**	**100**

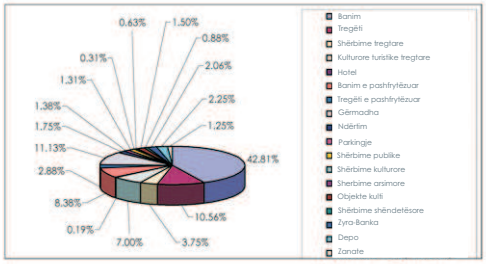

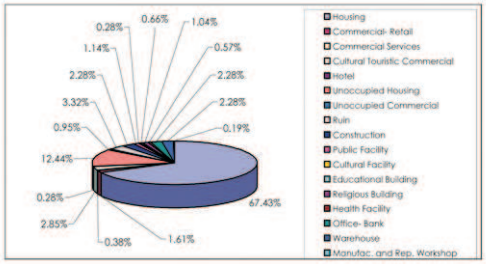

SURVEY OF INDIVIDUAL BUILDINGS AND SPACES
USE OF LAND AND BUILDINGS

Urban pattern and architectural characteristics of Pizren

The City of Prizren characterized by the minarets, the turbe (mausoleums), the fountains, the Turkish Bath, one or two storey- low houses and winging Streets and churches.

The red tiled roofs are other main characteristics of the urban landscape. In the urban pattern, historic commercial area-Shadervan is clearly separated from the residential areas.

Traditional housing pattern of Prizren

Traditional houses in the old city and the terrace buildings posses enclosed courtyards. Traditional houses usually have a ground floor and one story and often built symmetrically. The ground floor usually contains the kitchen and a few rooms. The houses are coated with whitewashed or colored with natural blue or ochre pigments. Inside of the houses, there are little or no furniture placed. They usually contain built-in cupboards and shelves which are made of wooden paneling. The main rooms have hammam or Turkish bath.

Ground Floor	Number of Facilities	%
Housing	685	42.81
Commercial- Retail	169	10.56
Commercial Services	60	3.75
Cultural Touristic Commercial	112	7.00
Hotel	3	0.19
Unoccupied Housing	134	8.38
Unoccupied Commercial	46	2.88
Ruin	178	11.13
Construction	28	1.75
Car Parking	22	1.38
Public Facility	21	1.31
Cultural Facility	5	0.31
Educational Building	10	0.63
Religious Building	24	1.50
Health Facility	14	0.88
Office- Bank	33	2.06
Warehouse	36	2.25
Manufac. and Rep. Workshop	20	1.25
Total	**1600**	**100**

Upper Floor	Number of Facilities	%
Housing	710	67.43
Commercial- Retail	17	1.61
Commercial Services	4	0.38
Cultural Touristic Commercial	30	2.85
Hotel	3	0.28
Unoccupied Housing	131	12.44
Unoccupied Commercial	10	0.95
Ruin	35	3.32
Construction	24	2.28
Public Facility	12	1.14
Cultural Facility	3	0.28
Educational Building	7	0.66
Religious Building	11	1.04
Health Facility	6	0.57
Office- Bank	24	2.28
Warehouse	24	2.28
Manufac. and Rep. Workshop	2	0.19
Total	**1053**	**100**

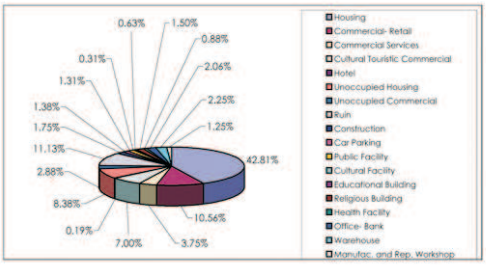

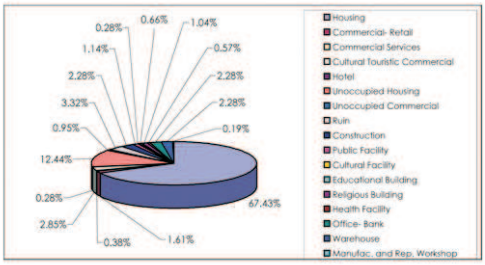

SHFRYTËZIMI I PRONËS DHE PËRDHESAVE TË OBJEKTEVE
USE OF LAND AND BUILDINGS - GROUND FLOORS

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Banim / Housing
- Tregëti / Commercial - Retail
- Shërbime tregtare / Commercial - Service
- Shërbime kulturore dhe turistike / Cultural Touristic service
- Hotel / Hotel
- Banim i pashfrytëzuar / Unoccupied housing
- Tregëti e pashfrytëzuar / Unoccupied commercial
- Gërmadha / Ruin
- Shërbime publike / Public facility
- Shërbime kulturore / Cultural facility
- Shërbime arsimore / Educational facility
- Objekte kulti / Religious facility
- Shërbime shëndetësore / Health facility
- Zyra-Banka / Office - Bank
- Depo / Warehouse
- Objekte prodhimi / Manufactural building
- Ndërtime të reja / New construction
- Parkingje / Car parking

SHFRYTËZIMI I PRONËS DHE ETAZHAVE TË OBJEKTEVE
USE OF LAND AND BUILDINGS - UPPER FLOORS

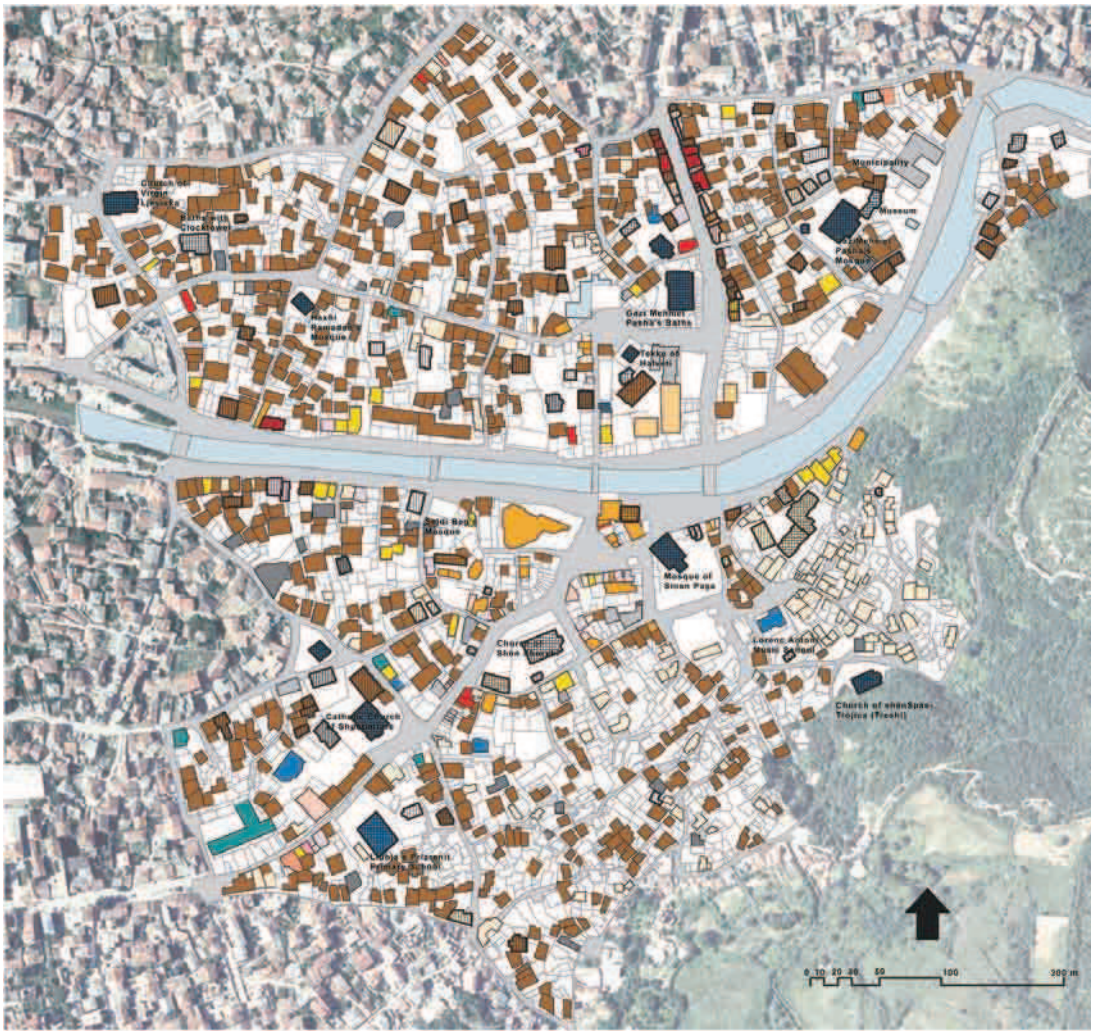

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Banim / Housing
- Tregëti / Commercial - Retail
- Shërbime tregtare / Commercial - Service
- Shërbime kulturore dhe turistike / Cultural Touristic service
- Hotel / Hotel
- Banim i pashfrytëzuar / Unoccupied housing
- Tregëti e pashfrytëzuar / Unoccupied commercial
- Gërmadha / Ruin
- Shërbime publike / Public facility
- Shërbime kulturore / Cultural facility
- Shërbime arsimore / Educational facility
- Objekte kulti / Religious facility
- Shërbime shëndetësore / Health facility
- Zyra-Banka / Office - Bank
- Depo / Warehouse
- Objekte prodhimi / Manufactural building
- Ndërtime të reja / New construction

GJENDJA E OBJEKTEVE
CONDITION OF BUILDINGS

Gjendja e objekteve	Nr. i objekteve	%
Shumë e mirë	354	22.12
E mirë	463	28.93
Mesatare	451	28.18
E keqe	152	9.5
E shkatërruar	180	11.25
Gjithsej	**1600**	**100**

Building conditions	No. of buildings	%
Very good	354	22.12
Good	463	28.93
Average	451	28.18
Bad	152	9.5
Ruin	180	11.25
Total	**1600**	**100**

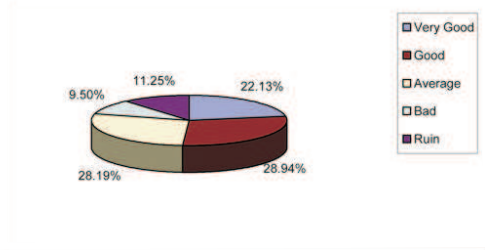

Analiza e gjendjes së objekteve është formuluar në pesë nivele të evaluimit. Objekti në gjendje shumë të mirë i referohet objekteve të reja ose të renovuara. Pastaj shkalla e dytë i referohet objekteve në gjendje të mirë që ka të bëjë me gjendjen struktura. Objektet në gjendje mesatare janë ato që nuk kanë mirëmbajtje apo rindërtim. Objektet në gjendje të keqe kërkojnë mirëmbajtje urgjente apo restaurim. Në të kundërtën objektet e shkatërruara janë ato të cilat kanë humbje strukturale apo në gjendje gërmadhe.

Shumica e objekteve të betonit të ndërtuara vonë e që janë në kundërshtim me stilin tradicional janë në gjendje të mirë. Shumica e objekteve në gjendje të keqe dhe të shkatërruar janë në zonën e Nënkalasë dhe në pjesën jugorë të Zonës Historike të Prizrenit. Ekzistojnë objektet monumentale që kanë nevojë urgjente për restaurim (sikurse Kisha Shën Shpëtimtari, Kisha e Shën Gjergjit, etj.)

Survey of building condition is formulated within five scaled evaluation. Buildings in very good condition refer to buildings which are newly built or renovated. Then the second scale is buildings in good condition with their structural condition. Buildings in average conditions are the ones which have not been applied any maintenance or restoration. Buildings in bad condition are needed urgent maintenance or restoration. On the contrary ruined buildings are the ones which have met structural losses or demolishes.

The majority of the concrete structures that were constructed more recently and that form an affront to the traditional style of the area are in good condition. Most of the buildings in bad or ruined condition are especially located in Nan-Kalaja zone and south part of Prizren Historic Area. There are monumental buildings that are needed urgent restoration (such as Church of St. Savior and Episcopal Church of St. George etc.)

GJENDJA E OBJEKTEVE
CONDITION OF BUILDINGS

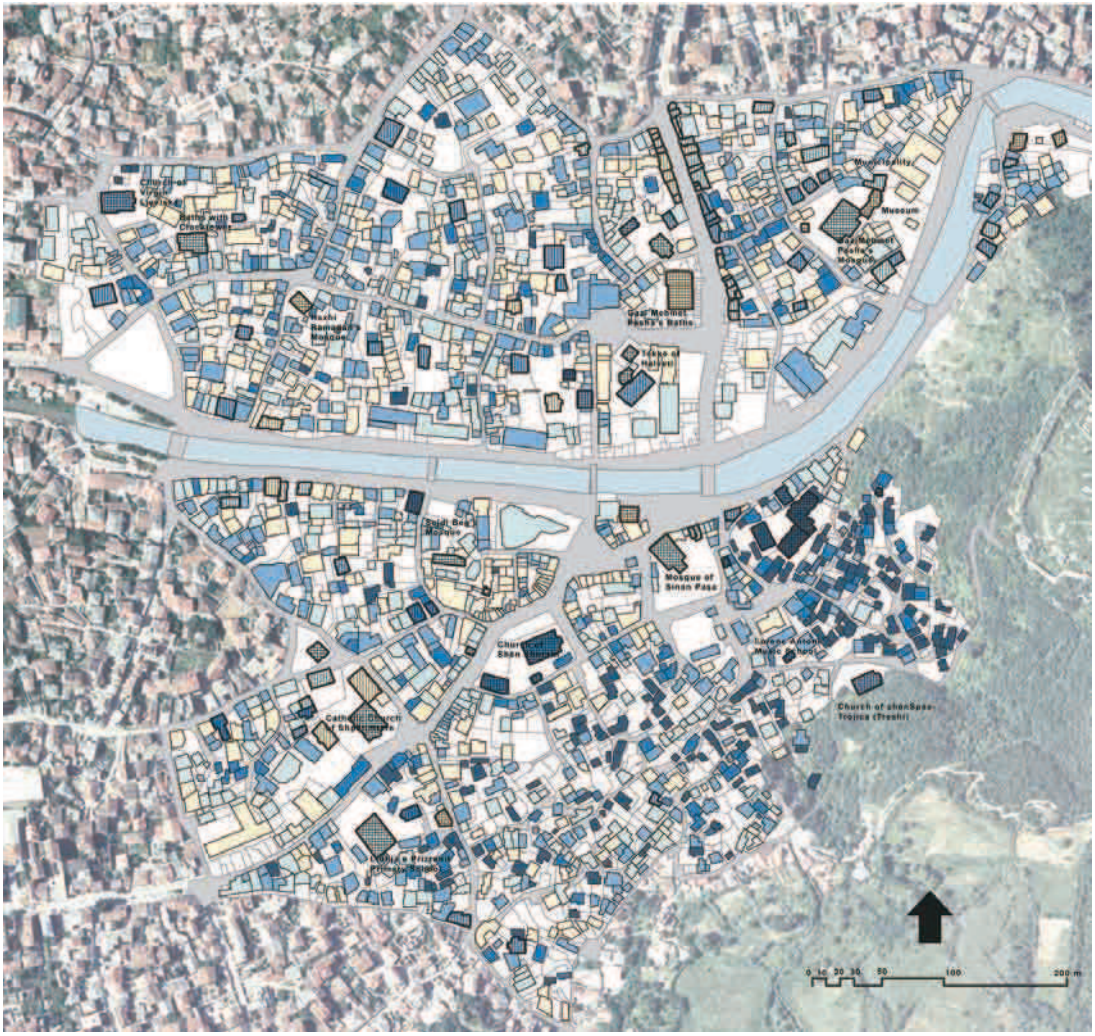

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Shumë e mirë / Very good
- E mirë / Good
- Mesatare / Average
- E keqe / Bad
- E Shkatërruar / In ruin

ETAZHITETI I OBJEKTEVE
BUILDING STORY HEIGHTS

Etazhiteti	Nr. i objekteve	%
1 kat	547	34.19
2 kate	733	45.81
3 kate	271	16.94
4 kate	42	2.63
5 kate	6	0.38
6~kate	1	0.06
Gjithsej	**1600**	**100**

Në analizën e etazhitetit të objekteve është vërejtur që përqindja e madhe e objekteve kanë 1 ose 2 kate.
Objektet monumentale, lartësia e të cilave ndryshon apo kalon 3 katet, janë supozuar me lartësitë e tyre relative bazuar në lartësitë e zakonshme të etazhave.

Story Heights	No. of buildings	%
1 story	547	34.19
2 story	733	45.81
3 story	271	16.94
4 story	42	2.63
5 story	6	0.38
6~story	1	0.06
Total	**1600**	**100**

In the story height analysis in the historic area, a large percentage of the buildings were observed to have 1-2 stories.
Monumental buildings, of which story heights may vary or exceed 3m level, have been supposed with their relative story heights according to common story heights.

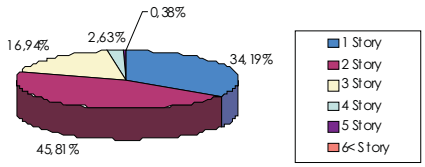

ETAZHITETI I OBJEKTEVE
BUILDING STORY HEIGHTS

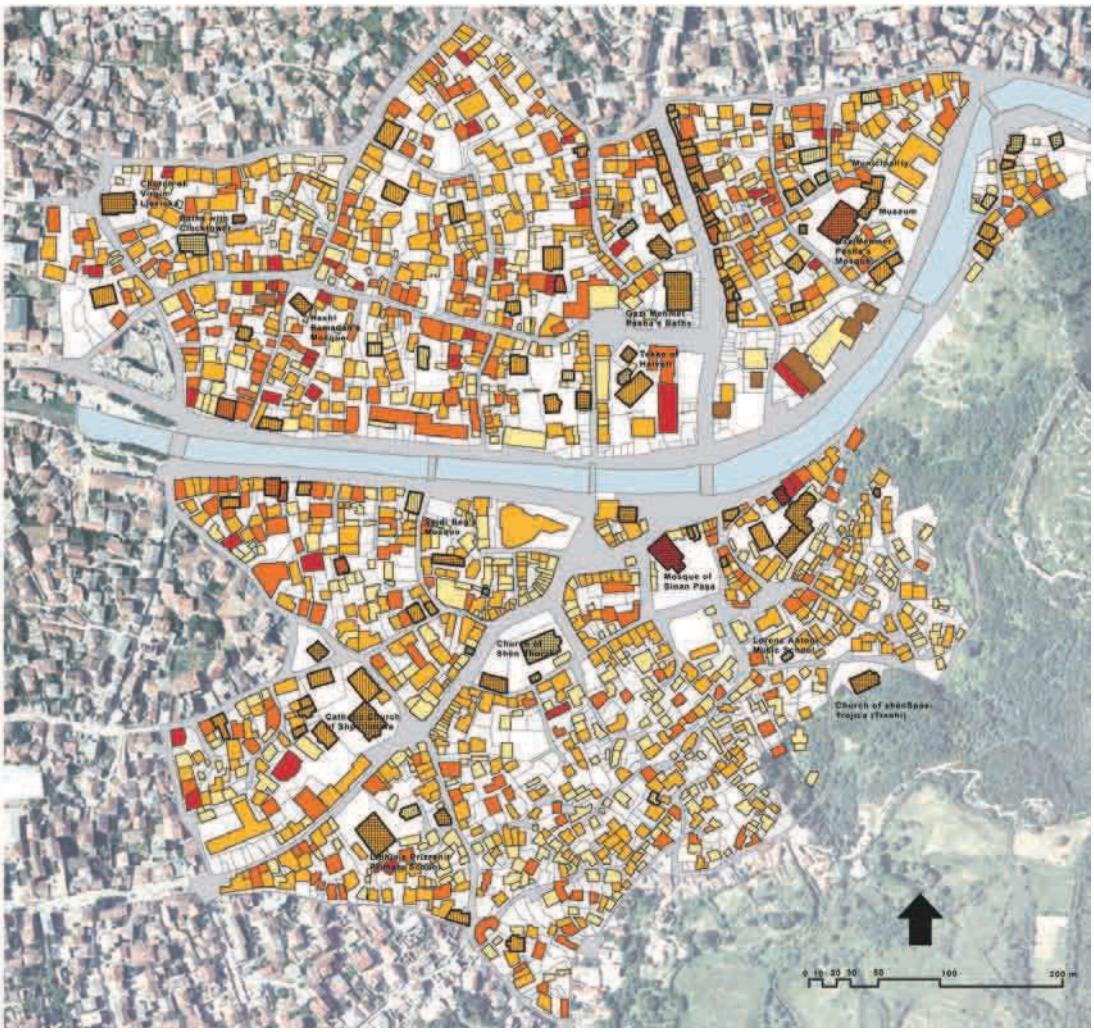

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- 1 kat / 1 story
- 2 kate / 2 story
- 3 kate / 3 story
- 4 kate / 4 story
- >5 kate / >5 story

MATERIALET NDËRTIMORE TË OBJEKTEVE
BUILDING CONSTRUCTION MATERIALS

Materiali	Nr. i objekteve	%
Beton	1064	66.50
Mure masive (çerpiç)	484	30.25
Hekur	1	0.06
Dru	1	0.06
Pa informata	50	3.13
Gjithsej	**1600**	**100**

Building Material	No. of buildings	%
Concrete	1064	66.50
Masonry	484	30.25
Prefabricated Steel	1	0.06
Timber	1	0.06
No information	50	3.13
Total	**1600**	**100**

Analiza e materialeve ndërtimore tek objektet dëshmojnë se shumica e strukturave të ndërtuara janë nga betoni.
Shtëpitë tradicionale janë më së shpeshti të ndërtuara me teknikë muresh masive (çerpiç). Egzistojnë shumë shtëpi tradicionale dhe objekte komerciale me teknikë të mureve masive që janë në harmoni me karakteristikat autentike arkitektonike.Shtëpitë janë të ngjyrosura me ngjyrë të bardhë ose pigmente të ngjyrës së kaltër apo okeri.

The analysis of building construction materials indicates that most of the structures in the historic area are concrete.
The traditional houses are mostly built as masonry buildings. There are numerous traditional masonry housing and commercial buildings which are in harmony with the authentic architectural characteristics. The houses are coated with white washed or colored with natural blue or ochre pigments.

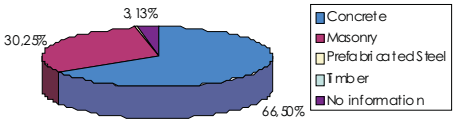

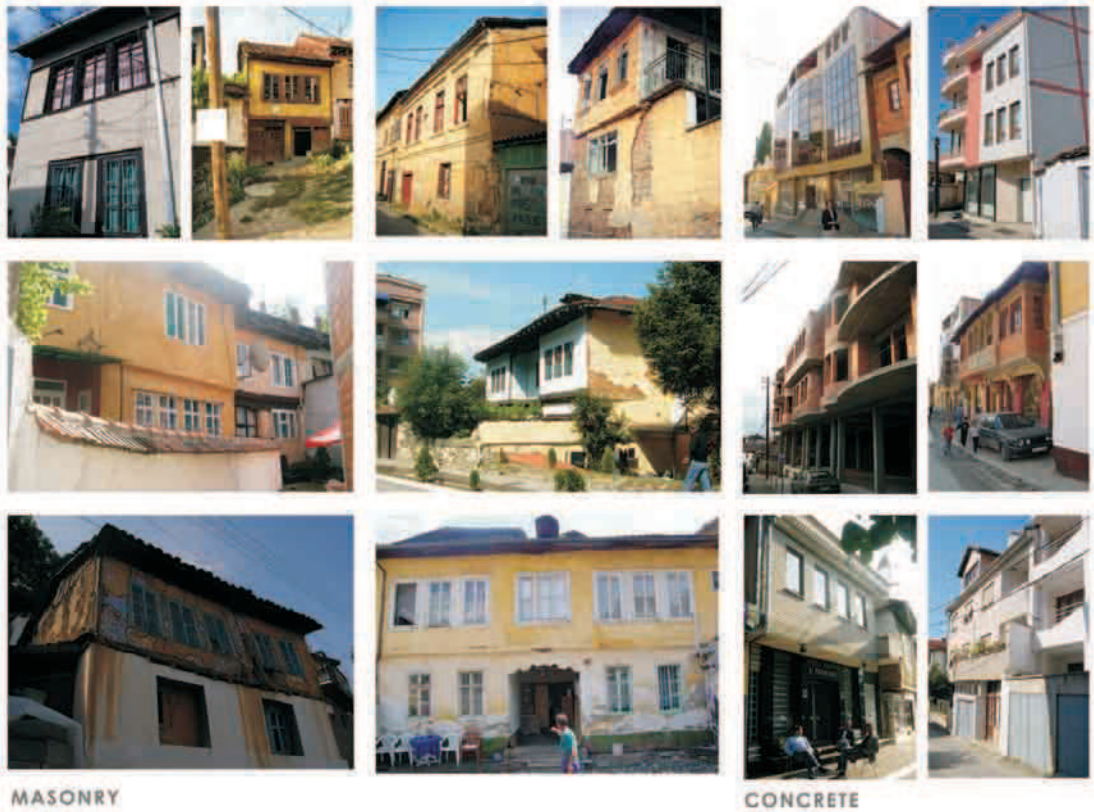

MASONRY
MURE MASIVE - ÇERPIÇ

CONCRETE
BETON

MATERIALET NDËRTIMORE TË OBJEKTEVE
BUILDING CONSTRUCTION MATERIALS

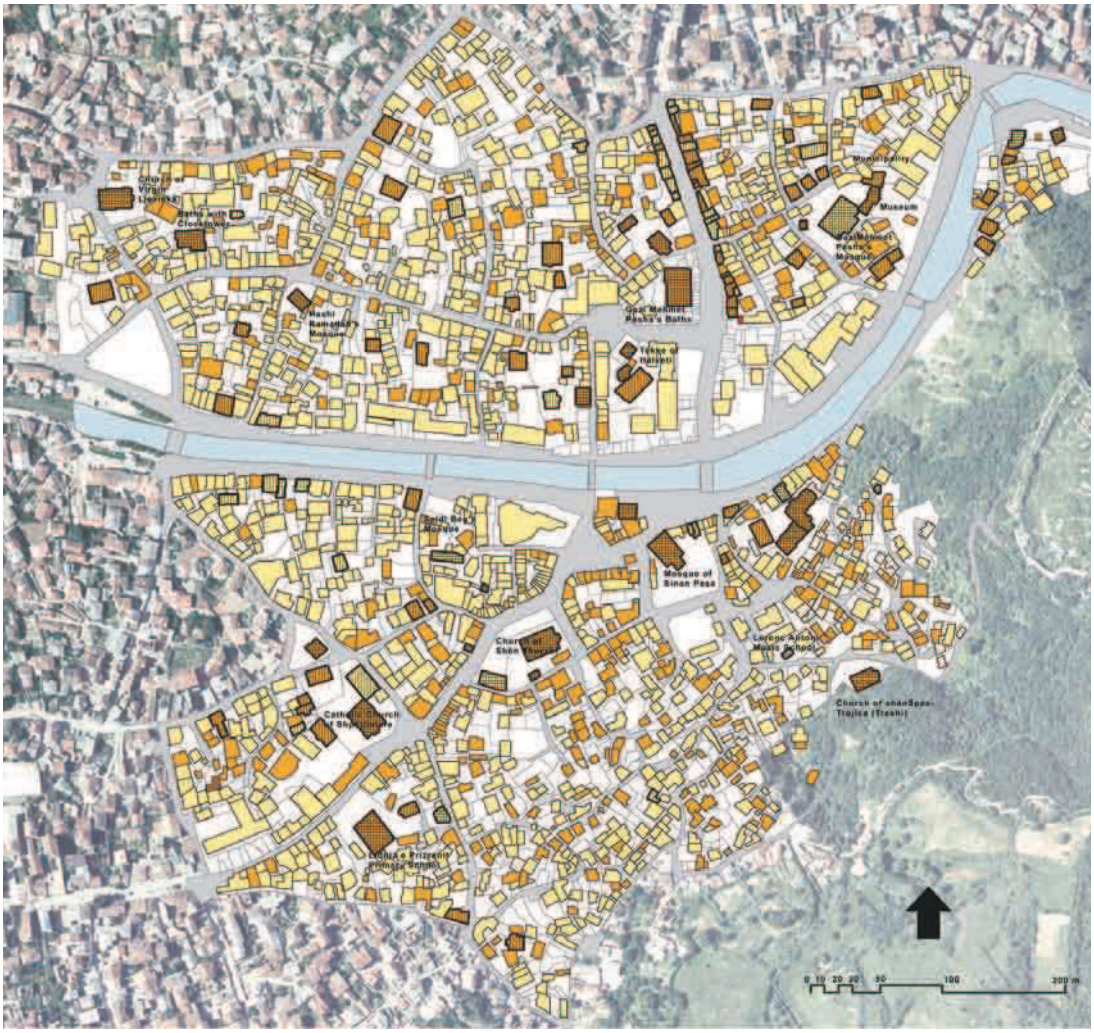

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Beton / Concrete
- Mure masive (çerpiç) / Masonry
- Dru / Timber

SHFRYTËZIMI I OBJEKTEVE
OCCUPANCY OF THE BUILDINGS

Shfrytëzimi i Objekteve	Nr. i objekteve	%
Të shfrytëzuar	1172	73.25
Pjesërisht të shfrytëzuar	61	3.81
Të pashfrytëzuar	367	22.94
Gjithsej	**1600**	**100**

Occupancy of the Buildings	No. of buildings	%
Occupied	1172	73.25
Partly occupied	61	3.81
Unoccupied	367	22.94
Total	**1600**	**100**

Objektet e zonës tradicionale tregtare dhe të banimit janë kryesisht të shfrytëzuar.
Në zonën tradicionale tregtare egzistojnë disa shembuj të objekteve të gjysëmshfrytëzuar ku përdhesa e tyre përdoret për shërbime turistike dhe ato të tregëtisë.
Shumica e objekteve të zbrazëta në zonë në një gjendje aq të keqe duhet të përshtaten dhe të përdoren për çfarëdo qëllimi.

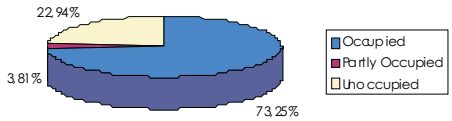

The buildings of the traditional market zone and the housing areas are mostly occupied.
In the traditional market zone there are few examples of partly occupied buildings that are used only in the ground floors as cultural touristic services and commercial retail.
Most of the empty buildings in the area in such bad conditions as to be fixed for any purpose.

OCCUPIED
TË SHFRYTËZUAR

PARTLY OCCUPIED
PJESËRISHT TË SHFRYTËZUAR

NON-OCCUPIED
TË PASHFRYTËZUAR

SHFRYTËZIMI I OBJEKTEVE
OCCUPANCY OF THE BUILDINGS

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Të shfrytëzuar/ Occupied
- Pjesërisht të shfrytëzuar/ Partly occupied
- Të pashfrytëzuar/ Non-occupied

Harmonia me karakterin e zonës	Nr. i objekteve	%
Në harmoni	1045	27.00
Në dis-harmoni	502	70.00
Pa informata	53	3.00
Gjithsej	**1600**	**100**

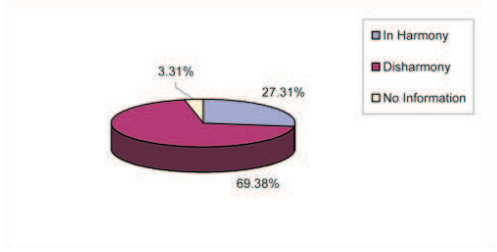

Materialet ndërtimore, objektet, lartësia, raporti i homogjenitetit të fasadave dhe karakteristikat tjera fizike të të gjitha objekteve janë evaluar duke respektuar konsistencën e karakterit tradicional arkitektonik dhe strukturës urbane të zonës, duke injoruar përshtatshmërinë e tyre funksionale.

Në kuadër të këtij evaluimi, objektet në zonën e konservuar janë evaluar nëse ato mbrojnë apo janë në harmoni me karakteristikat strukturale, vizuele dhe arkitektonike. Për objektet tradicionale harmonia është evaluar bazuar në atë nëse ka shtesa apo heqje strukturale, apo nëse kanë ndryshime të mëdha nëpër fasada, dritare, hyrje dhe elemente tjera vizuele. Objektet tjera të reja janë konsideruar në këtë analizë nëpërmjet proporcioneve, shkallës së përafërt, vëllimit të objekteve apo tipeve të fasadave.

Objektet tradicionale të cilat duhet të ruhen si arkitekturë qytetare janë në rrezik të humbjes nga arsyet që kanë të bëjnë me intervenim dhe rindërtime të objekteve.

Egzistojnë shumë objekte të reja nga betoni sidomos në pjesën perëndimore dhe veriore të zonës. Intervenimi më i shpeshtë në shembuj të objekteve të arkitekturës qytetare është ndërtimi i shtesave të reja në kuadër të pronës private. Shumica e objekteve tradicionale për tregëti kanë pësuar ndryshime të papërshtatshme në krahasim me përdorimin e tyre origjinal.

NË HARMONI
IN HARMONY

HARMONY WITH THE ARCHITECTURAL CHARACTER OF THE AREA

Construction materials, building mass, building height, facade fullness ratio and other similar physical characteristics of the buildings in the area are evaluated with respect to their consistency with traditional architectural character and urban fabric of the Prizren, while ignoring their functional appropriateness.

In this survey, buildings in the conservation site have been evaluated whether they keep their structural, visual and architectural vernacular characteristics. For traditional buildings harmony is evaluated whether they have structural additions or losses, or they have major changes on their façades, windows, entrances, and other visual elements. Other new buildings have been considered in this analysis with their proportions, scales, building volumes and façade types.

Traditional buildings that should be preserved as civil architecture are in danger of lost with the reasons of unintentional interventions and reconstruction, rebuilding and renewal implementations.

There are so many new buildings built in concrete especially in the western and the northern part of the site. Most common intervention to the buildings of civil architecture examples is constructing new additions in the private lot. Most of the traditional commercial buildings have been changed from the original uses to inappropriate uses.

Harmony with the architectural character of the area	No. of buildings	%
In harmony	1045	27.00
Dis-harmony	502	70.00
No information	53	3.00
Total	**1600**	**100**

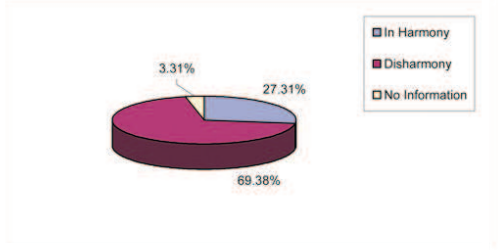

NË DIS-HARMONI
IN DIS-HARMONY

HARMONIA ME KARAKTERIN ARKITEKTONIK TË ZONËS
HARMONY WITH THE ARCHITECTURAL CHARACTER OF THE AREA

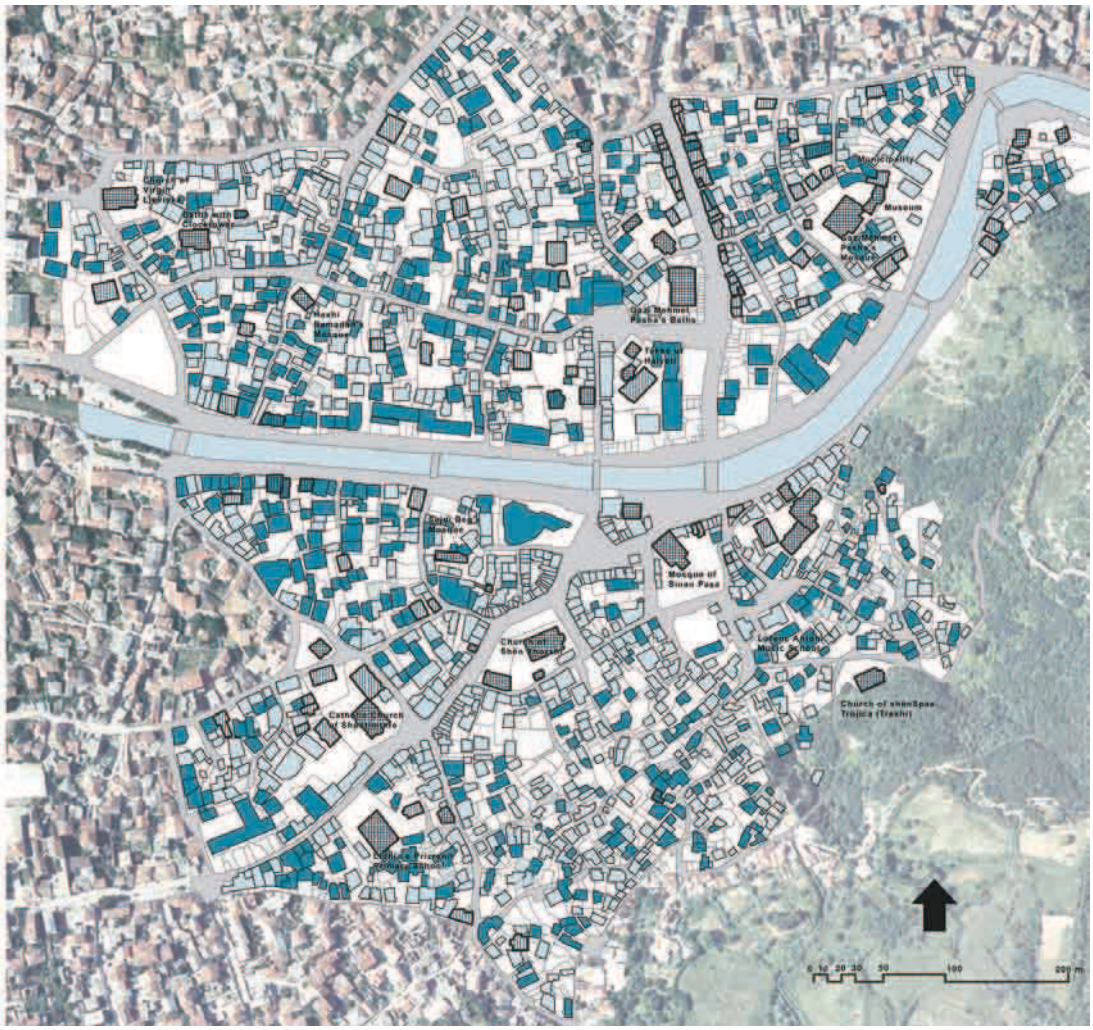

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Në harmoni / Building in harmony
- Në dis-harmony / Building - disharmony

OBJEKTET MONUMENTALE
MONUMENTAL BUILDINGS

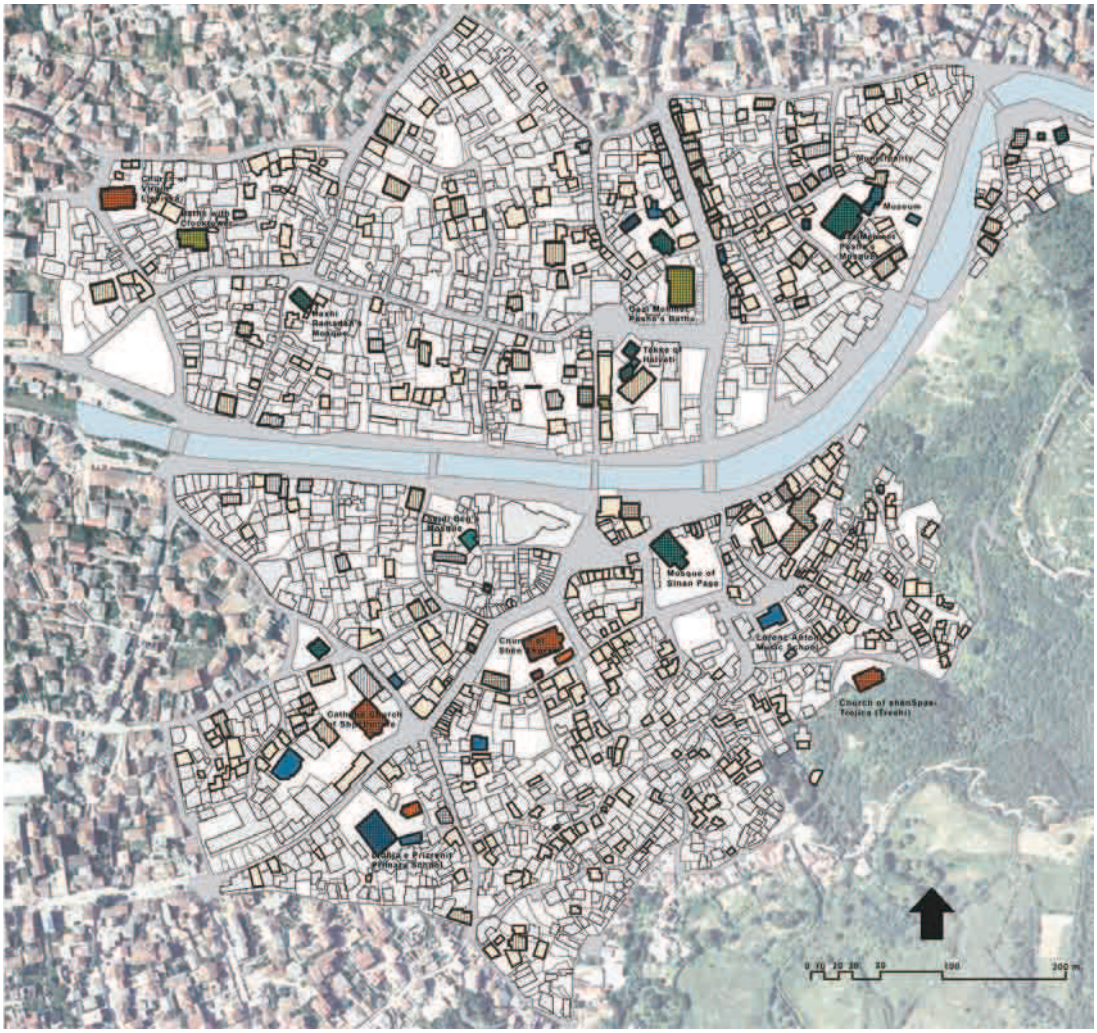

Legjenda / Legend

- Monument i evidentuar / Listed Monumental Building
- Ndërtesë qytetare e evidentuar / Listed Civil Building
- Xhami / Mosque
- Varr - Teqe / Tomb - Tekke
- Hamam / Old Bath
- Kishë / Church
- Gërmadhë antike / Ancient ruin
- Objekt edukimi / Educational Building
- Muze / Museum
- Arkitekturë tradicionale civile / Traditional Civil Architecture

Kisha e Shën Premtes

Kisha e Shën Premtes e cila gjendet në Listën Botërore të Trashëgimisë është njëra nga kishat më të rëndësishme e mbijeturar në tërë rajonin, duke paraqitur njërin nga shembujt më të mirë të arkitekturës së Bizanit të Vonshëm kudo (Kosovo Mission Report, 2006).

E ndërtuar me urdhër të Mbretit Serb Milutin, kisha është ndërtuar më 1306-7. Kisha pesë-kupollëshe është e inkorporuar në mbetjet e bazilikës Bizantine tri anijatëshe nga shekullli XI, e rimodeluar pjesërisht në shek. XIII.Duke filluar që nga 1019 nën sundimin Bizantin, kisha shërbeu si katedrale e Prizrenit, funksion të cilin e mbajti gjatë shek.XIII sikurse dhe gjatë shek.XIV të rimodelimit serb. Si e tillë, është e vetmja kishë katedrale urbane mesjetare serbe që ka mbijetuar. Meqenëse ambienti rrethues fizik i kishës ka ndryshuar gjatë shekujve në vijim, objekte të vogla private rrethojnë strukturën deri në ditët e sotme (Krasniqi, 2002).

Katedralja e Shën Gjergjit

Katedralja e Shën Gjergjit gjendet në qendrën e vjetër urbane të Prizrenit, në kuadër të zonës së quajtur Shadërvan (Kosovo Mission Report, 2006).

Kjo Kishë e madhe Ortodokse Serbe e Prizrenit është ndërtuar dhe dekoruar mes viteve 1856 dhe 1887. Ndërtimi i saj përskaj Xhamive Islamike dhe Kishës Katolike (të gjithë në afërsi të bllokut nga njëri tjetri) tregojnë llojllojshmërin etnike dhe fetare që kanë karakterizuar Prizrenin që nga Mesjeta. Kisha paraqet një objekt të madh me kombinim të karakteristikave të bazilikës në skemë të kryqit.

Kisha i përket kompleksit i cili përfshin poashtu një kishë të dedikuar Shën Gjergjit (e njohur si Kisha e Runoviqëve). Ky objekt i vogël pitoresk duhet të ketë kaluar në dy faza të ndërtimit (shek. 14 dhe 16). Kisha posedon afreska interesante nga shek.16, pastrimi i të cilave ka filluar në 1995 dhe mbeti i papërfunduar në 1999. Kompleksi poashtu përfshin objekte të banimit dhe zyre të lidhura me selinë e Kishës së Rashkës-Prizrenit (Rexha, 2004).

Kisha e Shën Shpëtimtarit

Kisha e Shën Shpëtimtarit dominon pjesën veriore të qytetit të Prizrenit “Nënkalaja”. Në mars 2004, pjesa e mbetur e zonës së banuar urbane u shkatërrua dhe monumenti u djeg dhe u dëmtua seriozisht. Kompleksi i kishës përbëhet nga dy pjesë të rëndësishme arkitektonike. Kisha e vjetër ishte ndërtuar rreth 1330 në formën e kryqit grek të atrofizuar me kupollë dhe narteks. Fasada e saj është e formësuar me alternime të gurit dhe të tullave dhe shirita llaçi me përdorim të gjërë të elementeve dekorative të terrakotës. Afreskat e faltores datojnë nga mesi i shek. XIV. Në 1836 është hartuar një projekt për kupollë më të madhe të gurit, mirëpo muret e larta së bashku me këmbanoren mbeten ende. Më 1882 kisha u kaplua nga zjarri që rezultoi me dëmtime të mëtutjeshme. Kisha vazhdoi të jetë në shërbim për festa fetare deri më 1999 (Kosovo Mission Report, 2006).

The Cathedral Church of the Holy Virgin

The Cathedral Church of the Holy Virgin which is in World heritage List as one of the most important churches to have survived in the entire region, and one of the finest examples of Late Byzantine architecture anywhere (Kosovo Mission Report, 2006). Commissioned by the Serbian King Milutin, the church was built in 1306-1307. The five-domed church was incorporated into the remains of a three-aisled eleventh- century Byzantine basilica, itself partially remodeled in the thirteenth century.Starting in 1019, under the Byzantine rule, the church was the cathedral of Prizren, the function it retained during its thirteenth as well as the fourteenth-century Serbian remodeling. As such it is the only surviving Serbian medieval urban cathedral church. Although the physical environment of the church was changed in the subsequent centuries, small-scale private buildings surrounded the structure until recently (Krasniqi, 2002).

The Cathedral of St. George

The Cathedral of St. George is situated in the old urban centre of Prizren, within the zone called "Shadervan" (Kosovo Mission Report, 2006).

The large Serbian-Orthodox cathedral of Prizren was built and decorated between 1856 and 1887. Its construction alongside major Islamic Mosques and a Catholic Cathedral (all within a few blocks of each other) bespeaks an ethnic and religious mix that characterized Prizren on a continuous basis since the middle ages. The church is a large building combining features of a basilica with a cross-in-square scheme. The church belongs to a complex that includes a small church also dedicated to St. George (also known as the "Runovic Church"). This small picturesque building seems to have at least two building phases (14th and 16th centuries).The church has interesting 16th -century frescoes whose cleaning was begun in 1995, but was left unfinished in 1999.The complex also includes the residential building and offices associated with the seat of the Eparchy of Raska-Prizren (Rexha, 2004).

The St. Savior Church

St. Saviour Church dominates the northern part of Prizren town –"Nënkalaja/Podkalaja". In March 2004, the remaining part of this urban inheritance was destroyed, and the monument was burnt and badly damaged. The Church complex consists of two major architectural parts. The older church was built around 1330 as an atrophied Greek cross with a dome and a narthex. The pattern on its facades is formed by an alternation of stone, brick and bands of mortar, with extensive use of terracotta decorative elements. The frescoes in the sanctuary were carried out in the middle of XIV century. In 1836 the project for the construction of a bigger stone church was given up, but the high walls remained around the churchyard, together with a belfry. In 1882 the church caught fire, which produced additional damage. The church continued to be in service on religious holidays until 1999 (Kosovo Mission Report, 2006).

Xhamia e Sinan Pashës

Xhamia e Sinan Pashës, sipas mbishkrimit të saj është ndërtuar në vitin 1615. Arkitektura e saj shpreh fuqi, kompaktësi, madhështi dhe elegancë. Sa i përket tipit arkitektonik paraqet raritet të artit Islamik. Bazuar në pozitën e saj, elegancën, karakteristikat masive dhe minares së hijshme, xhamia dominon në peisazhin e qytetit. Kupolla e saj e madhe është e përshtatur në mënyrë harmonike në masën katrore të objektit. Xhamia është e vendosur në nivel të lartë duke pasur pamje në rrugën kryesore të qytetit historik. Me kupollën gjigande dhe minaren elegante, xhamia përbën njërin nga elementet dominante të karakteristikave arkitektonike të Prizrenit. (Kosovo Mission Report, 2006).

Enterieri i xhamisë është i dekoruar me dizajne gjeometrike, natyrë të qetë dhe me tapiceri, përderisa pjesët tjera të mureve janë ngjyrosur në ngjyra të forta. Medresa, e cila i përkiste xhamisë kishte planimetri katrore 14 x 14m, e mbuluar me kupollë, me hapësirë mihrabi të projektuar 4,1 x 4,5m të mbuluar me gjysëmkupollë. Kupolla është e mbështetur në mure trashësia e të cilëve është 1,65m. Xhamia ende përmban dyshemenë e saj origjinale të gurit, dekorimet në enterier, në podium si dhe punime të ndryshme të drurit, të cilat kanë nevojë për restaurim (Rexha, 2004).

Xhamia e Gazi Mehmet Pashës

Xhamia e Gazi Mehmet Pashës është monument më i vjetër i artit islamik në Prizren. Mbishkrimi mbi hyrje shënon se ajo është ndërtuar më 1561. Xhamia ka bazë katrore dhe shumë dritare, përderisa mihrabi dhe mimberi janë të ndërtuara nga mermeri. Mauzoleumi heksagonal (medresa) është e ndërtuar në oborr të xhamisë ku Mehmet Pasha e rezervoi vendin për varrin e tij (İbrahimgil, and Konuk, 2006).

Hamami i Gazi Mehmet Pashës

Hamami i Prizrenit është monument i periudhës së hershme Osmane ku gërshetohen traditat orientale dhe ato lokale. Hamami është themeluar nga Gazi Mehmet Pasha, Sanxhakbej i Shkodrës më 1573-4 bashkarisht me ansamblet arkitektonike të shquara që e formësojnë (İbrahimgil, and Konuk, 2006). Kompleksi ku është vendosur Hamami, përfshinë xhaminë me kupollë të madhe që më vonë nisi të quhet si Xhamia e Bajraklisë, shkollën e mesme (medresa), shkolla fillore (mejtepi), biblioteka dhe mauzoleumi (tyrben) e themeluesit. Të gjtha këto objekte ende ekzistojnë sot. Hamami gjendet 150 m larg nga xhamia. Objekti është hamam i dyfishtë: gjysma për meshkuj dhe gjysma tjetër për femra që kanë poashtu edhe hyrje të veçantë. Posedon hapësira të njëjta të brendshme: hapësira për zhveshje, hapësira e nxehtë, hapësira e nxehur me dhoma të ndryshme të vogla për larje. Hapësira e nxehur është e mbuluar me qemerë dhe kupolla të vogla të mbuluar nga plumbi, përderisa hapësira për zhveshje është e mbuluar me kupollë me tjegulla. Objekti është i ndërtuar nga gurët “çakëll” dhe çimento. Pjesët e brendshme të mureve janë të suvatosura. Sot, objekti përdoret si muze (Rexha, 2004).

Sinan Pasha's Mosque

Sinan Pasha's mosque, according to inscriptions, was built in 1615. Its architecture demonstrates strength, compactness, gracefulness, and elegance. In regards to the type of architecture, it represents a rarity in Islamic art. Thanks to its position, elegance, massive properties and the graceful minaret, it dominates over the surrounding part of the town. The enormous dome is fitted harmoniously into the square mass of the building. The mosque stands on a high level overlooking the main street in the historic city. It became with its huge dome and elegant minaret one of the dominant architectural features of Prizren (Kosovo Mission Report, 2006). The interior of the mosque is decorated with geometrical designs, still life, and draperies, while the other parts of the walls are painted in strong light colors. A madrasa once belonged to the mosque, has a square plan about 14 x 14m, covered by a dome with a projecting mihrab area 4.1 x 4.5m covered by a half dome. The dome is resting on the walls; wall thickness is 1.65 m. The mosque still preserves its original stone flooring and interior decoration as well as the podium and the carpentry works but in necessity to restoration (Rexha, 2004).

Gazi Mehmet Pasha's Mosque

Gazi Mehmet Pasha's Mosque is the oldest monument of Islamic art in Prizren. The inscription above the entrance states it was built in 1561. This mosque has a square base and numerous windows, while the main veneration niche (mihrab) and the pulpit (mimber) are made of marble. A hexagonal mausoleum (madrasa) has been built in the courtyard of the mosque which Mehmet Pasha earmarked as his grave (İbrahimgil, and Konuk, 2006).

Gazi Mehmet Pasha's Bath

The Hammam of Prizren is an early Ottoman-era monument in which oriental and local traditions combine. The bath was founded by Gazi Mehmet Pasha, the Sanjak Bey of Iskenderiye /Shkoder probably in 1573-4 A.D. together with the distinguished architectural ensemble (İbrahimgil, and Konuk, 2006). Building complex, that the bath settles in, includes a large domed mosque that later became known as the Bayrakli Mosque, a high school (madrasa), a primary school (maktab), a library and a mausoleum (turbe) for the founder. All these buildings still exist today. The bath is about 150 m away from the mosque. The building is a double bath, one half for men and the other one for women, separated with a special entrance for each. It has the same internal different spaces: area for taking off clothes, warm area, and heated area with different small washing rooms. The heated area has vaults and small domes covered by lead sheets while the undressing area has domes covered by tiles. The building is constructed from rubble stones and hydraulic lime. The internal wall surfaces are plastered. Nowadays the building is used as a museum (Rexha, 2004)

Kalaja e Prizrenit

Kalaja është e ndërtuar mbi gur natyror. Në kohërat e lashta ka qenë e shfrytëzuar si bastion ushtarak. Në afërsi të saj janë zbuluar vendbanime të kohës së Neolitit si dhe qeramikë dhe armë ilire (Krasniqi, 2002). Gjatë periudhës Romake, qyteti origjinal Ilir i Therandës zhvillohet si garnizon përreth Kalasë. Gjatë periudhës Osmane ka qenë e shfrytëzuar në vazhdimësi. Gjatë sundimit të Mehmet Pashës (1809-36) ka qenë e ndërtuar një sahat-kullë ndërsa më 1828 është ndërtuar një xhami. Ka mundësi që objekti së pari është ndërtuar në gjysmën e dytë të shek. XV pas pushtimit të Prizrenit nga Osmanët më 1455. Më 1912, pas marrjes së Prizrenit nga armata serbe, kalaja dhe të gjitha objektet tjera u shkatërruan (Rexha, 2004).

Muzeu i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit

Në qendër të qytetit, buzë Lumbardhit gjendet shtëpia ku më 1878 është organizuar Lidhja e Prizrenit. Ky ka qenë kuvend i të gjithë përfaqësuesve shqiptarë të rajonit ku dhe shtëpia sot posedon arkiva me shumë dokumente për Lidhjen e Prizrenit (Kosovo Mission Report, 2006).

The Fort of Prizren

The Fort is constructed on a natural rock. It has been used as a military stronghold since the earliest times. Remains of a Neolithic settlement, as well as Illyrian ceramics and weapons have been discovered in the vicinity (Krasniqi, 2002). During the Roman era, the original Illyrian town of Theranda was developed as a garrison centered around a fortress on the site. During the Ottoman Empire, it was used continuously. During the reign of Mehmet Pasha (1809-36) a clock tower was constructed in the Fort and in 1828 the mosque was reconstructed. It had probably first been built in the second half of the 15th century, after the Ottomans' conquest of Prizren in 1455. After the Serbian army took Prizren in 1912, the citadel and all building there were blown up (Rexha, 2004).

Prizren Albanian League Museum

In the centre of the town, on the bank of Lumbardhi River, stands the house in which in 1878, the League of Prizren was organized. It was an assembly of representatives of all Albanian inhabited regions the house archives many of the documents relating to the League of Prizren (Kosovo Mission Report, 2006).

Sa i përket analizës sociale, evaluimi analitik është përcaktuar nga struktura demografike, raporti shfrytëzues – objekt/hapësirë fizike, niveli i bashkëveprimit social dhe opinioni përreth konservimit urban në zonën e planifikimit.

Madhësia e familjes	Nr. i personave	%
1-2 pesona	11	11,00
3-4 persona	36	37,00
5-6 persona	37	38,00
7~	14	14,00
Gjithsej	98	100,00

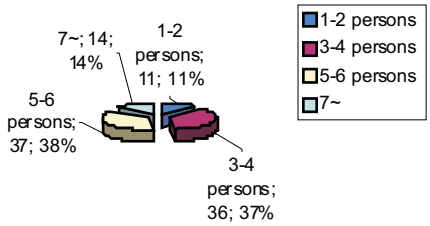

Struktura demografike

Analiza e strukturës sociale tregon se shumica e familjeve në zonën historike kanë më shumë se një fëmijë. Pas rezultateve të pyetsorëve, përqindja e familjeve 5-6 anëtarëshe dhe 3-4 anëtarëshe janë më dominante në zonë. Numri i familjeve 3-4 anëtarëshe është 37% ndërsa i familjeve 5-6 anëtarëshe është 38%.

Mosha e nënës	Nr. i personave	%
< 20	1	1.0
21-30	5	5.2
31-40	28	28.9
41-50	31	32.0
51-60	14	14.4
61-70	8	8.2
70>	10	10.3
Total	97	100.0

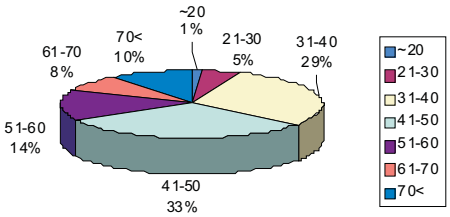

Mosha e nënës

Rezultati i analizës për moshën e nënave tregon se shumica e nënave në zonë janë më të vjetra se 30 vjet. Numri më i madh është i nënave me mbi 51 vjet që është 33%. 62% të nënave në familje janë të lindura në Prizren (80 sosh). Shumica e nënave që jetojnë në Prizren kurrë nuk e kanë ndërruar vendin e banimit. Ka disa arsye për këtë situatë. Është gjendja ekonomike e popullsisë dhe fakti se nuk kanë gjendje të mirë materiale për ndërrim të vendbanimit. Arsyeja e dytë është se shumica e njerëzve janë të kënaqur me ambientin e tyre të jetesës.

For the social survey, the analytical evaluation is specifically determined with demographic structure, user – building / physical environment relationship, social communication interaction levels, opinions about urban conservation in the planning area.

Demographic structure

The social structure analysis shows that most of the families in Prizren historic area have more than one child. After the results of the questionnaires, the percentage of families of 5-6 persons and the families of 3-4 persons are the most dominant ones in the total. The rate of the families with 3-4 persons is 37% while the rate of the families with 5-6 persons is 38%.

Family Size	No. of Person	%
1-2 persons	11	11
3-4 persons	36	37
5-6 persons	37	38
7~	14	14
Total	98	100

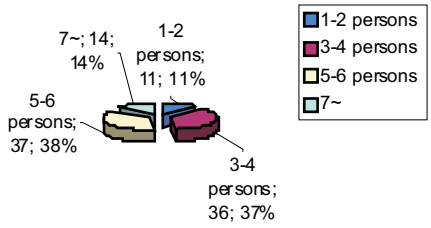

Mother's age

The results of the mothers' age analysis show that most of the mothers in the area are older than 30 years old. The highest rate is 32% which is compromised of the women in age between 41 and 50. But the rate of mother's age is 33%, older than 51. 62% of mothers in the families were born in Prizren (80 people). Most of the mothers living in Prizren have never changed their living area. There are a few reasons for this situation. First one is the economic situation of the people and the fact that people don't have enough economic power to change their living area. The second one is that most of the people are satisfied with the environment they go on their lives

Mothers' Age	No. of Person	%
< 20	1	1.0
21-30	5	5.2
31-40	28	28.9
41-50	31	32.0
51-60	14	14.4
61-70	8	8.2
70>	10	10.3
Total	97	100.0

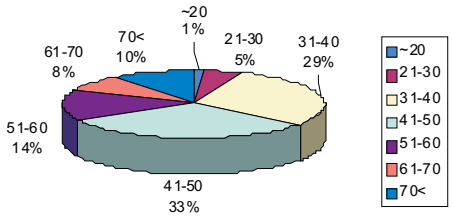

Arsimimi	Nr. i personave	%
Pa arsimim	16	16.5
Arsimin fillor	39	40.2
Arsimim i lartë	28	28.9
Arsimim universitar	14	14.4
Gjithsej	97	100.00

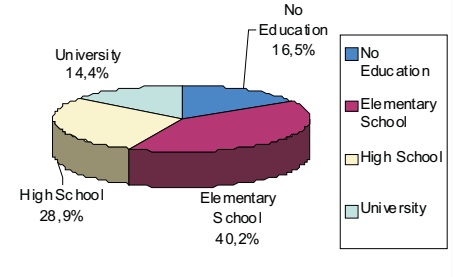

Arsimimi i nënës

Në familjet e analizuara, nënat zakonisht kanë nivel të ndryshëm të edukimit. Shumica e nënave kanë edukim fillestar (40.2%). Numri i nënave që nuk kanë pasur kurrfarë niveli të arsimimit në jetën e tyre është mjaft i madh (16.5%).

Në përgjithësi personat e moshës më të vjetër që jetojnë në zonë kanë arsimin më të ulët se të rinjtë.

Profesioni	Nr. I personave	%
Amvise	72	74.2
Pensionuar	5	5.2
Punëtor	5	5.2
Student	3	3.1
Infermiere	3	3.1
Zyrtar	2	2.1
Mësues	2	2.1
Pronar dyqani	1	1.0
I vetëpunësuar	1	1.0
Mjek	1	1.0
Farmacist	1	1.0
Shtëpi udhëheqëse	1	1.0
Total	97	100.00

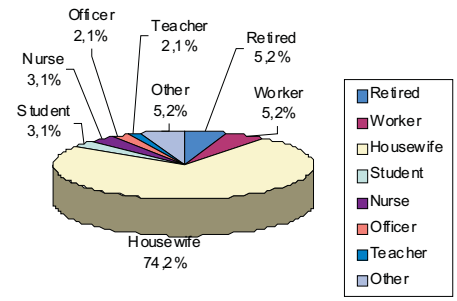

Profesioni i nënës

Amviset përbëjnë 74.2% të nënave të intervistuara (72 persona). Niveli i dytë më i lartë është i përbërë nga nënat e pensionuara në gjithsej 5persona (5.2%). Profesionet tjera të nënave të intervistuara janë motër medicinale, zyrtare, mësuese, pronarë dyqani, mjeke etj.

Mother's education

In the families surveyed, the mothers usually have different levels of education. The rates of the mothers who have never had any education in their lives are quite high in the area (16.5 - 16% people). Mothers have elementary graduation has the rate of 40.2% (in 39 number of person), high school graduation 28% and university 14%.
In general, older people living in the area have less education than the younger ones.

Education	No. of Person	%
No Education	16	16.5
Elementary School	39	40.2
High School	28	28.9
University	14	14.4
Total	97	100.0

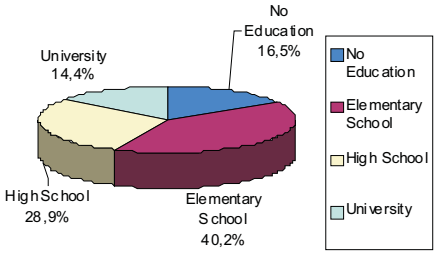

Mother's occupation

Housewives make 74.2% of the total mothers who have been interviewed (72 people). The second highest rate is comprised of retired mothers with the number of 5 people (5.2%). Other occupations which surveyed mothers have are nurse, officer, teacher, shop owner, doctor and etc.

Occupation	No. of Person	%
Housewife	72	74.2
Retired	5	5.2
Worker	5	5.2
Student	3	3.1
Nurse	3	3.1
Officer	2	2.1
Teacher	2	2.1
Shop Owner	1	1.0
Announcer	1	1.0
Doctor	1	1.0
Pharmacist	1	1.0
Housekeeper	1	1.0
Total	97	100.00

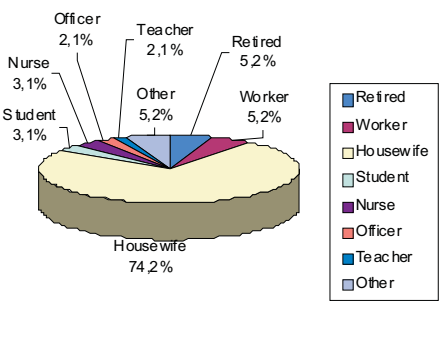

Të ardhurat	Nr. i personave	%
Pa të ardhura	67	69.1
~50 Euro	10	10.3
100-150	12	12.4
160-200	4	4.1
210~ Euro	1	1.0
Fondi social	2	2.1
Pa përgjigje	1	1,00
Gjithsej	97	100,00

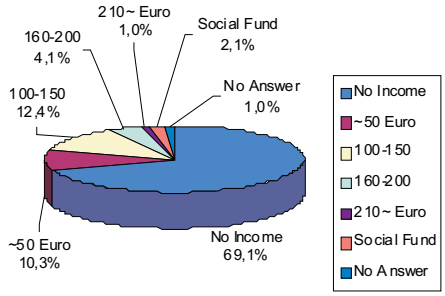

Të ardhurat e nënës

Përderisa shumica e nënave të intervistuara janë amvise, ato nuk kanë të ardhura vetanake. Si rezultat, shumica e nënave nuk kanë të ardhura. Numri është 69.1% nga totali. Për arsye se të ardhurat e pensionistëve janë 40 euro, niveli i dytë më i lartë i grupit të të ardhurave është më pak se 50 euro. Rezultate të njëjta atribuohen në objekte të listuara dhe të palistuara. Një pikë tjetër e shquar është se 2.1% e totalit të nënave marrin të ardhura nga fondi social.

Mosha e babit	Nr. I personave	%
>30	1	1.1
31-40	21	23.9
41-50	25	28.4
51-60	21	23.9
61-70	11	12.5
70<	9	10.2
Total	88	100.0

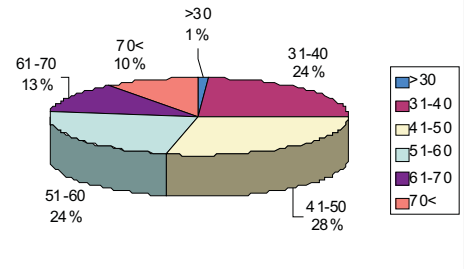

Mosha e babit

Përqindja e baballarëve me moshë mbi 50 vjet është 46.6%. Në zonë baballarët që janë me moshë nën 30 vjet përbëjnë një grup të vogël. Shënimet e përqindjeve rreth vendit të lindjes së janë të njejtë me atë të nënave. 60% e baballarëve të intervistuar janë të lindur në Prizren. Përqindja e njerëzve të lindur në Prizren është më e lartë nga numri total i baballarëve të lindur në qytete tjera të ndryshme.

Mother's income

Since most of the mothers interviewed are housewives, they don't have their own separate incomes. As a result, the majority of the mothers have no income. The rate is 69.1% in the total. And because of the fact that the income of a retired person is 40 Euros, the second highest income group earns less than 50 Euros. The similar results can be examined in listed and non-listed buildings. Another remarkable point is that 2.1% of the total mothers polled get money from social fund.

Income	No. of Person	%
No Income	67	69.1
~50 Euro	10	10.3
100-150	12	12.4
160-200	4	4.1
210~ Euro	1	1.0
Social Fund	2	2.1
No Answer	1	1.0
Total	97	100.0

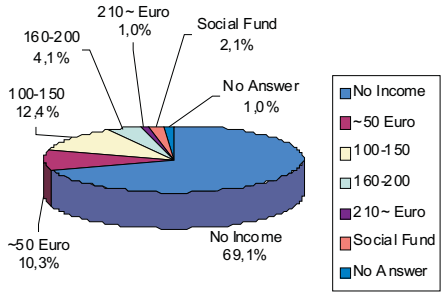

Father's age

The percentage of the fathers who are older than 50 years old is 46.6% in the total. In the surveyed group, there is only one father who is younger than 30 years old. The percentage figures for fathers' places of birth are similar to those of mothers. 60% of fathers included in survey were born in Prizren. The rate of people born in Prizren is even more than the total number of fathers born in various different cities.

Fathers' Age	No. of Person	%
>30	1	1.1
31-40	21	23.9
41-50	25	28.4
51-60	21	23.9
61-70	11	12.5
70<	9	10.2
Total	88	100.0

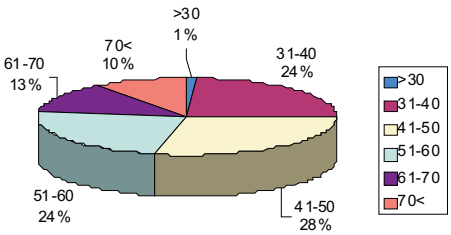

Arsimimi	Nr. i personave	%
Pa arsimim	4	4.6
Arsimin fillor	22	25.0
Arsimim i lartë	39	44.3
Arsimim universitar	23	26.1
Gjithsej	88	100.00

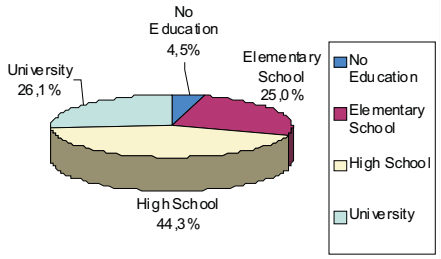

Arsimimi i babait

Rezultati i arsimimit të baballarëve tregon se ata kanë nivel të arsimimit më të lartë se nënat në zonë. Përderisa 16.5% e nënave nuk kanë pasur kurrë asnjë lloj arsimimi ky numër bie në 4.6% tek baballarët. Përqindja e baballarëve të cilët kanë diplomuar në shkollim të lartë përbën pjesën më të madhe analizës së edukimit e që është 44.3%. Baballarët që kanë përfunduar universitetin arrijnë përqindjen 26.1% (23 persona).

Profesioni	Nr. i personave	%
Pensionuar	15	17.0
Punëtor	12	13.6
Udhëheqës dyqani	8	9.1
Zyrtar	4	4.5
Mësues	3	3.4
Zejtar	3	3.4
Shofer	3	3.4
Mjek	2	2.3
Ushtar	2	2.3
Teknik	2	2.3
Artist	2	2.3
Turizëm	2	2.3
Inxhinjer	1	1.1
Kopshtar	1	1.1
Student	1	1.1
I papunë	27	30.7
Totali	88	100.0

Profesioni i babait

Sipas pyetësorëve, niveli më i lartë me vlerë 30.7% përbëhet prej baballarëve të papunësuar. Njëra prej pikave që vlen të përmendet është edhe niveli i lartë i papunësisë. Përqindja e baballarëve që janë të pensionuar është poashtu e lartë (17%).

Profesionet e baballarëve të intervistuar janë zyrtar, mësues, zejtar, shofer, mjek, ushtar, teknik etj.

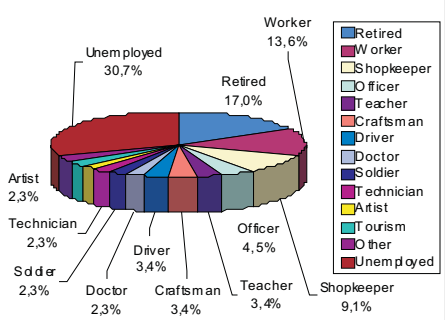

Father's education

The results of the fathers' education show that fathers have higher education level than the mothers in Prizren. While 16.5% of the mothers have never had any education in their lives, the figure decreases to 4.6% in the fathers. The percentage of the fathers who graduated from high school composes the biggest part in the education survey with the rate of 44.3%. The fathers who graduated from university have the rate of 26.1% (23 number of person).

Education	No. of Person	%
No Education	4	4.6
Elementary School	22	25.0
High School	39	44.3
University	23	26.1
Total	88	100.0

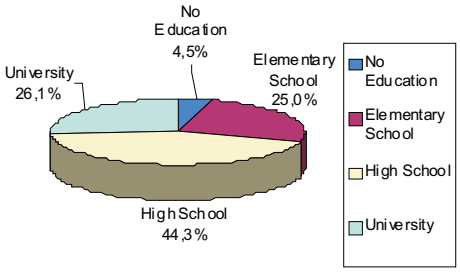

Father's occupation

According to questionnaire, the highest population with a ratio of 30.7% is formed of fathers who are unemployed. One of the most remarkable point is that the high level of unemployment. The percentage of the fathers who are retired is also quite high (17%). Most dominant occupation rates are workers as 13.6% (in 12 number of person) and shopkeepers as 9.1% (in 8 number of person). Occupations of surveyed fathers may vary like officer, teacher, craftsman, driver, doctor, soldier, technician and etc.

Occupation	No. of Person	%
Retired	15	17.0
Worker	12	13.6
Shopkeeper	8	9.1
Officer	4	4.5
Teacher	3	3.4
Craftsman	3	3.4
Driver	3	3.4
Doctor	2	2.3
Soldier	2	2.3
Technician	2	2.3
Artist	2	2.3
Tourism	2	2.3
Engineer	1	1.1
Gardener	1	1.1
Student	1	1.1
Unemployed	27	30.7
Total	88	100.0

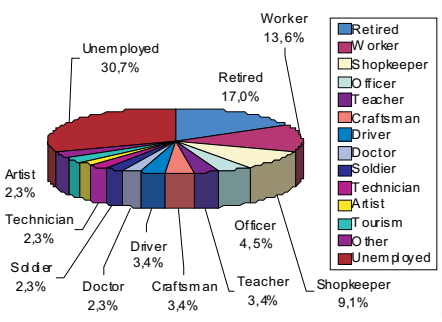

Të ardhurat	Nr. i personave	%
Pa të ardhura	21	23.9
~50	18	20.5
50-100	6	6.8
100-150	9	10.2
160-200	13	14.8
210~	14	15.9
Fondi social	5	5.7
Pa përgjigje	2	2.3
Totali	88	100.0

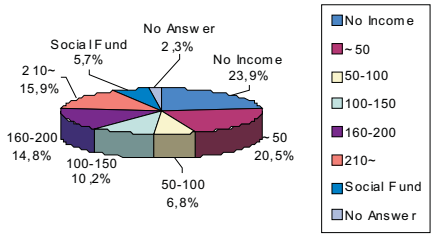

Të ardhurat e babait

Lidhur me përqindjen e lartë të papunësisë të paraqitur në analizën e profesionit të babait, përqindja e babllarëve të cilët nuk kanë të ardhura është 23.9% në përgjithësi.

Duke marrë parasysh të ardhurat e nënave, baballarët kanë të ardhura më të mëdha. Gjithsej numri i baballarëve që fitojnë më shumë se 210 euro në muaj është 15.9% përderisa kjo shifër vlen vetëm për 1% të nënave.

Pronësia e veturës	Nr. i personave	%
Biçikletë	19	19,00
Automjet	42	43,00
Tjera	37	38,00
Gjithsej	98	100,00

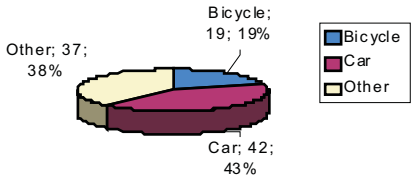

Pronësia e veturës

Në analizë, pronësia e veturave është marrë si indikacion i gjendjes ekonomike të familjes. Përqindja e familjeve që posedojnë vetura është 43%. Në objektet e listuara 45% të familjeve dhe në objektet e palistuara 28% të familjeve posedojnë veturë. Qytetarët e Prizrenit zakonisht preferojnë të ecin për arsye të gjendjes ekonomike. Numri i shfrytëzuesve të biçikletave është poashtu i lartë.

Pronësia	Nr. i personave	%
Pa pagesë	34	35,00
Me qira	2	2,00
Pronar	62	63,00
Gjithsej	120	100,00

Pronësia

Në 98 intervista të realizuara është konfirmuar se 63% e njerëzve të intervituar janë pronar të shtëpive të tyre. Pronarët e shtëpive jetojnë një kohë të gjatë në të njëjtin vend. Shumica e njerëzve e kanë të trashëguar shtëpinë nga prindërit e tyre.

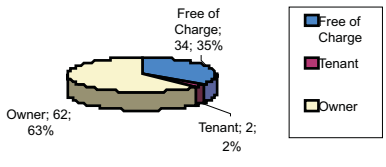

Father's income

Connected to the high rate of the unemployment as it is shown in the fathers' occupation analysis, the percentage of the fathers who have no income is 23.9% in general. Considering the incomes that the mothers' earn, fathers get more money. The total rate of the fathers who earn more than 210 Euros per month is 15.9% while it is just 1% for mothers.

Income	No. of Person	%
No Income	21	23.9
~50	18	20.5
50-100	6	6.8
100-150	9	10.2
160-200	13	14.8
210~	14	15.9
Social Fund	5	5.7
No Answer	2	2.3
Total	88	100.0

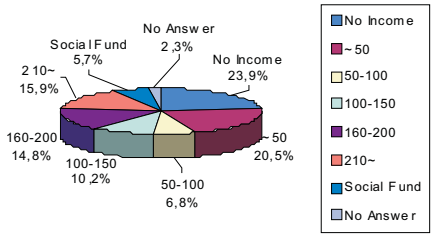

Vehicle ownership

In the survey, car ownership was taken as an indicator of the economic condition of a family. The percentage of the families owning a car is 43%. In the listed buildings, 45% of the families and in the non-listed buildings 38% of the families has cars. People living in Prizren usually tend to prefer walking because of their economic conditions. The rate of using bicycle is also quite high in the region.

Vehicle Ownership	No. of Person	%
Bicycle	19	19
Car	42	43
Other	37	38
Total	98	100

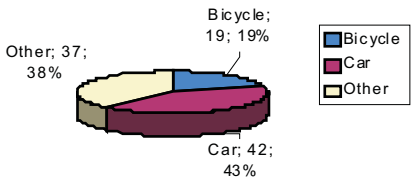

Ownership

In the 98 surveys conducted, it is confirmed that 63% of the people who are interviewed owns their own houses. The people who own the houses are the ones who live in the same place for a long time. Most of the people get their houses from their parents as heritage.

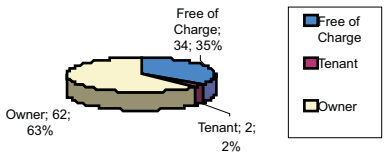

Property	No. of Person	%
Free of Charge	34	35
Tenant	2	2
Owner	62	63
Total	98	100

Koha	Nr. i personave	%
1-5 Vjet	18	18,00
6-10 Vjet	19	19,00
11-20 Vjet	1	1,00
21-30 Vjet	3	3,00
31+	57	59,00
Gjithsej	98	100,00

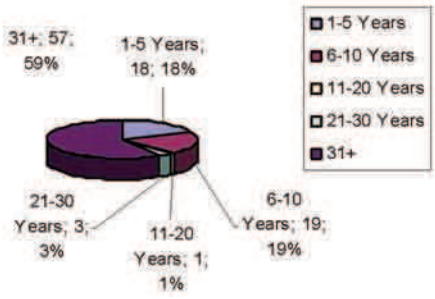

Periudha e banimit

Analiza e pyetjes sa i përket periudhës së jetesës në të njëjtën shtëpi tregon se më shumë se gjysma e familjeve jetojnë në të njëjtin vend qe 30 vite. Ky numër paraqet 59% të totalit të personave të përfshirë në pyetësor.

Lokacioni	Nr. i personave	%
Në komunë të njejtë	44	45,00
Në Prizren	23	23,00
Jashtë Prizrenit	28	29,00
Jashtë vendit	2	2,00
Pa përgjigje	1	1,00
Gjithsej	98	100,00

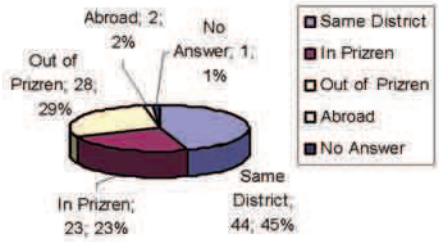

Lokacioni i mëhershëm

Shqyrtimet e lokacionit të banimit të mëhershëm tregon se shumica e familjeve kanë jetuar në komunë të njëjtë. Përqindja e njerëzve të cilët më herët kanë jetuar në Prizren ose jashtë saj është përafërsisht e njëjtë. Ata të cilët kanë jetuar në Prizren janë 23%, përderisa ata të cilët kanë jetuar jashtë saj janë 29%.

Karakteristikat e shtëpisë së kaluar

Shumica e familjeve të intervistuara nuk kanë dhënë përgjigje në pyetjen sa i përket karakteristikave të shtëpisë së kaluar që kanë jetuar.Prej tyre që kanë dhënë përgjigje shumica e njerëzve të intervistuar kanë jetuar në objekte të vjetra (masive). Numri i përdorimit të këtyre objekteve është 51% nga totali.

Karakteristikat e shtëpisë	Nr. i personave	%
Objekt i vjetër (masiv)	50	51,00
Apartament nga betoni	4	4,00
Shtëpi nga betoni	7	7,00
Pa përgjigje	37	38,00
Gjithsej	98	100,00

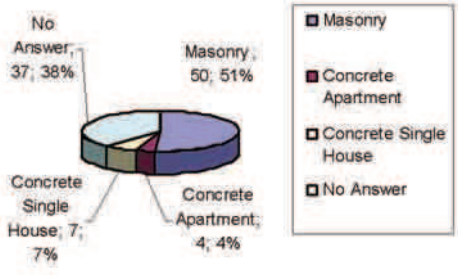

Period of Residence

The question of the survey regarding the period of living in the same house shows that more than half of the families live in the same place for over 30 years. This rate is 59% considering the total residents surveyed.

Life Time	No. of Person	%
1-5 Years	18	18
6-10 Years	19	19
11-20 Years	1	1
21-30 Years	3	3
31+	57	59
Total	98	100

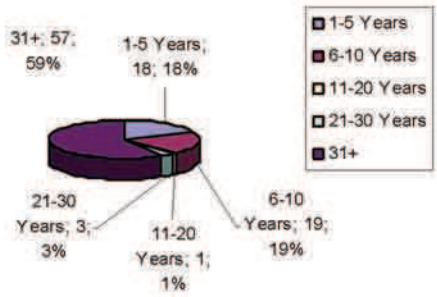

Location of previous residence

An investigation into the location of previous residence shows that most of the families used to live in the same district. The percentage of the people whose previous residence is either in Prizren or out of Prizren is almost equal. The figure of the people who used to live in Prizren shows 23% while it is 29% for the people who used to live out of Prizren.

Location	No. of Person	%
Same District	44	45
In Prizren	23	23
Out of Prizren	28	29
Abroad	2	2
No Answer	1	1
Total	98	100

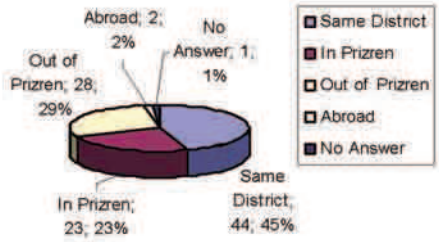

Characteristic of the previous house

Most of the families interviewed tend to give no answer to the question about the characteristic of the previous houses they had.

From the ones who answered the initial question the highest population of the people polled used to lead their lives in masonry houses before. The rate of the usage of masonry buildings is 51% totally.

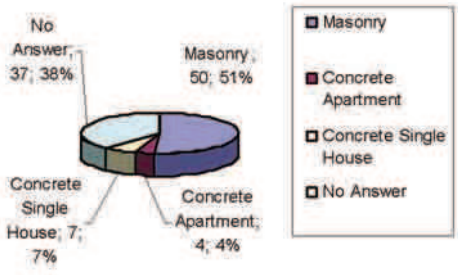

Characteristics of the House	No. of Person	%
Masonry	50	51
Concrete Apartment	4	4
Concrete Single House	7	7
No Answer	37	38
Total	98	100

Dëshira për ndërrim	Nr. i personave	%
Po	31	31,00
Jo	67	67,00
Pa përgjigje	2	2,00
Gjithsej	98	100,00

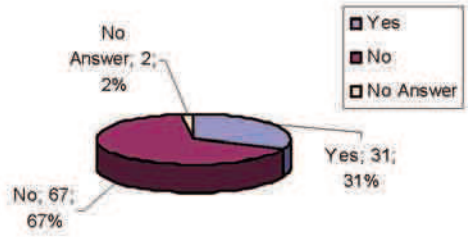

Dëshira për jetesë në një shtëpi tjetër

67% të banorëve nuk konsiderojnë që të jetojnë në një shtëpi tjetër. Ka arsye të ndryshme për këtë rezultat. Shumica prej tyre nuk kanë fuqi ekonomike për ndërrim të vendit të banimit. Disa prej tyre janë të kënaqur me shtëpitë e tyre ndërsa disa nuk konsiderojnë ta ndërrojnë vendin e jetesës sepse vetë janë pronarë të shtëpisë.

Lokacioni i dëshiruar	Nr. i personave	%
Jashtë Prizrenit	14	14,00
Komunë e njejtë	1	1,00
Komunë tjetër	15	15,00
Pa përgjigje	68	70,00
Gjithsej	98	100,00

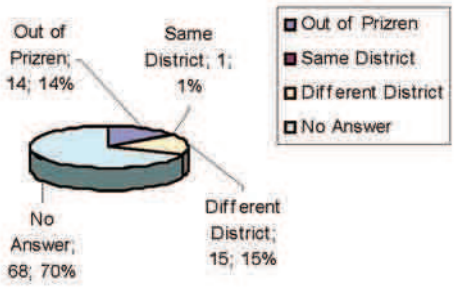

Lokacioni i dëshiruar për ndërrim

30% e njerëzve do të kishin dëshirë të jetojnë në një lokacion tjetër jashtë Prizrenit. Nga ky 30%, shumica e familjeve preferojnë të jetojnë jashtë Prizrenit dhe atë në 14%. Ata të cilët dëshirojnë të jetojnë në komunë të njëjtë përbëjnë grupin më të vogël dhe atë 1%.

Tipi i banimit të preferuar

64% të të intervistuarve nuk i janë përgjigjur pyetjes në lidhje me shtëpinë e banimit që do të preferonin nëse do ta ndërronin vendbanimin. 32% nga 36% të deklaruar thonë se do të dëshironin të jetonin në shtëpi banimi individual të betonit në vend të asaj që jetojnë sot. Kjo për arsye se shumica e tyre jetojnë në shtëpi të vjetra.

Tipi i banimit të preferuar	Nr. i personave	%
Objekt i vjetër (masiv)		
Apartament betoni	4	4
Shtëpi betoni	31	32
Pa përgjigje	63	64
Gjithsej	98	100

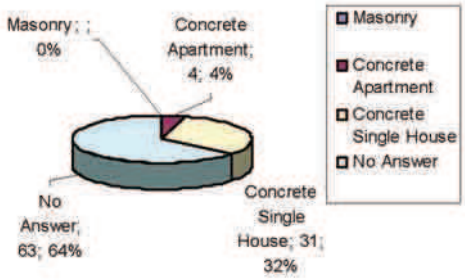

Desire to move to a different house

67% of the residents of the houses don't consider moving to a different house. There are different reasons of this result. Most of the people don't have enough economic power to change the place they live. Some people are satisfied from the houses they have and some people don't consider moving because of living in their own houses.

Desire to Move	No. of Person	%
Yes	30	31
No	66	67
No Answer	2	2
Total	98	100

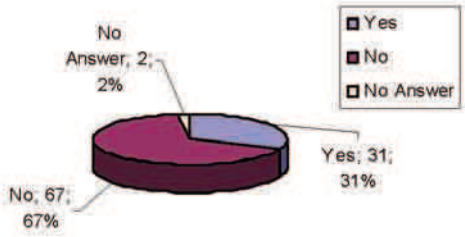

Desired location to move

30% of the people would like to move to another place in Prizren. Out of this 30%, most of the families prefer to live in a place out of Prizren with a rate of 14%. With the rate of 1%, the ones who would like to move to a place in the same area compose the smallest group.

Desired Location	No. of Person	%
Out of Prizren	14	14
Same District	1	1
Different District	15	15
No Answer	68	70
Total	98	100

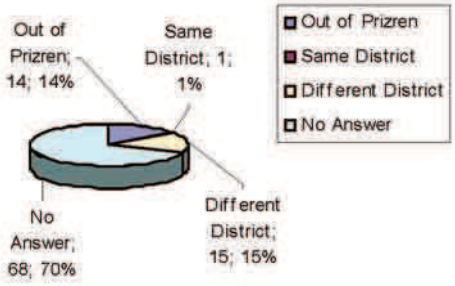

Preferred residence types

64% of the people who attended the survey didn't tend to answer the question about the type of the residence they would prefer in any case of moving from their houses. Out of 36% people in the total results, 32% declared that they would like to live in a concrete single house instead of they now live. The main reason is usually because of the very old houses people live in.

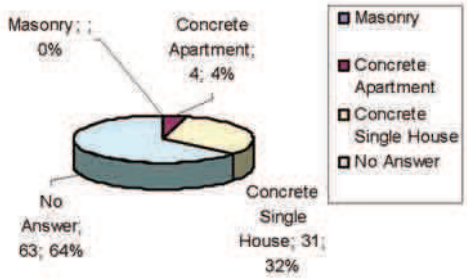

Types of Residence Preferred	No. of Person	%
Masonry	0	0
Concrete Apartment	4	4
Concrete Single House	31	32
No Answer	63	64
Total	98	100

Niveli i kënaqësisë	Nr. i personave	%
Po	32	33,00
Jo	66	67,00
Gjithsej	98	100,00

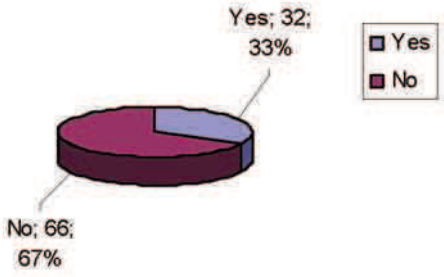

Niveli i kënaqësisë

Si indikator i nivelit të kënaqësisë me shtëpi, banorët janë pyetur nëse shëpia i plotëson nevojat e tyre. Duke marrë parasysh se shumica e tyre jetojnë nëpër të njëjtat shtëpi kohë të gjatë dhe vjetërsia e objekteve është evidente, shumica e tyre mendojnë se kushtet në shtëpitë e tyre nuk janë të mjaftueshme. 67% prej tyre deklaruan se nuk janë të kënaqur me gjendjen e shtëpive.

Dëshira për përmirësim të shëpisë	Nr. i personave	%
Po	27	28,00
Jo	71	72,00
Gjithsej	98	100,00

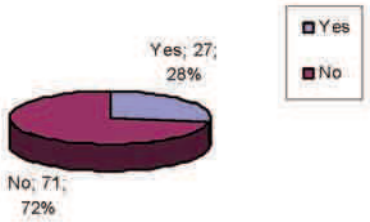

Dëshira për përmirësim të shtëpisë

Familjet të cilat janë pyetur nëse janë të interesuar për çfarëdo ndryshimi në shtëpi të tyre shumica janë përgjigjur se nuk kanë plan për të bërë ndonjë ndryshim. Vetëm 28% e tyre do të dëshironin të bënin ndonjë riparim në shtëpitë e tyre.

Arsyeja kryesore që ndalon njerëzit të bëjnë ndryshime është prapë gjendja ekonomike e familjes.

Preferenca e përdorimit	Nr. i personave	%
Përdorim pas restaurimit	23	23,00
Objekt i ri	49	51,00
Riparim	3	3,00
Pa përgjigje	23	23,00
Gjithsej	98	100,00

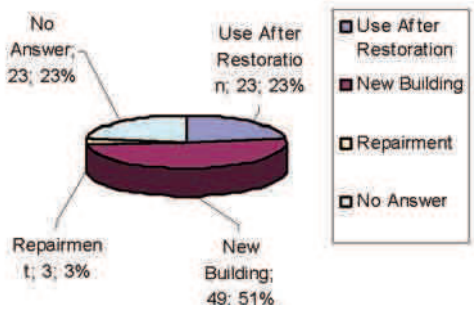

Preferencat për intervenim

Njerëzit që jetojnë në objekte jo të listuara preferojnë të kenë shtëpi të reja në vend të restaurimit të objektit që posedojnë. Numri i atyre njerëzve që kanë dëshirë të kenë shtëpi të re në rast se ka fonde të mjaftueshme është 51%.

House satisfaction

As an indicator of the residence satisfaction, people were asked whether their houses meet their needs or not. Considering the fact that most of the people lead their lives in the same houses for a long time and the age of the houses, most of the people think that the conditions of their houses are not sufficient. 67% of the families polled declared that they are not satisfied of their houses.

House Satisfaction	No. of Person	%
Yes	32	33
No	66	67
Total	98	100

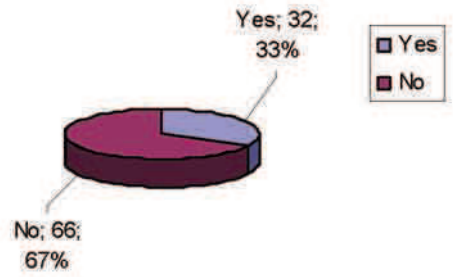

Desire for house improvement

The families that were asked if they consider any changes in their houses mostly don't plan to make any difference in their houses. Just the 28% of the families has a desire to make some improvements in their houses.

The main reason which prevents people from making any difference is again the economic conditions of the families.

Desire for House Improvement	No. of Person	%
Yes	27	28
No	71	72
Total	98	100

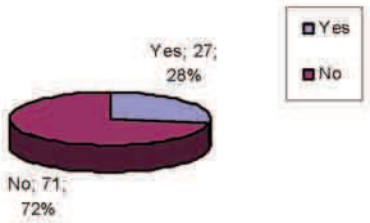

Intervention preference

People living in the non listed houses tend to prefer to have new houses rather than restoring they now have. The percentage of the people who wish to have a new house if the sufficient funds are available is 51%.

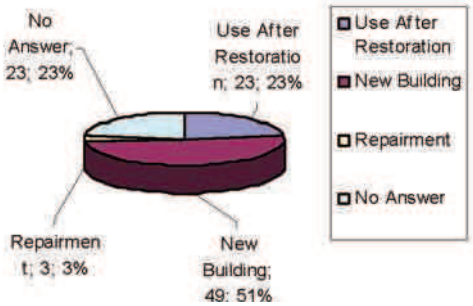

Preference Of Use	No. of Person	%
Use After Restoration	23	23
New Building	49	51
Repairment	3	3
No Answer	23	23
Total	98	100

Kanë të afërm në Prizren	Nr. i personave	%
Po, kanë	49	38,00
Jo, nuk kanë	75	59,00
Pa përgjigje	4	3,00
Gjithsej	98	100,00

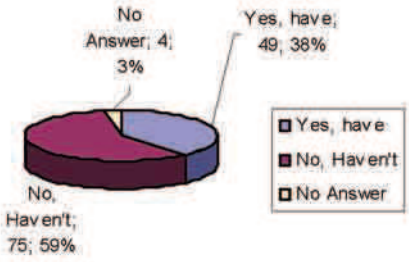

Të afërm tjerë në Prizren

Si indikator i nivelit të komunikimit social, të intervistuarit janë pyetur nëse kanë të afërm të tjerë në Prizren apo jo. 38% e tyre kanë të afërm që jetojnë në distancë të vogël, përderisa 59% e tyre nuk kanë asnjë të afërm.

Raporti i bashkëveprimit me fqinjë	Nr. i personave	%
Nuk kanë	1	1,00
Shumë	97	99,00
Gjithsej	98	100,00

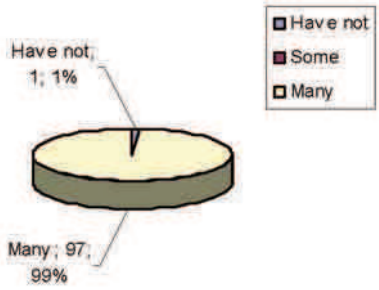

Raporti i bashkëveprimit me fqinj

Bazuar në të intervistuarit, 99% e familjeve janë të kënaqur me raport të bashkëveprimit me fqinj. Ky nivel rritet në 100% tek objektet e jo listuara.

Raporte të afërta me fqinj

95% e familjeve të intervistuara raportuan se janë bashkëveprues dhe kanë raporte të afërta me fqinjët e tyre. Njerëzit që jetojnë në objekte jo të listuara konsiderojnë se nuk kanë raporte të afërta mes fqinjëve dhe atë në 12%. Ky numër bie në 3% tek njerëzit që jetojnë në objekte të listuara.

Raporte të afërta me fqinjë	Nr. i personave	%
Po	93	95,00
Jo	5	5,00
Gjithsej	98	100,00

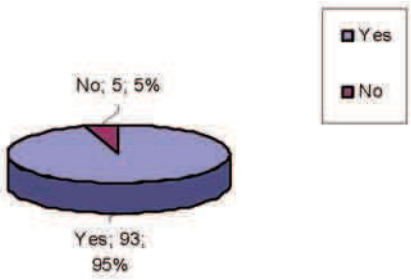

Other relatives in Prizren

As an indicator of the social communication level, people were asked whether they have other relatives in Prizren or not. 38% of the people have relatives living in a close distance while 59% doesn't have any.

Have Relatives in Prizren	No. of Person	%
Yes, have	37	38
No, Haven't	58	59
No Answer	3	3
Total	98	100

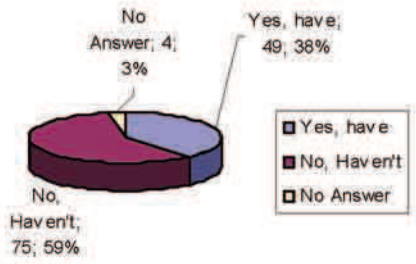

Interactive relationship with neighbours

According to the people that were polled it was declared that 99% of the families are satisfied with the interactive relationship with their neighbors. This rate increases to 100% in the people living in non-listed buildings.

Interactive Relationship With Neighbors	No. of Person	%
Have not	1	1
Many	97	99
Total	98	100

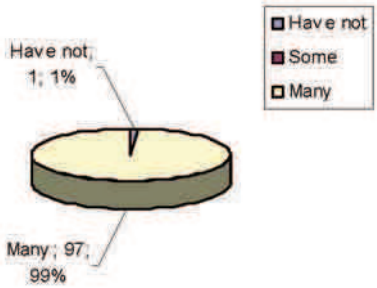

Cordial relationship with neighbours

95% of the families surveyed reported that they have social-interactive and cordial relationships with their neighbors. The people living in non-listed buildings consider that that there is no cordial relationship between the neighbors with the percentage of 12%. This rate decreases to 3% in the people who live in listed buildings.

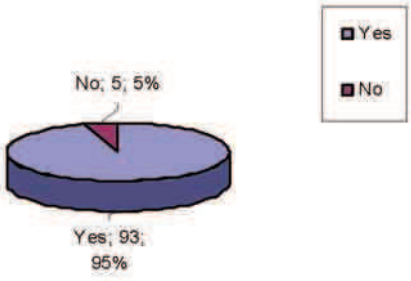

Cordial Relationship	No. of Person	%
Yes	93	95
No	5	5
Total	98	100

Hapësirat e përbashkëta	Nr. i personave	%
Po, ekzistojnë	9	9,00
Jo, nuk ekzistojnë	89	89,00
Gjithsej	98	100,00

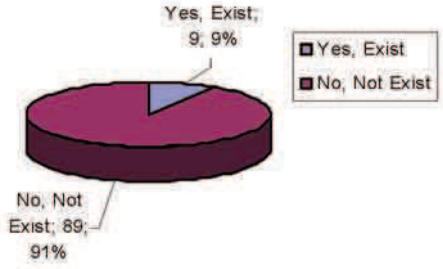

Hapësirat e përbashkëta për takim të lagjes

89% e të intervistuarve deklaruan se nuk ka hapësira të përshtatshme për banorë të lagjes.

Sa i përket kësaj, ankesat më të mëdha kanë të bëjnë me mungesën e hapësirave për parkingje, hapësira për lojë të fëmijëve, hapësira për këmbësorë, shërbime kulturore, tregje të hapura dhe parqe të qytetit.

Dëshira për pjesëmarrje	Nr. i personave	%
Po, dëshirojnë	97	99,00
Jo, nuk dëshirojnë	1	1,00
Gjithsej	98	100,00

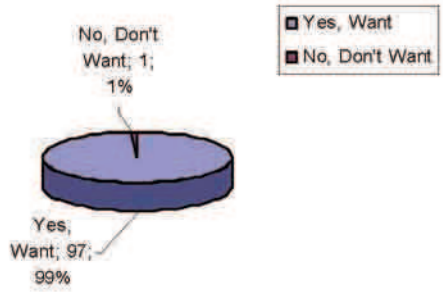

Dëshira për pjesëmarrje në zbukurim të lagjes me fqinj

99% e të intervistuarve shprehin vullnetin për pjesëmarrje në zbukurim të lagjes së bashku me fqinjët e tyre. Ekziston një dallim i vogël në ideja nga njerëzit që jetojnë në objekte të listuara në krahasim me ato të palistuara.

Dëshira për pjesëmarrje	Nr. i personave	%
Po, dëshirojnë	97	99,00
Jo, nuk dëshirojnë	1	1,00
Gjithsej	98	100,00

Dëshira për pjesëmarrje në zbukurim të lagjes me ndonjë organizatë

Rezultatet e pyetjes sa i përket pjesëmarrjes së zbukurimit të lagjes nëpërmjet ndonjë organizate janë të njëjta me ato të cialt shprehin vullnet për pjesëmarrje në zbukurim të lagjes së bashku me fqinj.

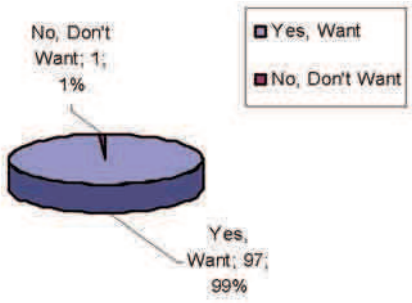

Common places for neighborhood gathering

89% of the people surveyed indicated that there isn't any proper gathering place for the residents. Related to this subject, the main complaints about the insufficiency of facilities are lack of defined parking areas, playgrounds for children, spaces for pedestrians, cultural facilities, open bazaars and a city park.

Common Places	No. of Person	%
Yes, Exist	9	9
No, Not Exist	89	89
Total	98	100

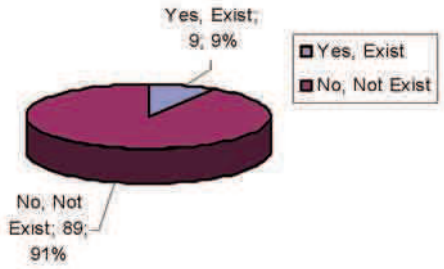

Desire to participate neighborhood beautification efforts with neighbours

99% of the people surveyed are willing to participate in neighborhood beautification efforts with their neighbors. There is a little difference between the ideas of the people living in listed buildings and non-listed buildings.

Desire to Participate	No. of Person	%
Yes, Want	97	99
No, Don't Want	1	1
Total	98	100

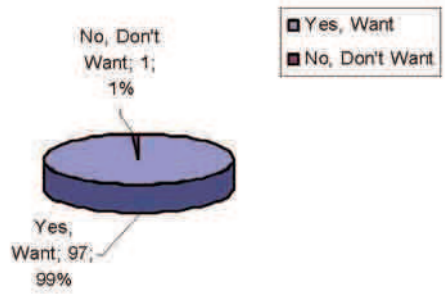

Desire to participate neighborhood beautification efforts with an organisation

The results of the question about the desire to take a role in neighborhood beautification effort with an organization are the same with the desire to participate neighborhood beautification efforts with neighbors.

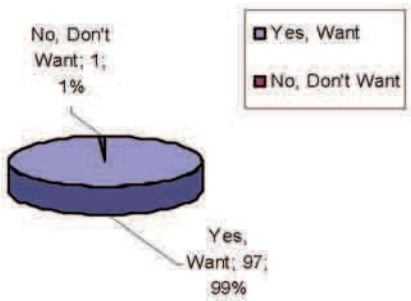

Willingness to Take a Role	No. of Person	%
Yes, Want	97	99
No, Don't Want	1	1
Total	98	100

A jeni të kënaqur me shërbimet komunale ?	Nr. i personave	%
Po	2	2,00
Jo	96	98,00
Gjithsej	98	100,00

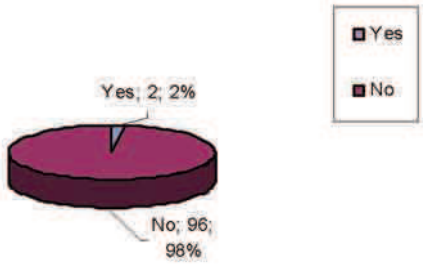

Kënaqësia me shërbimet komunale

Banorët e objekteve të listuara dhe pothuajse të gjithë banorët e objekteve të palistuara nuk janë të kënaqur me shërbimet komunale. 98% e tyre konsiderojnë se nuk janë të kënaqur me komunën.

Perceptimi i banorëve për Konservimin e Prizrenit

Familjet të cilat janë pyetur nëse konservimi i qytetit të Prizrenit paraqet rëndësi i janë përgjigjur me po dhe atë në 96% të rasteve. Ky është indikator i rëndësishëm sa i përket vetëdijësimit të njerëzve për trashëgimi kulturore.

Perceptimi për konservim të Prizrenit	Nr. i personave	%
Po	94	96,00
Jo		
Pa përgjigje	4	4,00
Gjithsej	98	100,00

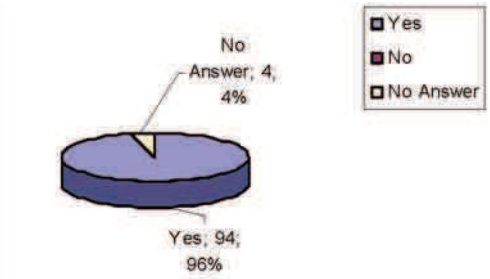

Perceptimi i banorëve sa i përket ndërrimit të objekti të listuar me objekt të ri shumëkatësh

Të gjithë pjesëmarrësit e intervistës mendojnë se zëvendësimi i objekteve të listuara me objekte shumëkatëshe do të dëmtonte ambientin historik të qytetit.

Ideja e përgjithshme e njerëzve është që të vlerësohen tiparet historike të zonës me anë të organizimeve të ndryshme në Prizren. Shumica e njerëzve kanë deklaruar se ata e imagjinojnë vendin të shfrytëzohet për qëllime turistike dhe mendojnë se shumica e shtëpive të listuara duhet të restaurohen dhe të shfrytëzohen si hotele, restorante dhe përmbajtje të ngjashme. Njerëzit kanë nevojë për një mjedis me më shumë vende për këmbësorë dhe se Prizreni duhet të zhvillohet duke marrë parasysh potencialin turistik dhe kulturor.

Objektet shumëkatëshe do ta zbukuronin zonën	Nr. i personave	%
Po, do ta zbukuronin	0	0
Jo, nuk do ta zbukuronin	98	100,00
Gjithsej	98	100,00

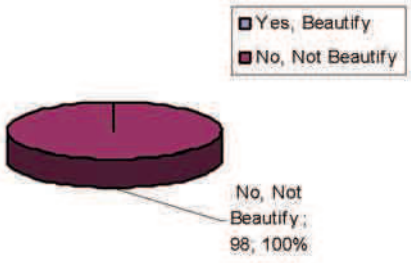

Satisfaction with Municipal Services

The people living in the listed houses and almost all the people living in non listed ones are not satisfied with the services the municipality offers. Considering the total results 98% of the people that were polled declared they are not satisfied with the municipality.

Satisfaction with Municipal Services	No. of Person	%
Yes	2	2
No	96	98
Total	98	100

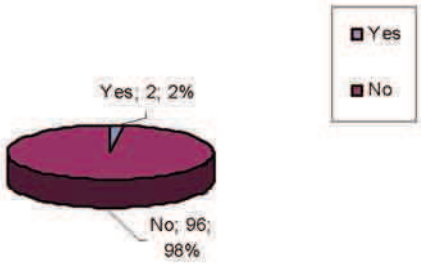

User Perception of Prizren's Conservation

The families who were asked whether the conservation of Prizren are important or not declared that it is important with 96%. It is an important indicator about the consciousness of the people about the cultural heritage.

Perception of Prizren's Conservation	No. of Person	%
Yes	94	96
No	0	0
No Answer	4	4
Total	98	100

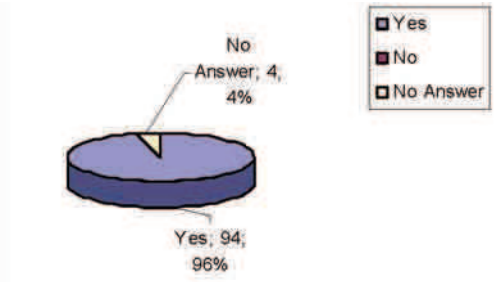

User Perception Regarding the Replacement of the Listed House with a Modern and Multi-Story Building

All the people that attended the survey think that replacement of the listed houses with modern and multi-story buildings would damage the historic environment.

The general idea of the people is to evaluate the historic features of the area thanks to some organizations in Prizren. Most of the people declared that they imagine a place with touristic facilities and think that the listed houses should be restored and used as hotels, restaurants and some other related facilities.

People are in the need of an environment with more space for the pedestrians and Prizren should be developed considering its cultural and touristic potentials.

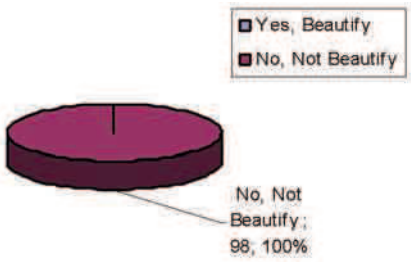

Multi-Story Buildings Would Beautify the District	No. of Person	%
Yes, Beautify	0	0
No, Not Beautify	98	100
Total	98	100

EVALUIMI DHE VENDIMET PLANIFIKUESE NË PLANIN E KONSERVIMIT DHE ZHVILLIMIT TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Prizreni është një ndër vendet me rëndësi historike në Kosovë, që ka një strukturë urbane e cila vlen të ruhet. Ka të mbetura arkitektonike dhe monumentale të cilat kanë rëndësi historike, estetike dhe perspektivë arkitekturale. Ruajtja e kësaj strukture për gjeneratat e ardhshme është përgjegjësi globale kur bëhet fjalë për integrimin social dhe kulturor. Vendimet planifikuese janë përcaktuar brenda strukturës së asaj përgjegjësie të definuar edhe në objektivat planifikuese. Grupi i Planifikimit ka vlerësuar të gjitha të dhënat të mbledhura në terren duke u bazuar në qëllimet dhe objektivat e projektit dhe kanë zhvilluar vendimet planifikuese nga ky set i informatave. Vendi i konservuar është i ndarë në tetë zona duke u bazuar në analizat dhe karakteristikat kryesore të tyre.

Kriteri kryesor për propozim qëndron në katër titujt kryesorë si:

- Funksionale,
- Fizike,
- Historike (Kulturore),
- Transporti.

Konkluzionet që dolën nga këto analiza janë përshkruar në formë të shkruar dhe në formë grafike, si dhe në shtesa të direktivave të projektit urban për karakteristikat dhe propozimet mbi strukturën, dukjet, pamjes së rrugës dhe pamjes së qytetit brenda zonës së planifikimit. Në këtë fazë, vendimet janë zhvilluar gjithashtu për mënyrën e projektimit dhe janë bërë rekomandime për restaurimin e objekteve monumentale, intervenimet në arkitekturën qytetare, ndërtimeve të reja dhe aplikacionet tjera përmbushëshe që do të ruanin karakteristikat urbane dhe arkitektonike. Ky është një plan i konservimit urban që do të ruan dhe vlerëson funksionalitetin në përputhje me strukturën totale urbane përderisa të mos shkatërroj esencën e karakterit.

EVALUIMI I STUDIMIT DHE FORMULIMI I KRITEREVE PËR PROJEKTIM

Evaluimi dhe vendimet për planifikim të planit të konservimit të Prizrenit fillon duke formuluar kriteret për projektim. Me revidimin e vendimeve të mëhershme për planifikim, janë marrë vendimet të përgjithshme për planifikim dhe projektim. Propozimet dhe intervenimet gjithashtu janë zhvilluar në nivel ndërtesash, të cilat janë vendosur në databazë dhe formatin GIS. Databaza përmban listën e blloqeve / numrin e ngastrës të vlerësuar për secilën strukturë ekzistuese krahas edhe propozimit për ndërtimet e ardhshme. Databaza e ndërtesave përfshinë karakteristikat ekzistuese dhe të propozuara për secilën ndërtesë /njësi. Kryesisht në studim janë përdorur shkallët 1/2000 dhe1/1000, për skemat dhe diagramet që janë përdorur për zhvillimin e vendimev e mbi strukturën fizike të Prizrenit. Kriteret kryesore për propozime mbështeten mbi funksionin (karakteristikat e shfrytëzimit të tokës, shërbimet urbane/publike, edukimin, shëndetësinë, administrata, rekreacioni etj), gjendjen fizike, historike (arkitektura monumentale dhe qytetare), transportit (qarkullimi i automjeteve dhe këmbësorëve, vendet për parkim). Për vizaulizimin e vendimeve dhe propozimeve për planin e konservimit, intervenimet do të merren parasysh në shkallën e pamjes së qytetit dhe pamjes së rrugëve. Me revidimin e vendimeve të mëhershme të planifikimit, vendimet e reja janë marrë duke u bazuar në analizat (problemet dhe potencialet) dhe janë adaptuar kriteret për konservim dhe zhvillim.

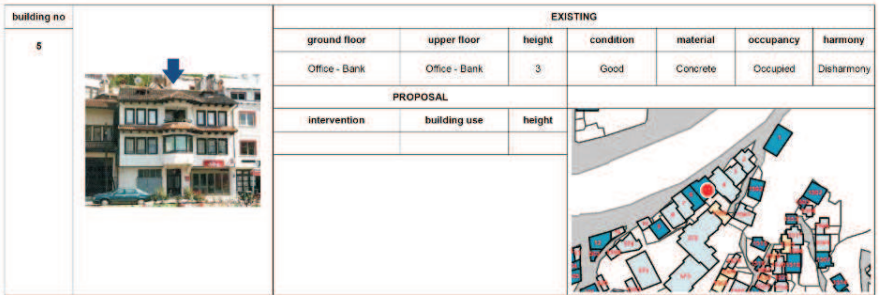

EVALUATION AND PLANNING DECISIONS OF PRIZREN HISTORIC AREA CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

Prizren is an important historical settlement in Kosovo that has an urban fabric being worthy of preservation. It has monumental and civil architectural remains that are of importance from historic, aesthetic and architectural perspectives. The preservation of this fabric for future generations is a global responsibility in order to social and cultural integration. Planning decisions is determined within the framework of that responsibility defined as well in the planning objectives. The Planning Team evaluated all the data gathered from this area according to the goals and objectives of the project and developed planning decisions out of this set of information. Conservation site is divided into eight zones according to survey and its main characteristics.

Main criteria for the proposals are held within mainly four headlines as:

- Functional,
- Physical,
- Historic (Cultural),
- Transportation.

The conclusions drawn from the research were described in both written and graphic form and, in addition to the urban design guideline detailed on characteristics and proposals on structure, façade, streetscape and townscape within the planning zones.

At this stage, decisions were also developed in a manner that design guidelines recommend restoration of monumental buildings, interventions to civil architecture, new construction and infill applications that would best preserve urban and architectural characteristics. This is an urban conservation plan that preserves and evaluates the functionality in accordance with the total urban fabric while not destroying the essence of the character.

EVALUATION OF SURVEY AND FORMULATING CRITERIA FOR DESIGN

Evaluation and planning decisions of the Prizren conservation plan stage begins with formulating criteria for design. With revision of previous planning decisions, general planning and design decisions are taken. Proposals and interventions are also developed in the building level, put in GIS format and stored in database. Database contains the lists by block / lot number evaluating each currently existing structure along with proposals for future construction. Building database is comprehended with both existing and proposed characteristics of each building/unit. As the main scales of the study, 1/2000, and 1/1000 plan schemes and diagrams are used to develop main decisions about physical structure of Prizren. Main criteria for the proposals are held within functional, (land use characteristics, urban / public facilities, educational, health, administrative, recreational facilities … etc) physical, historic (monumental and civil architecture), transportation (vehicular and pedestrian circulation, parking lots). As the visualization of the decisions and proposals for conservation site, interventions will be considered in the townscape and streetscape scales. With revision of previous planning decisions, new planning decisions are taken based on the survey (problems, potentials) and adopted criteria for conservation and development.

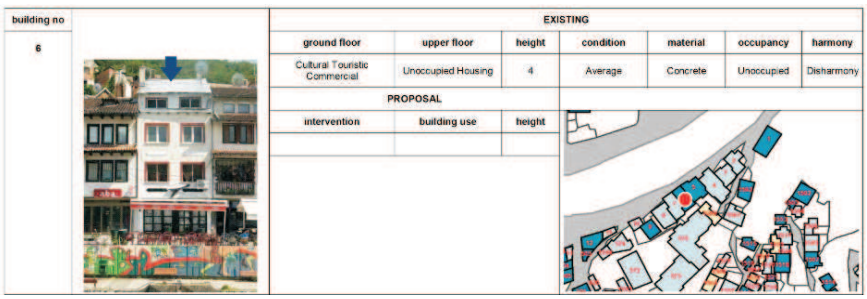

PLANIFIKIMI I ZONAVE DUKE U BAZUAR NË EVALUIMIN E STUDIMIT
PLANNING ZONES ACCORDING TO EVALUATION OF THE SURVEY

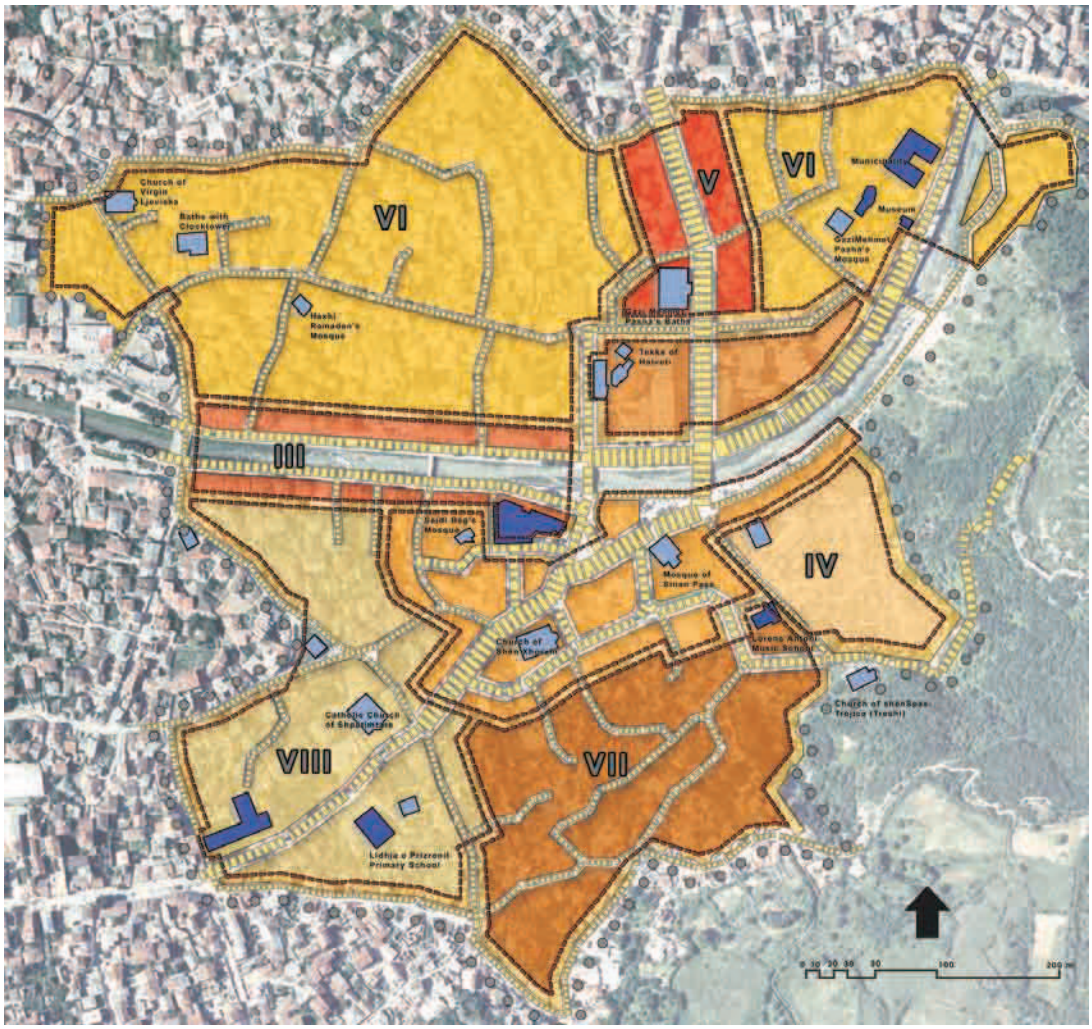

Legjenda / Legend

- I Zona tradicionale e dyqaneve / Traditional market zone
- II Zona e blloqeve të ndërtesave të larta / High building blocks zone
- III Zona e bregut të lumit / River bank zone
- IV Zona e Nënkalasë / Nënkalaja zone
- V Zona e aksit të dyqaneve / Commercial axe zone
- VI Zona e shfrytëzimit të përzier dhe banimit / Mixed use and housing zone
- VII Zona organike e banimit / Housing zone (Organic pattern)
- VIII Zona e banimit sipas trendeve aktuale të ndërtimit / Housing zone (In construction trend)

REVIDIMI I PLANIFIKIMIT TË ZONAVE ME STUDIMET PARAPRAKE PLANIFIKUESE
REVISION OF PLANNING ZONES WITH PREVIOUS PLANNING STUDY

VLERËSIMI / EVALUATION 2006

VLERËSIMI / EVALUATION2006

I Zona tradicionale e dyqaneve / Traditional market zone

V Zona e aksit të dyqaneve / Commercial axe zone

II Zona e blloqeve të ndërtesave të larta / High building blocks zone

VI Zona e shfrytëzimit të përzier dhe banimit / Mixed use and housing zone

III Zona e bregut të lumit / River bank zone

VII Zona organike e banimit / Housing zone (Organic pattern)

IV Zona e Nënkalasë / Nënkalaja zone

VIII Zona e banimit sipas trendeve aktuale të ndërtimit / Housing zone (In construction trend)

KARAKTERISTIKAT E PLANIFIKIMIT TË ZONAVE ME POTENCIAL, PROBLEME DHE PROPOZIME

Zona tradicionale të dyqaneve

	MUNDËSITË	PROBLEMI	PROPOZIMI
FUNKSIONALE	Shërbime kulturore turistike Kafene dhe restorant	Akomodim i pamjaftueshëm Kate të pashfrytëzuara	Shërbime kulturore turistike Pension dhe hotel skenë festivali
FIZIKE		Gjendje e keqe e objektit Mobilieri urbane e pamjaftueshme	Dizajni urban në Shadërvan
HISTORIKE	Xhamia e Emin Pashës Kisha e Shën Gjergjit tradicionale tregtare	Ka nevojë për efekte të pejsazhit përreth objekteve monumentale	Restaurimi i objekteve monumentale dhe rrethinës së tyre
TRANSPORTI	Në masë të madhe këmbësorë Qarkullim	Pamjaftueshmëri e parkingjeve	Renovimi i: rrugëve për këmbësorë parkingjeve

Zona e bllokeve të ndërtesave të larta

FUNKSIONALE	Hotele,Aktivitete tregtare të kualitetit të lartë në përdhesa	Kualitet i dobët i hoteleve	Banim-tregti (shfrytëzim i përzier) Hotel
FIZIKE		Bllokqet e ndërtesave të larta në dis-harmoni me karakterin historik	Ri-rregullimin e bllokeve në harmoni me arkitekturën tradicionale
HISTORIKE	Teqja Halveti		Restaurimi i teqesë dhe minares dhe rrethinave të tyre
TRANSPORTI	Parking	Mungesë hyrjeje dhe vazhdimësie të këmbësorëve	Parkingje nëntokësore për Arastën dhe rrethinën

Zona e bregut të lumit

FUNKSIONALE	Shërbime tregtare dhe zyrë		Shërbime tregtare dhe zyra Hotel
FIZIKE	Gjendje e mirë e kualitetit të objektit Çmime të larta	Kualitet i dobët ambiental i bregut të lumit	Rehabilitimi dhe këmbësorizimi nëpër bregun e lumit
HISTORIKE	Urë historike	Ndërhyrjet dhe trendet e reja të ndërtimit në drejtim dis-harmonik	Kontrollimi në ndërhyrje dhe ndërtime të reja
TRANSPORTI		Mungesë parkingjesh Mungesë vazhdimësie të këmbësorëve	Park urban dhe këmbësorizimi nëpër bregun e lumit

Zona e Nën Kalasë

FUNKSIONALE		Objekte të pashfrytëzuara banimi	Akomodim dhe shërbime kulturore turistike
FIZIKE	Ndikim të madh në pejsazh	Kualitet i dobët i gjendjes së objekteve	Konservimi i objekteve dhe pejsazhit
HISTORIKE	Kisha e Shën Shpëtimtarit Shkolla teologjike		Restaurimi i monumenteve Rekonstruimi i arkitekturës qytetare
TRANSPORTI		Hyrje e ndaluar për automjete dhe këmbësorë	Ri-rregullim për hyrje publike

MAIN CHARACTERISTICS OF PLANNING ZONES IN THE HEADLINES OF POTENTIAL, PROBLEMS AND PROPOSALS

POTENTIAL	PROBLEM	PROPOSAL
Cultural Touristic Service Cafe and Restaurants	Lack of Accommodation Unoccupied Upper Floors	Cultural Touristic Service Pension and Hotel Fest Venue
	Poor Building Condition Lack of Urban Furniture	Urban Design in Sodirvan
Mosque of Emin Pasha Church of Shen Xhorxhi Traditional Commercial	Lack of Townscape Effects Surrounding the Monumental Buildings	Restoration of Monumental Buildings and their surrounding
High Pedestrian Circulation	Lack of Car Parking	Renovation of: Pedestrian Roads Car Parking
Hotels High Quality Commercial Activity in Ground Floors	Poor Quality in Hotels	Housing - Commercial (Mixed Use) Hotel
	High Building Blocks Disharmony with Historic Character	Re-arrangement of Blocks in Harmony with Traditional Architecture
Tekke of Halveti		Restoration of Tekke and Minaret with their Surrounding
Car Parking	Lack of Pedestrian Accessibility and Continuity	Underground Car Parking for Arasta and Surrounding
Commercial Servicet and Office		Commercial Services and Office Hotel
Good Quality in Building Condition High Building Prices	Poor Environmental Quality of River Bank	Rehabilitation and Pedestrianization of River Bank
Historic Bridge	Intervention and New Construction Trend in Disharmonious Way	Control in Intervention and New Construction
	Lack of Car Parking Lack of Pedestrian Continuity	Urban Park and Pedestrianization through River Bank
	Unoccupied Housing Buildings	Accommodation and Cultural Touristic Service
High Townscape Effect	Poor Quality in Building Condition	Preservation of Building and Townscape
Church of ShenSpas Troijica School of Teology		Restoration of Monuments Reconstruction of Civil Architecture
	Forbidden Access for both Vehicules and Pedestrians	Rearrangements for Public Access

KARAKTERISTIKAT E PLANIFIKIMIT TË ZONAVE ME POTENCIAL, PROBLEME DHE PROPOZIME

	MUNDËSITË	PROBLEMI	PROPOZIMI
FUNKSIONALE	Shërbime tregtare dhe tregti me pakicë		Shërbime tregtare Tregti me pakicë
FIZIKE	Shërbime tradicionale tregtare Objekt e ambient për tregti me pakicë		
HISTORIKE	Hamami i Gazi Mehmet Pashës		Restaurimi i Hamamit të Gazi Mehmet Pashës dhe rrethinës së tij
TRANSPORTI	Qarkullim i madh i automjeteve dhe këmbësorëve	Trotuar i ngushtë përgjatë rrugës	Ri-shtrimi dhe zgjërimi i trotuareve

FUNKSIONALE	Shfrytëzim i përzier Qendër kulturore Kinema e hapur	Punëtori prodhimi dhe riparimi	Tregti/banim Qendër kulturore/ kinema e hapur
FIZIKE		Dendësi e madhe në trendin e ndërtimeve banuese	Kontroll mbi kualtitetin e objekteve të reja midis hapësirave të lira dhe objektit
HISTORIKE	Kisha e Shën Premtes Hamami me Sahatkullën Xhamia e Haxhi Ramadanit	Arkitektura qytetare në gjendje të keqe	Restaurimi i objekteve monumentale dhe rrethinës së tyre
TRANSPORTI		Pamjaftueshmëri e izolimit të këmbësorëve Mungesë parkingjesh	Ri-rregullimi i qarkullimit të automjeteve Parkingje

FUNKSIONALE	Zonë banimi	Mungesë e hapësirave të lira urbane	Banim Parqe urbane Shesh lojërash
FIZIKE	Strukturë organike e rrugëve	Objekte në dis-harmoni me pejsazhin	Kontroll mbi ndërtimet e reja
HISTORIKE	Arkitekturë qytetare Në harmoni me strukturën urbane	Objektet e reja ne dis-harmoni me strukturën urbane	Restaurimi i arkitekturës qytetare
TRANSPORTI		Mungesë e lidhjeve të rrugëve dhe vazhdimësisë	Ri-rregullimi i sistemit të transportit

FUNKSIONALE	Shërbime arsimore dhe shëndetësore		Shërbime arsimore dhe shëndetësore Banim
FIZIKE	Katedralja e Zonjës Ndihmëtare Shkolla fillore "Lidhja e Prizrenit"	Dendësi e madhe e trendeve të ndërtimeve banuese nga qytetarët me të ardhura të larta	Kontroll mbi kualtitetin e objekteve të reja midis hapësirave të lira dhe objektit
HISTORIKE		Arkitektura qytetare në gjendje të keqe	Restaurimi i monumenteve dhe rrethinës s ë tyre
TRANSPORTI		Pamjaftueshmëri e izolimit të këmbësorëve Mungesë parkingjesh	Ri-rregullimi i qarkullimit të automjeteve Parkingje

MAIN CHARACTERISTICS OF PLANNING ZONES IN THE HEADLINES OF POTENTIAL, PROBLEMS AND PROPOSALS

	POTENTIAL	PROBLEM	PROPOSAL
Functional	Commercial Services and Commercial Retail		Commercial Services and Commercial Retail
Physical	Traditional Commercial Services and Commercial Retail Building and Environment		
Historic	Gazi Mehmet Pasha Baths		Restoration of Gazi Mehmet Pasha Baths and its Surrounding
Transportation	High Vehicular and Pedestrian Circulation	Narrow Pavement along the Road	Refurnishing and Widening the Pavement
Functional	Mixed Use Cultural Center Open Air Cinema	Manufactural and Reparing Workshops	Commercial / Housing Cultural Center / Open Cinema
Physical		High Density in Housing Construction Trend	Control in New Buildings Quality between Open Space and Buildings
Historic	Church of Virgin Ljeviska, Baths with Clocktower, Haxhi Ramadan Mosque	Civil Architure in Poor Building Condition	Restoration of Monuments and their surroundings
Transportation		Lack of Pedestrian Segregation Lack of Car Parking	Rearrangement of Vehicular Circulation Car Parking
Functional	Housing Areas	Lack of Open Urban Space	Housing Urban Parks and Playgrounds
Physical	Organic Street Pattern	Buildings Disharmonious with Townscape	Control for New Construction
Historic	Civil Architecture Harmony with Urban Pattern	New Buildings Disharmony with Urban Pattern	Restoration of Civil Architecture
Transportation		Lack of Road Connection and Continuity	Rearrangement Transportation System
Functional	Educational and Health Facility Housing		Educational and Health Facility Housing
Physical	Catholic Church of Spetimiare, Lidhja e Prizrenit Primary School	High Density in Housing Construction Trend of High Income Inhabitants	Control in New Buildings Quality between Open Space and Buildings
Historic		Civil Architure in Poor Building Condition	Restoration of Monuments and their surroundings
Transportation		Lack of Pedestrian Segregation Lack of Car Parking	Rearrangement of Vehicular Circulation Car Parking

Burimi	Përdhesa	Katet	Etazhiteti	Gjendja	Materiali	Shfrytzueshmëria	Harmonia	Propozimi
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	3	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Zyrë-bankë	2	E mirë	Mure masive	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Zyrë-bankë	2	E mirë	Mure masive	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Zyrë-bankë	2	E mirë	Mure masive	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Zyrë-bankë	3	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim i pashfrytëzueshëm	4	Mesatare	Beton	E pashfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim	4	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim i pashfrytëzueshëm	4	E keqe	Beton	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim	Lartësia	Mesatare	Beton	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Gërmadha	Gërmadha	3	Gërmadha	Mure masive	E pashfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Depo	2	Shumë e mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Banim	2	Mesatare	Mure masive	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim i pashfrytëzueshëm	2	E keqe	Mure masive	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Banim i pashfrytëzueshëm	2	E mirë	Beton	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	-	1	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	-	1	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Depo	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Banim i pashfrytëzueshëm	2	E mirë	Mure masive	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Objekt kulti	Objekt kulti	4	E mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim i pashfrytëzueshëm	2	Shumë e mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Shërbime tregtare	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Shërbime tregtare	-	1	Mesatare	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Depo	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	Shumë e mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	Shumë e mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	-	2	Mesatare	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Tregti-me pakicë	2	E keqe	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	Shumë e mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Banim	2	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Organizatë qytetare	-	1	Mesatare	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Organizatë qytetare	-	1	Mesatare	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Zyrë-bankë	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Punëtori prodhimi dhe riparimi	Banim	2	Mesatare	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Gërmadha	-	1	Gërmadha	Mure masive	E pashfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	-	1	Mesatare	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Ndërtim	2	E mirë	Beton	Pjesërisht E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Banim	Banim	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	Banim	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Banim	Banim	3	E mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në harmoni	
Vetvë vizitë	Ndërtim	Ndërtim	3	Mesatare	Beton	E pashfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Tregti-me pakicë	Banim	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Shërbime tregtare	Depo	2	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	Kulturor turistik tregtar	2	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Zyrë-bankë	-	1	E mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Objekt kulti	-	1	E mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Kulturor turistik tregtar	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Shërbime tregtare	-	1	Shumë e mirë	Beton	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	
Vetvë vizitë	Objekt kulti	-	1	E mirë	Mure masive	E shfrytëzuar	Në dis-harmoni	

EVALUATION OF BUILDINGS

source	ground floor	normal floor	height	condition	material	occupancy	harmony	proposal
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	3	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Office - Bank	Office - Bank	2	Good	Masonry	Partly Occupied	In Harmony	
site	Office - Bank	Office - Bank	2	Good	Masonry	Partly Occupied	In Harmony	
site	Office - Bank	Office - Bank	2	Good	Masonry	Partly Occupied	In Harmony	
site	Office - Bank	Office - Bank	3	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Unoccupied Housing	4	Average	Concrete	Unoccupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Housing	4	Good	Concrete	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Unoccupied Housing	4	Bad	Concrete	Partly Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Housing	2	Average	Concrete	Partly Occupied	Disharmony	
site	Ruin	Ruin	3	Ruin	Masonry	Unoccupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Warehouse	2	Very Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	Housing	2	Average	Masonry	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Unoccupied Housing	2	Bad	Masonry	Partly Occupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	Unoccupied Housing	2	Good	Concrete	Partly Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	-	1	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	-	1	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	Warehouse	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	Unoccupied Housing	2	Good	Masonry	Partly Occupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Religious Building	Religious Building	4	Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Very Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Commercial Services	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial Services	-	1	Average	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	Warehouse	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Very Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Very Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	-	1	Average	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	Commercial - Retail	2	Bad	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Very Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Housing	2	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Civil Organization	-	1	Average	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Civil Organization	-	1	Average	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Office - Bank	Office - Bank	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Manufactural and Repairing Workshop	Housing	2	Average	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Ruin	-	1	Ruin	Masonry	Unoccupied	In Harmony	
site	Commercial - Retail	-	1	Average	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	Construction	2	Good	Concrete	Partly Occupied	Disharmony	
site	Housing	Housing	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Office - Bank	Housing	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Housing	Housing	3	Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Construction	Construction	3	Average	Concrete	Unoccupied	Disharmony	
site	Commercial - Retail	Housing	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial Services	Warehouse	2	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	Cultural Touristic Commercial	2	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Office - Bank	-	1	Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Religious Building	-	1	Good	Masonry	Occupied	In Harmony	
site	Cultural Touristic Commercial	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Cultural Touristic Commercial	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Commercial Services	-	1	Very Good	Concrete	Occupied	Disharmony	
site	Religious Building	-	1	Good	Masonry	Occupied	Disharmony	

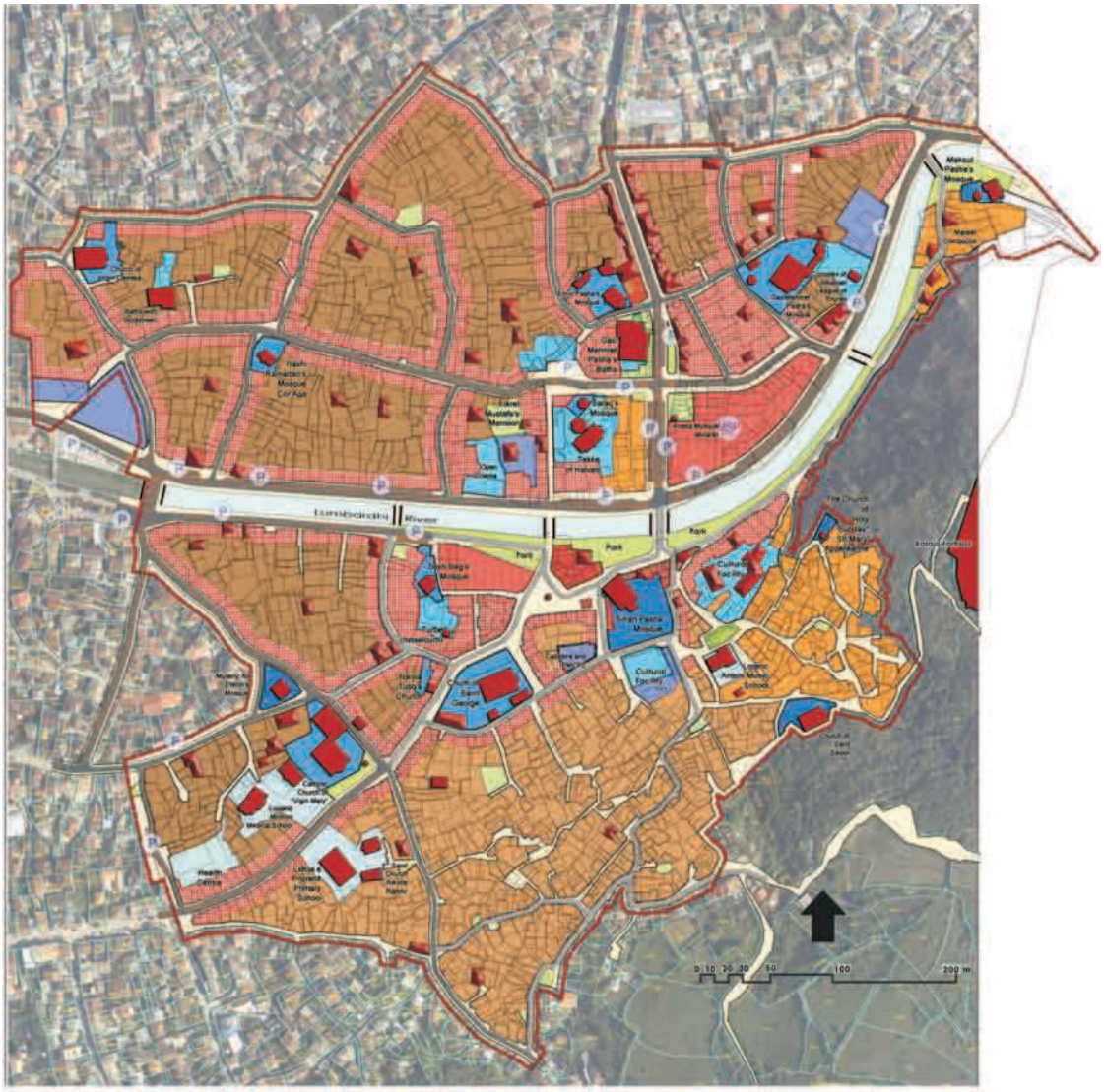

KUFIJTË E PLANIFIKIMIT

SHFRYTËZIMI I ZONËS URBANE

ZONA E BANIMIT

- ZONË BANIMI ME DENDËSI MESATARE
- ZONË BANIMI ME DENDËSI TË ULËT

ZONAT PUNUESE

- SHËRBIME ADMINISTRATIVE
- SHËRBIME KOMUNALE
- ZONË TREGTARE NDËR-QENDRORE
- BANIMI + ZONË TREGTARE
- QENDËR TREGTARE
- SHËRBIME TURISTIKE

ZONAT E KONSERVIMIT

- OBJEKTE MONUMENTALE
- OBJEKTE TË EVIDENTUARA
- OBJEKTE NË HARMONI

ZONA TË HAPURA DHE GJELBRIM

- PARQE
- LOJËRA - REKREACION
- PYLL

SHËRBIME SHOQËRORE DHE TË INFRASTRUKTURËS TEKNIKE

- SHKOLLIMI FILLOR
- SHKOLLIMI I MESËM
- SHËRBIME SHOQËRORE KULTURORE
- SHËRBIME SHËNDETËSORE
- SHËRBIME FETARE
- SHËRBIME SPORTIVE

TRANSPORTI

- RRUGË AUTOMOBILISTIKE
- SHËRBIME
- KËMBËSOR
- PARKINGJE
- PARKINGJE NË ETAZHE
- SHESHE

Skema gjenerale e planit është zhvilluar duke u bazuar në propozimet për planifikim në tetë nën-zonat. Skema e propozimeve është detajuar në titujt si funksioni, gjendja fizike, kulturë dhe transport. Brenda planit të zhvillimit propozimet kanë të bëjnë me banim, tregti- aktivitete të përziera, shërbime shoqërore dhe kulturore, dhe transporti.

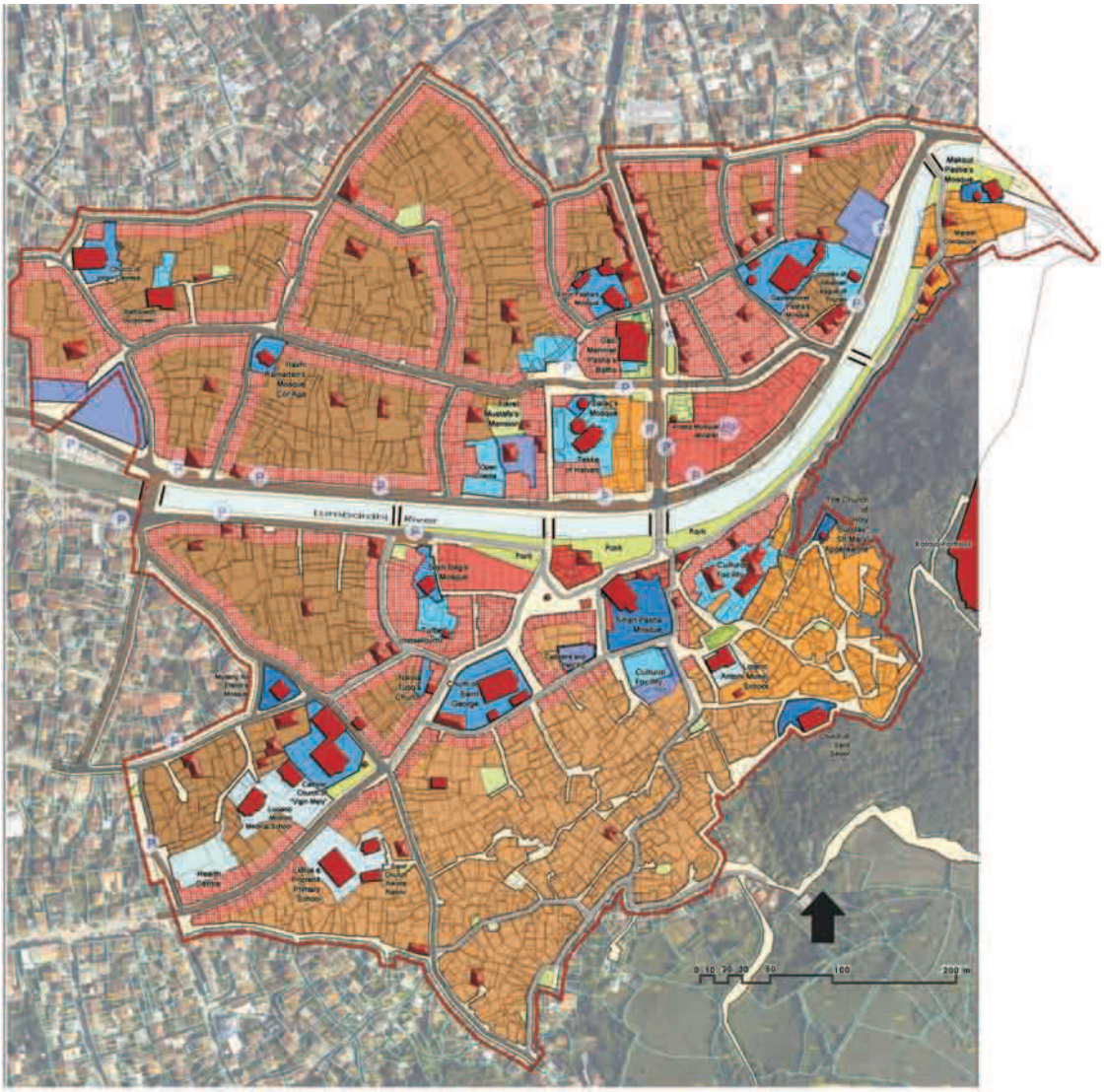

PLANNING BOUNDARY

URBAN LAND USE

HOUSING AREAS
- AVERAGE DENSITY HOUSING AREA
- LOW DENSITY HOUSING AREA

URBAN WORKING AREAS
- ADMINISTRATIVE FACILITIES
- MUNICIPAL FACILITIES
- SUB-CENTER COMMERCIAL AREAS
- HOUSING + COMMERCIAL AREAS
- TRADING CENTER
- TOURISTIC FACILITIES

CONSERVATION AREAS
- MONUMENTAL BUILDINGS
- LISTED BUILDINGS
- BUILDINGS IN HARMONY

OPEN AND GREEN AREAS
- PARKS
- PLAYGROUND - RESTING
- FOREST AREA

URBAN SOCIAL AND TECHNICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES
- PRIMARY EDUCATION
- HIGH SCHOOL
- SOCIAL CULTURAL FACILITY
- HEALTH FACILITY
- RELIGIOUS FACILITY
- SPORT FACILITY

TRANSPORTATION
- VEHICLE ROAD
- SERVICE
- PEDESTRIAN
- PARKING
- MULTI STOREY PARKING
- SQUARE

General plan scheme is developed based on the planning proposals for eight sub-zones. Proposal scheme has been detailed in the headlines of, functional, physical, cultural and transportation. Within the development plan detailed proposals are taken into housing, commercial - mixed use activities, social and cultural facilities, and transportation

VENDIMET PËR FUNKSIONIN

Akomodimi dhe banimi
Shërbimet komerciale, kulturore dhe turistike në katin përdhese.
Shërbimet komerciale dhe tregti me pakicë në harmoni me shkallën dhe madhësinë e shfrytëzimit të tokës/pronës urbane.
Decentralizimi i aktiviteteve prodhuese dhe komerciale që janë në disharmoni me modelin tradicional.
Adaptimi i funksioneve të reja në objektet monumentale të lira.
Shërbimet e Hapura për Rekreacion.
Shërbimet edukativo kulturore si muze dhe qendër kulturore.
Ndërtesat e administrimit publik
Shërbimet edukative dhe shëndetësore.

VENDIMET MBI GJENDJEN FIZIKE

Ndërtimi i llojeve të ndërtesave në harmoni me arkitekturën tradicionale me karakteristika si ato vernakulare, neoklasike, komerciale dhe tipit të ndërtesave qytetare.
Ndërtimi i ndërtesave në harmoni me formën dhe madhësinë e modelit urban.
Rregullimi i pamjes së qytetit dhe elementeve të peizazhit në harmoni me arkitekturën tradicionale.
Disejnimi i orendive urbane dhe rrugës së shtruar në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit.

VENDIMET PËR KONSERVIM

Restaurimi i objekteve monumentale
Ruajtja e modelit tradicional urban
Renovimi i fasadave me pjesën e përparme që i përket siluetës tradicionale.
Rekonstruktimi i ndërtesave të rrënuara sipas siluetës tradicionale.
Ndërtimi i ndërtesave të reja që janë në harmoni me formën dhe madhësinë e rrethinës

VENDIMET PER TRANSPORTIN

Ri-rregullimi i qarkullimit optimal të automjeteve
Rregullimi i shërbimeve rrugore për zvogëlimin e qarkullimit të automjeteve.
Shfrytëzimi i zonës së tregtisë dhe rrethinës së saj vetëm nga këmbësorët.
Ndarja e qarkullimeve të automjeteve nga ato këmbësorie.
Organizimi i vend parkingjeve në zonat që janë në shërbim të pjesës tregtare.
Rrugët e shtruara në mënyrë tradicionale në harmoni me pamjen e qytetit.

FUNCTIONAL DECISIONS

Accommodation and housing
Commercial and cultural touristic services in ground floor
Commercial Services and Retail in harmony with scale and size in urban land use
Decentralization of manufacture and commercial activities which is disharmony with traditional pattern
Introducing building use to unoccupied monumental buildings
Open Recreational Facilities
Cultural and educational facilities as museum, cultural center
Public administration buildings
Educational and health facilities

PHYSICAL DECISIONS

Construction of building types in harmony with traditional architectural characteristics such as vernacular, neoclassical, commercial and citizen type of buildings
Construction of buildings in harmony with traditional urban pattern in size or shape
Arrangement of townscape and landscape elements in harmony with traditional architecture.
Design of Urban Furniture and Road Pavement in harmony with traditional townscape

CONSERVATION DECISIONS

Restoration of Monumental Buildings
Preservation of traditional urban pattern
Refurbishment of urban façade with frontline and silhouette
Reconstruction of ruined buildings within traditional silhouette
Building new buildings in harmony with size and shape of its surrounding

TRANSPORTATION DECISIONS

Rearrangement of optimum vehicular circulation
Arrangement of service roads for limitation of vehicular circulation
Pedestrianization of market zone and its surrounding
Segregation of vehicular and pedestrian circulation
Organization of car parking areas serving the market zone
Traditional road pavement in harmony with townscape

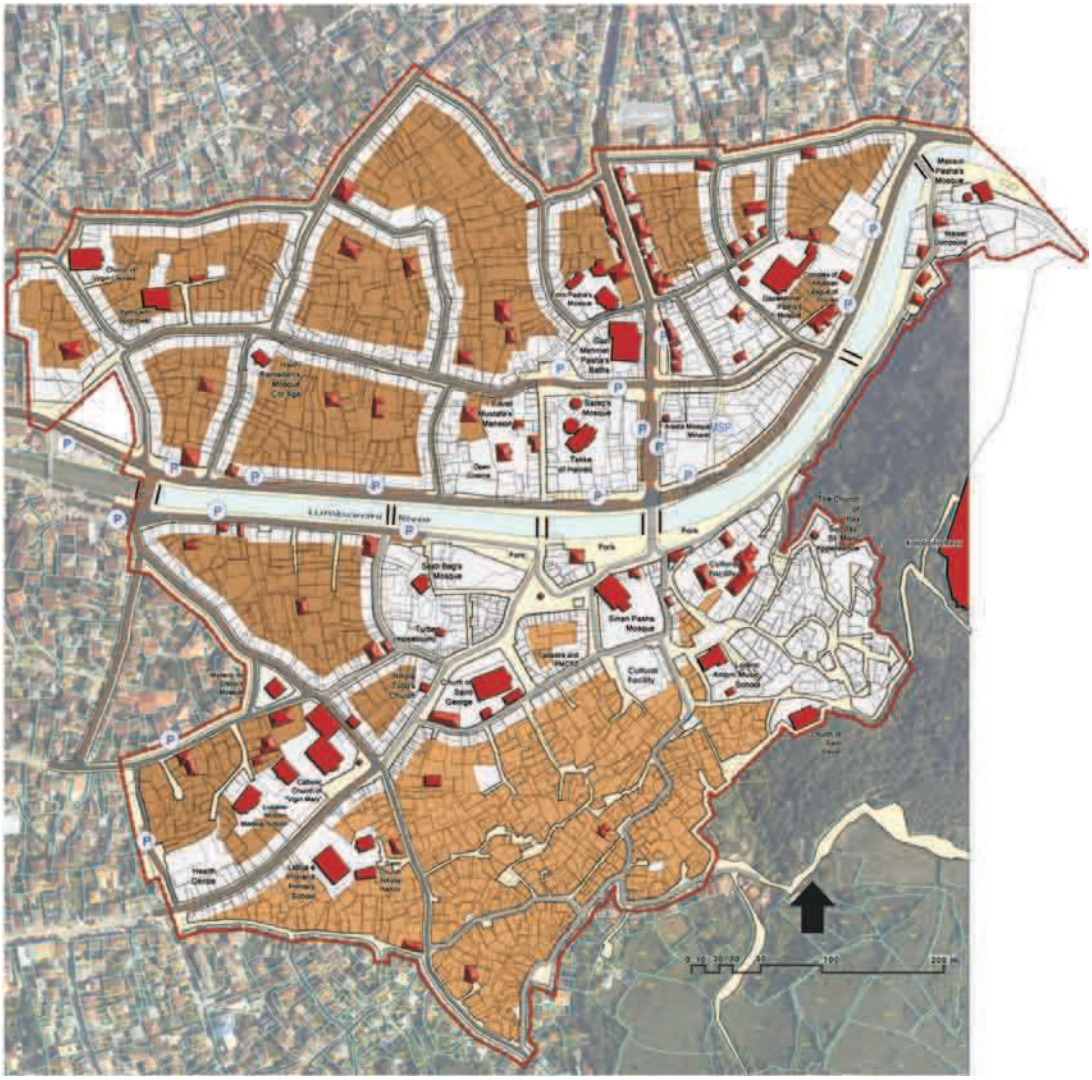

Legjenda

KUFIJTË E PLANIFIKIMIT

SHFRYTËZIMI I ZONËS URBANE
ZONA E BANIMIT

ZONË BANIMI ME DENDËSI MESATARE
ZONË BANIMI ME DENDËSI TË ULËT

ZONA E KONZERVIMIT

OBJEKTE MONUMENTALE
OBJEKTE TË EVIDENTUARA
OBJEKTE NË HARMONI

Zonat e Banimit janë të vendosura në të dy anët , veriore dhe jugore, të gjirit të ngushtë të Lumëbardhit. Në pjesën veriore zonat e banimit janë propozuar me blloqe ndërtesash me lartësi nga 3 kate (P+2). Blloqet e ndërtesave, ku lokalet komerciale janë zënë me modelin e shfrytëzimit të ndryshëm, janë rregulluar si tip i ndërtesave të bashkangjitura. Zona e Banimit, në pjesën jugore është e propozuar me lartësi prej 3 kateve (P+2). Zona e banimit (në modelin organik), nëpërmjet pjerrtësisë, është e rregulluar me llojin e ndërtesave të veçuara. Në modelin ekzistues urban mbulimi me ndërtesa sillet prej 40% në 60%. Për tërë Zonën Historike të Prizrenit, arkitektura monumentale dhe qytetare është shqyrtuar me lartësitë e objekteve dhe zonën e veprimit të tyre.

PLANNING DECISIONS
HOUSING AREAS

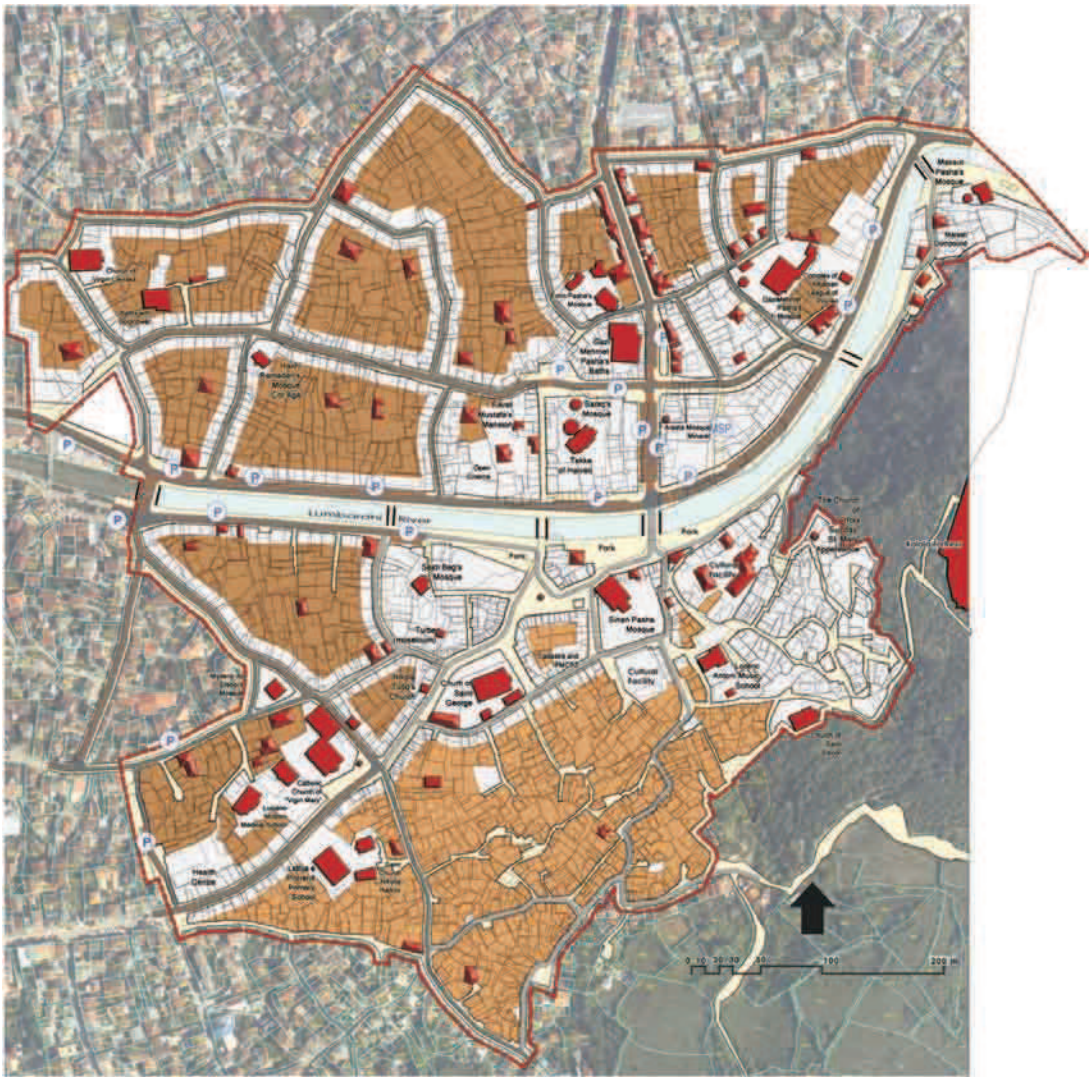

Legend

PLANNING BOUNDARY

URBAN LAND USE
HOUSING AREAS

AVERAGE DENSITY HOUSING AREA
LOW DENSITY HOUSING AREA

CONSERVATION AREAS

MONUMENTAL BUILDINGS
LISTED BUILDINGS
BUILDINGS IN HARMONY

Housing areas are located in the both southern and northern sides of Lumbardhi Creek. In the northern side housing areas are proposed as 3 storey height (ground floor +2 stories) building blocks. Building blocks, where commercial premises occupied as mixed use pattern, are arranged in attached building type. Housing zone, in the southern part of the planning area is proposed as also 3 storey height (ground floor +2 stories). Housing zone (in organic pattern), through the slopes, is arranged in detached building type. In the existing urban pattern building coverage is changing between 40% and 60%. For whole site of the Prizren Historic Area, civil and monumental architecture are examined with building height and their buffer zone.

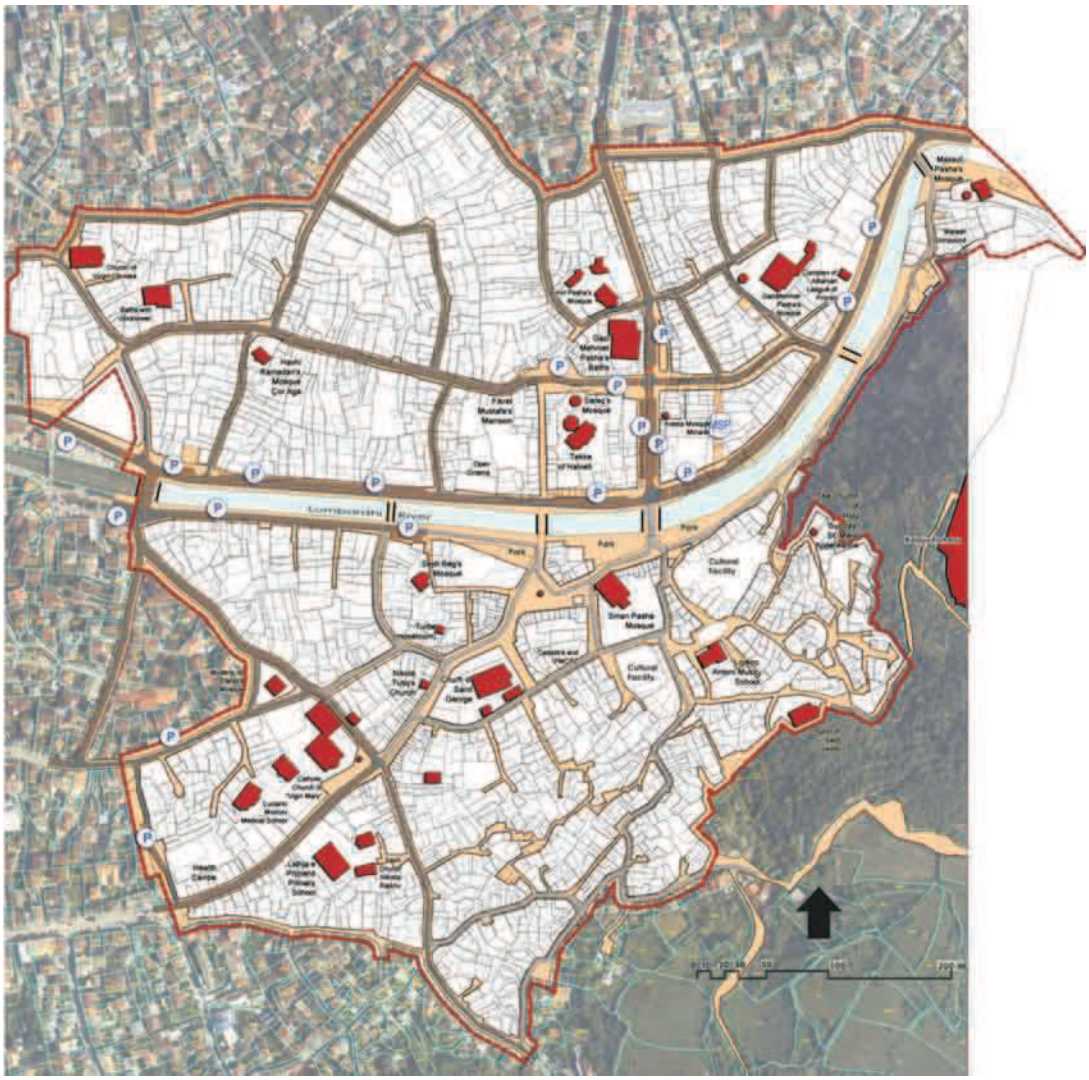

Legjenda

- RRUGË AUTOMOBILISTIKE
- SHËRBIME
- KËMBËSOR
- PARKINGJE
- PARKINGJE NË ETAZHE

Veriu i zonës së planifikimit ka rrjedhë të trafikut më të dendur. Por në pjesën jugore qarkullimi i transportit ka me pak qasje për shkak të pjerrësirave të larta topografike dhe rrugëve të ngushta. Duke u bazuar në problemet e qasjes së transportin qarkullimi i automjeteve është i propozuar në bazë të limiteve të qarkullimit. Në zonën e tregut tradicional rrugët këmbësorike dhe rrugët shërbyese janë të rregulluara në mënyrë që t'i shërbejnë funksionit kulturor dhe turistik. Problemet tjera me rëndësi që kanë të bëjnë me transportin në Prizren janë mungesa e vendeve të caktuara për parkim. Në mungesë të rrugëve të gjëra dhe sipërfaqeve të hapura (të pa ndërtuara), është e vështirë të rregullohet organizimi i i hapësirave për parkim të automjeteve. Në plan, parkimi anësorë dhe parkimi nëntokësor është propozuar që të shërbej në zhvillimin e mundshëm të aktiviteteve komerciale dhe turistike.

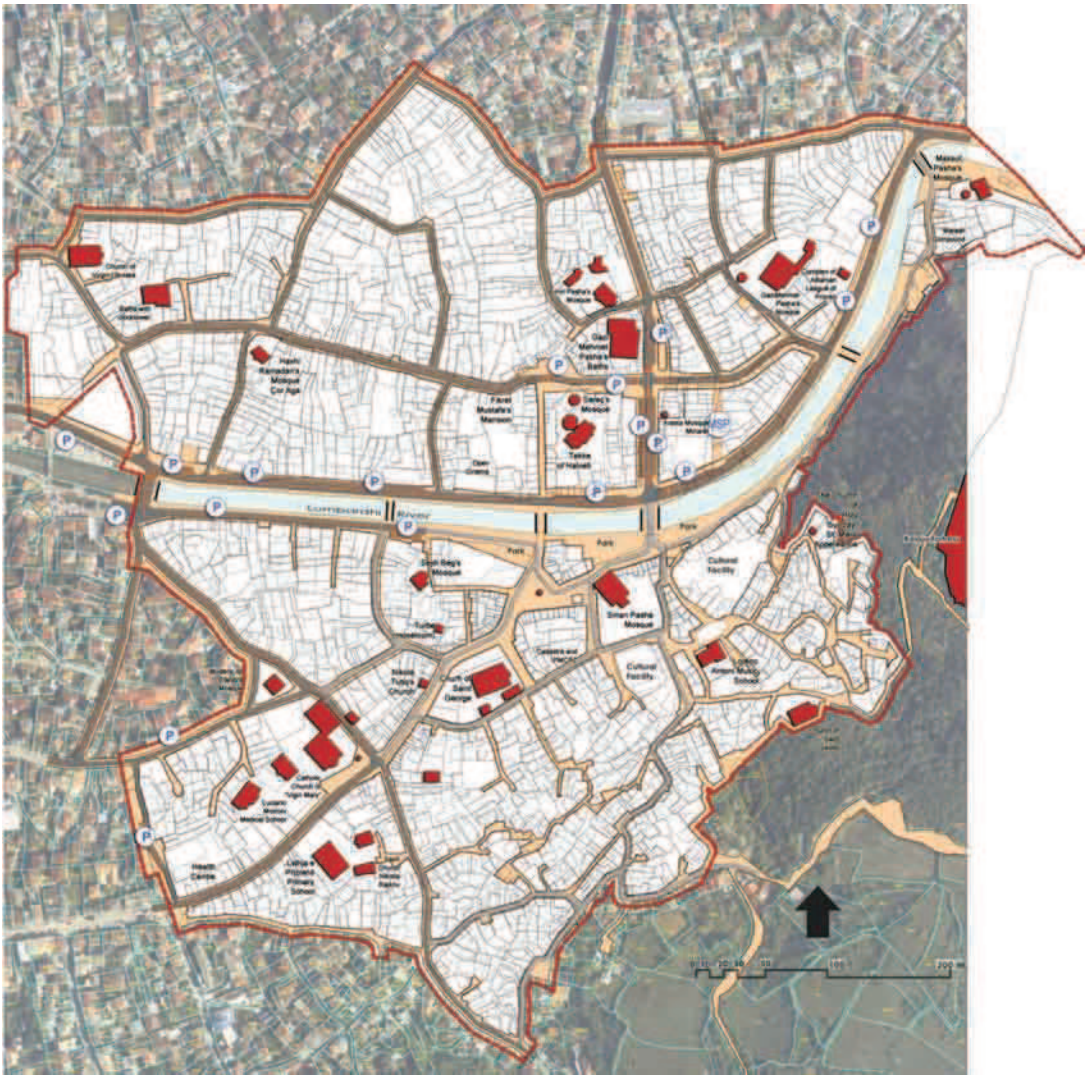

Legend

VEHICLE ROAD
SERVICE
PEDESTRIAN
PARKING
MULTI-STOREY PARKING

North of the planning area has dense traffic flow. But in the south part transportation circulation has less accessibility because of high topographic slope and narrow road width. In according to transportation accessibility problems, vehicular circulation is proposed within limitations for flow orientation. In the traditional market zone, pedestrian roads and service roads are arranged to serve cultural and touristic functions. Other important problem of Prizren transportation system is lack of car parking areas. Within the deficiencies in road width and open (unbuilt) areas, it is hard to arrange organization of car parking areas. In the plan, side-parking and underground car parking is proposed to serve possible development of commercial and touristic activities.

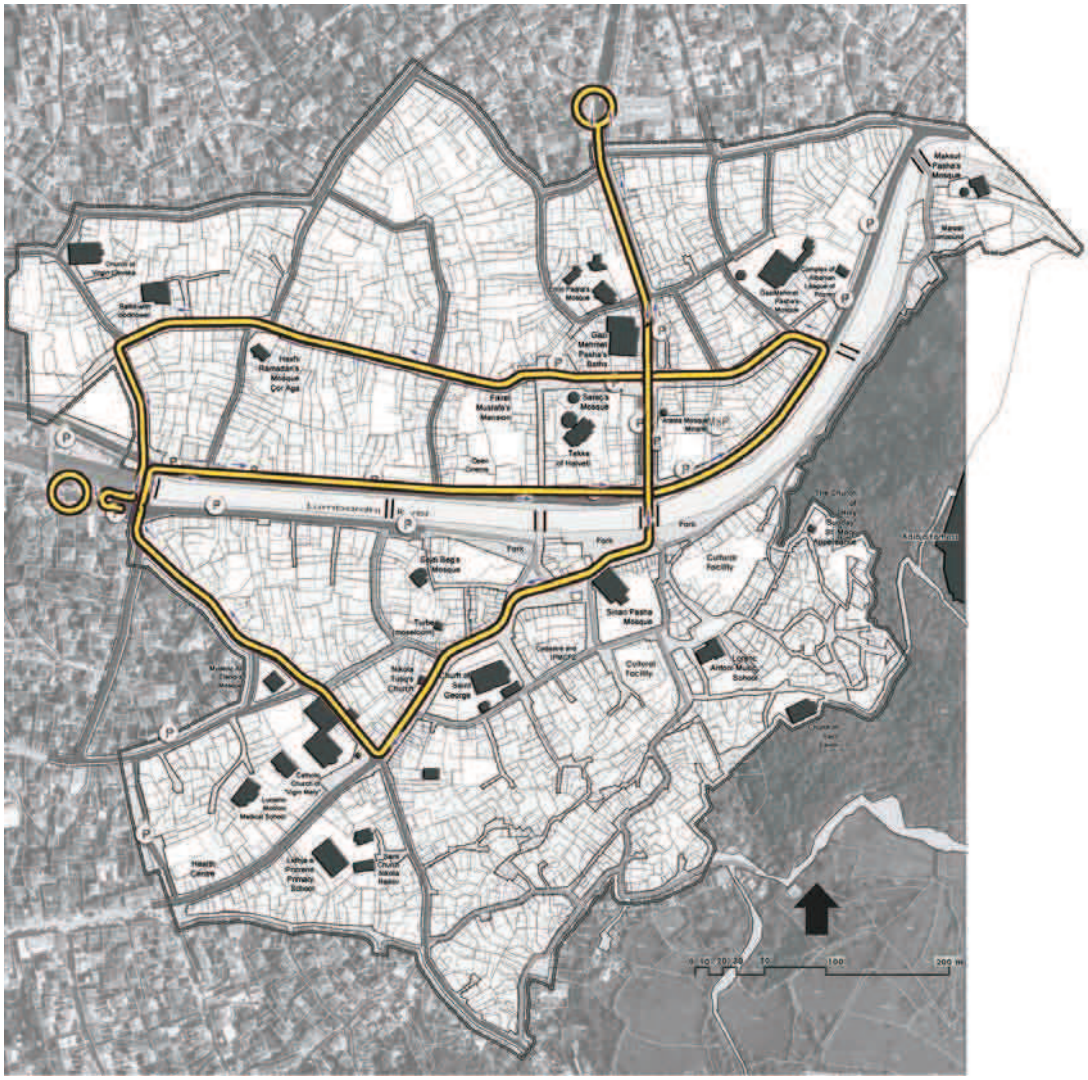

Legjenda / Legend

- RRUGË AUTOMOBILISTIKE / VEHICLE ROAD
- SHËRBIME / SERVICE
- KËMBËSOR / PEDESTRIAN
- PARKINGJE / PARKING
- PARKINGJE NË ETAZHE / MULTI-STOREY PARKING
- SHESHE / SQUARE

Sot, transporti publik nuk ekziston. Unaza e transportit publik është propozuar që t'i shërbejë posaçërisht çarshisë tradicionale dhe shërbimeve turistike. Shërbimet e transportit publik mund të aranzhohen me autobusët e vegjël ekologjik apo tramvajet dhe atë në harmoni me strukturën urbane tradicionale .

There is no public transportation system at present. A public transportation ring is proposed especially to serve traditional market and touristic facilities. Public transportation facilities can be arranged with ecological small buses of trams and in harmony with traditional urban pattern.

VENDIMET E PLANIFIKIMIT / PLANNING DECISIONS
PARQET URBANE / URBAN PARKS

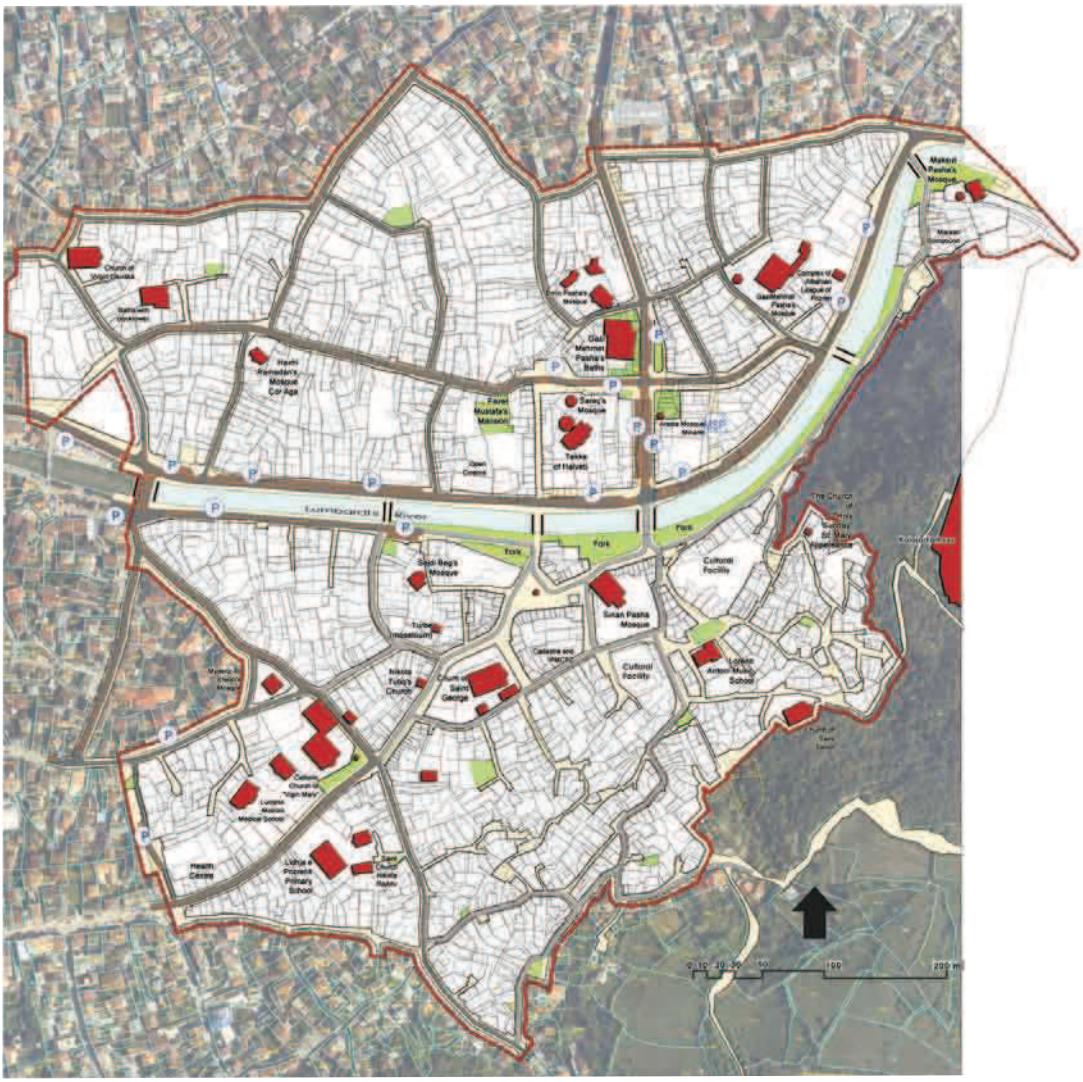

Legjenda / Legend

PARQE LOJËRA-REKREACION / PARKS PLAYGROUND RESTING
PYJE / FOREST AREA

Shërbimet më të mjaftueshme janë ato shërbime sociale dhe vendet të lojërave. 10 sheshe të lojërave dhe parku janë paraparë në parcelat e pa ndërtuara në mes të blloqev e të banimit.

Most sufficient urban facilities are social facilities and playgrounds. 10 playground and park is arranged in inbuilt lots among the housing blocks.

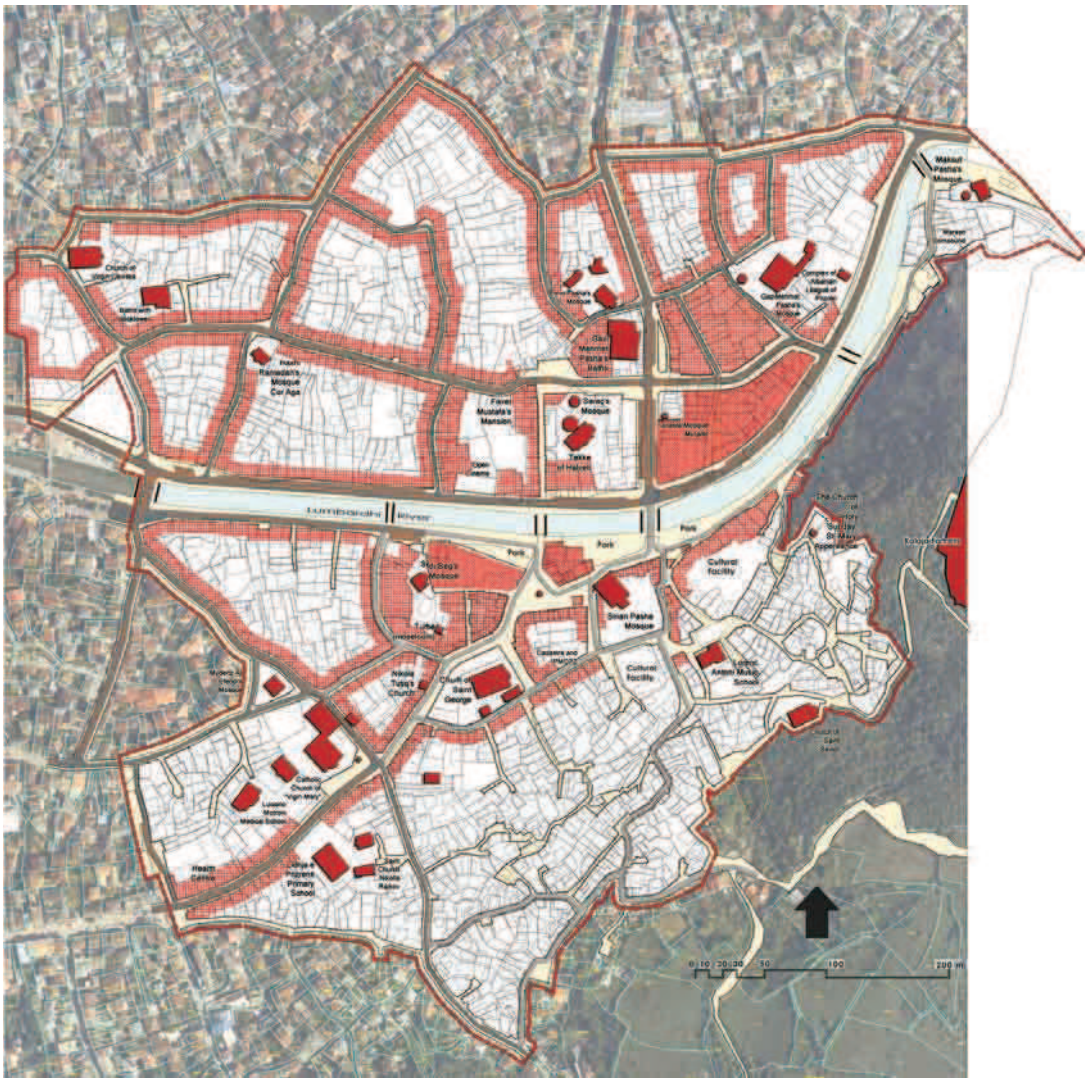

Legjenda

BANIM ZONË TREGTARE

QENDËR TREGTARE

Zhvillimet komerciale brenda tërë zonës historike është riaranzhuar me përdorim të përzier të integruar me kuarte banimi. Aktivitetet e vogla dhe të mesme janë të inkurajuara në këto zona. Pjesa jugore e zonës dhe blloqet që janë përballë rrugës Ismet Kumanova dhe Gjirit të ngushtë të Lumëbardhit janë propozuar si shfrytëzim i përzier (banim – tregti dhe banim – zyre) në lartësi prej 4 kateve. Blloqet me shfrytëzim të përzier janë rregulluar si tip i ndërtesave të bashkangjitura. Gjithashtu në zonat e shfrytëzimit të përzier arkitektura monumentale dhe qytetare është shqyrtuar me lartësitë e ndërtesave dhe zonën e veprimit të tyre.

Janë dy vende të cilat janë të rregulluara për qëllime komerciale dhe për zyre, vende këto që i përshtaten shfrytëzimit urban edhe në gjendjen ekzistuese. Njëra është në veri të Shadërvanit dhe tjetra gjendet në bllokun e ndërtesave të larta përballë rrugës Adem Jashari.

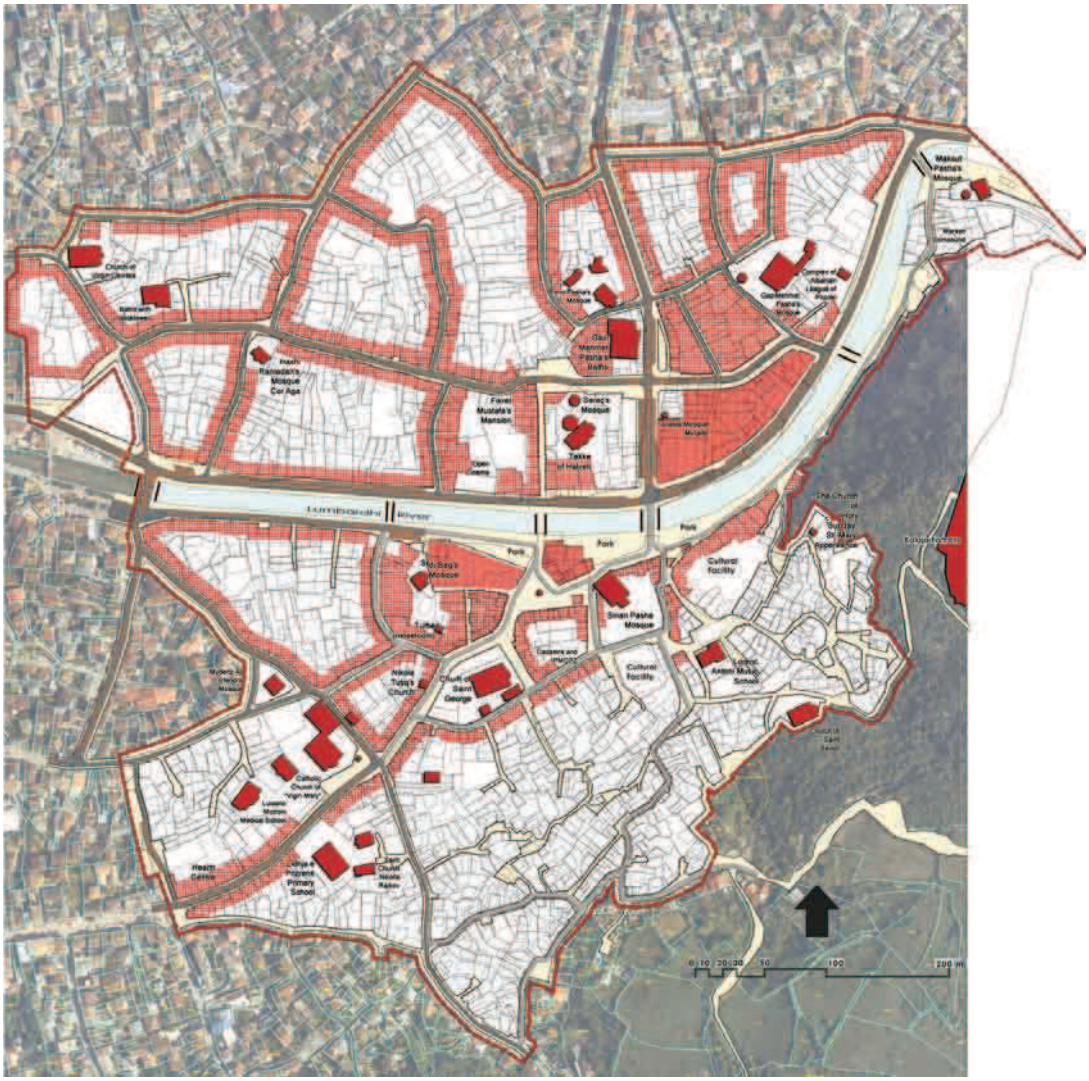

Legend

HOUSING + COMMERCIAL AREAS

TRADING CENTER

Commercial development within the entire historic zone has been re-arranged with mixed use zone, integrated with housing quarters. Small and medium commercial activities have been encouraged within these zones.

Southern part of the area and the blocks facing the Ismet Kumanova Street and the Lumbardhi River is proposed as mixed use (housing –commercial and housing – office) in four storey heights. Blocks in mixed use are arranged in attached type of building. Also in mixed use zones, civil and monumental architecture are examined with building height and their buffer zone.

There are mainly two sites that are arranged in commercial and office use which have this type of urban use also in the existing condition. One in the north of Shadervan Square and the other in the high building blocks facing the Adem Jashari Street.

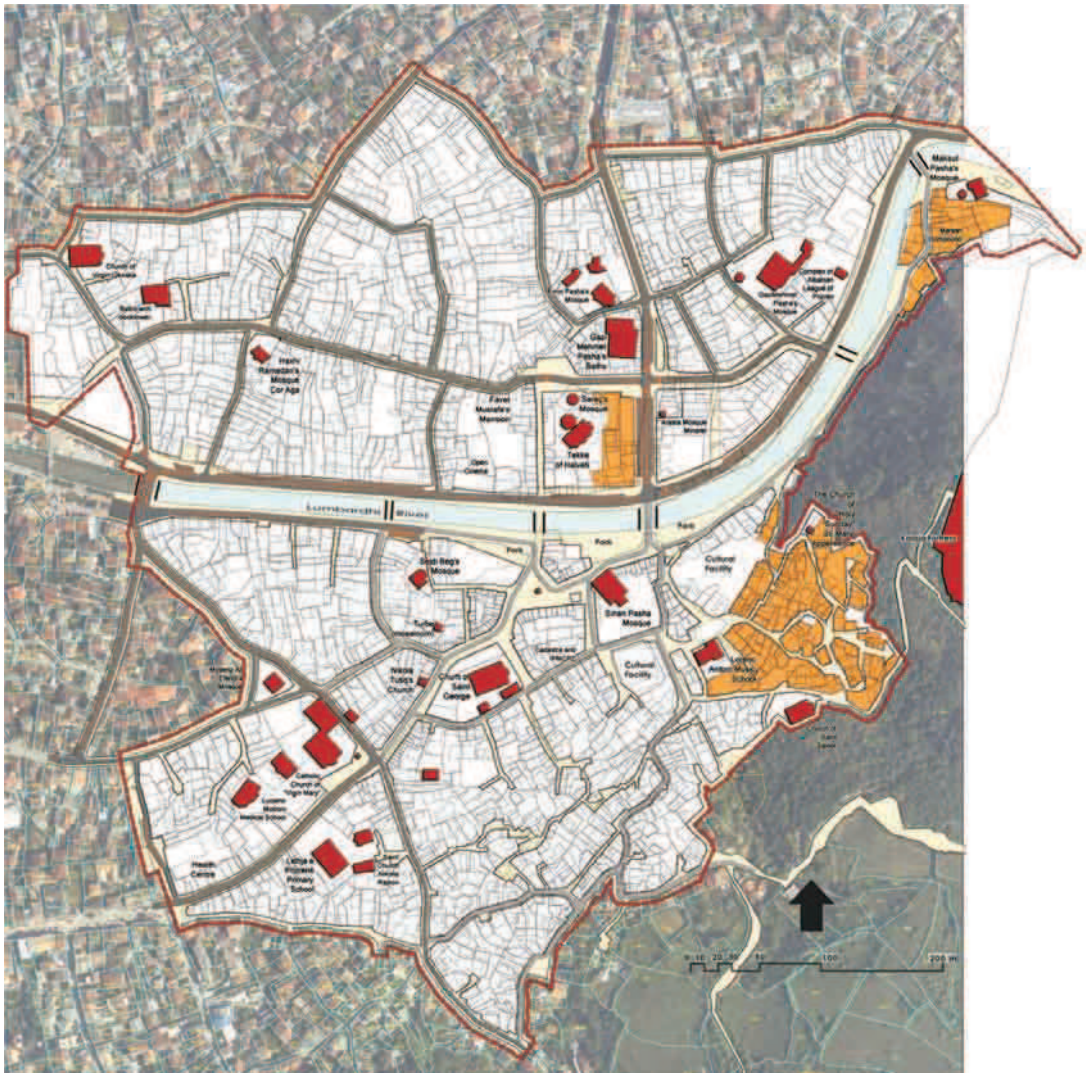

Legjenda

SHËRBIMET TURISTIKE

Blloku i ndërtesave përballë rrugës Adem Jashari është definitivisht në disharmoni me strukturën urbane dhe peisazhin. Kjo pjesë është planifikuar si "projekt individual hapësinor" me mbulim të objektit në nivel 2.00 që do të përdorej për akomodim, zyra, shërbime tregtare, bankë dhe tregti me pakicë, kafene, restorant si dhe shërbime sociale kulturore si kinema, teatër dhe sallë për ekspozita.
Aktivitetet dëmtuese apo penguese në shkallë dhe tip të prodhimit janë ndaluar sidomos përreth objekteve monumentale. Punëtoritë e vogla / të mesme jodëmtuese mund të funksionojnë përderisa kanë leje nga autoritet komunale apo legjislative. Punëtoritë e mëdha mekanike dhe funksionet industriale, apo edhe pompat e benzinës janë të ndaluara reptësisht brenda zonës historike.

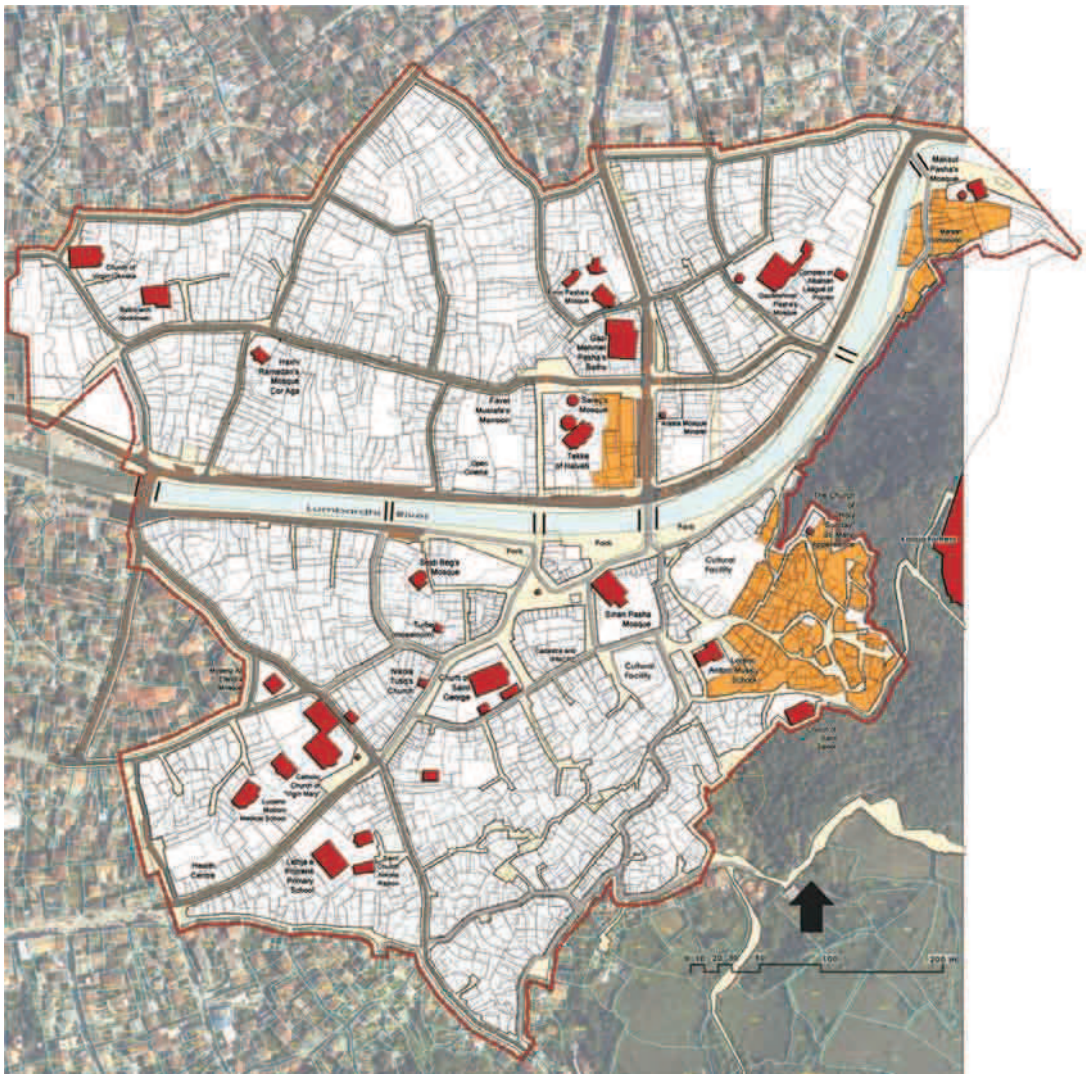

Legend

TOURISTIC FACILITIES

High building blocks, in this street are definitely disharmony with traditional urban pattern and townscape. This area is planned as an “individual site project”, with 2.00 level of building coverage and in the uses of accommodation, office, shopping facility, bank and commercial retail, cafe, restaurant and social and cultural facilities as cinema, theatre, exhibition hall.

Disturbing activities with scale and production type are prohibited especially within the close surrounding of monumental buildings. Small size and non-disturbing workshops can exist if they have approval of municipal and legislative permissions. Large mechanical workshops and industrial facilities, or petrol stations are strictly forbidden in the entire historic zone.

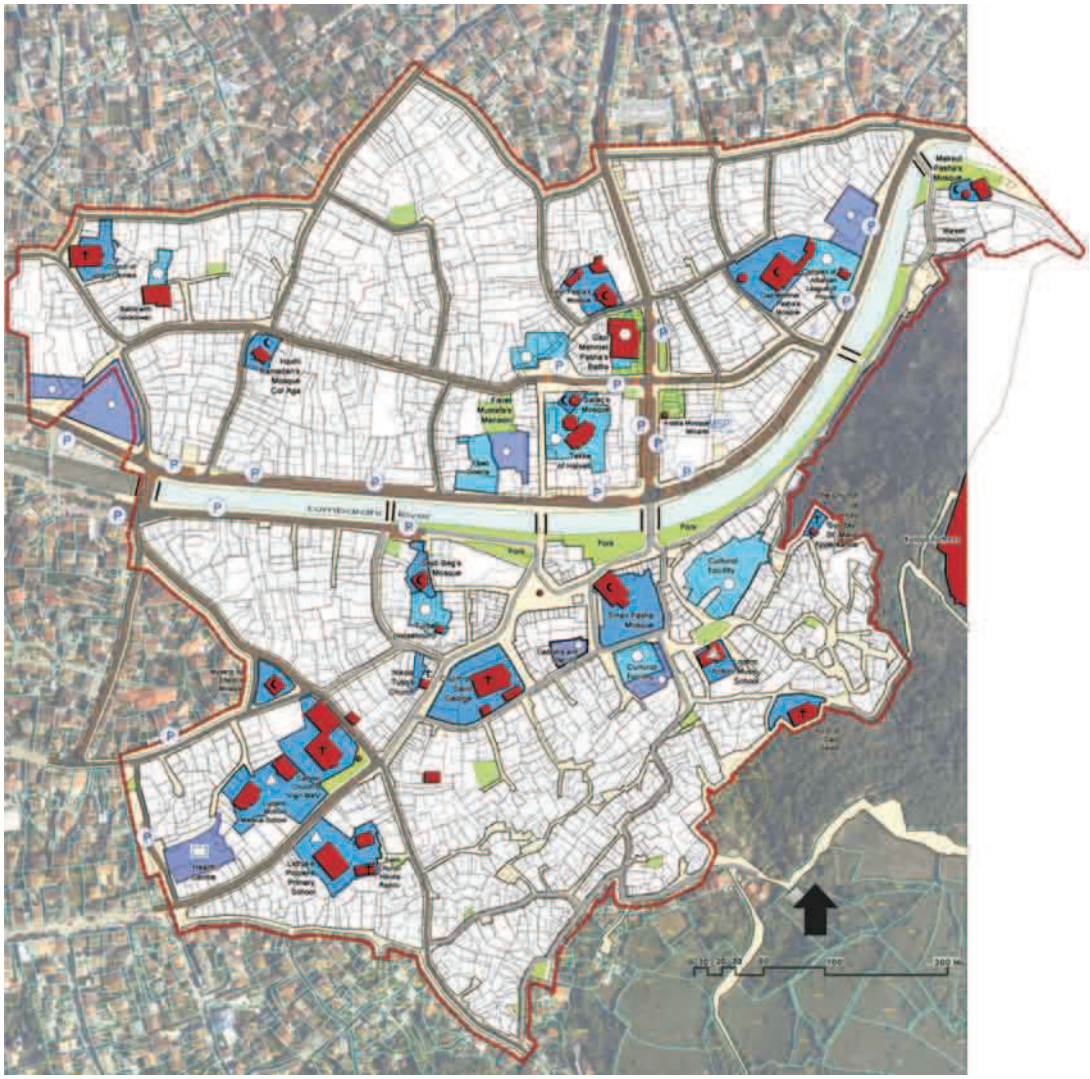

Legjenda / Legend

- SHKOLLIM FILLOR / PRIMARY EDUCATION
- SHKOLLIM I MESËM HIGH SCHOOL
- SHËRBIME SHOQËRORE KULTURORE / SOCIAL-CULTURAL FACILITY
- SHËRBIME SHËNDETËSORE / HEALTH FACILITY
- SHËRBIME FETARE / RELIGIOUS FACILITY
- SHËRBIME ADMINISTRATIVE / ADMINISTRATIVE FACILITY

VENDIMET E PLANIFIKIMIT / PLANNING DECISIONS
VEPRIMTARITË SHOQËRORE DHE KULTURORE / SOCIAL AND CULTURAL ACTIVITIES

Në Zonën Historike Të Prizrenit janë paraparë shërbimet shoqërore dhe kulturore, arsimore, shëndetësore, objekte religjioze dhe parqet e urbanizuara.

Shërbimet Arsimore

Në zonën e planifikimit gjendet vetëm një shkollë fillore, shkolla e mjekësisë dhe shkolla e muzikës.

Shërbimet Shëndetësore

Vetëm një spital gjendet në pjesën juglindore të zonës së planifikimit.

Shërbimet Sociale dhe Kulturore

1. Kompleksi i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit
2. Hamami i Gazi Mehmet Pashës,
3. Qendra Kulturore Xhemajli Berisha,
4. Teqja Halveti,
5. Kinema e Hapur.

Si plotësim i këtyre shërbimeve, oborri i ndërtesës së sindikatës është propozuar të shfrytëzohet për festivale të hapura. Shkolla e teologjisë, sahat kulla dhe hamami janë propozuar për librari, muze dhe shërbime tjera kulturore.

Shërbimet Administrative

Komuna e Prizrenit është zhvendosur nga pjesa lindore e Lidhjes së Prizrenit në një objekt modern në pjesën perëndimore. Objekti i Sindikatës gjithashtu mund të shfrytëzohet si objekt i komunës që shfrytëzohet për studime rreth konservimit dhe studio të ndryshme.

Objektet Religjioze

Të gjitha objektet religjioze (9 xhami dhe 6 kisha) janë ruajtur përbrenda planit.

For the social and cultural facilities, educational facilities, health facilities, social and cultural facilities, administrative facilities, religious buildings, and urban parks are proposed within the Prizren Historic Area.

Educational facilities

There is one primary school, one health school and one music school in the .planning area.

Health facilities

There is only one hospital in the south-east of planning area.

Social and Cultural Facilities

1. Complex of Albanian League of Prizren,
2. Gazi Mehmet Pasha's Baths,
3. Xhemajli Berisha Culture Centre,
4. Tekke of Halvet,
5. Open Cinema.

In addition to these facilities, in the front garden of trade union building, an open fest venue is proposed. School of Theology, clock tower and Turkish bath are also proposed for library, museum and other cultural facilities.

Administrative Facilities

Prizren Municipality has been carried from the east of Prizren Albanian League Museum to the western side of area in a modern building. Former trade union building can also be used as additional municipal building for conservation studies and studios.

Religious buildings

All the religious (9 mosques and 6 churches) buildings are preserved within the plan.

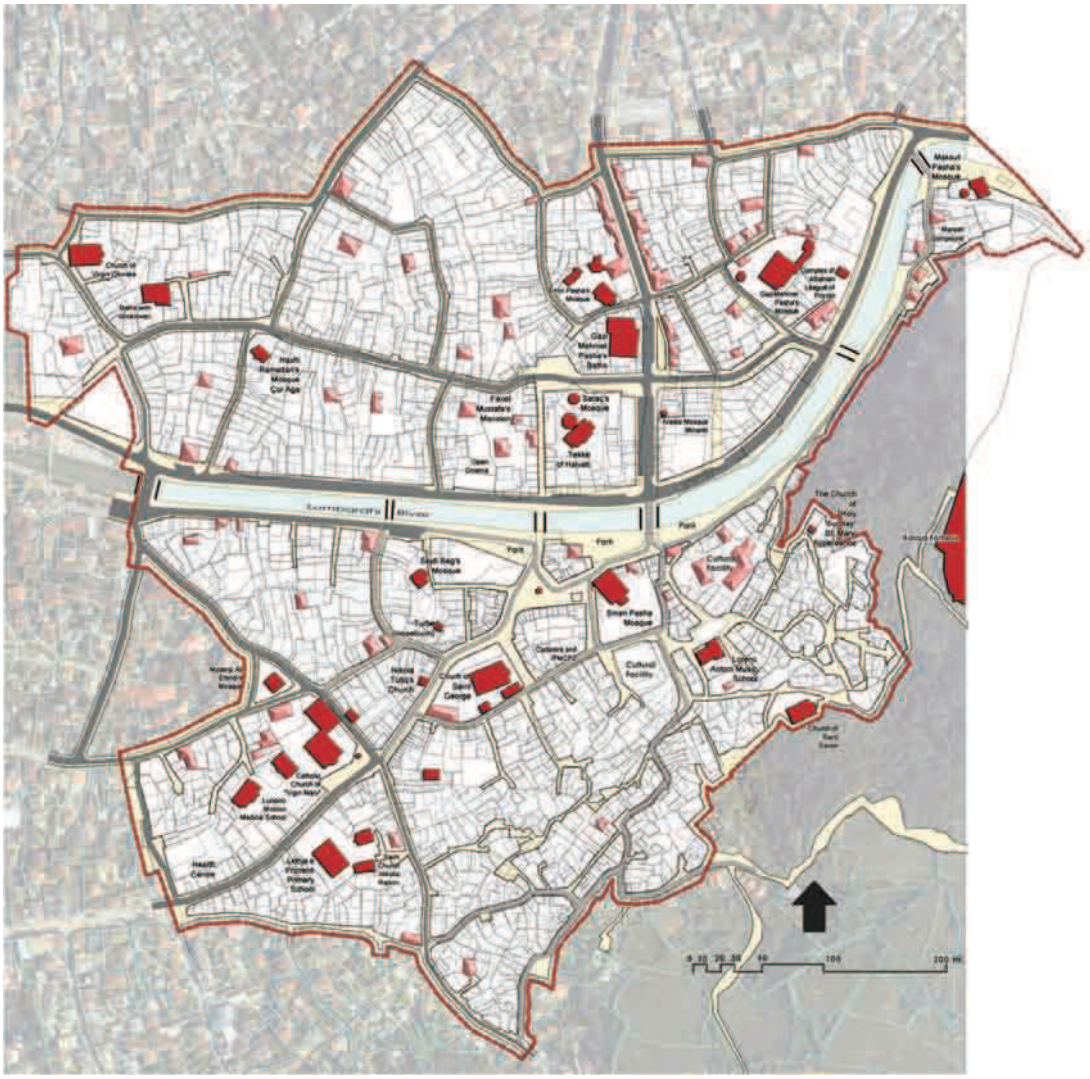

Legjenda / Legend

OBJEKTE MONUMENTALE / MONUMENTAL BUILDINGS
OBJEKTE TË EVIDENTUARA / LISTED BUILDINGS

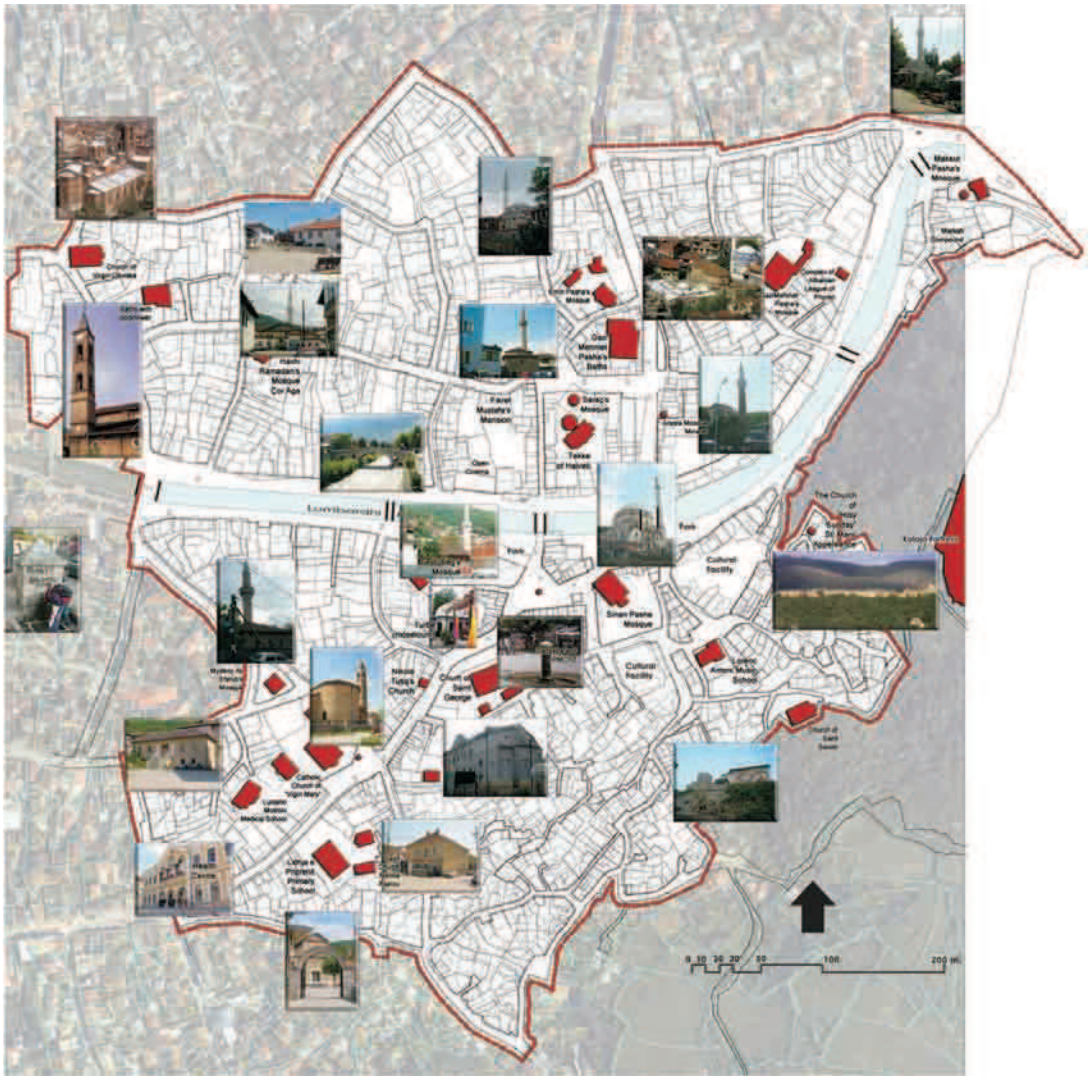

Legjenda / Legend

OBJEKTE MONUMENTALE / MONUMENTAL BUILDINGS
OBJEKTE TË EVIDENTUARA / LISTED BUILDINGS

Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit është i detajuar në tetë nën-zona për t'i përcaktuar strategjitë e planifikimit.
Vendimet e planifikimit janë caktuar në bazë të titujve si vendimet që kanë të bëjnë me funksionin, gjendjen fizike, konservimin dhe transportin. Në vendimet që kanë të bëjnë me funksionin janë marrë parasysh karakteristikat urbane dhe arkitektonike. Janë ruajtur funksionet që janë në harmoni dhe që përshtaten me aktivitetet kulturore-turistike dhe komerciale. Funksionet si depot dhe aktivitetet prodhuese janë decentralizuar në drejtim të jashtëm të zonës historike.
Vendimet mbi gjendjen fizike janë diskutuar që të rehabilitohen, revitalizohen dhe harmonizohen lagjet urbane me karakterin tradicional urban. Gjithashtu për secilën zonë, ndërtimi i llojeve të ndryshme të objekteve definohet si lloj i bashkangjitur apo i veçuar varësisht prej specifikës së ndërtesës, densitetit dhe lartësisë.
Vendimet që kanë të bëjnë me konservimin, si restaurimi i objekteve monumentale, ruajtja e modelit urban tradicional, riparimi i fasadave ballore duke iu përmbajtur siluetës, rindërtimi i objekteve të shkatërruara duke u bazuar në siluetën ekzistuese tradicionale, ndërtimi i ndërtesave të reja në harmoni me madhësinë dhe formën e rrethinës, janë përcaktuar duke pasur parasysh hapësirat që ndodhen.
Vendimet që kanë të bëjnë me transportin kryesisht e trajtojnë rregullimin e rrugëve të automjeteve dhe këmbësorëve në kontekst të ndarjes së qarkullimit të automjeteve nga këmbësorët dhe organizimin e optimumit të zonave për parkim të automjeteve.

Prizren Historic Area Conservation and Development Plan has been detailed in eight sub-zones to determine planning strategies.
Planning decisions are carried out under the headlines of functional decisions, physical decisions, conservation decisions and transportation decisions. In functional decisions, are considered with the urban and architectural characteristics. As harmonious functions that are suitable with urban characteristics as cultural – touristic and commercial activities are preserved. Functions as warehouses and manufacture activities are decentralized towards the outside historic area.
Physical decisions are discussed to rehabilitate and revitalize in order to create harmonious urban quarters with traditional urban character. Also for each zone, construction of building types are defined as attached and detached building type in specific building density and height.
In the manner of conservation decisions, restoration of monumental buildings, preservation of traditional urban pattern, ,refurbishment of urban façade with frontline and silhouette, reconstruction of ruined buildings within traditional silhouette, building new buildings in harmony with size and shape of its surrounding are determined within spatial consideration.
Transportation decisions mainly highlight the arrangement of vehicular and pedestrian roads in the context of segregation of vehicular and pedestrian circulation and optimum organization of car parking areas.

FAZAT E PLANIFIKIMIT / PLANNING STAGES

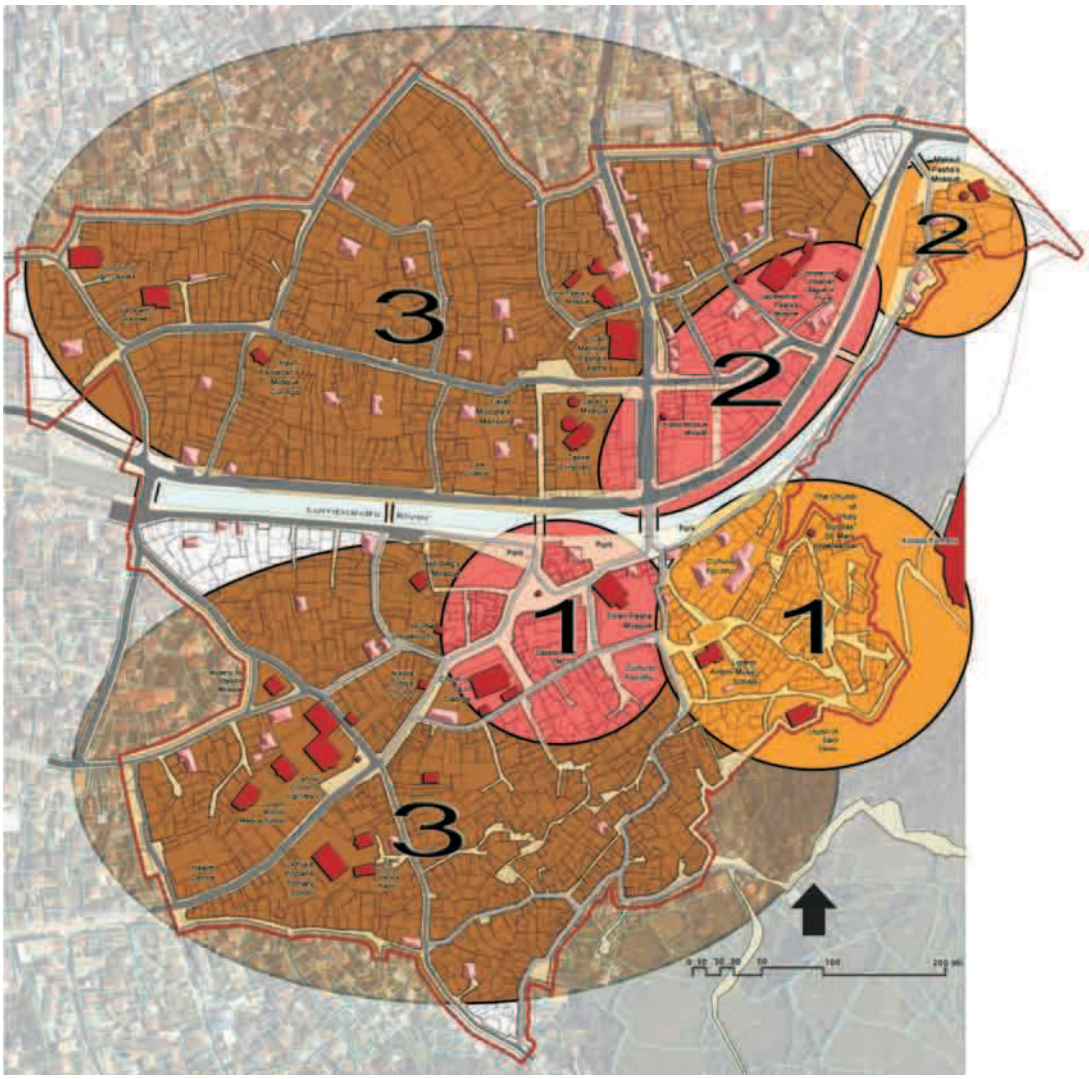

Legjenda / Legend

ZONA E AKOMODIMIT / ACCOMMODATION AREA

ZONA TREGTARE / COMMERCIAL AREA

ZONA E BANIMIT/ HOUSING AREA

FUNKSIONI

Akomodimi dhe banimi
Shërbimet komerciale , kulturore dhe turistike në katin përdhese.
Shërbimet komerciale dhe tregti me pakicë në harmoni me shkallën dhe madhësinë e shfrytëzimit të tokës/pronës urbane.
Decentralizimi i aktiviteteve prodhuese dhe komerciale që janë në disharmoni me modelin tradicional.
Njohja e shfrytëzimit të objektit në objektet monumentale të lira.
Shërbimet e Hapura për Rekreacion.
Shërbimet edukativo kulturore si muze dhe qendër kulturore.
Ndërtesat e administrimit publik
Shërbimet edukative she shëndetësore.

GJENDJA FIZIKE

Ndërtimi i llojeve të ndërtesave në harmoni me arkitekturën tradicionale me karakteristika si ato të përditshme, neoklasike, komerciale dhe tipit të ndërtesave qytetare.
Ndërtimi i ndërtesave në harmoni me formën dhe madhësinë e modelit urban.
Rregullimi i pamjes së qytetit dhe elementeve të peizazhit në harmoni me arkitekturën tradicionale.
Disejnimi i orendive urbane dhe rrugës së shtruar në harmoni me pamjen
tradicionale të qytetit.

KULTURORE

Restaurimi i objekteve monumentale
Ruajtja e modelit tradicional urban
Rinovimi i fasadave me pjesën e përparme që i përket siluetës tradicionale.
Rekonstruktimi i ndërtesave të rrënuara sipas siluetës tradicionale.
Ndërtimi i ndërtesave të reja që janë në harmoni me formën dhe madhësinë e
rrethinës

TRANSPORTI

Ri-rregullimi i qarkullimit optimal të automjeteve
Rregullimi i shërbimeve rrugore për zvogëlimin e qarkullimit të automjeteve.
Shfrytëzimi i zonës së tregtisë dhe rrethinës së saj vetëm nga këmbësorët.
Ndarja e qarkullimeve të automjeteve nga ato këmbësorie.
Organizimi i vend parkingjeve në zonat që janë në shërbim të pjesës tregtarë.
Rrugët e shtruara në mënyrë tradicionale në harmoni me pamjen e qytetit.

FUNCTIONAL

- Accommodation and housing
- Commercial and cultural touristic services in ground floor
- Commercial Services and Retail in harmony with scale and size in urban land use
- Decentralization of manufactural and commercial activities which is disharmony with traditional pattern
- Introducing building use to unoccupied monumental buildings
- Open Recreational Facilities
- Cultural and educational facilities as museum, cultural center
- Public administration buildings
- Educational and health facilities

PHYSICAL

- Construction of building types in harmony with traditional architectural characteristics such as vernacular, neoclassical, commercial and citizen type of buildings
- Construction of buildings in harmony with traditional urban pattern in size or shape
- Arrangement of townscape and landscape elements in harmony with traditional architecture.
- Design of Urban Furniture and Road Pavement in harmony with traditional townscape

CULTURAL

- Restoration of Monumental Buildings
- Preservation of traditional urban pattern
- Refurbishment of urban façade with frontline and silhouette
- Reconstruction of ruined buildings within traditional silhouette
- Building new buildings in harmony with size and shape of its surrounding

TRANSPORTATION

- Rearrangement of optimum vehicular circulation
- Arrangement of service roads for limitation of vehicular circulation
- Pedestrianization of market zone and its surrounding
- Segregation of vehicular and pedestrian circulation
- Organization of car parking areas serving the market zone
- Traditional road pavement in harmony with townscape

FUNKSIONI

Kati përdhes shfrytëzohet për shërbime komerciale, kulturore dhe turistike. Në katin e sipërm pansion dhe hotel. Prodhimtari tradicionale (endje e qilimit, qëndisje, bizhuteri etj). Festival i hapur në oborrin e ndërtesës së Sindikatës. Shërbime të hapura për rekreacion dhe kafe-restorane përgjatë bregut të lumit.

GJENDJA FIZIKE

Ndërtesa Tradicionale Tregtare dykatëshe. Fasadat tradicionale të dyqaneve tregtare, me vitrinat dhe hyrjet. Dizajnimi i orendive urbane dhe rrugës së shtruar në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit.
Ri-rregullimi i mobilierisë së rrugës për kafene dhe restorane. Dizajni urban për Sheshin Shadërvan.

KULTURORE

Ruajtja e modelit tregtar tradicional urban.
Inventarizimi dhe dokumentimi i objekteve tregtare në harmoni me arkitekturën tradicionale.
Restaurimi i Xhamisë së Emin Pashës dhe kishës së Shën Gjergjit.

TRANSPORTI

Shëndrimi i zonës tregtare dhe rrethinës së saj në zonë për këmbësorë.
Organizimi i parkingjeve për automjete në shërbim të zonës tregtare.
Rregullimi i rrugëve shërbyese për limitimin e qarkullimit të automjeteve.
Shtruarja e rrugës në harmoni me pamjen e qytetit.

I. TRADITIONAL MARKET ZONE

FUNCTIONAL

- Commercial and cultural touristic services in ground floor
- Office, Pension and Hotel in upper floor
- Traditional craftsmanship (handwoven kilim, embroidery, jewellery..etc)
- Open Fest Venue in the front garden of Labor Union Building
- Open Recreational Facilities and Cafe - Restaurants by the River Bank

PHYSICAL

- Traditional commercial type of buildings up to two story height
- Traditional urban commercial façade with shop windows, entrances.
- Design of urban furniture and road pavement in harmony with traditional townscape
- Re-arrangement of commercial street furniture for cafe and restaurants.
- Urban design of Sadirvan Square

CULTURAL

- Preservation of traditional commercial urban pattern.
- Inventory and documentation of harmonious commercial buildings with traditional architecture
- Restoration of Sinan Pasha Mosque, Episcopal Church of St. George, Sejdi Beu Mosque

TRANSPORTATION

- Pedestrianization of market zone and its surrounding
- Organization of car parking areas serving the market zone
- Arrangement of service roads for limitation of vehicular circulation
- Traditional road pavement in harmony with townscape

FUNKSIONI

Prodhimtarit tradicionale afër Teqesë Halveti.
Parkim nëntokësor.
Shërbime tregtare në katin përdhes.
Hotele dhe Ndërtesa Banimi.

GJENDJA FIZIKE

Tipe të ndërtesave të shkëputura, me lartësi deri në katër kate.
Projekti kryesorë i kualitetit të qendrës së qytetit modern në harmoni me proporcionet dhe arkitekturën tradicionale.
Rindërtimi dhe riparimi i blloqeve të ndërtesave të larta në mënyrë që të fitohen karakteristikat e arkitekturës tradicionale.

KULTURORE

Rikonstruimi i Xhamisë së Arastës (Minares).
Restaurimi i Teqesë së Halvetit dhe arkitekturës qytetare në rrethinën e saj.

TRANSPORTI

Ri-rregullimi i parkimeve anësore përgjatë rrugës kryesore.
Lidhja e këmbësorëve me zonën e tregut.

II. HIGH BUILDING BLOCK ZONE

FUNCTIONAL

Traditional craftsmanship near the Halveti Tekkesi
Underground car parking
Commercial services in the ground floor
Hotel and Housing Buildings

PHYSICAL

Detached type of buildings up to three story height
Flagship urban design project in the quality of modern town center in harmony with traditional architecture in scale and proportion
Reconstruction and refurbishment of high story building blocks to gain traditional architectural characteristics in scale and proportion

CULTURAL

Reconstruction of Minaret Mosque Arasta
Restoration of Halveti Tekkesi, Kukli Beu Mosque and civil architecture in its surrounding.

TRANSPORTATION

Re-arrangement of side parking by the main road
Pedestrian connection to market zone.

FUNKSIONI

Hotel – pansion dhe aktivitetet komerciale pranë objekteve me pamje nga lumi.
Shërbimet e Hapura për Rekreacion pranë Bregut të Lumit

GJENDJA FIZIKE

Riparimi i fasadave bazuar në siluetën dhe karakterin tradicional.
Rregullimi i kontejnerëve të mbeturinave në mënyrë që të fitohet kualiteti vizual.
Dizajnimi i elementeve të peizazhit pranë bregut të lumit.
Tipi i ndërtesave të shkëputura për aktivitete komerciale me lartësi deri në tri kate.

KULTURORE

Restaurimi i Urave historike.

TRANSPORTI

Ri-rregullimi i qarkullimit të automjeteve.
Parkingjet e automjeteve në shërbim të rrethit.

FUNCTIONAL

Hotel - pension and commercial activities by the building facing the river bank

Open Recreational Facilities by the River Bank

PHYSICAL

Refurbishment of urban façade with frontline and silhouette

Arrangement garbage containers to gain visual quality

Designing the landscape elements by the river bank

Commercial (detached) type of buildings up to three story height

CULTURAL

Restoration of historic bridges

TRANSPORTATION

Rearrangement of vehicular circulation

Car parking serving the surrounding

FUNKSIONI

Akomodim dhe banim.
Shërbimet Kulturore dhe Arsimore si muze dhe qendër kulturore në kompleksin e Shkollës së Teologjisë.

GJENDJA FIZIKE

Ndërtesa tradicionale vernakulare me lartësi deri në dy kate.
Plani Urban bashkëkohor dhe projekti i rindërtimit për ndërtesat e rrënuara dhe të pa shfrytëzuara.
Rindërtimi i ndërtesave të rrënuara duke u bazuar në siluetën tradicionale.

KULTURORE

Ruajtja e modelit tradicional urban.
Restaurimi i Kishës së Shën Shpëtimtarit, Shkollës Teologjike, Kalasë së Qytetit.

TRANSPORTI

Rregullimi i rrugëve shërbyese për qarkullimin e automjeteve në raste emergjente.
Shtruarja e rrugës në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit.

FUNCTIONAL

Accommodation and housing

Cultural and educational facilities as museum, cultural center in the School of Teology complex

PHYSICAL

Traditional vernacular type of buildings up to two story height

Contemporary Urban design and reconstruction project within ruined and unoccupied buildings

Reconstruction of ruined buildings within traditional silhouette

CULTURAL

Preservation of traditional urban pattern

Restoration of St. Savior Church, School of Teology, City Fortress

TRANSPORTATION

Arrangement of service roads for urgent vehicular circulation

Traditional road pavement in harmony with townscape

FUNKSIONI

Shërbimet komerciale dhe tregtia me pakicë në harmoni me shkallën dhe madhësinë e shfrytëzimit të tokës urbane.
Decentralizimi i depove dhe shitjes me shumicë, aktiviteteve komerciale.
Propozimi i shfrytëzimit të Hamamit të Gazi Mehmet Pashës.

GJENDJA FIZIKE

Tipi tradicional neoklasik i ndërtesave me lartësi deri në tri kate.
Riparimi i fasadave urbane.

KULTURORE

Restaurimi i Hamamit të Gazi Mehmet Pashës dhe rrethinës.
Mirëmbajtja dhe Restaurimi i ndërtesave të listuara komerciale të tipit neoklasik.

TRANSPORTI

Ri-rregullimi i qarkullimit të automjeteve.
Parkingjet e automjeteve në shërbim të rrethit.
Regullimi i stacioneve të autobusëve.

V. COMMERCIAL AXE ZONE

FUNCTIONAL

Commercial Services and Retail in harmony with scale and size in urban land use

Decentralization of warehouses and wholesale commercial activities

Introducing building use to Gazi Mehmet Pasha Baths

PHYSICAL

Traditional neoclassical type of buildings up to three story height

Refurbishment of urban façade

CULTURAL

Restoration of Gazi Mehmet Pasha Baths and its surrounding

Maintenance and Restoration of listed commercial buildings in neoclassical type

TRANSPORTATION

Rearrangement of vehicular circulation

Car parking serving the surrounding

Arrangement of bus stop

VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER

FUNKSIONI

Shfrytëzim i përzier - tregtia me pakicë dhe Banim.
Aktivitetet komerciale përgjatë rrugëve për automjete.
Ndërtesa të banimit në brendësi të bllokut të ndërtesave.
Decentralizimi i aktiviteteve prodhuese, të cilat janë në disharmoni me modelin tradicional urban. Organizimi i aktiviteteve rekreative.

GJENDJA FIZIKE

Ndërtesa tradicionale popullore me lartësi deri në dy kate.
Plani Urban bashkëkohor dhe projekti i rindërtimit për ndërtesat e rrënuara dhe të pa shfrytëzuara.
Rindërtimi i ndërtesave të rrënuara duke u bazuar në siluetën tradicionale.Rindërtimi dhe riparimi i objekteve në dis-harmoni.

KULTURORE

Rruajtja e modelit tradicional urban.
Inventarizimi dhe dokumentimi i objekteve tregtare në harmoni me arkitekturën tradicionale.
Restaurimi i Xhamisë së Gazi Mehmet Pashës, Kishës së Shën Premtes, Hamamit me Sahat kullën, Xhamisë së Haxhi Ramadanit dhe Lidhjes Shqiptare të Prizrenit .

TRANSPORTI

Rregullimi i optimumit të gjerësisë së rrugëve për qarkullimin e automjeteve.
Ri-rregullimi dhe ndarja e qarkullimit të automjeteve dhe këmbësorëve.
Parkingjet e automjeteve në shërbim të rrethit.

FUNCTIONAL

Mixed Use - Commercial Retail and Housing

Commercial activities along the vehicular roads

Residential buildings in the inner parts of building blocks

Decentralization of manufactural activities, which is disharmony with traditional urban pattern

Arrangement of recreational facili-

PHYSICAL

Traditional vernecular type of buildings up to two story height

Contemporary Urban design and reconstruction project within ruined and unoccupied buildings

Reconstruction of ruined buildings within traditional silhouette

Reconstruction and refurbishment of disharmonious buildings

CULTURAL

Preservation of traditional urban pattern.

Inventory and documentation of harmonious commercial buildings with traditional architecture

Restoration of Gazi Mehmet Pasha Mosque, Cathedral Church of the Holy Virgin, Ljeviska Baths with Clocktower, Haxhi Ramadan Mosque, Prizren Albanian League Museum

TRANSPORTATION

Arrangement of optimum vehicular road width.

Rearrangement and segregation of vehicular and pedestrian circulation

Car parking serving the surrounding

FUNKSIONI

Banim.
Rregullimi i shërbimeve për rekreacion, në veçanti të shesheve të lojërave.

GJENDJA FIZIKE

Ndërtesat popullore të tipit të veçuar në lartësi deri në dy kate.
Ruajtja e modelit tradicional urban dhe rindërtimi i ndërtesave që janë në disharmoni me madhësinë dhe formën e saj.

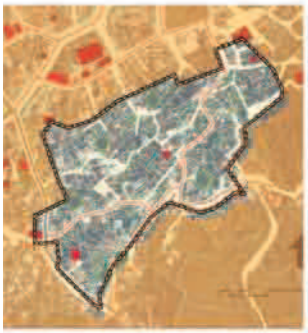

KULTURORE

Ruajtja e modelit tradicional urban.
Inventarizimi dhe dokumentimi i objekteve tregtare në harmoni me arkitekturën tradicionale.

TRANSPORTI

Rregullimi I rrugëve shërbyese për qarkullimin e automjeteve në raste të urgjencës. Shtruarja e rrugës në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit.

VII. HOUSING ZONE (ORGANIC)

FUNCTIONAL

Housing

Arrangement of recreational facilities, especially playgrounds

PHYSICAL

Vernacular (detached) type of buildings up to two story height

Preservation of traditional urban pattern and reconstruction of the buildings disharmony with its size and shape

CULTURAL

Preservation of traditional urban pattern.

Inventory and documentation of harmonious commercial buildings with traditional architecture

TRANSPORTATION

Arrangement of service roads for urgent vehicular circulation

Traditional road pavement in harmony with townscape

VIII. ZONA E BANIMIT (SIPAS TRENDEVE AKTUALE TË NDËRTIMIT)

FUNKSIONI

Shfrytëzim i përzier - tregtia me pakicë dhe Banim.
Aktivitetet komerciale përgjatë rrugëve për automjete.
Ndërtesa të banimit në brendësi të bllokut të ndërtesave.
Rregullimi i shërbimeve për rekreacion, veçanërisht shesheve të lojës.
Shërbimet arsimore

GJENDJA FIZIKE

Ndërtesat popullore të tipit të veçuar në lartësi deri në dy kate.
Ruajtja e modelit tradicional urban dhe rindërtimi i ndërtesave që janë në disharmoni me madhësinë dhe formën e saj.

KULTURORE

Ruajtja e modelit tradicional urban.
Inventarizimi dhe dokumentimi i objekteve tregtare në harmoni me arkitekturën tradicionale. Restaurimi I Xhamisë së Myderiz Ali Efendisë, Kishes Katolike Zonja Ndihmëtare dhe shkollës fillore Lidhja e Prizrenit bashkë me rrethinën e saj.

TRANSPORTI

Rregullimi i optimumit të gjerësisë së rrugëve për qarkullimin e automjeteve.
Ri-rregullimi dhe ndarja e qarkullimit të automjeteve dhe këmbësorëve.
Parkingjet e automjeteve në shërbim të rrethit.

VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION TREND)

FUNCTIONAL

Mixed Use - Commercial Retail and Housing

Commercial activities along the vehicular roads

Residential buildings in the inner parts of building blocks

Arrangement of recreational facilities, especially playgrounds

Educational and health facilities

PHYSICAL

Citizen and vernecular (detached) type of buildings up to three story height

Preservation of traditional urban pattern and reconstruction of the buildings disharmony with its size and shape

CULTURAL

Preservation of traditional urban pattern.

Inventory and documentation of harmonious commercial buildings with traditional architecture

Restoration of Myderiz Ali Efendi Mosque, Blessed Virgin Mary Cathedral, and Lidhja e Prizrenet Primary School and their surrounding

TRANSPORTATION

Arrangement of optimum vehicular road width.

Rearrangement and segregation of vehicular and pedestrian circulation

Car parking serving the surrounding

VËLLIMI

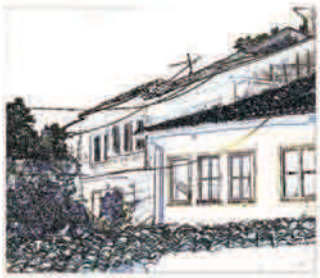

FASADA

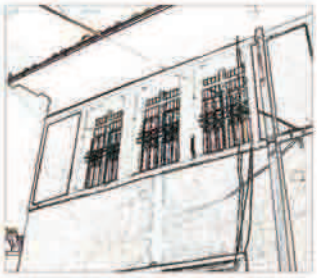

DETALET DHE ORNAMENTET

PAMJET E RRUGËS DHE QYTETIT

I.	Karakteristikat e vëllimit
I.a	Kodi i ndërtesës
I.b	Madhësia e ndërtesës
I.c	Lartësia e ndërtesës
I.d	Ndërtesa-parcela
II.	Karakteristikat e fasadave
II.a	Fasada ballore
II.b	Gjatësia dhe thellësia e fasadës
II.c	Hapjet
II.d	Ballina e dyqaneve
II.e	Kulmet dhe detalet e kulmeve
II.f	Materialet e fasadës
III	Karakteristikat e detaleve dhe ornamenteve
III.a	Elementet dekorative
III.b	Ngjyrat
III.c	Shenjat
III.d	Muret e oborreve dhe gardhet
IV	Karakteristikat e pamjes së rrugës
IV.a	Rrugët dhe shtroja e rrugëve
IV.b	Mobilieria i rrugëve
IV.c	Mobilieria komerciale e rrugëve

Në planin e konservimit të Prizrenit janë zhvilluar normativat e planifikimit. Për çdo sub-zonë, janë zhvilluar propozimet strukturale me këto karakteristika:

- Vëllimi,
- Fasadat,
- Detajet dhe ornamentet,
- Pamjet e rrugës dhe qytetit

Volume

Façade

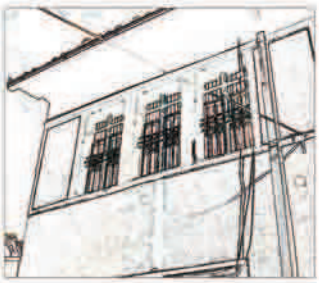

Details and Ornamentation

Townscape and Streetscape

I	Volume Characteristics
I_a	Building code
I_b	Building coverage
I_c	Building height
I_d	Building and parcel relations (front garden and back garden)
II	Façade Characteristics
II_a	Façades of the frontlines
II_b	Façade length and depth
II_c	Openings (doors, gates, yard entrances, windows)
II_d	Shop fronts
II_e	Roofs and roof details
II_f	Façade Material
III	Details and Ornamentation Characteristics
III_a	Decorative elements
III_b	Colours
III_c	Signs
III_d	Yard walls and fences
IV	Townscape and Streetscape Characteristics
IV_a	Roads and pavements
IV_b	Street furniture
IV_c	Commercial street furniture

In urban design level Prizren Preservation Guidelines have been discussed. For each sub-zone, structural proposals have been taken with the characteristics of:

Volume,

Façade,

Details and Ornamentation.

Commercial street furniture

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Xhamia e Sinan Pashës

Kisha e Shën Gjergjit

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

Tregti tradicionale

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Dyqane të lidhura

MADHËSIA E NDËRTESËS

Deri 80%

LARTËSIA E NDËRTESËS

Një apo dy katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht përpara në lidhje të ngushtë me rrugën

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Të ndara nga niveli i rrugës

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 4m,
Maximum 8m

HAPJET

Të ndara në një anë të fasadës

BALLINAT E DYQANEVE

E ngritur 80cm nga toka, mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADAVE

Dru

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Çadra për dritaret e dyqaneve

NGJYRAT

Ngjyra natyrale druri, bojëkafe

SHENJAT

Shenja në dritaret druri të dyqaneve

AVLLITË DHE GARDHET

Nuk ka avlli apo gardh

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Kalldrëm me gurë lokal

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri i mobilierisë së rrugëve në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale e re në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

Restoration of monumental architecture

Sinan Pasha Mosque

Episcopal Church of St. George

Interventions to Civil Architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

Traditional Commercial

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE	BUILDING COVERAGE	BUILDING HEIGHT	PARCEL RELATION
Attached commercial.	Up to %80	One or two story height	No front garden with high Connection to street

Aerial View

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES	LENGTH DEPTH	OPENINGS	SHOP FRONTS	ROOFS	FAÇADE MATERIAL
Detached to street level and high connection	Minumum 4 m, Maximum 8 m.	Detached in one side of the facade	Elevated 80 cm from the ground, covering facade	two or four pitches, wooden structure, red tiles covering	Wooden

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

DECORATIVE	COLOURS	SIGNS	YARD WALLS-FENCES
Tents for shop windows	Natural wooden colour, brown	Signs on wooden shop window	No yard wall or fences.

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

ROADS-PAVEMENTS	STREET FURNITURE	COMMERCIAL STREET FURNITURE
Local stone pavement	Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape	New Commercial street furniture in harmony with traditional townscape

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Rekonstruimi i bloqeve të konsrtuksioneve të reja dhe aplikimi i normativave në harmoni me karakterin tradicional urban të Prizrenit

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të lidhura dhe të ndara
Shfrytëzim i përzier

MADHËSIA E NDËRTESËS

2.00

LARTËSIA E OBJEKTIT

Tri katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht përpara në lidhje të madhe me rrugën

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Të ndara nga niveli i rrugës dhe ndërlidhje të lartë

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Rekonstruimi i bloqeve të ndërtesave me gjatësi min. 8m, max. 12m

HAPJET

Proporcionet tradicionale të dyerve në harmoni me arkitekturën qytetare

FASADAT BALLORE TË DYQANEVE

E ngritur 80cm nga toka, mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Materiale dhe teknologji moderne, në harmoni me karakterin tradicional

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Në harmoni me stilin arkitektonik neoklasik

NGJYRAT

Ngjyra natyrale (të zbehta)

SHENJAT

Shenja në dritaret e metalit të dyqaneve

OBORRET DHE GARDHET

Nuk ka avil

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Trotuare nga asfalti dhe guri

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri i mobilierisë së rrugëve në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale e re në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

Restoration of monumental architecture

Reconstruction of blocks within new construction and infill application in harmony with Prizren traditional urban character.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Attached and Detached Mixed-use

BUILDING COVERAGE

2.00

BUILDING HEIGHT

PARCEL RELATION

No front garden with high Connection to public street

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Detached to street level and high connection

LENGTH DEPTH

Reconstruction of building blocks

In length min. 8 m, max. 12 m.

OPENINGS

Traditional proportions of doors in harmony with civil architecture

SHOP FRONTS

Elevated 80 cm from the ground, covering facade

ROOFS

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

FAÇADE MATERIAL

Modern materials and technologies in harmony with traditional character

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

DECORATIVE

In harmony with neoclassic architecture style

COLOURS

Natural (pale) colours

SIGNS

Signs on metal shop window

YARD WALLS-FENCES

No yard wall or fences.

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

ROADS-PAVEMENTS

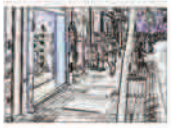

Asphalt and stone pavement

STREET FURNITURE

Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape

COMMERCIAL STREET FURNITURE

New Commercial street furniture in harmony with traditional townscape

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të lidhura
Në përdhesë dyqane

MADHËSIA E NDËRTESËS

Deri 70%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Tri katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht përpara në lidhje të madhe me rrugën

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Hapje me madhësi të dritareve tradicionale të vendosura në fasadën ballore

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 8m.
Maximum 12m

HAPJET

FASADAT BALLORE TË DYQANEVE

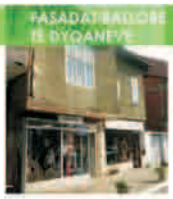

E ngritur 80cm nga toka. mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç) dhe dritare druri mbështjellur me balle

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Dritare dhe dyer tradicionale

NGJYRAT

Bardhë ngjyra të zbehta

SHENJAT

Shenja në dritaret e drurit të dyqaneve

AVLLITË DHE GARDHET

Nuk ka avlli

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Asfalt për rrugë automjetesh
Gur për trotuare

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri i mobilierisë së rrugëve në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale nuk ka

Restoration of monumental architecture

Interventions to Civil Architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Attached buildings
Commercial in ground floor

BUILDING COVERAGE

Up to %70

Three story height

No front garden in main axes
Front gardens inner parts

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Traditional window size Open and closed bay in the front façade

LENGTH DEPTH

Minumum 8 m.
Maximum 12 m.

Elevated 80 cm from the ground, covering facade

ROOFS

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

Masonry and Timber windows
Clay covering

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

DECORATIVE

COLOURS

SIGNS

Signs on shop window

YARD WALLS-FENCES

No yard walls

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

Asphalt for vehicular road
Stone pavement

STREET FURNITURE

Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape

COMMERCIAL STREET FURNITURE

No commercial street furniture

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Restaurim arkeologjik dhe dizajn ambiental per kompleksin e Kalase
Ndërhyrjet në vellimet e arkitekturës qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të ndara
Arkitekturë vernakulare

MADHËSIA E NDËRTESËS

Deri 50%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Një apo dy katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Kapshtet përpara janë të ndarë me mure rrethuese

Pamje ajrore

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Hapje me madhësi të dritareve tradicionale të vendosura në fasadën ballore

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 8m.
Maximum 12m

HAPJET

Hapje për kopshtë në muret e oborrit

FASADAT BALLORE TË DJEGANËVE

Nuk ka

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç) dhe dritare druri mbështjellur me ballë

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Dritare e dyer tradicionale

NGJYRAT

Bardhë
ngjyra të zbehta

SHENJAT

Nuk ka

AVLLITË DHE GARDHET

Avllitë kanë lartësi 2m. Hyrja bëhet nga kopshti i përparmë

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Kalldrëm
me gurë lokal

MOBILERIA E RRUGËVE

Elemente gjelbruese

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale nuk ka

Restoration of monumental architecture

Interventions to Civil Architecture

Archeological restoration and landscape design within fortress complex.
Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Detached buildings
Vernecular architecture

BUILDING COVERAGE

Up to %50

One or two story height

PARCEL RELATION

Front gardens seperated with yard walls

Aerial View

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Traditional window size Open and closed bay in the front façade

LENGTH DEPTH

Minumum 8 m, Maximum 12 m.

Garden openings in the yard walls

SHOP FRONTS

No shop fronts

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

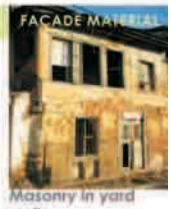

Masonry in yard walls,
Timber windows
Clay covering

DETAILS AND ORNAMENTATION C.

DECORATIVE

Traditional windows and doors

COLOUR

White,
pale (pastel) colors

SIGNS

No Signs

YARD WALLS-FENCES

2m height yard walls opening the front garden

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

ROADS-PAVEMENTS

Local Stone pavement

STREET FURNITURE

Landscape elements

COMMERCIAL STREET FURNITURE

No commercial street furniture

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Xhamia e Gazi Mehmet Pashës

Hamami i Gazi Mehmet Pashës

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të lidhura
Dyqane

MADHËSIA E NDËRTESËS

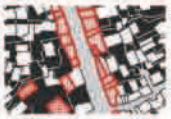

Deri 80%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Dy katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht përpara në lidhje të madhe me rrugën

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Të ndara nga nivelit i rrugës

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 4m,
Maximum 8m

HAPJET

Të ndara në një anë të fasadës

FASADAT BALLORE TË DYQANEVE

E ngritur 80cm nga loka. mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç)

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Çodra për dritaret e dyqaneve

NGJYRAT

Ngjyra natyrale

SHENJAT

Shenja në dritaret metalike të dyqaneve

AVLLITË DHE GARDHET

Nuk ka avlli apo gardh

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Asfalt për rrugë automjetesh
Gur për trotuare

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri i mobilierisë së rrugëve në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale e re në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

Restoration of monumental architecture

Interventions to Civil Architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Attached commercial

BUILDING COVERAGE

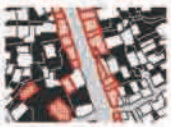

Up to %80

BUILDING HEIGHT

Two story height

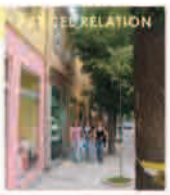

No front garden with high Connection to street

FAÇADE CHARACTERISTICS

Detached to street level and high connection

LENGTH DEPTH

Minumum 4 m, Maximum 8 m.

OPENINGS

Detached in one side of the facade

Elevated 80 cm from the ground, covering facade

ROOFS

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

Masonry

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

Tents for shop windows

COLOURS

Natural (pale) colours

Signs on metal shop window

YARD WALLS-FENCES

No yard wall or fences.

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

Aspalt and stone pavement

STREET FURNITURE

Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape

COMMERCIAL STREET FURNITURE

New Commercial street furniture in harmony with traditional townscape

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të lidhura
Në përdhesë dyqane

MADHËSIA E NDËRTESËS

Deri 60%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Dy apo tre katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht të përparmë në aksin kryes
Kopshtet e përparme
si pjesë e brendshme

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Hapje me madhësi të
drtareve tradicionale
të vendosura në
fasadën ballore

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 8m,
Maximum 12m

HAPJET

Hyrja për kopsht
në muret e oborrit

FASADAT BALLORE

E ngritur 80cm nga toka,
mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor,
konstruksion druri,
mbuluar me tjegulla
të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç)
dhe drtare druri
mbështjellur me ballë

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Drtare e dyer
tradicionale

NGJYRAT

Bardhë
ngjyra të zbehta

SHENJAT

Shenja në drtaret
e drurit të dyqaneve

AVLLITË DHE GARDHET

Avllitë kanë lartësi 2m.
Hyrja bëhet nga
kopshti i përparmë

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Asfalt për rrugë
automjetesh
Gur për trotuare

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri
i mobilierisësë rrugëve
në harmoni me pamjen
tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale nuk ka

Restoration of monumental architecture

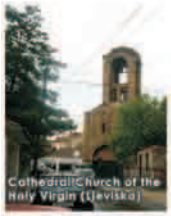

Interventions to Civil Architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Attached buildings
Commercial in ground floor

BUILDING COVERAGE

Up to %60

BUILDING HEIGHT

Two or three story height

PARCEL RELATION

No front garden in main axes
Front gardens inner parts

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Traditional window size Open and closed bay in the front façade

LENGTH DEPTH

Minumum 8 m.
Maximum 12 m.

OPENINGS

Garden openings in the yard walls

SHOP FRONTS

Elevated 80 cm from the ground, covering facade

ROOFS

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

FAÇADE MATERIAL

Masonry in yard walls.
Timber windows
Clay covering

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

DECORATIVE

Traditional windows and doors

COLOURS

White,
pale (pastel) colors

SIGNS

Signs on wooden shop window

YARD WALLS-FENCES

2m height yard walls opening the front garden

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

ROADS-PAVEMENTS

Asphalt for vehicular road
Stone pavement

STREET FURNITURE

Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape

COMMERCIAL STREET FURNITURE

No commercial street furniture

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të ndara Arkitekturë vernakulare

MADHËSIA E NDËRTESËS

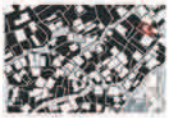

Deri 50%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Një ose dy katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Kopsht përpara të ndara me mure të oborrit

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Hapje me madhësi të ditareve tradicionale të vendosura në fasadën ballore

GJATËSIA DHE THELLËSIA

Minimum 8m,
Maximum 12m

HAPJET

Hyrja për kopshtë në muret e oborrit

FASADAT BALLORE TË DYQANEVE

Nuk ka

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbulues me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç) dhe ditare druri mbështjellur me balte

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Ditare dhe dyer tradicionale

NGJYRAT

Bardhë
ngjyra të zbehta

SHENJAT

Shenja nuk ka

AVLLITË DHE GARDHET

Avllitë kanë lartësi 2m. Hyrja bëhet nga kopshti i përparmë

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Kalldrëm
me gurë lokal

MOBILERIA E RRUGËVE

Elemente gjelbruese

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale nuk ka

Restoration of monumental architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

Interventions to Civil Architecture

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Detached buildings
Vernecular architecture

BUILDING COVERAGE

Up to %50

BUILDING HEIGHT

One or two story height

PARCEL RELATION

Front gardens seperated with yard walls

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Traditional window size Open and closed bay in the front façade

LENGTH DEPTH

Minumum 8 m, Maximum 12 m.

OPENINGS

Garden openings in the yard walls

SHOP FRONTS

No shop Fronts

ROOFS

two or four pitches, wooden structure, red tiles covering

DE MATERIAL

Masonry in yard walls
Timber windows
Clay covering

DETAILS AND ORNAMENTATION C.

DECORATIVE

Traditional windows and doors

COLOURS

White,
pale (pastel) colors

SIGNS

No Signs

YARD WALLS FENCES

2m height yard walls opening the front garden

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

Local Stone pavement

Landscape elements

COMMERCIAL STREET FURNITURE

No commercial street furniture

Restaurimi i arkitekturës monumentale

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare

Ndërhyrjet në arkitekturën qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

KARAKTERISTIKAT E VËLLIMIT

KODI I NDËRTESËS

Objekte të lidhura
Dyqane në përdhesë

MADHËSIA E NDËRTESËS

Deri 60%

LARTËSIA E OBJEKTIT

Dy ose tre katëshe

NDËRTESA-PARCELA

Nuk ka kopsht të përparmë në aksin kryesor
Kopshtet e përparme si pjesë e brendshme

KARAKTERISTIKAT E FASADAVE

FASADA BALLORE

Hapje me madhësie të dritareve tradicionale të vendosura në fasadën ballore

GJATËSIA DHE THELLËSIA E FASADËS

Minimum 8m,
Maximum 12m

HAPJET

Hyrja për kopsht në muret e oborrit

FASADAT BALLORE

E ngritur 80cm nga toka, mbështjellë fasadën

KULMET

Dy ose katër ujor, konstruksion druri, mbuluar me tjegulla të kuqe

MATERIALET E FASADËS

Mure masive(çerpiç) dhe dritare druri mbështjellur me ballë

KARAKTERISTIKAT E DETALEVE DHE ORNAMENTEVE

DEKORIMET

Dritare dhe dyer tradicionale

NGJYRAT

Bardhë
ngjyra të zbehta

SHENJAT

Shenja në dritaret e drurit të dyqaneve

AVLLITË DHE GARDHET

Avllitë kanë lartësi 2m.
Hyrja bëhet nga kopshti i përparmë

KARAKTERISTIKAT E PAMJES SË RRUGËS

RRUGËT-SHTROJA

Asfalt për rrugë automjetesh
Gur për trotuare

MOBILERIA E RRUGËVE

Disenjim i ri i mobilierisë së rrugëve në harmoni me pamjen tradicionale të qytetit

MOBILERIA KOMERCIALE E RRUGËVE

Mobilieri komerciale nuk ka

Restoration of monumental architecture

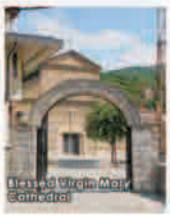

Interventions to Civil Architecture

Interventions to volumes of civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning, maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME CHARACTERISTICS

BUILDING CODE

Attached buildings
Commercial in ground floor

BUILDING COVERAGE

Up to %60

Two or three story height

PARCEL RELATION

No front garden in main axes
Front gardens inner parts

FAÇADE CHARACTERISTICS

FRONTLINES

Traditional window size Open and closed bay in the front façade

LENGTH DEPTH

Minumum 8 m.
Maximum 12 m.

Garden openings in the yard walls

SHOP FRONTS

Elevated 80 cm from the ground, covering facade

two or four pitches, wooden structure, red files covering

Masonry in yard walls,
Timber windows
Clay covering

DETAILS AND ORNAMENTATION CHARACTERISTICS

DECORATIVE

Traditional windows and doors

COLOURS

White,
pale (pastel) colors

SIGNS

Signs on wooden shop window

2m height yard walls opening the front garden

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE CHARACTERISTICS

Asphalt for vehicular road
Stone pavement

STREET FURNITURE

Design of New Street Furniture in harmony with traditional townscape

COMMERCIAL STREET FURNITURE

No commercial street furniture

RESTAURIMI I MONUMENTEVE ARKITEKTONIKE	
I. ZONA E TREGUT TRADICIONAL	Xhamia e Sinan Pashës, Kisha e Shën Gjergjit, Xhamia e Sejdi Beut
II. ZONA E BLOKUT TË OBJEKTEVE TË LARTA	Teqja Halveti, Minareja Arasta, Xhamia e Kukli Beut
III. ZONA E KEJIT TË LUMIT	Urat historike
IV. ZONA E NËNKALASË	Kisha e Shën Shpëtimtarit, Shkolla Teologjike, Kalaja e Qytetit
V. ZONA E AKSIT KOMERCIAL	Hamami Gazi Mehmet Pashës,
VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER	Xhamia e Gazi Mehmet Pashës, Kisha e Shën Premtes, Hamami, Xhamia e Haxhi Ramadanit, Lidhja Shqiptare e Prizrenit
VII. ZONA E BANIMIT(STRUKTURA ORGANIKE)	-
VIII. ZONA E BANIMIT(NË TREND TË NDËRTIMIT)	Xhamia Myderiz Ali Efendia, Katedrala e Zonjës Ndihmëtare, Shkolla Lidhja e Prizrenit

INTERVENIMET NË ARKITEKTURËN QYTETARE

Intervenimet në arkitekturë qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

VËLLIMET E ARKITEKTURËS QYTETARE

KODI I NDËRTESËS	Vëllimet e dalura të objekteve duhet të jenë të njejta, në formë dhe dimension të atyre ekzistuese. Shtesat nuk janë të lejuara.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Vëllimet nuk mund të tejkalojnë 70% e madhësisë së ngastrës dhe / ose deri në lartësi të objektit ekzistues.
LARTËSIA E OBJEKTIT	Vëllimet origjinale dhe karakteristikat e lartësive nuk duhet të rriten në arkitekturën qytetare.
RAPORTI OBJEKT-PARCELË	Raporti mes ndërtesës origjinale dhe ngastrës nuk duhet të rriten në rastet e arkitekturës qytetare të tipit komercial.

FASADAT E ARKITEKTURËS QYTETARE

FASADAT BALLORE

Fasada e çfarëdo objekti të trashëgimisë duhet të ruhet; në raste të shkatërrimit duhet të restaurohet në formë origjinale duke përfshirë materilaet dhe teknologjinë e përdorur.
Aty ku fasada ka humbur funksionin struktural dhe materialet e teknologjitë tradicionale janë dëshmuar si joadekuate, forcimi apo rekonstruimi mund të arrihet me përdorim të materialeve dhe teknologjive modernetë ndërtimit mirëpo të cilat nuk do ta cënojnë strukturën ekzistuese në kohë afatshkurtë dhe afatgjatë.

HAPJET (DYERT, PORTAT, HYRJET NË OBORRE, DRITARET)

Hapjet dhe ballkonet tradicionale duke përfshirë detajet e tyre nga hekuri, druri dhe guri duhet të ruhen dhe të mbahen. Nëse janë të dëmtuara shumë, riparimi dhe zendësimi është i lejuar duke respektuar dimensionet, materialet, dizajnin e konstruksionit dhe karakteristikat strukturore. Në rast të ndryshimeve të vogla në hapjet ekzistuese (dyert, dritaret, hapjet ventiluese) të objekteve të trashëgimisë / fasadave kujdesi duhet ti kushtohet në respektim, mbrojtje dhe mirëmbajtje të shkallës, madhësisë, proporcioneve, materialeve, dizajnit dhe teknikave të ndërtimit.
Hapjet e reja në fasada të arkitekturës qytetare nuk janë të lejuara.

FASADAT E DYQANEVE

Hapjet e dyqaneve për shfrytëzim komercial duhet të jenë të dimensioneve minimale bazuar në proporcionet e fasadës dhe nevojave për ndriçim të hapësirave të brendshme të biznesit.

KULMET DHE DETAJET E KULMEVE

Forcimi, riparimi dhe rehabilitimi i kulmeve ekzistuese të arkitekturës qytetare duhet të arrihet nëpërmjet respektimit të strukturës ekzistuese tradicionale, materialet dhe teknologjitë e ndërtimit. Është e ndaluar ndryshimi në dizajn të nivelit të strehës dhe këndit të rënies tek arkitektura qytetare.

MATERIALET E FASADAVE

Materialet të cilat do të shfrytëzohen në zhvillim apo restaurim të çfarëdo objekti të trashëgimisë duhet të jenë në pajtim me ato origjinale dhe ato të cilat përdoren në sistemet konstruktive tradicionale lokale.

RESTORATION OF MONUMENTAL ARCHITECTURE:	
I. TRADITIONAL MARKET ZONE	Sinan Pasha Mosque, Episcopal Church of St. George, Sejdi Beu Mosque
II. HIGH BUILDING BLOCKS ZONE	Tekke of Halveti, Minaret, Kukli Beu Mosque
III. RIVER BANK ZONE	Historic Bridges
IV. NAN-KALAJA ZONE	St. Savior Church, School of Teology, City Fortress.
V. COMMERCIAL AXE ZONE	Gazi Mehmet Pasha Bath.
VI. MIXED USE AND HOUSING ZONE	Gazi Mehmet Pasha Mosque, Cathedral Church of the Holy Virgin, Ljeviska Baths, Haxhi Ramadan Mosque, Prizren Albanian League Museum.
VII. HOUSING ZONE (ORGANIC PATTERN)	-
VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION T)	Myderiz Ali Efendi Mosque, Blessed Virgin Mary Cathedral, Lidhja e Prizrenet School

INTERVENTIONS IN CIVIL ARCHITECTURE

Interventions in civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning and maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

VOLUME OF CIVIL ARCHITECTURE

BUILDING CODE	Overhanging volumes should be the same, in shape and dimension, of the existig ones. No additions are allowed.
BUILDING COVERAGE	Volumes cannot be exceeded up to the 70% of the parcel and / or to the top of the existing building,
BUILDING HEIGHT	Original volume and height characteristics should not exceed in civil architecture.
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Original building and parcel relations should not exceed in commercial type of civil architecture.

FAÇADE OF CIVIL ARCHITECTURE

FAÇADES OF THE FRONTLINES

The façade of any heritage building is to be preserved; in case of decaying it needs to be restored according to the original shape, materials and technologies.

Where the façade have lost its structural function and traditional techniques and materials prove inadequate, the strengthening or reconstruction can be achieved by the use of modern materials and technologies, which however should not harm the existing structure both in short and long term.

OPENINGS (DOORS, GATES, YARD ENTRANCES, WINDOWS)

Traditional openings and balconies including their iron or wooden and stone details must be preserved and retained. If they are badly damaged, repair or replacement is allowed, respecting the existing dimensional, material, design construction and structural features.

In case of carrying out minor alterations to existing openings (doors, windows, ventilation openings) of heritage buildings / façades, care shall be taken to respect, preserve and maintain their traditional scale, size, proportion, material, design and construction technique.

New openings on civil architecture's facade are not allowed.

SHOP FRONTS

Opening of shopfronts for commercial use has to be the minimal dimension according to the proportions of the façade and the lighting needs of the business internal space

ROOFS AND ROOF DETAILS

Strengthening, repair and rehabilitation of existing roof in a civil architecture shall be carried out by respecting the existing traditional structural system, materials and construction technology used.

In civil architecture, the alteration of the eave level, and the pitch degree and design is forbidden.

FAÇADE MATERIAL

Materials to be used in any development or restoration work of heritage building are to be in compliance with the original ones and with those ones used in the local traditional constructive system.

INTERVENIMET NË ARKITEKTURËN QYTETARE

Intervenimet në arkitekturë qytetare duhet të implementohen në raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit dhe renovimit të fasadave.

DETAJET DHE ORNAMENTET E ARKITEKTURËS QYTETARE

ELEMENTET DEKORATIVE

Kornizat e hapjeve dhe dyert e objekteve të vjetra historike në gjendje të mirë duhet të ruhen në raste kur ato janë origjinale ose tradicionale. Në qoftë se janë seriozisht të dëmtuar ato mund të zëvendësohen me kornizë dhe dyer të materialit të njejtë.
Nuk janë të lejuara elementet e reja dekorative nëpër fasada të arkitekturës qytetare.

NGJYRAT

Ngjyrat tradicionale të Prizrenit (kaltër, okeri, e përhimtë e qelur dhe e kuqrremtë (e kuqe e mbyllët kafeje) në kontrast me të bardhën) dhe e kafta e mbyllët janë komponente tjera specifike të harmonisë strukturore të arkitekturës.

SHENJAT

Shenjat për dyqane individuale duhet të vendosen në atë mënyrë që të mos mbulojnë ndonjë dejat integral arkitektonik. Shenjimi i trashëgimisë historike, sikurse gdhendjet tradicionale në llaq ose relievet në dru ose gdhendjet në gurë, etj. të cilat dëshmojnë informata për emrin origjinal të objektit, vitin e ndërtimit, emrin e pronarit të vjetër ose të gjitha informatat tjerta të trashëgimisë historike duhet të ruhen.

AVLLITË(MURET E OBORREVE) DHE GARDHET

Muret e oborreve duhet të ruhen ose të restaurohen në mënyrë të duhur.
Restaurimi i mureve duhet të inspirohet nga mjeshtëria tradicionale.

PAMJA E QYTETI DHE E RRUGËVE

Intervenimet në pamje të qytetit dhe të rrugëve ku struktura tradicionale ende është ruajtur duhet të implementohen për raste të mbrojtjes, pastrimit dhe mirëmbajtjes, restaurimit, rekonstruimit, renovim fasade.

RRUGËT DHE TROTUARET

Morfologjia e veçantë e rrugëve dhe trotuareve, sikurse rrugët gjarpërore dhe ndryshimet të niveleve duhet të ruhen.
Trotuaret me vlerë të veçanta, brenda apo jashtë objekteve duhet të ruhen dhe restaurohen.
Rehabilitimi dhe integrimi i pjesëve të degraduara duhet të bëhet në bazë të përdorimit të njejtë të materialeve ose atyre homologe me teknologji tradicionale të ndërtimit. Shtrimi i rrugëve në mënyrë tradicionale duhet të jenë të përshkueshme për gjërësi maksimale në mënyrë që të lejohet përshkimi i ujit dhe oksigjenit në thellësi të tokës dhe olluqeve të kanalizimit që kalojnë nëpër shtrirje të rrugës.

MOBILERIA URBANE

Mobilaria urbane (për rrugë) e qendrës historike duhet të dizajnohet në mënyrë specifike në mënyrë që të rritë karakterin e zonës dhe përmbushë nevojat e saja funksionale.
Mobilaria urbane përfshinë ulëset urbane, sistemin e shenjimit, gardhet dhe portat e hapësirave publike, fontana të vogla, vendet për llampa, streha për pasagjerë tek ndaljet për autobusë, shporta për mbeturina, kutitë postare, hidrante për zjarr, ndarjet e rrugëve, kutitë për lule, pllakat informative etj. duhet të dizajnohen në harmoni me karakteristikat tradicionale të arkitekturës.
Mobilaria ekzistuese urbane me vlerë historike dhe / apo artistike duhet të ruhet dhe restaurohet.
Krojet ekzistuese për pije duhet të ruhen sepse ato së bashku me lumin përbëjnë njërin nga karakteristikat më të veçanta të hapësirave publike të Prizrenit, të cilat lidhin qytetin me ujë.
Dizajnimi i sistemit të përshtatshëm të shenjimit dhe të udhëzimit duhet të bëhet me qëllim të vetëdijësimit të qytetarëve dhe turistëve për aspektet e trashëgimisë së qytetit.

Mobileria urbane komerciale

Mobilaria urbane komerciale nuk duhet të paraqesë rrezik për këmbësorë. Duhet të jetë të qëndrueshme në kushte me erëra.

INTERVENTIONS TO CIVIL ARCHITECTURE

Interventions to civil architecture should be implemented, in case of preservation, cleaning and maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

DETAILS AND ORNAMENTATION OF CIVIL ARCHITECTURE

DECORATIVE ELEMENTS

Frames of openings and doors of old historic buildings in good conditions are to be preserved when original or traditional. When seriously damaged they can be replaced by frames and doors of the same material.

New decorative elements on civil architecture's facade are not allowed.

COLOURS

Traditional colours of Prizren (marine blue, yellow ochre, light gray and brick red (dark browny red) in contrast with white color) and the dark brown wood are other specific components of architectural harmonic structure

SIGNS

Signs for individual shops shall be located such that it does not hide any integral architectural detail.

Historic heritage signage, like traditional lettering in stucco or embossed wood or plaster or engraved stone, etc. indicating information such as original name of the building, year of construction, name of ancient owners or all other historic information of heritage value shall be preserved.

YARD WALLS AND FENCES

Yard walls are to be preserved and duly restored.

The wall restoration should be inspired to the traditional craftsmanship.

TOWNSCAPE AND STREETSCAPE

Interventions to townscape and streetscape, where the traditional urban pattern is still preserved, should be implemented, in case of preservation, cleaning and maintenance, restoration, reconstruction, façade renovation.

ROADS AND PAVEMENTS

Peculiar morphology of roads and pavements, in case of winding ways, changes in level, should be preserved.

Pavements of great value, both in and out door must be preserved and restored.

Rehabilitation and integrations of degraded parts must be done using the same original materials or homologous one, and traditional construction technologies.

Paving within the traditional urban pattern should be permeable for the maximum possible extension in order to allow water and oxygen to permeate into the ground below and to drainage sumps or overland flow.

STREET FURNITURE

Street furniture should be designed specifically for the historic centre so as to help enhance the character of the area and fulfill its functional requirement.

Street furniture includes urban seating, signage system, fences and gates of public spaces, small fountains, lamp posts, passenger shelters at bus stops, litter bins, post boxes, fire hydrants, road dividers, flower boxes, information plaques etc. should be designed in harmony with traditional architectural characteristics.

Existing street furniture of historic and / or artistic value should be preserved and restored.

Existing drinking fountains shall be preserved since they are one of the most interesting feature of Prizren public spaces that links, together with the river, the city to the water

Proper signage and guidance system should be designed for residents and tourists to aware of the heritage aspects of the city.

COMMERCIAL STREET FURNITURE

Commercial street furniture should not create hazards for pedestrians. It should also be able to withstand in windy conditions.

PLAN DIZAJNI ZONA TREGTARE DHE E BANIMIT
PLAN DESIGN COMMERCIAL AND HOUSING ZONES

Legjenda / Legend

- Objekte të evidentuara / Listed buildings
- Objekte ekzistuese / Existing buildings
- Objekte të propozuara / Proposed buildings
- Rrugë për këmbësor / Pedestrian roads
- Rrugë për shërbime / Vehicular roads
- Kopsht privat / Private Garden
- Shërbime publike / Public facilities

PLAN DIZAJNI ZONA E NËNKALASË
PLAN DESIGN NËNKALAJA ZONE

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi i propozuar / Proposed town scape

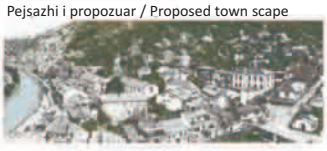

Legjenda / Legend

- Objekte të evidentuara / Listed buildings
- Objekte ekzistuese / Existing buildings
- Objekte të propozuara / Proposed buildings
- Rrugë për këmbësor / Pedestrian roads
- Rrugë për shërbime / Vehicular roads
- Kopsht privat / Private Garden
- Shërbime publike / Public facilities

PROPOZIM PEISAZHI ZONA TREGTARE DHE E BANIMIT
TOWN SCAPE PROPOSAL COMMERCIAL AND HOUSING ZONES

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi i propozuar / Proposed town scape

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi aktual / Existing town scape

Pejsazhi i propozuar / Proposed town scape

NDËRTIMET E REJA DHE APLIKIMET PLOTËSUESE

Propozimet për ndërtime të reja dhe aplikime plotësuese janë të dhëna për forma të vëllimeve, fasadave, detajeve dhe ornamenteve, propozime të pamjes së qytetit dhe rrugëve. Propozimet janë ekzaminuar në skicat e -masterplaneve të detajuara- për zona të ndryshme urbane.

NORMATIVAT PËR VËLLIM

I. ZONA E TREGUT TRADICIONAL

KODI I NDËRTESËS	Objekte të ngjitura komerciale
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri në %80
LARTËSIA E OBJEKTIT	Një ose dy kate – max h : 6.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 75 m^2

II. ZONA E BLLOKUT TË OBJEKTEVE TË LARTA

KODI I NDËRTESËS	Rekonstruimi i blloqeve në karakteret e tyre tradicionale
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri në %80
LARTËSIA E OBJEKTIT	Tre kate – max h : 9.50
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	-

III. ZONA E BREGUT TË LUMIT

KODI I NDËRTESËS	Objekte të ngjitura komerciale – tip modern
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %80
LARTËSIA E OBJEKTIT	Tre kate – max h : 9.50
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 75 m^2

IV. ZONA E NËNKALASË

KODI I NDËRTESËS	Objekte të ndara, në harmoni me arkitekturën popullore.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %50
LARTËSIA E OBJEKTIT	Një ose dy kate – max h : 6.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 100 m^2

V. ZONA E AKSIT KOMERCIAL

KODI I NDËRTESËS	Objektet e ngjitura komerciale në harmoni me ark. neoklasike.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %80
LARTËSIA E OBJEKTIT	Dy ose tre kate – max h : 9.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 75 m^2

VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER

KODI I NDËRTESËS	Objekt në harmoni me arkitekturë qytetare dhe popullore.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %60
LARTËSIA E OBJEKTIT	Dy ose tre kate – max h : 9.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 100 m^2

VII. ZONA E BANIMIT (STRUKTURA ORGANIKE)

KODI I NDËRTESËS	Tipi i banimit në harmoni me arkitekturën popullore.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %50
LARTËSIA E OBJEKTIT	Një ose dy kate – max h : 6.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 100 m^2

VIII. ZONA E BANIMIT (NË TREND TË KONSTRUKTIMIT)

KODI I NDËRTESËS	Objekt në harmoni me arkiekturën qytetare dhe popullore.
MADHËSIA E OBJEKTIT	Deri %60
LARTËSIA E OBJEKTIT	Dy ose tri kate max h : 9.50 m
RAPORTI MES OBJEKTIT DHE NGASTRËS	Madhësia minimale e ngastrës: 100 m^2

NEW CONSTRUCTION AND INFILL APPLICATIONS

Proposed type of new construction and infill applications is examined in headlines of volume, façade, details and ornamentation, townscape and streetscape proposal.
Proposals are examined in -master plan detailed- sketches of different urban zones.

GUIDELINES FOR VOLUME

I. TRADITIONAL MARKET ZONE

BUILDING CODE	Attached commercial
BUILDING COVERAGE	Up to %80
BUILDING HEIGHT	One or two storey – max h : 6.50 m
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 75 m²

II. HIGH BUILDING BLOCKS ZONE

BUILDING CODE	Reconstruction of blocks within the traditional character
BUILDING COVERAGE	2.00
BUILDING HEIGHT	Three storey – max h : 9.50
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	-

III. RIVER BANK ZONE

BUILDING CODE	Attached - modern type of commercial
BUILDING COVERAGE	Up to %80
BUILDING HEIGHT	Three storey – max h : 9.50
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 75 m²

IV. NAN-KALAJA ZONE

BUILDING CODE	Detached building type in harmony with vernacular architecture.
BUILDING COVERAGE	Up to %50
BUILDING HEIGHT	One or two storey – max h : 6.50 m
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 100 m²

V. COMMERCIAL AXE ZONE

BUILDING CODE	Attached commercial in harmony with neoclassic architecture.
BUILDING COVERAGE	Up to %80
BUILDING HEIGHT	Two or three storey – max h : 9.50 m
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 75 m²

VI. MIXED USE AND HOUSING ZONE

BUILDING CODE	Building in harmony with citizen and vernacular type.
BUILDING COVERAGE	Up to %60
BUILDING HEIGHT	Two or three storey – max h : 9.50 m
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 100 m²

VII. HOUSING ZONE (ORGANIC PATTERN)

BUILDING CODE	Housing type in harmony with vernacular architecture.
BUILDING COVERAGE	Up to %50
BUILDING HEIGHT	One or two storey – max h : 6.50 m
BUILDING AND PARCEL RELATIONS	Min lot size : 100 m²

VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION TREND)

BUILDING CODE	Building in harmony with citizen and vernacular type.
BUILDING COVERAGE	Up to %60
BUILDING HEIGHT	Two or three storey – max h : 9.50 m

DIREKTIVAT PËR VËLLIME

KODI I NDËRTESËS

Objektet për përdorim komercial janë të ngjitura.

Objektet për banim duhet të jenë të tipit individual dhe në rend.

Elementet varëse konstruktive të objektit (konzolat, ballkonet, strehat, etj.) mund ta tejkalojnë vijën ndërtimore deri në maksimum prej 1,20 metrave si dhe lartësia prej tokës deri në elemntin varës nuk duhet të jenë më të ulta se 2,50 metra.

MADHËSIA E OBJEKTIT

Madhësitë e objekteve janë të propozuara në katër nivele, sikurse:

Deri në 50%	V. ZONA E NËNKALASË VII. ZONA E BANIMIT (STRUKTURA ORGANIKE)
Deri në 60%	VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER VIII. ZONA E BANIMIT (NË TREND TË KONSTRUKTIMIT)
Deri në 80%	I. ZONA E TREGUT TRADICIONAL III. ZONA E KEJIT TË LUMIT V. ZONA E AKSIT KOMERCIAL
2.00	II. ZONA E BLLOKUT TË OBJEKTEVE TË LARTA

Gjërësia objektit nuk duhet të tejkalojë 12 metërshin.
Gjërësia objektit nuk duhet të tejkalojë 12 metërshin, dhe në rast se e tejkalon një atrium prej paku 6 metra duhet të duhet të dizajnohet mes njësive të ndara të ndërtimit.
Çdo ngastër duhet të ketë minimum fasadë prej 6 metrave, duke marrë prasysh se kjo nuk mund vlen tek fasadat ekzistuese të cilat janë nën 6 metra.
Ngastrat të cilat kanë fasadë më të ngushtë se 6 metra duhet të kenë nëndarje të mëtutjeshme.

LARTËSIA E OBJEKTEVE

Lartësia e lejuar e objekteve të reja ndryshon mes zonave, siç vijon:

Deri në dy kate	I. ZONA E TREGUT TRADICIONAL IV. ZONA E NËNKALASË V. ZONA E AKSIT KOMERCIAL VII. ZONA E BANIMIT (STILI ORGANIK)
Deri në tri kate	VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER VIII. ZONA E BANIMIT (NË TRENDIN E NDËRTIMIT) II. ZONA E BLLOQEVE TË OBJEKTEVE TË LARTA III. ZONA E BREGUT TË LUMIT

Ndërtesat e reja apo mbindërtimet vertikale të objekteve ekzistuese në afërsi të objektit të trashëgimisë (brenda tampon zonës prej 9 metrave) nuk duhet të jenë më të larta se vetë objekti i trashëgimisë.

RELACIONI OBJEKT - PARCELË

Ndërtimet e reja në parcela më të vogla se 100m2 dhe zgjerimet horizontale mund të mbulojnë deri në 100% të parcelës.

Distanca e objektit (objekteve) të reja apo vëllimeve të reja që shtohen deri te kufiri i parcelës në rastet kur nuk është ndërtim prej muri-në-mur e ngjitur për objektet fqinje duhet të jetë së paku 3 metra.

GUIDELINES FOR VOLUME

BUILDING CODE

For commercial uses building type is attached.

For housing uses building type shall be both attached and detached type.

Constructive overhanging elements of the building (consols, balconies, shelters, etc.) may pass the construction line up to a maximum of 1.20 metres and the height from the terrain up to the overhanging element shall not be less than 2.50 metres.

BUILDING COVERAGE

Building coverages are proposed in four levels as:

Up to % 50 in	IV.NAN-KALAJA ZONE
	VII.HOUSING ZONE (ORGANIC PATTERN)
Up to %60	VI. MIXED USE AND HOUSING ZONE
	VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION TREND)
Up to %80	I. TRADITIONAL MARKET ZONE
	III. RIVER BANK ZONE
	V. COMMERCIAL AXE ZONE
2.00	II. HIGH BUILDING BLOCKS ZONE

Width of the building has not to exceed the 12 metres.

Width of the building has not to exceed the 12 metres, and in case it does an atrium of at least 6 metres should be designed between two separated building units.

Each plot shall have a minimum frontage of 6 metres, provided that this shall not apply to existing plot frontages, which are less than 6 metres.

Plots which are having a frontage less than 6 metres shall not be further subdivided.

BUILDING HEIGHT

Allowed height of new buildings is varying among the zones as:

Up to two storey	I. TRADITIONAL MARKET ZONE
	IV.NAN-KALAJA ZONE
	V. COMMERCIAL AXE ZONE
	VII.HOUSING ZONE (ORGANIC PATTERN)
Up to three storey	II. HIGH BUILDING BLOCKS ZONE
	III. RIVER BANK ZONE
	VI. MIXED USE AND HOUSING ZONE
	VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION TREND)

New buildings or vertical extension to existing ones in the surrounding of heritage building (within a buffer zone of 9 metres) should not be higher than the heritage building.

BUILDING AND PARCEL RELATIONS

New construction on parcels smaller than 100 m 2 , the horizontal extesions can be up to 100% of the parcel.

Distance of new building(s) or new added volumes from the limit of the parcel – whenever it is not a wall-to-wall construction attached to the neighbouring buildings – shall be at least 3 metres.

DIREKTIVAT PËR FASADA

Karakteristikat e fasadave për ndërtimet e reja dhe aplikimet plotësuese duhet të integrohen me karakteristikat e arkitekturës tradicionale të secilës zonë dhe atë:

Arkitektura e stilit komercial	I. ZONA E TREGUT TRADICIONAL III. ZONA E BREGUT TË LUMIT
Arkitektura vernakulare	IV. ZONA E NËNKALASË VII. ZONA E BANIMIT (STILI ORGANIK)
Arkitektura neoklasike	V. ZONA E AKSIT KOMERCIAL II. ZONA E BLLOKUT TË OBJEKTEVE TË LARTA
Arkitektura qytetare/vernakulare	VI. ZONA E BANIMIT DHE SHFRYTËZIMIT TË PËRZIER VIII. ZONA E BANIMIT (NË TRENDIN E NDËRTIMIT)

FASADAT BALLORE

Ndërtimet e reja duhet të kryhen me materiale dhe teknologji të reja, të cilat nuk guxojnë ta rrezikojnë strukturën ekzistuese historike në afat të shkurtë dhe të gjatë.)

HAPJET (DYERT, PORTAT, HYRJET NË OBORRE, DRITARET)

Proporcionet tradicionale të dyerve në harmoni me arkitekturën qytetare, njëshe apo dyshe nga druri natyror apo i ngjyrosur, dhe xham; me dizajn të thjeshtë me dekorime të thjeshta në të njëjtën ngjyrë si dyert
Ritmi i rregullt në kompozimin e fasadës (dritaret njëshe, dyshe dhe treshe me rritëm dhe simetri të rregullt në shtëpitë e tipit qytetar dhe neoklasik, pa simetri në tipin e shtëpive popullore) me korniza njëngjyrëshe apo dyngjyrëshe.
Hapjet në objektet e reja dhe aplikimet plotësuese duhet të jenë në harmoni dhe t'i respektojnë ritmin dhe serine e dritareve. Forma e çdo hapje të re duhet të jetë konsistente me identitetin urban të Prizrenit.

DYQANET

Materialet për hapjet e hapësirave komerciale janë nga druri (natyror apo i ngjyrosur), metali apo xhami pa kornizë. Alumini i anodizuar në ngjyrë natyrore apo në ngjyrë ari nuk është i lejuar.
Hapjet në fasadat ballore të objekteve komerciale duhet të jenë të dimensioneve minimale në krahasim me proporcionet e fasadës dhe nevojat për ndriçim të hapësirës së brendshme të punës.
Proporcionet janë të bazuara në dritaren tradicionale, të përbërë nga panelet modularë.

KULMET DHE DETAJET E KULMEVE

Ndërtimet e reja, mundësisht, duhen t'i kenë kulmet me strukturë të drurit.
Ndërtimet e reja do të kenë kulme dyujore apo katërujore, me kënd të ngushtë (mes 20° dhe 30°), të mbuluar me tjegulla tradicionale, me mure druri të përbashkëta me objektet fqinje dhe format e tjera të mureve, me strehë (min. 0,8m, max. 2m), pa mbulim të konstruksionit strehës me dru apo ndonjë material tjetër.
Hapjet e baxhove duhet të dizajnohen në mur të vërtetë i cili është pas vijës frontale të fasadës kryesore.

MATERIALI I FASADAVE

Në të gjitha objektet e reja apo shtesat në objektet ekzistuese rekomandohet që materialet tradicionale të përdoren sa më shumë që është e mundur, por kur kjo nuk është e mundur, materialet e ngjashme me ato tradicionale mund të përdoren. Decidivisht është e ndaluar që muret e jashtme të vishen me pllaka (qeramike, terakotës, etj) pllaka të lustruara guri, llaç sintetik, alumin, plastikë, xham reflektues, xham i ngjyrosur, që janë materiale që nuk përdoren në arkitekturën tradicionale apo e imitojnë atë.

GUIDELINES FOR FAÇADE

Façade characteristics for new construction and infill application should be integrated with traditional architectural characteristics of each zone as:

Commercial Style Architecture	I. TRADITIONAL MARKET ZONE III. RIVER BANK ZONE
Vernacular Architecture	IV. NAN-KALAJA ZONE VII. HOUSING ZONE (ORGANIC PATTERN)
Neoclassic Architecture	V. COMMERCIAL AXE ZONE II. HIGH BUILDING BLOCKS ZONE
Citizen / Vernacular Architecture	VI. MIXED USE AND HOUSING ZONE VIII. HOUSING ZONE (IN CONSTRUCTION TREND)

FAÇADES OF THE FRONTLINES

New construction should be achieved by the use of modern materials and technologies, which however should not harm the existing historical structure both in short and long term.

OPENINGS (DOORS, GATES, YARD ENTRANCES, WINDOWS)

Traditional proportions of doors in harmony with civil architecture. single or double, in natural or painted wood, and glass; with simple design with simple decorations of the same color of the doors

Regular rhythm in the façade composition (single, double, triple windows, with regular rhythm and symmetry in the citizen and neoclassic house types, without symmetry in the vernacular house type) in one or two color framework.

Openings belonging to new construction and infill applications might be in harmony respecting the rhythm and seriality of the windows. The shape of any new opening shall be consistent with Prizren urban identity.

SHOP FRONTS

Materials for commercial permises openings allowed are wood (natural or painted), metal and frameless glass. Anodised aluminum in natural colour or in gold colour is not allowed.

Opening of shopfronts for commercial use has to be the minimal dimension according to the proportions of the façade and the lighting needs of the business internal space.

Proportions are based on the traditional window, composed by modular panels.

ROOFS AND ROOF DETAILS

New constructions should preferably have roofs with a wooden structure.

New constructions shall have four or two pitchs roofs, with a light angle (between 20° and 30°), covered by traditional tiles, masonry walls in common with neighbour buildings and other wall shapes, with overhanging roofs (min. 0,8m, max. 2m), without covering of overhanging roof construction with wood or any other material.

Openings for the under-roof (dormer windows) are to be designed on a proper wall standing back from the front line main façade. Openings should correspond to single windows, multiple windows are not allowed.

FAÇADE MATERIAL

In all new buildings or addition to existing ones it is strongly recommended to use as much as possible traditional materials, but when it is not possible, materials similar to traditional ones can be used.

It is expressly forbidden to use any facing or cladding material on external walls such as tiles (ceramic, terracotta etc.), polished stone slabs, synthetic plasters, aluminium, plastic, reflecting glass, coloured glass, which are alien to the traditional façades, or imitation of traditional materials.

NORMATIVAT PËR DETAJET DHE DEKORIMET

Detajet dhe dekorimet duhet të jenë në harmoni me karakteristikat e arkitekturës tradicionale.

ELEMENTET DEKORATIVE

Elementet dekorative në ndërtimet / shtesat e reja duhet të respektojnë dhe t'i përmbahen shembujve tradicionalë.
Posaçërisht rekomandohet që ato të përdoren në mënyrë sa më adekuate dhe diskrete.

NGJYRAT

Fasadat e jashtme të objekteve të reja gjithashtu duhet të ngjyrosen me ngjyra tradicionale.
Ngjyrat tradicionale në Prizren (kaltër, okër, hiri e çeltë dhe ngjyrë qeremide (e kuqe e mbyllur në të kaftë) në kontrast me ngjyrë të bardhë) dhe druri i kaftë i mbylltë janë
komponenta të tjera specifike të strukturës arkitektonike të harmonizuar.

SHENJAT

Materialet e shenjave dhe skema e ngjyrave duhet të respektojnë materialin dhe skemën e ngjyrave të objektit, si dhe karakterin e pamjes rrugore.
Materialet e lejuara janë druri, druri i ngjyrosur, metal i petëzuar, hekuri i farkuar, bronzi, apo legura të tjera, gur, xham apo material plastik vetëm si flete të petëzuara.
Materialet që nuk janë të lejuara janë alumini i anodizuar, azbesti dhe fletëve të plastikës
apo vinilit të shtypura digjitalisht, të përdorura në ndonjë mënyrë tjetër pos asaj të specifikuar.

AVLLITË(MURET E OBORREVE) DHE GARDHET

Muret e reja të punuara nga blloqet e betonit do t'i përshtaten lartësisë së mureve tradicionale të gurit dhe duhet të ndërrohen apo integrohen me material tradicional.
Plotësimi mes gurëve duhet të bëhet me llaç gëlqeror 4 cm poshtë sipërfaqes së murit.

PAMJA E QYTETI DHE E RRUGËVE

RRUGËT DHE TROTUARET

Materiali për shtrimin e rrugës duhet të respektojë rrethinën e objekteve të trashëgimisë dhe duhet të ketë ngjyrë dhe teksturë subtile.
Ndërrimi i shtrojës origjinale të trotuarit lejohet nëse përdoren gurët për shtrim.
Kalimet shtesë për këmbësorë, të ngritura në nivel të njëjtë me trotuaret për ta ngadalësuar trafikun në afërsi të kryqëzimit, duhet të krijohen në lokacionet e asocuara me shtigjet e këmbësorëve.
Trotuaret nuk duhet të jenë të rrethuara apo të kenë ndonjë pengesë. Vendosja e bimëve në saksia, apo e çfarëdo gjelbërimi tjetër në trotuar është rreptësisht e ndaluar.

MOBILERIA URBANE

Mobilaria urbane duhet të dizajnohet posaçërisht për qendrën historike, ,e qëllim të theksimit tëkarakterit të zonës dhe plotësimit të kërkesave funksionale.
Mobilaria urbane përfshinë ulëset, sistemin e shënjimit, rrethojat dhe portat e hapësirave publike, fontanat e vogla, dritat e rrugës, strehët për pasagjerë te ndaljet e autobusëve, shportat e bërllokut, kutitë postare, hidrantët e zjarrit, ndarësit e rrugës, kutitë e luleve, pllakat informuese, etj, duhet të dizajnohen në harmoni me karakteristikat e arkitekturës tradicionale.
Sistemi i përshtatshëm i shënjimit dhe udhëzimit duhet të dizajnohet për banorët dhe turistët për t'i vetëdijesuar ata për aspektet e trashëgimisë në qytet.
Bankat (ulëset) e reja duhet të vendosen në vendet e shfrytëzuara me intensitet më të madh, siç janë kalimet e këmbësorëve, në hapësirat e hapura publike dhe afër ndalimeve të transportit publik.
Emrat e rrugëve duhet të vendosen në fund të secilës rrugë. Shenjat e rrugëve duhet të shkruhen në mur, të dizajnuara me konsiderate të madhe për ngjyrat, teksturën dhe proporcionet.
Sa i përket ndriçimit, duhet të kryhen analiza dhe dizajn më adekuat për ta gjetur nivelin e duhur të ndriçimit dhe llambat estetikisht të përshtatshme.
Të gjitha objektet publike duhet të kenë ndriçim "ambiental" apo "arkitektonik" të dizajnuar për theksimin e karakteristikave kryesore të ndërtesës. Shportat e bërllokut duhet të vendosen së paku nga një (1) për bllok, por në numër më të madh në vendet që janë afërsi tl kalimeve të këmbësorëve, hapësirat e hapura publike dhe afër ndalimeve të transportit publik.

Mobileria urbane komerciale

Mobilaria urbane komerciale nuk duhet të paraqesë rrezik për këmbësorët. Gjithashtu, duhet t'i rezistojë erërave.
Zona e tregut tradicional duhet të jetë shteg i pandërprerë dhe aksesibil me një gjerësi minimale 1.5 metra.

GUIDELINES FOR DETAILS AND ORNAMENTATION

Details and ornamentations should imply in harmony with traditional architectural characteristics.

DECORATIVE ELEMENTS

Decorative elements in new constructions / additions shall respect and follow the traditional examples.

It is highly recommended an adequate and discreet use of them.

COLOURS

External façades of new buildings shall be painted in traditional colours either.

Traditional colours of Prizren (marine blue, yellow ochre, light gray and brick red (dark browny red) in contrast with white color) and the dark brown wood are other specific components of architectural harmonic structure.

SIGNS

Sign materials and colour scheme shall respect the building material and colour scheme as well as the character of the streetscape.

Materials allowed are wood, painted timber, sheet metal, wrought and cast iron, bronze or other alloys stone, glass and plastic material only as flat sheets.

Materials not allowed are anodized aluminum, asbestos and plastic or vinyl digital printouts used differently from what specified.

YARD WALLS AND FENCES

New compound walls made of concrete blocks shall repropose the height of traditional stone walls and must be adjusted or integrated to traditional material.

Infill between stones has to be made using lime mortar 4 cm below the actual wall surface.

GUIDELINES FOR TOWNSCAPE AND STREETSCAPE

ROADS AND PAVEMENTS

Paving material shall respect the heritage surroundings and shall bear a subtle colour and texture.

Replacement of the original pavement is allowed where paving-stones are used.

Additional pedestrian crossings, elevated to the same level of the pavement in order to slow traffic approaching intersection (traffic calming), should be created in locations associated with pedestrian paths.

Pavements shall not be fenced or obstructed in any manner. Providing potted plants or any other greenery / landscaping on the pavements is expressly forbidden

STREET FURNITURE

Street furniture should be designed specifically for the historic centre so as to help enhance the character of the area and fulfil its functional requirement.

Street furniture includes urban seating, signage system, fences and gates of public spaces, small fountains, lamp posts, passenger shelters at bus stops, litter bins, post boxes, fire hydrants, road dividers, flower boxes, information plaques etc. should be designed in harmony with traditional architectural characteristics.

Proper signage and guidance system should be designed for residents and tourists to aware of the heritage aspects of the city.

New benches should be placed in intensively used areas such as adjacent to pedestrian crossings, in public open space and adjacent to public transport stops.

Roads names should appear at the end of each street. Street signboards should be written on the wall, sensitively designed in terms of colours, texture and proportion.

As regards lightning, proper study and design should be carried out in order to obtain the right level of lighting and aesthetically appropriate fittings.

All public buildings shall be provided with sensitively designed 'ambience' or 'architectural' lighting to bring out the essential features of the building.

Litterbins should be placed at least 1 per block, more in intensively used areas such as adjacent to pedestrian crossings, in public open space and adjacent to public transport stops.

COMMERCIAL STREET FURNITURE

Commercial street furniture should not create hazards for pedestrians. It should also be able to withstand in windy conditions.

Traditional market zone will provide an uninterrupted, accessible path of travel with a minimum width of 1.5 metres

REFERENCAT

- Akın, N (2001) “Ottoman Housing in Balkans (Balkanlarda Osmanlı Dönemi Konutları), Literatür Pub., Istanbul, Turkey
- Anderson, A (2002) “Transforming Ethnic Nationalism”, Institute of Social Anthropology, University of Oslo
- Aru, K A (1998) “Turkish City (Türk Kenti)”, Yapı Endüstri Merkezi Pub., Istanbul, Turkey
- Bieber, F (2000) “Muslim Identity in the Balkans before the Establishment of Nation States”, Nationalities Papers, 28 (1)
- Blumi, I (2003) “Occasional Lecture Series – Negotiating Globalization: The Challenges of International Intervention Through the Eyes of Albanian Muslims, 1850-2003”. New York University, UCLA International Institute, UCLA Center for European and Eurasian Studies
- Cultural Heritage without Borders (CHwB), Politecnico di Torino, Cicsene (2005) PPDP PRIZREN, Pilot Preservation and Development Plan for the Historical Area, CHwB, Kosovo,
- Cultural Heritage without Borders (CHwB), Politecnico di Torino, Cicsene (2005) PPDP PRIZREN, Draft Prizren Preservation Guidelines for the Historical Area, CHwB, Kosovo,
- Europa Nostra Forum and Preparatory Meetings (2006) Integrated Rehabilitation Project Plan, Survey of the Architectural and Archeological Heritage (ISPP/SAAH), (10 -14 November 2006), European Commission – Council of Europe Joint Programme.
- Ibrahimgil, M Z; Konuk, N (2006) “Ottoman Architectural Assets in Kosovo (Kosovo'da Osmanlı Mimari Eserleri)”, vol. II, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Ankara, Turkey
- Krasniqi, S (2002). “Prizreni - Udhëtim Nëpër Kohë Prizren”, Prizren
- Koçbashliu, L., Luci K., Peja F., Gashi S., Berisha M. and Brugmann M (2006) “An Archaeological Map of the Historic Zone of Prizren, Kosovo, Institute for the Protection of Monuments in Prizren Museum of Kosovo”, Archaeological Institute of Kosovo, Cultural Heritage without Borders (CHwB), Sweden,
- Ministria e Shërbimeve Publike (2005) “Statistikat e përgjithshme, Kosova në Figura”, Qeveria e Kosovës,
- Kuvendi Komunal i Prizrenit dhe Nixha Partners (2003) “PRIZRENI, Zonat Nën Mbrojtje, Monumentet Kultorore, Prizreni Plani Lokal / Gjeneral / Urbanistik, 2003-2013, Projekt Propozim”, Prishtinë, Kosovo,
- Komuna e Prizrenit, UN, UNMIK (2002) “Agjenda Zhvillimore”, http://www.prizreni-komuna.org,
- Rexha, I (2004) “Monumentet Sakrale dhe Profane të Periudhës Osmane në Kosovë gjatë shek.XV-XVII, Monumentet e Kosovës”, Instituti për Mbrojtje të Monumenteve në Kosovë, Prishtinë, fq.77-92
- Rıza, E (2004) “Arc ?
- “Monumentet Arkitektonike dhe Identifikimi i Tyre”, Zyra e Statistikave të Monumentev në Kosovë; 2006. Profili i Komunës; OSBE, http://www.ks-gov.net,
- Zyra e Statistikave të Kosovës (1999) “Analiza Demografike dhe Socio-Ekonomike”, http://www.ks-gov.net,
- ıesco (2006) “Cultural Heritage in South-East Europe: Kosovo, Kosovo Mission Report”, http://portal0.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=20053&URL_DO=DO_PRINTPAGE&URL_SECTION=201.html
- Shukriu, M (2001) Prizreni I Lashtë, “Morfologjica e Ecurive Per Ruatjen e Kultures Materiale”, Prizren,
- Profili i Komunës; OSBE, 2006.

REFERENCES

✍ Akın, N (2001) "Ottoman Housing in Balkans (Balkanlarda Osmanlı Dönemi Konutları), Literatür Pub., Istanbul, Turkey

✍ Anderson, A (2002) "Transforming Ethnic Nationalism", Institute of Social Anthropology, University of Oslo

✍ Aru, K A (1998) "Turkish City (Türk Kenti)", Yapı Endüstri Merkezi Pub., Istanbul, Turkey

✍ Bieber, F (2000) "Muslim Identity in the Balkans before the Establishment of Nation States", Nationalities Papers, 28 (1)

✍ Blumi, I (2003) "Occasional Lecture Series – Negotiating Globalization: The Challenges of International Intervention Through the Eyes of Albanian Muslims, 1850-2003". New York University, UCLA International Institute, UCLA Center for European and Eurasian Studies

✍ Cultural Heritage without Borders (CHwB), Politecnico di Torino, Cicsene (2005) PPDP PRIZREN, Pilot Preservation and Development Plan for the Historical Area, CHwB, Kosovo,

✍ Cultural Heritage without Borders (CHwB), Politecnico di Torino, Cicsene (2005) PPDP PRIZREN, Draft Prizren Preservation Guidelines for the Historical Area, CHwB, Kosovo,

✍ Europa Nostra Forum and Preparatory Meetings (2006) Integrated Rehabilitation Project Plan, Survey of the Architectural and Archeological Heritage (ISPP/SAAH), (10 -14 November 2006), European Commission – Council of Europe Joint Programme.

✍ Ibrahimgil, M Z; Konuk, N (2006) "Ottoman Architectural Assets in Kosovo (Kosovo'da Osmanlı Mimari Eserleri)", vol. II, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Ankara, Turkey

✍ Krasniqi, S (2002). "Prizren: a Travel through the Time (Prizreni Udhëtim Nëpër Kohë Prizren)", Prizren

✍ Koçbashliu, L., Luci K., Peja F., Gashi S., Berisha M. and Brugmann M (2006) "An Archaeological Map of the Historic Zone of Prizren, Kosovo, Institute for the Protection of Monuments in Prizren Museum of Kosovo", Archaeological Institute of Kosovo, Cultural Heritage without Borders (CHwB), Sweden,

✍ Ministry of Public Services (2005) "General Statistics, Kosovo in Figures", Government of Kosovo,

✍ Municipal Assembly of Prizren and Nixha Partners (2003) "PRIZRENI, Zonat Nën Mbrojtje, Monumentet Kultorore, Prizreni Plani Lokal / Gjeneral / Urbanistik, 2003-2013, Projekt Propozim", Zones Under Protection, Cultural Monuments, CHwB, Pristina, Kosovo,

✍ Municipality of Prizren, UN, UNMIK (2002) "Development Agenda", http://www.prizreni-komuna.org,

✍ Rexha, I (2004) "Sacral and Profane Monuments of Ottoman Period of XV-XVII Century in Kosovo, Kosovo Monuments", Kosovo Institute for Cultural Monument Protection, Prishtina, s.77-92

✍ Rıza, E (2004) "Arc

✍ Architectural Monuments and their Identification", Kosovo Monuments Statistical Office of Kosovo; 2006. Municipal Profile; OSCE, http://www.ks-gov.net,

✍ Statistical Office of Kosovo (1999) "Demographic and Socio-Economic Survey", http://www.ks-gov.net,

✍ Unesco (2006) "Cultural Heritage in South-East Europe: Kosovo, Kosovo Mission Report", http://portal0.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=20053&URL_DO=DO_PRINTPAGE&URL_SECTION=201.html

✍ Shukriu, M (2001) Prizreni I Lashte, (Ancient Prizren) "Morfologjica e Ecurive Per Ruatjen e Kultures Materiale", Prizren,

✍ Municipal Profile; Osce, 2006.

Implementimi i Planit të Konservimit dhe Zhvillimit për zonën historike të Prizrenit

SFIDAT E MBROJTJES SË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Zona historike e Prizrenit sot paraqet një nga bërthamat më të mbrojtura me karakter të ruajtur urb-arkitektonik dhe historik në nivel të Kosovës. Ajo është trashëgimi e gjallë e të gjitha gjeneratave dhe vlerave të akumuluara gjatë shekujve.

Duke e ditur që tradicionalisht mbrojtjen dhe promovimin e këtyre vlerave më së miri e bëjnë krijuesit e vet, pra shoqëria Prizrenase, tentativat e para të mbrojtjes institucionale të zonave si tërësi dhe monumenteve në veçanti kanë filluar pas Luftës së Dytë Botërore me formimin e institucioneve (Enteve) përkatëse së pari në Prishtinë (~1956) e më vonë edhe në Prizren (1967). Fatkeqësisht edhe përkundër kësaj, degradimi i monumenteve dhe i zonës historike ka vazhduar për interesa të ndryshme materiale, politike, etj. Janë bërë edhe studime dhe propozime konkrete për mbrojtjen dhe revitalizimin e qendrës historike gjatë viteve 1968-74, kur ka pasur tendencë që Prizreni të vihet në listën e UNESCO-s si qytet me vlera kulturore. Por, fatkeqësisht, nuk ka pasur rezultate konkrete. Fakti tjetër që ka ndikuar në degradimin e qendrës historike ishte mungesa e planit zhvillimor të qytetit ku do të ipeshin propozime për kahjen e zhvillimit dhe zgjërimit edhe të qendrave të reja të qytetit, si gjë tejet normale dhe e nevojshme. Edhe mos-detajizimi i planit për zonën historike të Prizrenit ka ndikuar që mbrojtja e kësaj qendre të mos jetë efikase sa duhet.

Zona historike e Prizrenit, e definuar para vitit 1999 - edhe pse jo në kufijtë e sotëm, në pjesën më të madhe mbulonte hapësirat e njëjta si zona e sotme. Kjo zonë përpos monumenteve përfshinte edhe tërësi apo komplekse të veçanta me status të mbrojtjes, sikurse Nënkalaja, Potokmahalla, Shadërvani, etj. Ajo ishte e definuar si zona e parë dhe e dytë e mbrojtur, e konvertuar poashtu në një hartë e cila përdorej në baza ditore për nevojat e stafit të Entit të atëhershëm. Kjo mbrojtje e zonës historike në shumicën e rasteve fillimisht bëhej nga intuita e qytetarëve dhe përkujdesja institucionale, mirëpo pa dokumentacion specifik për trajtim të mëtutjeshëm të zonës me plane më të detajizuara. Rregull i pashkruar ishte që, në raste të ndërtimeve të reja në zonë, të respektohej etazhiteti dhe vëllimi i objekteve të vlefshme në afërsi të vendit të projektuar. Një nga parimet e punës së Entit të atëhershëm, e cila praktikë vazhdon edhe sot e tutje, ishte që për çdo intervenim në zonën historike departamenti përkatës i urbanizmit pranë Komunës së Prizrenit, para se të lëshonte ndonjë leje për çfarëdo lënde që gjendej në zonën historike, të merrte pëlqim nga Enti.

Pas vitit 1999, gjegjësisht më 2001, IMMPz, nga kompetencat komunale kalon nën ombrellën e Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve (MKRS) dhe shndërrohet në institucion vartës të saj. Kjo do të ndikonte më vonë që IMMPz të mos ketë qasje në disa zhvillime urbane të nivelit lokal sepse mbetej shpesh rezultat i vullnetit të individëve apo institucioneve që të konsultohen me IMMPz. Pra, deri më 2001 IMMPz kishte kompetenca ligjore më të prera pasi që ishte nën ombrellë të Komunës së Prizrenit. Kjo praktikë ka vazhduar edhe pas futjes së IMMPz nën ombrellë të MKRS, pasi që Komuna e Prizrenit nuk ka sektor të posaqëm për trashëgimi kuturore kur për më tepër MKRS bashkë me IMM rajonale janë përgjegjës për studim, ruajtje dhe promovim të trashëgimisë kulturore.

Gjatë procesit të hartimit të Planit Gjeneral Urban të Prizrenit (2002 -2004), IMMPz kërkoi që të aplikohej masa e moratoriumit për të gjitha ndërtimet në zonën historike pasi që kjo ishte periudha e boom-it të ndërtimeve në qytet dhe druhej nga fakti që kjo do të ndikonte negativisht në zonë. Fatkeqësisht, ky propozim nuk u aprovua. Ky plan gjeneral i aprovuar i ridefinon zonat e mbrojtura të qendrës historike të Prizrenit duke themeluar zonën e parë, të dytë dhe kontakt zonën, koncept ky i ri për konservim të zonës historike të Prizrenit. Këto zona, përafërsisht janë të njëjta me kufijtë e vjetër

Implementation of Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren

CHALLENGES IN THE PROTECTION OF THE HISTORIC ZONE OF PRIZREN

Historic Zone of Prizren today represents one of the most protected urban, architectural and historic cores in Kosovo. It is a living legacy of entire generations and the values accrued over the centuries.

Given that the best protection and promotion of these values traditionally carried out their creators, Prizren's community; initial attempts for institutional protection of the zones as a whole, and monuments in particular, begun after World War II with the establishment of institutions (Bureaus) in Prishtinë/Priština (~1956) and later in Prizren (~1967). In spite of this, sadly, the deterioration of monuments and the historic zone continued for the gain of different material, political, etc, interests. During the years 1968 – 1974 several specific studies and proposals were completed as per the protection and rehabilitation of the historic center, at a times when there was a tendency to place Prizren in the UNESCO's list of the cities with cultural values. But, unfortunately, no concrete results were harvested. Another fact that led to degradation of the historic center was the absence of the development plan for the city that would direct proposals for further developments and expansion of other new centers, as something very standard and necessary. Yet, the lack of detailed plan as per the Historic Center of Prizren has contributed to the insufficient protection of this center.

Historic Zone of Prizren, demarcated before 1999, although not at the present borders, covered in most part the same area as today. This zone, apart from the monuments, included ensembles or particular complexes with special protective status, as *Nënkalaja/Potkalaja*, *Potokmahalla*, *Shadërvan*, etc. It was developed as the first and second protective zone, also converted onto a map which was used on a daily basis for the needs of the then Bureau's staff. Protection of this historic zone in most cases was primarily done by citizens' intuition and institutional care, but without specific documentation for further treatment of the zone with more detailed plans. Unwritten rule was that in cases of new construction to have a regard on the levels and the volume of the valued buildings, adjacent to the location designed for construction. One of the working principles of the then Bureau, a practice still present, was that for any intervention carried within the historic zone a respective urban planning department of the Municipality of Prizren obtain Bureau's consent prior to issuing a permit for any subject found in the historic zone.

After 1999, respectively in 2001, IPMPz, from the municipal authority passes under the auspice of the Ministry of Culture, Youth and Sports (MCYS) and becomes its subordinate institution. This would later affect for IPMPz for not having access in some urban developments at local level since consulting with the IPMPz often remained as part of the goodwill of individuals or institutions. So, until 2001 IPMPz had clear legal powers since it was under the structure of the Municipality of Prizren. Such practice continued still after merging the IPMPz within the Ministry of Culture, since Municipality of Prizren has no particular department for cultural heritage, and the Ministry of Culture, along with regional IPM's, are responsible for the study, preservation and promotion of cultural heritage.

While drafting the General Urban Plan of Prizren (2002 – 2004), IPMPz has sought the measure of moratorium for all constructions within the historic zone as this was the period of the construction boom in the city, and fearing the fact that this would adversely affect the zone. Unfortunately, this proposal was not endorsed. The adopted General Plan redefines the protected zones of the historical center of Prizren by establishing the first and the second zone, and the contact area – as a new pattern for the conservation of the historic zone of Prizren. These zones are roughly the same as the old boundaries and include the largest number of monuments in the urban area of Prizren. While this

dhe përfshijnë numrin më të madh të monumenteve të zonës urbane të Prizrenit. Edhe pse ky dokument pati informata të mjaftueshme për zonën, dhe sidomos për monumentet e listuara, ai nuk përmbante detaje për trajtim edhe të objekteve përreth tyre sepse si Plan i Përgjithshëm nuk i trajton detajet në këtë nivel. Kjo merr përmasa edhe më shqetësuese kur kriteret apo kushtet teknike të caktuara nga IMMPz nuk respektohen, apo edhe tejkalohen në shumicën e rasteve, gjë që fatkeqësisht vazhdon edhe sot e kësaj dite.

Procesi i hartimit të Planit të Konservimit dhe i Zhvillimit për zonën historike të Prizrenit filloi më 2005 dhe ajo zyrtarisht u aprovua në 2009 si Plan Rregullues Urban për qendrën historike të Prizrenit. Ky është një nga dokumentet më të rëndësishme të prodhuar deri sot për zonën historike të Prizrenit dhe paraqet një nga dokumentet e vetme referuese të cilën e përdorë QRTKPz në trajtimin e rasteve të ndryshme në punën e saj të përditshme për zonën historike. Ky dokument ofron detaje të veçanta të trajtimit arkitektonik, detaje të cilat kanë munguar në planet e mëparshme. Edhe pse zyrtarisht Plani i Konservimit është aprovuar si Plan Rregullues Urban, si dokument ka më shumë trajtime sesa një Plan Rregullues Urban tipik që kërkohet me ligj. Mirëpo, duke i njohur specifikat e një zone historike, kjo nuk do të thotë që plani ekzistues i aprovuar nuk ka hapësirë për revidim apo edhe plotësim e përditësim të të dhënave, si p.sh: plani i ndarë në nënzonat (I, II, III...) ka nevojë për detajizim edhe më të madh sepse në shumicën e rasteve është i përgjithësuar duke krijuar paqartësi rreth asaj se cilat objekte duhet të ruhen e cilat jo; krijon paqartësi sidomos në terrene të pjerrëta apo edhe në ato pranë monumenteve; të dhënat e marra për gjendjen e objekteve në përgjithësi nuk janë të njejta sepse ato janë të dhëna të para 4-5 viteve, si shkak i ndryshimit të gjendjes prej kohës së miratimit të planit; plane detaje për trajtimin e rrugëve si dhe detaje të trajtimit të mobilarit urban për një zonë specifike si kjo, etj. Edhe pse plani ekzistues i konservimit nuk ka një mandat të tillë, në të ardhmen do të ishte e udhës të definohet një strukturë menaxhuese që do të ketë kontroll të përditshëm mbi gjendjen e zonës historike, strukturë e cila do të kishte përfaqësim të nivelit qëndror dhe lokal. Mosfunksionimi i inspektoratit të ndërtimit nga niveli komunal, dhe në veçanti mungesa e inspektorëve të trashëgimisë kulturore (nga niveli qëndror) sot paraqet një nga hallkat më kritike të mosfunksionimit dhe mosrespektimit të rregullave të mbrojtjes së zonës historike të Prizrenit. Vlera e Planit të Konservimit, edhe pse është një nga punimet më të mira që institucioni ynë ka pasur deri më tani, po bie si shkak i mosrespektimit të lejeve gjatë punimeve ekzistuese.

Si përfundim: Sot, mbrojtja e zonës historike më shumë na paraqitet si sfidë e zbatimit të ligjeve të aplikueshme sesa i zbatimit të planeve urbane edhe pse edhe këto plane pas aprovimit zyrtar në nivel komunal, paraqesin poashtu ligj të aplikueshëm për institucionet dhe qytetarët e vendit.

Jusuf Xhibo, inxh.dip.ark.
Qendra Rajonale e Trashëgimisë Kulturore në Prizren
Dhjetor, 2011

document contained ample information about the zone, especially for listed monuments however, it did not contain details regarding the treatment of structures around them since as a General Plan it does not address details at such level. It gets more disturbing when the standards or technical requirements set by IPMPz are not followed, or exceeded in most cases, which unfortunately continues to this day.

Process of drafting the Conservation and Development Plan for the Historic Zone of Prizren began in 2005 and it was officially adopted in 2009 as Urban Regulatory Plan for the Historic Zone of Prizren. This is one of the most principal documents produced to date for Prizren Historic Zone and represents the only reference document which RCHC in Prizren employs when dealing with various cases in its daily work. This document provides specific details of architectural handling, details that have been missing in previous plans. Although the Conservation Plan was formally approved as Urban Regulatory Plan, as a document has more approaches than the standard Urban Regulatory Plan required by law. However, knowing the essentials of the historic zone, this doesn't necessarily mean that the existing approved plan has no room for revision or add-on of data and the updates, as example: the plan for sub-zones (I, II, III...) needs further specification since, in most cases, it is general thus creating confusion over which structures should be preserved and which not; creates ambiguity, especially for the ones in steep terrains or the ones close to monuments; the data obtained for the state of structures, in general, are not the same – given the fact that those inputs were obtained 4 - 5 years ago – due to a change of their state from the time of plan's approval; detailed plans for dealing with the streets and details for the treatment of street furniture for a specific zone as this one, etc. Although the existing Conservation Plan has no such authorization, it would be appropriate in future to define a managing structure that would have a daily control over the state of historical zone – a structure which would represent the central and local level. The standstill of the construction inspectorate in municipal level and, in particular, the lack of cultural heritage inspectors (from the central level), portrays one of the most critical links in the failure and disregard of regulations for the protection of the historic zone of Prizren. The value of the Conservation Plan; although as one of the best works of our institution so far; is declining due to the non-compliance with the existing permits during construction works.

To conclude: In our day, issue of the protection of the historic zone emerges as the challenge of enforcement of applicable laws rather than the implementation of urban plans; although, following formal approval at the municipal level, these plans also establish applicable legislation for the country's institutions and the citizens.

Jusuf Xhibo, BSc Arch. (graduate engineer of architecture)
Regional Cultural Heritage Center in Prizren
December, 2011

PLANI RREGULLUES URBAN PËR ZONËN HISTORIKE TË QYTETIT TË PRIZRENIT SI UDHËRRËFYES PËR ZHVILLIMIN LOKAL TË QYTETIT

Zona Historike e qytetit të Prizrenit prezanton vlerat materiale dhe ndërtimore të këtij qyteti, të ruajtura dhe të trashëguara shekuj me rradhë, e formuar nga një numër i madh i objekteve me vlera, monumenteve, rrugëve karakteristike, urave, lagjeve, shesheve, hapësirave përreth monumenteve, lokacioneve arkeologjike, etj. Kjo strukturë urbane me rëndësi historike vlen të trajtohet në mënyrë të veçante dhe të ruhet.

Bazuar në të gjitha këto, Plani zhvillimor Urban 2004-2013 Zonën Historike të Prizrenit e definon me kufijtë e saj si zonë e parë e mbrojtur, ndërkaq në literatura të ndryshme e hasim edhe si qendra historike e qytetit të Prizrenit apo zona historike e qytetit të Prizrenit. Megjithatë, kjo është një zonë e përbërë nga një numër i madh i vlerave historike kulturore që e karakterizon një zonë të vjetër urbane dhe arkitektonike dhe që duhet pasur trajtim të veçantë përmes hartimit të normativave dhe kritereve të veçanta.

Në muajin maj të vitit 2006 Kuvendi Komunal i Prizrenit së bashku me Cultural Heritage without Borders (Trashegimia Kulturore pa Kufij) nënshkruan "Memorandumin e Mirëkuptimit për Implementimin e Programit të Rehabilitimit të Zonës Historike të Prizrenit", program ky i cili do t'i përfshijë të gjitha komponentet rreth mbrojtjes dhe zhvillimit të zonës historike, bazuar në kufijtë e Planit Zhvillimor Urban – të ashtuquajtur Zona e Parë e Mbrojtur.

Me miratimin e "Planit të Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit", në vitin 2009 si Plan Rregullues (i nxjerrë për të krijuar bazë ligjore e të bazuar në ligjin e Planifikimit me të cilin definohet si 'Plan Rregullativ') hollësisht i përcaktuar; Komuna e Prizrenit, në bashkëpunim me Institutin për Mbrojtjen e Monumenteve në Prizren, bazohet në rregulloret dhe kriteret që dalin nga ky plan për trajtimin e kësaj zone dhe të objekteve që gjinden në këtë zonë, pa marrë parasysh ndërtimet e reja, apo trajtimin e atyre ekzistuese si objekte me vlera apo të monumenteve.

Ndërtimet e reja në Zonën Historike të Prizrenit janë bazuar në normativat e dizajnit urban dhe kriteret për projektim si dhe nga rekomandimet e dala nga Plani i Konservimit e të cilat janë të prezantuara në detaje për secilën nën-zonë në këtë plan. Duke pasur parasysh që ndërtimi i ri në këtë zonë, apo edhe në të gjithë qytetin, paraqet sfidë të kohës, është tentuar të ndalet dhe të kontrollohet si për nga materiali ndërtimor, etazhiteti, arkitektura e definuar dhe karakteristikat tjera funksionale dhe urbane që dalin të qarta nga ky plan.

Pamje nga qendra historike e Prizrenit, 2009
View from the historic centre of Prizren, 2009

URBAN REGULATORY PLAN FOR THE HISTORIC ZONE OF PRIZREN AS A PATTERN FOR LOCAL DEVELOPEMENT OF THE TOWN

The Historic Zone of Prizren introduces material and construction values of the town, inherited and preserved over centuries, shaped by a great number of valuable objects, monuments, distinctive streets, bridges, neighborhoods, squares, areas revolving the monuments, archaeological sites, etc. Such urban pattern of historic importance is worth of being specially treated and preserved.

Given all these, Urban Development Plan 2004-2013 defines the Historic Zone of Prizren with its boundaries as Protected Zone 1, while in other literature we encounter it as the Historic Centre of the town of Prizren or Historic Zone of Prizren. Nevertheless, this is an area consisting large number of cultural and historical values that portray a long-standing urban and architectural zone and which should receive unique attention through the development of specific regulations and requirements.

In May 2006 Municipality of Prizren together with Cultural Heritage without Borders (CHwB) signed a "Memorandum of Understanding for Implementation of Rehabilitation Programme for the Historic Zone of Prizren", a programme that shall encompass all components for the protection and development of the historic zone, based on the boundaries set in the Urban Development Plan – the so-called Protected Zone One (1).

By adopting the "Conservation and Development Plan for the Historic Zone of Prizren" in 2009 as a clearly detailed Regulatory Plan (promulgated for setting a legal basis in accordance with the Law on Planning by which it is defined as the 'Regulatory Plan'); Municipality of Prizren, in cooperation with the Institute for Protection of Monuments in Prizren, stands on the rules and regulations drawn from this plan for dealing with this zone and the objects within it, regardless of new constructions; or dealing with the existing ones as buildings of value or monuments.

The new constructions in the Historic Zone of Prizren are based upon the regulations and patterns of urban design, as well as the recommendations drawn from the Conservation Plan, which are specifically itemized for each sub-zone. Given the new constructions in this zone – and throughout the town – present the challenge of this era, attempts for termination and tracking were undertaken as for the construction material, leveling, defined architecture and other urban and functional patterns clearly deriving from this plan.

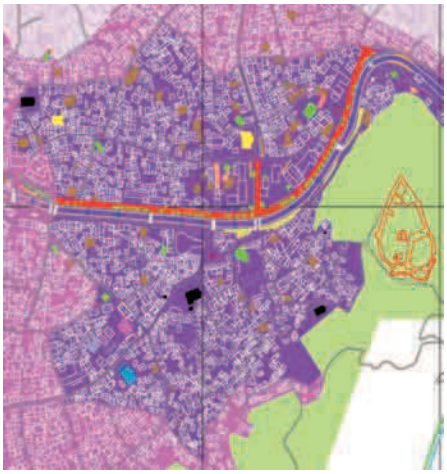

Kufinjtë e Zonës Historike, nga PZHU
Borders of the historic zone, from UDP

Sub-zonat brenda Zonës Historike, PKZHP
Sub-zones inside the historic zone, PCDP

Ndërkaq, sa i përket trajtimit të monumenteve, shtëpive me vlera, ansambleve urb-arkitektonike, rrugëve dhe hapësirave publike, Komuna e Prizrenit në bashkëpunim me organizatat qeveritare dhe ato joqeveritare ka marrë iniciativë për intervenime të vogla apo të mëdha në këtë zonë, duke i trajtuar ato me te gjitha metodat e trashëgimisë kulturore (restaurimin, revitalizimin, konservimin, etj).
Prioritetet dhe normativat e dala nga ky plan, e të cilat janë të definuara për secilën nënzonë, i kanë ndihmuar Komunës për të marrë iniciativë për ndërtimin apo meremetimin e:

- Rrugëve: rruga e Farkatarëve, KK Prizren me bashkëfinancim me UN-HABITAT-in, rruga e Shuaip Pashë Spahiut, rruga në Panteli, intervenime në rrugë dhe trotuare në këtë zonë, etj.
- Urave: Ura e Marashit, Ura e Lidhjes, etj.
- Monumenteve: xhamia e Sinan Pashës, Hamami i Gazi Mehmet Pashes, Kisha e Shën Gjergjit, etj.
- Shesheve: sheshi i Deshmorëve, sheshi i Lidhjes, etj.
- Objekteve me vlera: shtëpia e Shuaip Pashe Spahiut, shtëpia e Musa Shehzades, intervenime tjera në objekte të ndryshme.
- Objekteve Publike: ndërtimi i Art Qendrës, riparime në shkollën fillore Lidhja e Prizrenit – ndërtimi i murit rrethues, ndërtimi i Muzeut të Nënës Tereze, etj.

Bazuar në Planin e Konservimit dhe të Zhvillimit të Zonës Historike, KK i Prizrenit ka krijuar një strategji për hartimin e planeve të detajizuara nga të cilat pastaj do të dalin projekt propozime për Zonën e Nënkalasë, apo edhe të zonave tjera, duke perfshirë edhe buxhetin në mënyrë që si institucion ta ketë të gatshëm pasi që për zonën historike apo nënzonat e ndara nga ky plan janë të interesuar shume investitorë apo që vet Komuna e Prizrenit të jetë e pregatitur për tërheqjen e donacioneve nga organizata qeveritare dhe joqeveritare apo edhe nga investitorë privat.
Lidhur me këtë vlen të theksohet që KK i Prizrenit ndien nevojën për plane të detajizuara të këtij lloji si dhe projekt-propozime duke pasur parasysh që një ndër komponentet kryesore për zhvillim ekonomik të Komunës së Prizrenit është edhe turizmi dhe zhvillimi i tij duke e shfrytëzuar trashëgiminë kulturore dhe revitalizimin e objekteve me vlera, monumenteve, shesheve, krijimin e ansambleve me vlera si dhe revitalizimin e atyre ekzistuese si dhe aktiviteteve kulturore që mund të zhvillohen duke pasur parasysh karakterin e zonës.
KK i Prizrenit, në bashkëpunim me organizatat qeveritare dhe joqeveritare, ka planifikuar organizimin e një punëtorie për pregatitjen e këtyre projekt-propozimeve, konferenca për donatorë, në menyrë që t'u hap rrugë investimeve në këto zona, por paraprakisht duhet të pregatiten Planet e hollësishme të këtyre zonave në mënyrë që të dalim me projekte konkrete.

Shpresa Osmanollaj, inxh.dip.ark.
Drejtoria e Urbanizmit dhe Planifikimit Hapësinor, Komuna e Prizrenit
Dhjetor 2011

Rruga "Farkatarët" pas përfundimit të projektit, 2011
"Farkatarët" street after the completion of the project, 2011

Pamje nga sheshi i Lidhjes, 2011
View from square of Lidhja (the League), 2011

Meanwhile, as for the treatment of monuments, houses of value, urban-architectural ensembles, streets and public spaces, Municipality of Prizren in cooperation with governmental and nongovernmental organizations have taken the initiative for minor or/and major interventions in this zone, treating them with all the techniques known to cultural heritage (restoration, rehabilitation, conservation, etc.).

Priorities and regulations stemming from this plan, and which are defined for each sub-zone, have aided the municipality in taking the initiative for the construction or rehabilitation of:

- Streets: Farkatarëve Street (Prizren Municipality with UN-HABITAT's co-funding), Shuaip Pashë Spahiu Street, the street to Panteli/Pantelija quarter, interventions on the streets and sidewalks of this zone, etc.
- Bridges: the bridge of Marash, the bridge of Lidhja (League), etc.
- Monuments: Sinan Pasha's Mosque, Gazi Mehmet Pasha's Hammam, St. George Church, etc.
- Squares: Dëshmorëve (Martyrs') square, square of Lidhja (the League), etc.
- Objects of value: Shuaip Pashë Spahiu's house, Musa Shehzade's house, other interventions in different objects.
- Public facilities: construction of Art Centre, repair works in Lidhja e Prizrenit elementary school – construction of the perimeter wall, construction of Mother Teresa Museum, etc.

Based on the Conservation and Development Plan of the Historic Zone, Prizren Municipality has established a strategy for drafting detailed plans of which the project proposals for the zone of Nënkalaja/Potkalaja, or other zones, would emerge; including the budget, due to investors' interest for the historic zone, or the sub-zones outlined in this plan, and so as for Prizren Municipality for getting geared-up for attracting donations from governmental and non-governmental organizations or of private investors.

Regarding this, it is worth noting that Prizren Municipality feels the must for detailed plans of this type as well as project proposals, considering that one of the key components for economic development of Prizren Municipality is tourism and its development by utilizing cultural heritage and revitalization of objects of value, monuments, squares, constructing ensembles of values and revitalization of existing ones, as well as cultural activities that could be developed considering the character of the zone.

In cooperation with governmental and non-governmental organizations Municipality of Prizren has planned to organize a workshop for drawing up such draft proposals, a donors' conference, for paving the way for investments in the mentioned zones, but the need for early preparation of detailed plans for these zones is a must in order to come up with tangible projects.

Shpresa Osmanollaj, BSc Arch.
Department of Urbanism and Spatial Planning, Prizren Municipality
December, 2011

Art Qendra, 2011
Art Centre, 2011

Rekonstruimi i shtëpisë së Shuaip Pashës, 2011
Reconstruction of Shuaip Pasha house, 2011

ZBATIMI I PLANEVE NË VEPRIM

UN HABITAT-i në Komunën e Prizrenit është i angazhuar përmes Programit të Mbështetjes së Planifikimit Hapësinor Komunal. Komuna e Prizrenit, në kuadër të fazës së dytë të këtij programi (PMPHK2), ka kërkuar mbështetjen e UN HABITAT-it për zbatimin e Planit për Konservim dhe Zhvillim. Kjo kërkesë ka rënë në përputhje me dy nga objektivat për zbatim të programit të PMPHK2:
Konsolidim i proceseve të planifikimit hapësinor strategjik komunal/urban, gjithëpërfshirës, të orientuar në veprim, që iu përgjigjen nevojave të meshkujve dhe femrave; dhe me spektër të gjerë të instrumenteve për planifikim të aplikuara përmes fuqizimit të kapaciteteve, qasjes në planifikim ciklik dhe në struktura efikase institucionale.
Projekte strategjike kapitale që burojnë nga një proces i planifikimit i zhvilluar dhe i implementuar me pjesëmarrje të barabartë gjinore.
Duke u mbështetur në këto parime janë zhvilluar dy projekte bashkë me Komunën: Udhëzimet për Zhvillimin e Zonës Historike të Prizrenit dhe Projekti i Investimit Kapital në rrugën e Farkatarëve.

1. UDHËZIMET PËR ZHVILLIM TË ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Ky dokument është emëruar Udhëzimet për Zhvillim të Zonës Historike në Prizren. Plani ekzistues i Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit është një nga hapat e parë konkret drejt planifikimit për mbrojtjen e secilës hapësirë historike në Kosovë. Ky dokument synon hapa të mëtutjeshëm duke i shtuar këtij Plani një dokument praktik dhe i cili përmban politikat e bazuara në kriteret dhe udhëzimet për zhvillim, që të dyja gjithëpërfshirëse lidhur me legjislacionin aktual të planifikimit. Ky dokument gjithashtu i mundëson edhe masat e një kontrolli të detajuar të zhvillimit, të nevojshme për t'u siguruar që objektivat e Planit janë përmbushur në një shkallë praktike; për vlerësimin e metodave të planifikimit për një zhvillim të ri, modifikimet në ndërtesat ekzistuese, ndryshimet në përdorim si dhe shkatërrimi i objekteve përbrenda zonës historike të Prizrenit .
Në kuadër të Planit të Konservimit dhe të Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit, Zona Historike është ndarë në tetë zona:

1. Zona Tradicionale e Tregut
2. Zona e Bllokut të Ndërtesave të Larta
3. Zona e Shtratit të Lumit
4. Zona e Nënkalasë
5. Zona e Rrugës Tregtare
6. Zona e Përdorimit të Përzier dhe Banimit
7. Zona e Banimit (Organike)
8. Zona e Banimit (në trendet e ndërtimit)

Ky dokument përcakton kriteret e hollësishme për zhvillimin e secilit prej këtyre zonave përmes:

Krijimit të një objektivi të përgjithshëm të zhvillimit për secilën zonë

Përcaktimit të udhëzimeve zhvillimore që u përgjigjen, reflektojnë dhe i fuqizojnë objektivat e përcaktuara për secilën zonë. Këto udhëzime përfshijnë karakteristikat e vëllimit, fasadës si dhe detajet dhe dekorimet.

Definimit të udhëzimeve të zhvillimit që u përgjigjen, reflektojnë dhe i fuqizojnë objektivat e përcaktuara e që janë në përputhje për të gjitha zonat. Këto udhëzime mbulojnë karakteristikat e strukturës së qytetit dhe të rrugëve.
Për të përcjellur këtë strukturë, dokumenti siguron që udhëzimet janë në përputhje me secilën zonë përbrenda gjithë Zonës Historike dhe se zhvillimi të jetë në harmoni me veçantitë tradicionale të Prizrenit.

IMPLEMENTATION OF PLANS INTO ACTIONS

UN-HABITAT is engaged in Prizren Municipality through the Municipal Spatial Planning Support Programme. Under the framework of this programme's second phase (MuSSP2), Municipality of Prizren solicited the assistance of UN-HABITAT in implementing the Conservation and Development Plan. This request fell in line with two of the MuSPP2 programme objectives of implementing:

1. Municipal/urban strategic, inclusive, action-oriented, spatial planning processes responding to the needs of men and women consolidated and broad range of planning instruments in use through strengthened capacities, cyclic planning approach, and efficient institutional structures
2. Strategic capital projects resulting from the planning process developed and implemented in the gender-equal participatory manner

Following these principles, two projects were then developed with the Municipality; Prizren Historic Area Development Guidelines and a Capital Investment Project in Farkatarët Road.

1. PRIZREN HISTORIC AREA DEVELOPMENT GUIDELINES

This document is called the Prizren Historic Area Development Guidelines. The existing Prizren Historic Area Conservation and Development Plan is one of the first concrete steps towards planning for the protection of any historic area in Kosovo. This document aims to further these steps, by adding to the Plan a practical document containing criteria based policies and development guidelines, which are both comprehensive and inclusive of all current related planning legislation. This document then provides the detailed development control measures necessary to ensure the objectives of the Plan are met at a practical scale; in assessment of planning applications for new development, alterations of existing buildings, change of use and demolishing of buildings within the Prizren Historic Area.

Within the Prizren Historic Area Conservation and Development Plan, the Historic Area is divided into eight zones:

1. Traditional Market Zone
2. High Building Blocks Zone
3. River Bank Zone
4. Nën/Pod Kalaja Zone
5. Commercial Axe Zone
6. Mixed Use and Housing Zone
7. Housing Zone (Organic)
8. Housing Zone (in Construction Trend)

This document specifies detailed criteria for the development of each of these zones by:

Establishing an overall development objective for each zone

Defining development guidelines that respond to, reflect and reinforce the established objectives for each zone. These guidelines cover Volume, Facade and Detail & Ornamentation Characteristics.

Defining development guidelines that respond to, reflect and reinforce the established objectives that are consistent throughout all zones. These guidelines cover Townscape and Streetscape Characteristics.

In following this structure, the document ensures that guidelines are appropriate to each zone throughout the Historic Area and that development is in keeping with the traditional qualities of Prizren.

Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizrenit është një Plan Rregullues Urban (PRrU) ligjërisht i miratuar i cili mbulon hapësirën e përshkruar si "Zonë Historike e Prizrenit". PrrU-ja synon të realizojë ruajtjen dhe/apo konservimin e kësaj zone përmes rregullimit të zhvillimeve të ardhmshme. Për t'ia arritur kësaj, PrrU-ja i përcakton gjerësisht objektivat e planifikimit si dhe udhëzimet për ndërtim në këtë zonë. Megjithatë ekzistojnë masa të tjera të nevojshme që në mënyrë të duhur të arrihet konservimi i karakterit unik i Zonës Historike. Ky dokument, prandaj, do të përdoret si instrument shtesë i planifikimit praktik, i cili rrënjësisht i përcakton objektivat e projektimit urban si dhe udhëzimet e zhvillimit për këtë zonë. Objektivat dhe udhëzimet në këtë dokument i përfshijnë dhe hollësisht i përpunojnë ato të përcaktuara më herët në Planin e Konservimit dhe Zhvillimit të Zonës Historike të Prizreni. Dokumenti gjithashtu ofron kritere gjithpërfshirëse si dhe këshilla rreth ndërtimeve, e që nuk janë përfshirë në Plan, dhe të cilat do të mundësojnë ruajtjen e trashëgimisë, ndërkaq parimet e zhvillimit të përcaktuara në Plan të realizohen në një nivel më praktik.

2. PROJEKTI I INVESTIMIT KAPITAL – Revitalizimi i rrugës së Farkatarëve

Projekti i Investimit Kapital është zhvilluar nga UN HABITAT-i, Zyra në Prizren, së bashku me homologët e tyre nga Komuna. Përmes një procesi pjesëmarrës, ku ishin të angazhuar shumë palë të interesit, është identifikuar rruga e Farkatarëve, që gjendet afër sheshit Shadërvan. Ideja kryesore ishte zgjerimi i vijës së këmbësorëve (shtegut) nga sheshi i Shadërvanit, theksimi i monumenteve të trashëgimisë kulturore si dhe përmirësimi i hapësirës publike.

Identifikimi i Projektit – Është rënë dakord nga të dyja palët që Projekti i Investimit Kapital (PIK) të zbatohet përbrenda Qendrës Historike të Prizrenit, ashtu si përcaktohet në PKZhZH (shih figurën - kufiri i zonës historike). Pas diskutimeve me Grupet Punuese është rënë gjithashtu dakord që si parim i përgjithshëm, për mbështetjen çfarëdo projekti të investimeve kapitale, të jetë integrimi i bërthamës historike të qendrës së Prizrenit ***(Shadërvanit)*** me vijat kryesore të lëvizshmërisë rreth qendrës, me qëllim përmirësimin e mjedisit të ndërtuar, strukturës rrugore nëpërmjet dizajnit urban, rregullimin lëvizshmërisë si dhe disa elemente të zhvillimit ekonomik nëpërmjet një pjesëmarrjeje gjithpërfshirëse.

Objektivat e arritura gjatë implementimit të rrugës së Farkatarëve janë si më poshtë:

- Integrimi i Shadërvanit me vijat kyçe të lëvizjes
- Theksimi i monumenteve të trashëgimisë kulturore
- Përmirësimi i mjedisit të ndërtuar, strukturës rrugore dhe cilësia e jetës nëpërmjet dizajnit urban, rregullimit të lëvizshmërisë si dhe disa elemente të zhvillimit ekonomik
- Gjithpërfshirja në procesin e planifikimit
- Kthimi në veprime konkrete të UDHËZIMEVE PËR ZHVILLIMIN E ZONËS HISTORIKE TË PRIZRENIT

Procesi i identifikimit të projektit të PIK-ut kishte përfshirë shumë palë interesi. Gjatë gjithë këtij procesi rolin kryesor e kishte grupi punues i përbërë nga përfaqësues të Drejtorisë së Shërbimeve Publike, Urbanizmit dhe Planifikimit Hapësinor, Institutit për mbrojtjen e Monumenteve në Prizren, CHwB-së si dhe UN HABITAT-i, si udhëheqës i projektit.

The Prizren Historic Area Conservation and Development Plan is a legally adopted Urban Regulatory Plan (URP), covering the area described as the 'Prizren Historic Area'. The URP aims to achieve the preservation and/or conservation of this area through regulation of future development. In doing so, the URP broadly defines planning objectives and construction guidelines for the area.
However there are further measures required to adequately achieve conservation of the character of the Historic Area. This document is therefore to be used as the supplementary practical planning instrument that thoroughly defines urban design objectives and development guidelines for this area. The objectives and guidelines in this document incorporate and elaborate on those already set out in the Prizren Historic Area Conservation and Development Plan. The document also provides comprehensive criteria and construction advice not covered in the Plan, which will allow the heritage conservation and development principles of the Plan to be realised at a more practical level.

2. CAPITAL INVESTMENT PROJECT – Revitalizing Farkatarëve Road
The Capital Investment project was taken forward by the UN HABITAT Prizren office together with its Municipal counterparts. Through the participatory process where were engaged many stakeholders, it was identified the Farkatareve Road which is near the Shadervan square. The main idea was to extend the walking line from Shadervan square, highlight the cultural heritage monuments and upgrade the public space.

Identification of Project - It was agreed by both parties that the Capital Investment Project (CIP) should implemented within the Historic Centre of Prizren as specified in the CDPHZ (see figure- boundary of the Historic zone). It was also agreed after discussions with the Core Groups that the broad principle to underpin any capital investment project is integrating the historic core of the centre of Prizren (**Shadervan)** with key mobility lines around the centre with a view to improving the built environment, streetscape via urban design, mobility arrangement and some element of economic development in a inclusive participatory manner.

The implementation of Farkatareve road achieved objectives are as follows:

- Integrating Shadervan with the key mobility lines.
- Highlighting of the cultural heritage monuments
- Improving the built environment, street-scape and quality of life via urban design, mobility arrangement, and some element of economic development
- Inclusiveness in Planning Process
- Translation of PRIZREN HISTORIC AREA DEVELOPMENT GUIDELINES into actions

In the process of identification of CIP project has been involved many stakeholders. The main role during all process had a core group consisted from the representative from the Directorate of Public Services, Urbanism and Spatial Planning, Institute for the protection of the Monuments in Prizren, CHwB and UN HABITAT - leader of project.

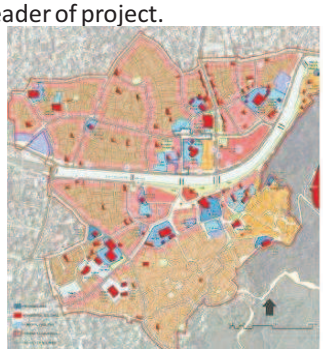

Zona historike (PKZhZH)
Historic zone (CDPHZ)

Hapësira e projektit
Project area

Gjatë hartimit të projekt propozimit, procesi i konsultimit dhe pjesëmarrjes kanë qenë jetike dhe e kanë fuqizuar propozimin. Siç u përmend edhe më lartë, një gamë e madhe e akterëve, grupeve të interesit, organizatave me bazë komunitare (OBK-të) dhe banorë nga zona e projektit kanë qenë të angazhuar në mënyrë aktive dhe i kanë kontribuar këtij projekti.

Inspektimi (Auditimi) i Zonës, i mbajtur me 15 dhe 18 korrik 2009, ishte një prej hapave të parë drejt identifikimit të projektit të investimeve kapitale (PIK) brenda zonës historike. Një numër i madh i palëve të interesuara morrën pjesë në një shëtitje punuese në zonën historike përmes katër (4) rrugëve, ku dhe i nënvizuan fushat dhe çështjet me interes si dhe hapësirat ku nevojiten përmirësime apo revitalizime.

Të gjeturat gjatë Inspektimit të Zonës ishin me vlerë dhe e njoftuan grupin teknik për hartimin e projekt propozimit d.m.th. identifikimin e projektit dhe të dizajnit. Grupi teknik identifikoi dhe i zhvilloi tri (3) alternativa. Megjithatë, vetëm pas një serie seminaresh teknike është vënë përpara opcioni i preferuar – **rehabilitimi i rrugës së Farkatarëve** – për shkak të ndikimit të saj në qendrën historike të qytetit, si dhe në qytetin në tërësi. Opcioni i preferuar, për sa i përket arsyeshmërisë dhe të vizatimeve të projektik, është diskutuar veç-e-veç me secilën familje dhe biznes të vendosur në rrugën e Farkatarëve, dhe që arriti kulmin me një takim të përbashkët. Takimi ka qenë sinqertë dhe i hapur ndërkaq banorët kanë ngritur disa çështje të vogla në lidhje me detajet e propozimit. Propozimi u mirëprit nga të gjithë dhe **u miratua njëzëri.**

Pas takimit me banorë është mbledhur grupi teknik me ç'rast janë shqyrtuar brengat e paraqitura nga banorët dhe për këtë arsye janë aplikuar disa ndryshime të vogla. Ky propozim iu prezantua edhe OBK-ve tjera, që do të thotë artistëve vendas, DOKUFEST-it dhe të tjerëve, ku dhe të gjithë e kanë mirëpritur dhe miratuar këtë propozim.

Të dyja palët, si Komuna ashtu dhe UN-HABITAT-i, kanë vendosur që në frymën çiltërsisë e të transparencës t'i ftojnë përsëri të gjithë pjesëmarrësit që kanë marrë pjesë në punëtorinë e Auditimit të Zonës. Punëtoria e të të gjeturave të Auditimit të Zonës u mbajt me 15 shtator 2009, dhe gjetjet nga ky Auditim i Zonës iu paraqitën pjesëmarrësve, së bashku me projekt propozimin. Prezantimi shkoi dhe më tej për t'i lidhur gjetjet nga auditimi dhe projekt propozimi duke iu demonstruar atyre se në ç'mënyrë komentet, çështjet dhe shqetësimet e tyre, gjatë Auditimit të Zonës, janë kthyer në objektiva të projektit dhe të projektimit. Pjesëmarrësit u ftuan për të komentuar propozimin e të cilat u mblodhën dhe u shqyrtuan. Në fund të kësaj punëtorie pjesëmarrësit e përshëndetën këtë projekt. Zbatimi i projektit do të sjellë atraktivitetin, lidhjen e elementeve kyç të trashëgimisë në qendrën historike si dhe do të përmirësojë lëvizjen e këmbësorëve, dukshmërinë, të rrisë ndriçueshmërinë dhe përmirësimin e trotuareve.

Pas konsultimeve të hollësishme me qytetarë, përmes Auditimit të Zonës, është përzgjedhur **"Rruga e Farkatarëve"** si zonë e projektit. Megjithatë, edhe një pjesë e **rrugës së Saraçëve** do të përfshihet në hapësirën e projektit dhe, për qëllim të këtij projekti, kjo pjesë do të quhet si Rruga e Farkatarëve. Kjo rrugë është në kuadër të Zonës Historike siç theksohet në PKZhZH. Kjo rrugë është pranë sheshit Shadërvan dhe përfshin disa monumente kulture me vlera të mëdha të trashëgimisë, si p.sh. Hamamin e Gazi Mehmet Pashës, Teqenë e Halvetive (Saraçhanës) dhe Shtëpinë e Kulturës (teatri dhe biblioteka publike); si dhe kinemanë e hapur për Dokufest-in, ngjarja më e njohur kulturore në këtë qytet.

In developing the Project Proposal, the consultation and participatory process was vital and underpinned the proposal. As mentioned above a range of stakeholders, interest groups, community based organisations (CBOs) and residents from the project area have been actively engaged and contributed to the project.

Area Audit, held on 15th and 18th of July, 2009, was one of the initial steps towards the identification of the capital investment project (CIP) within the historic zone. A range of stakeholders took part in a transactional walk of the historic zone via four (4) routes and highlighted areas and issues of concern and areas that needed improvement or revitalise.

The findings from the Area Audit were valuable and informed the technical group in developing the project proposal i.e. project identification and design. The technical group identified and developed three (3) options. However only after series of technical workshops a preferred option was put forward – **Revitalizing of Farkatarëve street** - due to its impact to the historic centre and the city as whole. As a first step, the preferred option in terms of the rational and design drawings was discussed individually with each household and business along Farkatarëve street which culminated to a resident meeting. The meeting was candid and open and resident raised some minor issues with regards to the details of the proposal. The proposal was welcomed all and **unanimously endorsed the proposal**.

After the resident meeting the technical group convenes to review the concerns put forward by the resident and some minor modifications were applied to the design. The proposal was also presented to other CBO i.e. the local artists, DOKUFEST and other and all welcomed and endorsed the proposal.

In the spirit of openness and transparency, it was decided by both the Municipality and UN-HABITAT to invite back all the participants that took part in the Area Audit to a workshop. The Area Audit findings workshop was held on the 15th September 2009 and the finding from the Area Audit was presented to the participants as well as the project proposal. The presentation also went further to link the finding from the audit and project proposal by demonstrating to them how their comments, issues and concerns from the Area Audit have been translated into the project objective and design. Participants welcomed to provide comments on the proposal and which was collated and considered. As an outcome from the workshop, participates welcomed the project. The implementation of the project will bring attractiveness, link key heritage elements in the historic centre as well as improve pedestrian mobility, visibility, enhance lighting and improve pavements.

After in-depth consultations with citizens through an Area Audit "**Farkatarëve" Street** was selected as the project area, however a part of **Saraqeve Street** will be part of the project area and that part will also be referred to as Farkatarëve Street for the purpose of this project; this street is within Historic Zone as highlighted in the CDPHZ. (See figure). This street is close to the Shadervani square and includes some cultural monuments with high heritage values .i.e. Gazi Mehmet Pasha's Bath, Tekke of Halveti, as well as the Cultural House (theatre and public library) and the open air cinema for the Dokufest, the most famous cultural event on this city.

Vendndodhja e hapësirës së projektit
Location of project area

Rruga e Farkatarëve lidhet me teqenë Halveti, kinemanë e hapur (bashqe), shtëpinë e kulturës, xhaminë e Saraçhanes deri tek hamami turk me sheshin e Shadërvanit nëpërmjet Urës së vjetër të Gurit.

Projekti i propozuar do t'i lidhë pikat e trashëgimisë kulturore përbrenda zonës; gjithashtu do t'i përmirësojë hapësirat publike në një kontekst më të përshtatshëm për të siguruar shfrytëzueshmërinë nga të gjithë. Tipari kryesor i projektit është t'u ***kthehet rruga këmbësorëve***, të vendosen materiale të ***përshtatshme në sipërfaqe*** e që do të sigurojë qasje të plotë për të gjithë si dhe t'u sigurojë rrjedhë të pa penguar kalimtarëve ndërmjet rrugës dhe Shadërvanit. Kjo ndërhyrje gjithashtu do të ***përmirësojë ndriçimin dhe shenjëzimin*** për të lehtësuar kalimin e këmbësorëve – për një përjetim sa më të mirë të Zonës Historike të Prizrenit.

Pas punëve të rehabilitimit në rrugën e Farkatarëve Komuna kishte vendosur ta zgjerojë projektin (të financuar nga pronari i Hotel Theranda) me përmirësime në trotuare rreth kësaj zone e që e bën PIK-un më të plotë dhe që dëshmon ndikimin e fuqishëm që ka pasur në Prizren. Është e rëndësishme të theksohet se PIK-u ishte marrë si MODEL gjatë punimeve të këtij projekti, ku materiali i përdorur ishtë i njëjtë sikurse ai i përdorur në rrugën e Farkatarëve si dhe parkingu është larguar. Një tjetër rast ndodhet në rrugën përballë, ku shtresa e rrugës nga betoni u hoq tërësisht dhe u shtrua me kalldrëm (kubëza).

Është e rëndësishme të theksohet që ky projekt tregoi qartë rëndësinë e qasjes pjesëmarrëse ku komuniteti e zhvilloi ndjenjën e "pronësisë" si dhe ndikimin e tij në tërë zonën historike.

UN-HABITAT zyra në Prizren
Dhjetor, 2011

Zbatimi i projektit

Farkatarëve Street connects to the Tekke Havleti, open air Cinema, Cultural House, Saraqhane mosque to the Turkish bath with Shadervan square through the old stone bridge.
The propose project will connect the heritage items within the area; it will also upgrade the public spaces at an appropriate context to ensure usability by all. The main feature of the project is to ***pedestrians the street***, introduce ***appropriate surface materials*** that will provide full accessibility to all, and ensure unimpaired pedestrians flow between the street and Shadervan. The intervention will also ***improve lighting and signage*** to direct the pedestrian flow, to better experience the Historic Zone of Prizren.
After the improvements in Farkatareve Road, Municipality decided to extend the project (funded by Theranda-hotel owner) with improvements in pavement around this zone which makes CIP more complete and indicates the strong impact in the Prizren. It is important to notice that CIP was taken as MODEL during the design of this project, where used material is same like in Farkatareve road and parking is removed as well. Another case is in opposite road where the concrete pavement of road was removed and paved with cobble stones.
It is important to stress that this project demonstrated the importance of participatory approach where the community developed the sense of the "ownership" and impact in whole Historic Zone.

UN-HABITAT Prizren Office
December, 2011

Implementation of the project

Ekipi realizues i publikimit / Publication Team

Botues / Publisher: CHwB - Trashëgimia Kulturore pa Kufij, zyra në Kosovë / CHwB - Cultural Heritage without Borders, Kosovo office

Titulli / Title: Plani i Konservimit dhe Zhvillimit për zonën historike të Prizrenit, Kosovë, Përparësitë dhe sfidat e implementimit/ **Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren, Kosovo,** Advantages and challenges of implementation

Financuar nga / Financed by: Sida - Agjensioni suedez për zhvillim dhe bashkëpunim ndërkombëtar / Swedish International Development Cooperation Agency

Koordinator i publikimit/ Publication coordinator: Enes Toska

Dizajni i publikimit / Publication design: Nora Arapi Krasniqi

Përkthimi/ Translation: Enes Toska, Nol Binakaj, Jeta Limani, Senat Haliti, Nora Arapi Krasniqi (faqet/ pages 8-161), Agron Krapi (faqet/ pages 6-7, 162-177)

Tekstet / Texts: Të gjitha tekstet e paraqitura i atribuohen vetë autorëve të paraqitur në publikim / All texts presented are attributed to the authors themselfs presented in publication

Fotografitë dhe hartat / Images and drawings: Të gjithë fotografitë dhe hartat e përdorura në këtë publikim janë pronë e të gjithë institucioneve bartëse, autorëve dhe të pjesëmarrësve të projekteve të paraqitura / All images and maps used in this publication are the property of all implementing institutions, authors and participants of the projects

Ballina / Front cover: Kollazh i dyerve dhe dritareve karakteristike të Prizrenit / Collage of typical Prizren doors and windows, fotografitë nga/ images by Nora Arapi Krasniqi dhe/ and Marina Pelfini

Shtypur / Printed: Dhjetor/ December 2011

Tirazhi / Circulation: 1000

Vizitoni web faqen tonë ***www.chwbkosovo.org*** *për përditësimin e aktiviteteve tona të fundit ose shkarkoni publikimet tona të listuara më poshtë:*

Posetite našu veb stranicu ***www.chwbkosovo.org*** *za ažuriranje naše poslednje aktivnosti ili preuzeti naše publikacije prikazano u nastavku :*

Visit our web page ***www.chwbkosovo.org*** *for the update of our last activities or download our publications as listed below:*

The CHwB projects are mainly financed by
Swedish International Development Agency

Sida

Cultural Heritage without Borders, Sweden / Kosovo office
address: Payton City Str. R. Zogovic, 8
10000 Prishtina, Kosovo
office phone: +381 (0)38 243 918
office fax: +381 (0)38 754 866
e-mail: kosovo@chwb.org
web: www.chwb.org